

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

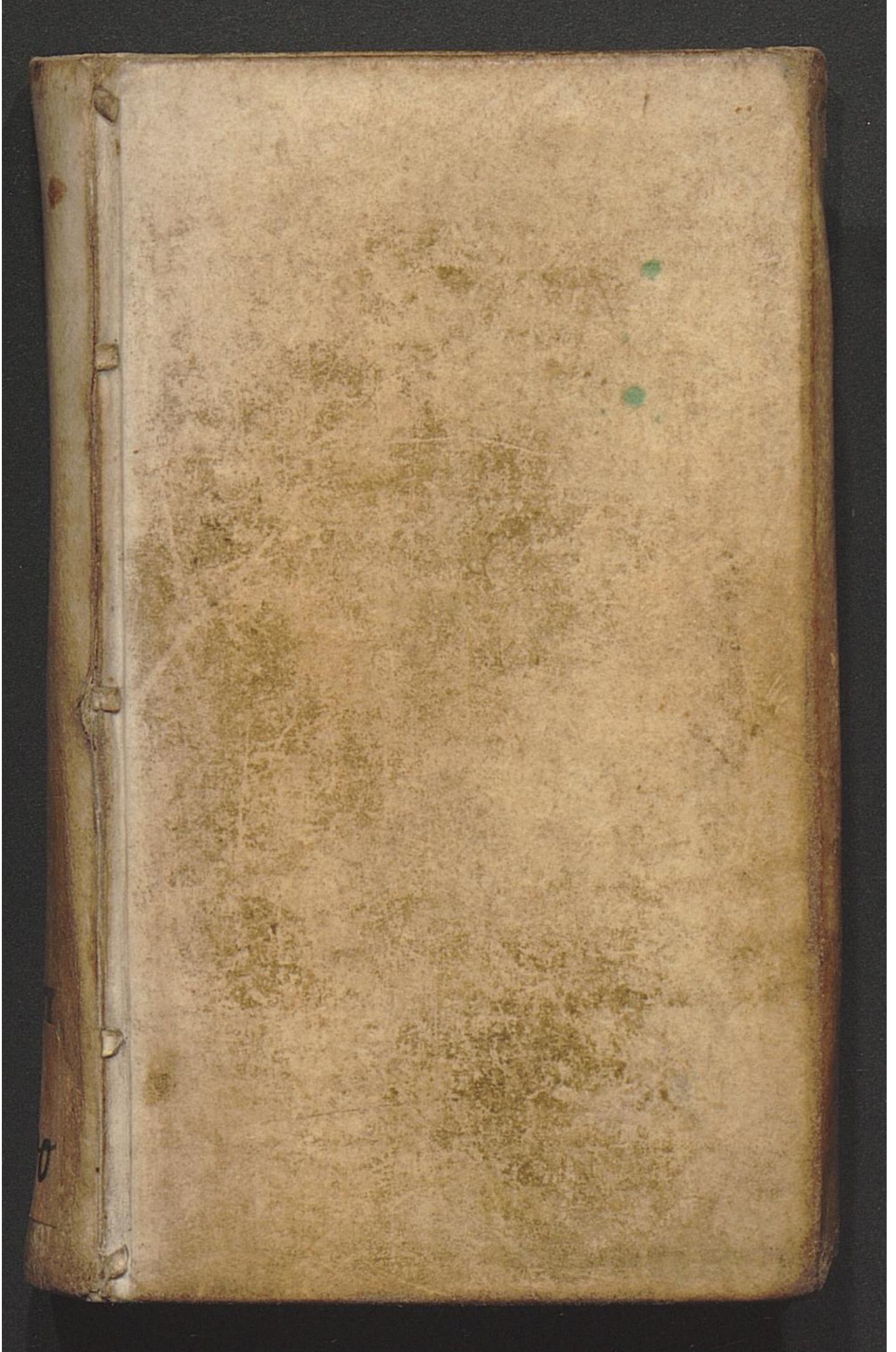
Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Ioannis Evsebii Nierembergii Vita Divina, Sev Via
Regia Ad Perfectionem**

Nieremberg, Juan Eusebio

Antverpiae, 1644

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46802](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46802)

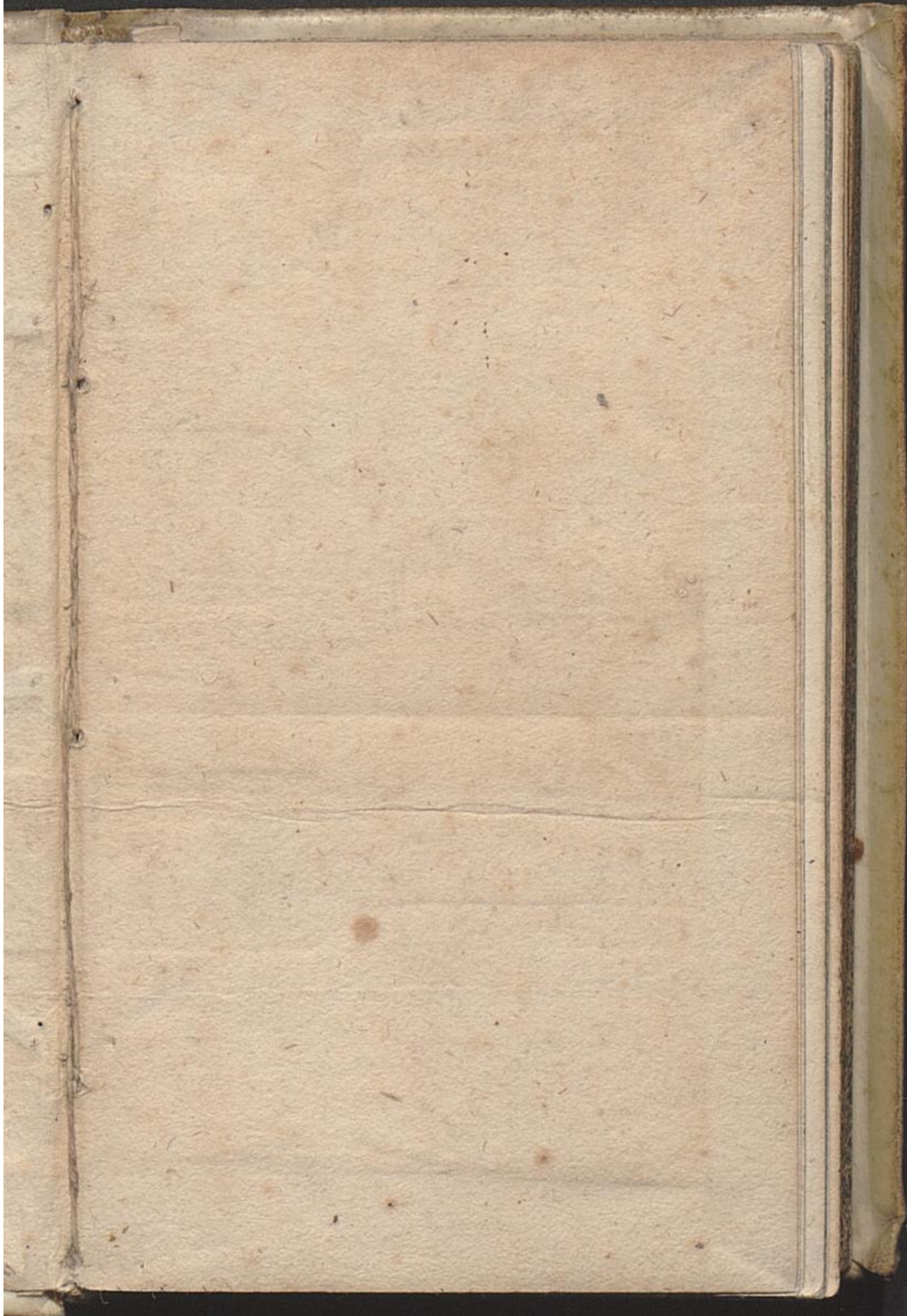

Th. 2700.1

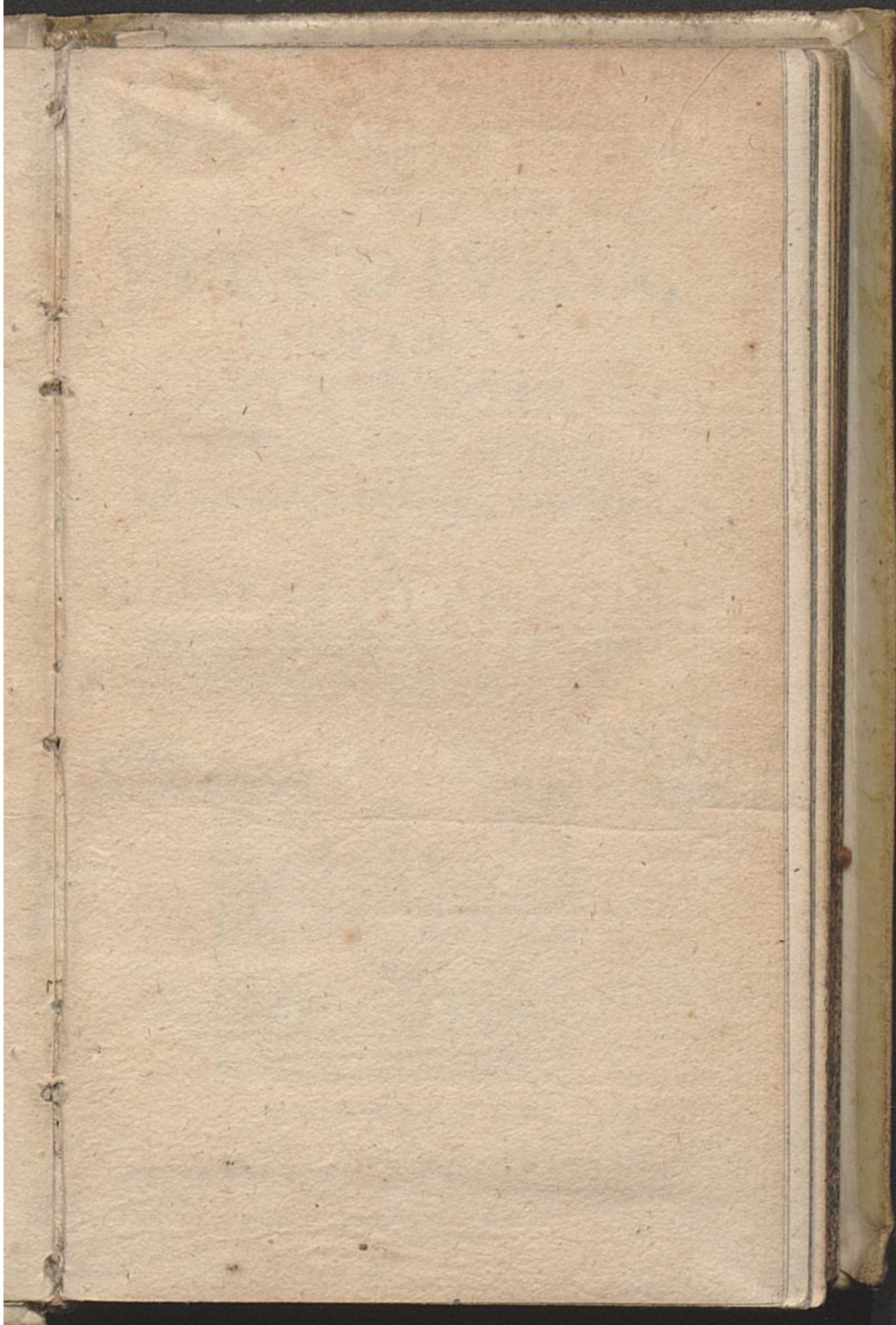
6.

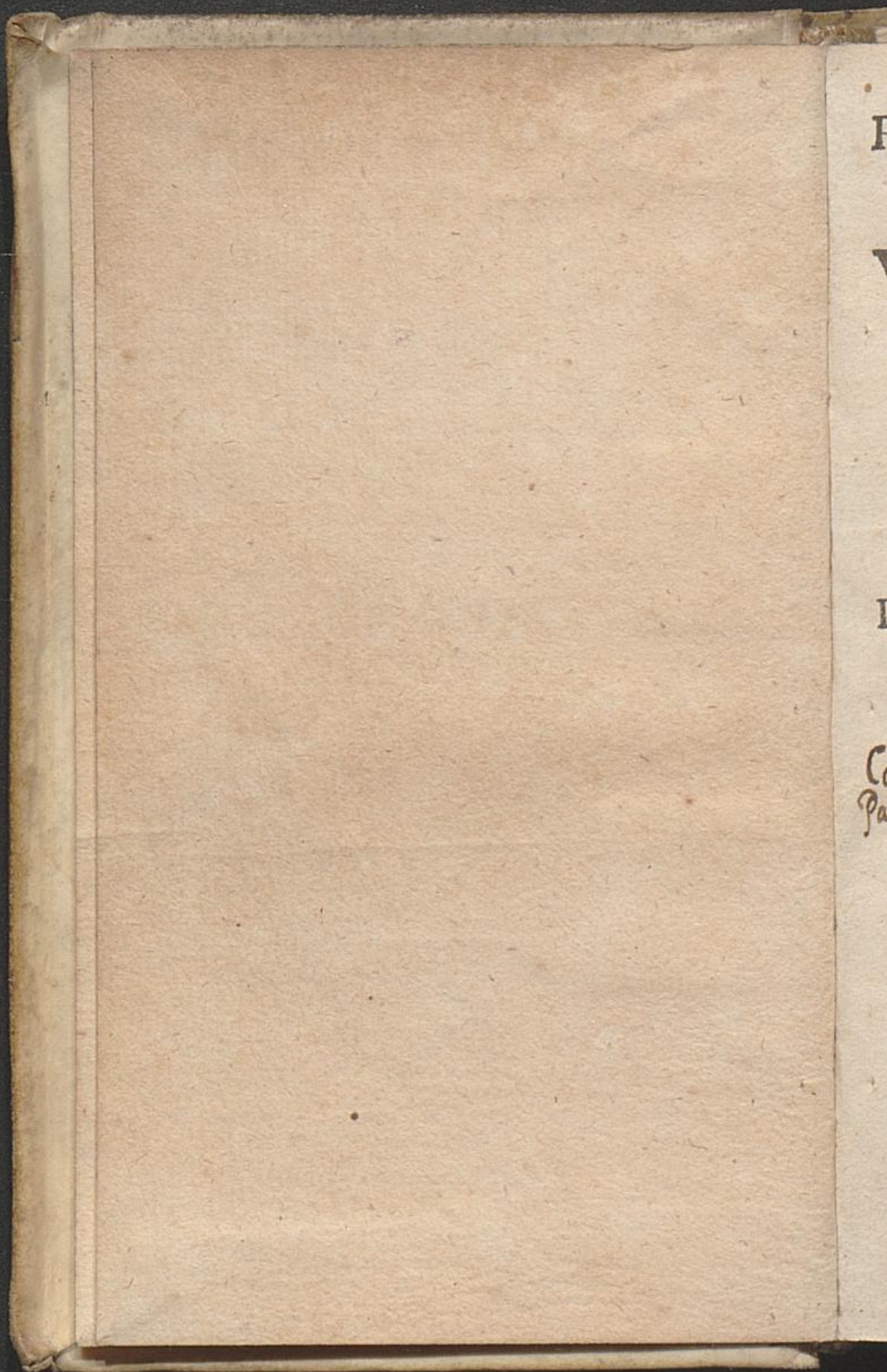
III

4.

R. P. IOANNIS EVSEBII

NIEREMBERGII

VITA DIVINA,

SEV

VIA REGIA

AD PERFECTIONEM,

post novissimam Hispanicam editionem,

A

P. MARTINO SIBENIO,

utroque Societatis I E S V Sacerdote,

LATINE REDDITA.

*Collegii
Paderbornae*

*scripsi Fesu
a. 1694*

ANTVERPIÆ,

Apud HENRICVM AERTSSENS.

Anno M. DC. XLIV.

IN OMNIBUS

REVERENDISSIMO

VITA DIVINA

BY

VIA REGIA

AD REGIUM

IN OMNIBUS

OMNIBUS

OMNIBUS

OMNIBUS

OMNIBUS

OMNIBUS

OMNIBUS

OMNIBUS

OMNIBUS

OMNIBUS

OMNIBUS

OMNIBUS

OMNIBUS

OMNIBUS

OMNIBUS

SERENISSIMO PRINCIPI
PHILIPPO
GVILIELMO

COMITI PALATINO RHENI,
BAVARIÆ, IVLIÆ, CLIVIÆ,

E T
MONTIVM DVCI, &c.

DOMINO meo Clementissimo.

Vspicatissimis Nu-
ptiis Tuis gratulan-
tium Populorum, &
Provinciarum æstus
ubi paulisper deferbuit, PRIN-
CEPS SERENISSIME ; mihi
quoque, ab Humanitate Tuâ,
aditum ad Te polliceri audeo,
& addictissimæ Tibi mentis

*

2

Inter-

EPISTOLA

rum vestigiis, Heroo pede & pectore, fortiter insistentem. Eorum hoc loci Syllabum nemo expectabit: Serenissimum quin etiam Parentem, Eximium Societatis Benefactorē ac Patronum, pluriumque Collegiorum Munificentissimum Fundatorem, silentio nunc meo venerabor, unam unicum nominasse contentus, sed multis de millibus unam, Tuāme dicam, an Patriæ, Pauperum, & Bonorum omnium Matrem? illam virtute propriā, quā Consanguineis Agnatisque, quantumvis amplissimis, Titulis multo illustriorem, SERENISSIMAM, inquam, MAGDALENAM, de quā sacrum istud Regis Optimi

mi

DEDICATORIA.

mi Elogium meo identidem
obversatur animo, pulcher-
rima, nisi me amor fallit, Co-
ronis egregiorum Operum,
quæ Immortalitate & Annali-
bus digna, edidit propè innu-
mera: *Memoria ejus in composi-
tionem odoris facta opus pigmen-
tarii. In omni ore, quasi mel, indul-
cabitur ejus memoria, & ut Musi-
ca, in convivio vini.* (a) Famam
ipsam & Veritatem appello, si
quid hîc augeam. Quotquot
Heroidem illam novêre pro-
piùs, iis minùs potiùs, quàm
pro meritis ipsius, dixisse vide-
bor: reliqui obstupescant,
scio, cùm audient (id quod li-
teris Scriptoribusque testatif-

*

4

finis

a Ecclesiastici 49. v. 1. & 2. de Iosia, Rege
Iuda, Principe laudatissimo.

EPIST. DEDICAT.

CUM SERENISSIMA CON-
IVGE, diutissimè fervet, tuea-
tur & sospitet, dum Filios vi-
deatis ac Nepotes, utrique Pa-
renti quàm simillimos, qui Vos
Vobis, laudesque Vestras, &
facta illustria (quibus Cala-
mus iste succumberet) vivis
olim verisque coloribus repræ-
sentent ! SERENITATIBVS
VESTRIS Socieratem no-
stram omnem, meque unà &
meos, submississimè commen-
do. Monasterii, Westphalo-
rum metropoli, pridie ejus diei,
quo in cælum ascendentis Dei-
paræ memoria colitur. Anno
Christiano ∞. lxx. XLII.

SERENITATIS TVÆ
infimus cliens

MARTINVS SIBENIVS
è Societate IESV.

BENEVOLO
LECTORI
INTERPRES.

*Vem laborem Hispanis,
& Hispanicè scienti-
bus, primus hujus libri
parens; quem Belgicus
Interpres, R. P. ANDREAS
de BOETE, Belgis, ac populari-
bus uterque suis, impenderunt;
eundem, ut ego pluribus gratifica-
rer, Latinam, & Belgicâ auctio-
rem, versionem aggressus sum.
Eam cum ab Auctore videndam
prius, severeq; castigandam spera-
rem quàm typis descripta publicè
legeretur; ecce tibi, humanissimis
ille literis, Madrito datis, edi-
tionem optat maturari. In quo*

*

6

uti

AD LECTOREM.

*uti Viro optimo, & tantâ mecum
 necessitudine conjuncto, quàm
 meomet animo, morem gerere
 malui, ita si obsequij nunc ipse
 mei, & credulitatis suæ pœnas
 luit, meo me judicio fidenter ab-
 solvo. quamquam hoc sedulo ope-
 ram dedisse profiteor, ut Nierem-
 bergiana Tibi verba, sensumq; &
 mentem, quantum assequi potui,
 religiosè, & cum fide redhiberem:
 adeo quidem, ut futuros vix du-
 bitem, quibus nimia ista mea dili-
 gentia minùs probetur, censeantq;
 venustiùs pleraque & nitidiùs Ro-
 mano sermone exhibenda fuisse.
 Ego verò, ô Boni, etiam simpliciùs
 nonnulla transtulisse velim. Li-
 bellum Phraſeon si petitis, nullo
 negotio plures indicavero: immo
 ad Veteres mittam, puræ veraq;
 Lati-*

AD LECTOREM.

*Latinitatis primos solosq; Condi-
tores. Hic taliū elegantiarum nihil
admodum invenietis invenietis:
autem, qua, si in animū seriò ad-
mittatis exerceatisq;, revera bo-
nos Vos probosq;, hoc est, Deo gra-
tos efficiant. Aliud si quæritis;
aliam, suadeo, quercum excutia-
tis. Manum & qualemcumque
Opellam nostram, ceterarum scri-
ptionum negligentes, Pietati di-
cavimus, Lectorum utilitatem po-
tius, quàm plausum vocesq; inanes
spectantes. Quā tamen ipsā si quis
defungi me potuisse existimat; ei
cūm alia respondere possem, ad Libri
illum argumentum remitto: quod
ejusmodi esse cognoscet, ut satis
inculcari explicariq; numquam
possit. quippe quo uno Sanctitatis
omnis ratio perfectè absolvitur
cūm*

AD LECTOREM.

cum velle doceat & facere, quod
vult Deus. Miseros nos, atque ite-
rum miseros, si alia discamus om-
nia, & unum istud tam neces-
sarium male ignoremus! Scio
equidem, & nominare possim, è
Sodalibus meis aliisq. plures, qui
his annis proximis, de Voluntatis
Humanae cum Divina conforma-
tione, Dissertationes praeclaras
vulgarunt: verum quantulum,
obsecro, post tot Monitores & Cu-
ratores, Voluntas nostra ad boni-
tatem se flecti patitur! Idcirco
nimium quantum indocili, no-
vum hunc Magistrum dare pla-
cuit. cuius si saluberrima consi-
lia & praesentissima remedia ad-
mittet, sine dubio sanabitur:
sin pertinaciter aspernabitur,
inemendabilem pravitatem cor-
rigi

AD LECTOREM.

rigi posse, usquequaque despero.

*Auctoritates porro & testimo-
nia, quibus extremam paginarum
oram, charactere quàm vellem
minore, passim adpersam vides,
à me & amicis sunt adjecta: in qui-
bus colligendis operæ penè tempo-
risq; plus positum, quàm in trans-
latione ipsa. quò faciliùs ignosces,
BENIGNE LECTOR, locis ali-
quot conatum nostrum frustra
fuisse, eaq; primi Scriptoris fidei,
securus mecum committes. Ejus-
dem IESV & MARIÆ Amores,
si VITAM probaveris, aliquantò
liberore Tibi calamo deinceps,
Superis bene juvantibus, repræ-
sentaturos pollicemur. Interea va-
lebis optimè, & commodis Tuis
operanti, unicam hanc à Deo gra-
tiam*

AD LECTOREM.

*tiam interdum petere dignaberis.
ne iis annumeretur, qui pessimo-
rum Doctorum æmuli, scribunt
ac dicunt, & non faciunt.*

IN-

INDEX CAPITVM.

CAPVT I.

Qua sit compendiosissima Via ad Vi-
tam spiritualement. Pag. I

CAPVT II.

De jure quod Deus obtinet, vt diuine ho-
mines non propria obsequantur vo-
luntati. 7

CAPVT III.

Humane voluntatis ad Divinam confor-
matione nihil esse praestantius & excel-
lentius. 25

CAPVT IV.

Nihil in mundo esse jucundius, quàm pro-
prium ex toto abnegare voluntatem, &
amplecti divinam. 31

CAPVT V.

Nihil nobis melius utiliùsve esse, quàm
quod vult Deus. 44

CA-

INDEX

CAPVT VI.

Divinae voluntatis impletionem, summum esse huius vitæ bonum, cælum quoddam, & anticipatam beatitudinem.

57

CAPVT VII.

Etsi neque obligati essemus, neque tam honorificum, jucundum, & utile foret: necessitas ipsa, ad Dei voluntatem exsequendam, nos adigit & compellit.

61

CAPVT VIII.

Quanti Christus faciat hominem divinae voluntatis studiosum.

66

CAPVT IX.

Secundum Prudentiæ legem, etsi Deus supernaturali providentia nos, nostraq; non curaret, adhuc tamen eius voluntatem exsequendam esse.

77

CAPVT X.

De admirabilibus justisq; Dei iudiciis, propter quæ conveniat, ejus nos sanctissimæ voluntati conformari.

89

CA-

R E R V M.

C A P V T X I.

*Continuatio materiae de justis Dei judiciis;
& , periculi plenum esse , etiam in re-
bus minimis, divinam negligere volun-
tatem.* 97

C A P V T X I I.

*Exemplis ostenditur , quanti referat divi-
nam exsequi voluntatem.* 106

C A P V T. X I I I.

*Insignia exempla & sententiae Ethnico-
rum, docentium , quo nos modo divi-
nam voluntatem implere , cumq; eâ
nostram conformare debeamus.* 124

C A P V T X I V.

*Praxis Exercitii de voluntate divinâ ad-
implendâ.* 131

C A P V T X V.

*In rebus omnibus, nullâ exceptâ, Dei se-
quendam esse voluntatem.* 140

C A -

I N D E X

C A P V T XVI.

*Praxis absolutæ cum divinâ voluntate con-
formationis.* 149

C A P V T XVII.

*Quid omnium maximè incitare nos de-
beat, ad divinæ voluntatis impletionem,
nostræque cum eâdem conformatio-
nem.* 162

C A P V T XVIII.

*Quanti referat, propriam negligere vo-
luntatem, ut faciamus voluntatem,
Dei; deq; multiplicibus Mortificationis
perfectæ emolumentis.* 171

C A P V T XIX.

*Gradus Mortificationis, necessarij, ad com-
plendam ubique, & in omnibus, vo-
luntatem Dei.* 195

C A P V T XX

*Quanti intersit, ad Dei voluntatem im-
plendam, sua mortificare desideria.*
210.

C A-

C A P I T V M.

C A P V T XXI.

De Intentionis puritate, ad divina voluntatis impletionem necessariâ. 222

C A P V T XXII.

Gradus puræ Intentionis, qui ad Dei in omnibus voluntatem implendam requiruntur. 239

C A P V T XXIII.

Quomodo Divina voluntas agnoscenda sit, ut integrè compleatur, opera nostra sincerè ad Deum dirigendo. 246

C A P V T XXIV.

Opera omnia non solum propter Deum, verum etiam quo illa modo fieri vult Deus, cum insigni perfectione, facienda esse. 256

C A P V T XXV.

Quo se modo aliquis, in omnibus que factururus est Deus, ad ejus voluntatem conformare, illiq; acquiescere debeat. 264

C A.

I N D E X

C A P V T XXVI.

Quibus in rebus nos cum divinâ voluntate conformare debeamus. 280

C A P V T XXVII.

Gradus humane cum divinâ voluntate conformationis. 305

C A P V T XXVIII.

Quantum ad Mortificationem, atque ad Intentionis puritatem, & cum divinâ voluntate Conformitatem, profit Obedientia. 317

C A P V T XXIX.

De uni-formitate cum Dei voluntate. 325

C A P V T XXX.

De Dei-formitate & Vita Divina, quam Animæ aliquæ sanctæ participant. 329

C A P V T XXXI.

De ardentibus desideriis, quibus perfectio, divinæque voluntatis impletio pervestigari debet; deq; incitamentis & stimulis ad hoc impellentibus. 332

C A -

R E R V M.

C A P V T XXXII.

Exempla aliquot singularis, in divinâ voluntate implendâ, fervoris proponuntur. 345

C A P V T XXXIII.

Quantoperè peccatum mortale odisse nos, & detestari oporteat; utpote quod divine voluntati præcipuè directeq; adversatur. 361

C A P V T XXXIV.

Ex venialis peccati gravitate cognosci potest, quantum malum sit, peccato mortali admissso contra divinam niti voluntatem. 386

C A P V T XXXV.

Quomodo perfectionis, & divini beneplaciti adimpletionis, impedimenta amolienda sint; cum aliquot ad hoc necessariis regulis & documentis. 410

C A-

INDEX CAPITVM.

CAPVT XXXVI.

De Orationis, ad perfectionem, Dei q³ voluntatem cognoscendam & implendam, necessitate.

427

IOAN-

IOANNIS EVSEBII
NIEREMBERGII

EX

SOCIETATE IESV

VITA DIVINA,

seu

VIA REGIA,
FACILI COMPENDIO AD
PERFECTIONEM DVCENS.

CAPVT I.

*Quæ sit compendiosissima via ad
vitam spiritualem?*

*Peramini non cibum qui perit;
sed qui permanet in vitam eter-
nam. a* Verba sunt hæc Filij
DEI, Christi IESV, quæ nos
magni decet æstimare; tum ob
summam ea loquentis authoritatẽ, tum ob
ejusdem aduersus nos amoris magnitudi-
nem

a Ioan. 6, v. 27.

nem. descendit enim de cælis, & acerbissimam Crucis mortem pro hominum salute sustinuit; ut nos dictis factisque suis vitam quamdam divinam edoceret. Ad hanc ipsam exemplo nos prætereà suo incitavit; cum tam disertè, *Meus cibus est*, ait, *ut faciã voluntatem eius, qui misit me; ut perficiã opus eius* (a) Nam inter omnia pia exercitia, quæ pabulum sunt & nutrimentum animæ, quibusve vita ac feruor spiritûs conseruatur; sola diuinæ voluntatis executio, & nostræ cum eadem consensio, æternum durabit: neque deseret nos vmquam gratum isthoc & sine curâ studium beneplaciti divini adimplendi, quod sanctos Angelos cum summâ ipsorum voluptate & honore nunc occupat, eosdem in omnem seculorum æternitatem occupaturum, Davide teste, (b) à quo propterea vocantur *ministri Dei, qui faciunt voluntatem eius* c. Hoc verò tantum bonum in aliis spiritualibus exercitationibus nequaquam reperias: humilitati enim, patientiæ, mortificationi, pœnitentiæ & praxibus mediisque aliis, ad perfectionem consequendam idoneis, neque locus ullus erit in vitâ alterâ; neque in hac ipsâ continuo

a Ioan. 4. v. 34. b Psalm. 35. v. 5. d Psalm. 102. v. 20, & 21.

nam, sed aliquando solum usurpari queunt, & interrumpi sæpius aut mutari debent: cum id genus exercitia omnibus eodem modo apta non sint; immò nec uni eidemque homini in quovis statu: & quod Incipientibus mirè convenit, non æquè Proficientibus accommodum sit & Perfectis.

Sola autem divinæ voluntatis expletio, non modò utilis est omnibus; verum necessaria quoque, nec ulli obnoxia mutationi. Exercitium hoc tam gratus utilisque cibus est iis, qui illum gustare cœperunt, ut numquam vel gravet vel impediat: tam item excellens, ut huc revocentur exercitia reliqua; & qui huic uni perfectè se dederit, simul accuraturus sit alia omnia, futurus humilis, pœnitens, mortificatus, patiens, & modestus. Quidquid Ascetici Scriptores tradunt, modi que & viæ, quas monstrant, perfectionis assequendę, hinc definunt; quique sincerè ac constanter in hoc exercitium incumberet, maximum se brevè profectum fecisse experiretur: quoniam singulare est itineris compendium, viaque expeditissima, quâ ad optatam mox metam perducâre, scopumque tangas.

Et quia, ut innuebam, statibus servit om-

nibus; meritò *Via regia* dicatur, per quam, nusquam evagando, ambulare liceat omnibus, Incipientibus, Proficientibus & Perfectis, languidis & robustis, ægrotis & sanis. Cedet itaque magnoperè ad DEI obsequium, hoc exercitium in opus deducere, ei que vehementer affici. Diversi diversis student virtutibus, variosque modos adhibent, ad spiritum conservandum perfectionemque consequendam. Quidam humilitati se dedunt, ut in eâ aliquando excellentes evadant; quidam mortificationi: alij asperitates adhibent corporis, orationem alij: singuli que quantum possunt, contendunt, ut in particularibus istis virtutibus plurimum proficiant. Ego verò sic existimo, quantumvis magni ista momenti sint: insigne nihilo-minus compendium, & in quo cetera omnia contineantur, reperisse eum, qui sine morâ hoc exercitium amplectatur, in eo que perseveret: nimirum, ut nihil faciat, adeoque nec oculum attollat, nisi cum DEO id placet; atque id faciat, quidquid ei gratum fore cognoscit. Usque eò; ut nulla alia ratio gravior, causa nulla præstantior, nulla vis potentior, neque necessitas urgentior quemquam ad agendum possit impellere, quàm dicere: *Deus hoc petit;*

CAPVT I. 5

petit ; ista est Dei voluntas & beneplacitum ;
 id perpetuò spectando in iis quæque agit,
 quæque omittit, num Deo res placet vel
 displiceat, quâque ratione eamdem fieri
 ille, vel non fieri cupiat.

Hoc est exercitium brevissimum, mini-
 meque impeditum, hæc est via tutissima,
 dolis insidiisque nullis exposita: hoc com-
 pendium est vitæ spiritualis, vniuersalis
 hæc est regula, nullam admittens exceptio-
 nem: medium est, simulque finis mediõrũ
 reliquorum; & medium efficacissimum, ad
 alia media omnia maiori cum absolute
 meritoque perficienda. Studium enim hoc
 & sollicitudo pervigil penitus indagandæ
 implendæque voluntatis diuinæ, præter-
 quam quòd sit actionum nostrarũ omnium
 generalis quædam amussis, & ratio vnica,
 ad rectè in his progrediendum, diuinamque
 sapientiam consequendam; fons etiam est
 vberrimus promeritorũ & gratiarum. quo-
 niam vt actiones omnes à nobilitate finis
 in iis propositi dignitatem præstantiamque
 suam mutuatur, & purior sublimiõrve fi-
 nis nullus est quàm voluntas Dei, quæ est
 Deus ipse; hoc causæ est, vt quidquid ob
 hunc finem facimus, id omne eleuetur col-
 loceturque in altissimo gradu meritorum,

operaque perficiantur sincerissimæ charitatis, ex eo fit quoque, ut patientia, quæ Dei causâ aduersa omnia tolerantur, quia Deus nos pati vult, nihilò sit meriti minoris: quoniam eadem velle, eademque nolle, purissima est charitas, & suprema lex amoris. Ideoque, si quis omnia agit patiturque, quia sic vult Deus, numquam hic talis cessat ingentia lucra colligere, potestque hoc unico exercitio ad insignem sanctitatem pervenire. Verum prius, quam illius usum proponam, ostendam quàm illud sit conveniens, quàm necessariũ, quàm efficax, quàm honestum, quàm iucundum, quàm utile, quàmque Deo gloriosum & acceptum; quo omnibus hæc ratione persuadeam, ut ardentè illud appetant, studiumque in eo suum collocent. Quosdam enim sola trahit spes proprii cõmodi, quosdam voluptas, honor promovet alios, alios obligationes respectusque graves: nonnulli necessitate, vi nonnulli dumtaxat impelluntur. Rationes hæc omnes hoc Exercitium suadenter optimè conspirant, ad illudque nos impellunt: quãdoquidem divinæ executionis voluntatis res ea est, quæ una omniũ maximè nos sibi obligat, quã nulla alia vel gloriosior, vel iucundior, vel honestior,
vel

CAPVT II.

7

vel utilior, vel necessaria magis, vel denique potentior efficaciorque reperitur.

CAPVT II.

De jure quod Deus obtinet, ut divinae homines, non propria obsequantur voluntati.

Dubitari non potest, quin servus Domini sui, cliens Principis, filius patris, & mariti vxor voluntatem exsequi, ab eaque nec tantillum deflectere teneantur. atqui Deus, noster est Dominus, Rex noster, Sponsus noster, nosque mille illi nominibus obligatissimi sumus: quia pretio sanguinis ejus redempti: quia totos nos ei tradidimus & mancipavimus: quia ab eodem procreati sumus.

Si suam colonus censet arborem, quam posuit; si canem domi suae natum, suum reputat; si suam statuarius imaginem, quam scalpfit; quid ni suos dicat sibi que vendicet Deus, quos è nihilo condidit: Etenim uti, juxta receptam Philosophorum doctrinam, infinitè distant, facere aliquid ex aliquo, & facere ex nihilo: ita jus & dominium, quod in suas Deus creaturas, ut qui eas ex nihilo creaverit, obtinet, jura omnia alia infinitis partibus excedit.

Si er-

Si ergò homini in hominem jus est & dominium, ut eo pro libitu suo utatur: atque ut servo tuo nihil arbitrio proprio facere liceat; eò solum, quòd in bello captus, aut ex ancillâ domi tuæ natus, aut exiguo & perituro pretio emptus sit: quantum, putas, Deo iuris erit in voluntatem nostram, ut ejus nos beneplacito penitissimè submittamus, quos arctissimè sibi devinctos habet; quia è nihilo procreavit & redemit? Certum est, multis de causis & nos ejus debere perficere voluntatem, & potestatem eidem in illam summam esse.

Quod si servus, ob exiguum illud vinculum, quo hero suo adstringitur, non est dominus actionum suarum & desideriorum; fieri poterit, ut nos Deo tam multipliciter devincti, quorùmque supremus ipse est Dominus, nostrî ipsorum ac voluntatis nostræ velimus esse domini, eamque Deo nostro subiicere nolumus?

Consideremus igitur diligenter, quàm ex hoc capite causam nullam habeamus, vel in re minimâ, uti nictu oculi, motu digiti, aut solâ anhelitûs captatione, voluntati nostræ obsequendi: quoniam & æquitas ipsa; & leges omnes, tantum esse pronuntiant

Instit. lib. 1. Tit. 3. & 8. & alibi I Cti.

nuntiant debitum, quantum fuit acceptum. quia verò à Deo accepimus quidquid sumus; illud omne quod sumus, in eius obsequium est expendendum, eiusdemque nutu & arbitrio nobis vivendum.

Nostra deinde aduersus Deum obligatio, infinita est: infinitum autem terminos nullos habet, nihil excipit, locum nullum præterit; ut ne ullam in partem nostri fimus, sed toti Dei, cuius jus injustè violabit, qui quidquam (re nullâ exceptâ, sive opus externum fuerit, sive motus animi internus) etiam minimam cogitationem, non secundum Dei, sed suam voluntatem, suscipere non dubitabit.

Præclare igitur & verè S. Anselmus: *Solus Deus*, ait, *quidquid vult, debet velle propriâ voluntate; ita ut aliam quam sequatur, non habeat supra se. Cum igitur homo vult aliquid per propriam voluntatem, Deo aufert quasi suam coronâ. Sicut enim corona soli Regi competit: sic propria voluntas soli Deo. Et sicut Regem aliquem inhonoraret, qui suam coronam ei auferret; sic homo inhonorat Deum, qui aufert ei propriæ voluntatis privilegium, habendo, quod ille debet habere solùm. Sed sicut propria voluntas Dei, fons est & origo totius boni; ita propria voluntas hominis, to-*

A s

tius

IO VITÆ DIVINÆ

sius est exordium mali. Hæc omnia totidem verbis S. Anselmus (a)

Verum ut accuratius ista ponderemus, operæpretium erit, secundo loco titulos aliquos, ob quos Deus in nos jus habeat, singulatim considerare. Nam si unicus ille Creationis titulus, hoc est, quod immensâ caritate & potentiâ infinitâ ex nihilo cōditi, Deum, nostrum agnoscamus Dominum; abundè sufficiat, ut infinitè obligemur, ad nullâ in re nostram, quâ nostram, voluntatem sequendam; atque ad hoc Deo jus concedendum, quod in rebus omnibus, nisi injusti, raptores, & ingrati audire velimus, ipsius nos obsecundare deceat voluntati: si ita, inquam, res se habet; quid tandem erit, accessione tot aliorum titulorum, ob quos non minùs noster est Dominus?

Primum quidem: quia sibi nos emit, ut dixi: non qualicumque pretio; sed pro nobis expendendo thesaurum infinitum. Si cui enim pecunia, quam pro mancipio numeravit, tantum in hoc juris confert, ut omnia illud deinceps agat arbitrio emptoris: Deus similiter, pro infinito, quod pro nobis exsolvit, pretio, jus in nos sibi vendicat infinitum;

• libro de similitudinibus, cap. 8.

infinite; eaque propter infinite nos ipsi subesse, ejusque beneplacitum implere necessum est. quod ipsum jus, omnem nobis penitus adimit potestatem, etiam in re minimâ, ad corpus animûmve spectante, quidquam ex nostrâ voluntate faciendi: quoniam, cum idem Deus infinito isthoc pretio animas nostras potius emerit, quam corpora: nullo jure, vel minima interioris animi motio nostræ permixta est voluntati.

Tametsi prætereà nullam ob rationem aliam hætenus ad Deum pertinuissemus; ex quo tamen tempore, per pactionem & contractum voluntarium, totos nos ei mancipavimus; quanti quanti sumus, illius sumus: idque non aliter, quam S. Paulinus barbari istius fuit hominis, cui se in servum addixerat, pollicitus, quidquid ille imperasset, id se omne diligenter perfecturum (*). Atque ita, quia sponte nostrâ Deo nos tradidimus, (quam traditionem hoc ipso momento utique renovamus & confirmamus,) novum in nos Deus jus acquirit, ut quod ipse vult, non quod nobis placet, faciamus. quod jus æquè, ac prius illud, est infinitum; adeoque infinito quodam studio

A 6

caven-

* S. Greg. Dialog. lib. 3. cap. 1.

cavendum est, ut ne nostram, sed solam Dei voluntatem impleamus.

Porro jus hoc eam ob causam infinitum est, quia loco debitorum infinitorum, quibus Deo, ob infinita eius erga nos beneficia, devincti sumus, illi nos totos dedimus. Et quæadmodum apud gentes quasdam, cum soluendo non esset debitor; creditori servus addicebatur, qui pro debitorum magnitudine plus minusve in eum juris usurpabat: sic & nos, cum beneficia & nomina tam multa apud Deum contracta, dissolvere non possemus; ipsos nos illi mancipavimus. Obligatio quæ hinc nascitur, & potestas, quam Deo idcirco dedimus, infinita est; nosque, quantum fieri potest, ipsius obsequio addicens; illique tradens iuxta quodam infinito: per quod nullo pacto nostri sumus; neque causam reliquam habemus ullam, nostræ, sed divinæ dumtaxat, voluntatis perficiendæ.

Insuper, si ob mercedem servo promissam, eo, pro libitu suo, uti herus potest; Deus quoque, ob præmium longè maximum, quod nobis pollicitus est, & fide

opti-

a Alex. Guagninus in descriptione Moscoviæ, ca. 3. Videri etiam possunt de poenis debitorum Gellius lib. 20 c. 13. Alex. ab Alex. lib. 6. c. 10. Cæl. Rhodig. lect. antiq. lib. 12. c. 20. & alij.

optimâ præstare vult, jus sibi acquisivit, ut divinæ eius voluntati necessariò pareamus. Atque uti hoc diligentius famulari domino suo servum decet, quò ampliorem ab eo mercedem expectat: ita nos, cum merces & præmium à Deo nobis iuratò promissum, certoque repræsentandum, res sit infinita, atque, ut Theologi loquuntur *a*, obiectivè Deus ipse, Dei que possessio, & clara visio infinitæ ipsius essentiæ, cumque hæc possessio infinita sit, quia sine fine duratura, consequens est, ut obligatio hinc profecta, & ipsa necessariò infinita esse censeatur.

Verum ut ista non essent; & neque nos procreâset Deus; neque vitâ suâ & pretioso Sanguine redemisset; neque nos ipsos illi sponte tradidissemus, neque quidquam illi deberemus: quamvis etiam obsequia nostra tam liberaliter compensaturus non esset; propter authoritatem tamen solam & excellentiam essentiæ suæ, Dominus noster & Deus est, nosque, seclusâ causâ omni & titulo alio, infinitè vel ob hunc solum, illius nos imperio subijcere debemus: quia, docente Aristotele *b*, naturalis

A 7 domi-

a S. Thomas 1.2.q.3.& 4.& Theologi ibid.

b Arist lib.1, Polit. cap.3.

14 VITÆ DIVINÆ

dominatus naturæ dignitate nititur; quæ efficit, ut homo dominetur brutis, vir imperet uxori, & imprudentiores prudentioribus subditi, ab iis dirigantur & gubernentur. Quando itaque Dei sapientia res ceteras omnes infinitè antecellit, dominium inde acceptum, iterum infinitum est: atque ob illud solum convenit, ut infinitè illi subiecti, eius voluntati planissimè obsequamur.

Habet verò Deus, præter supremum nostri dominium, ut iustitiæ titulum omit- tam, propter multos alios, causam æquis- simam, ne ullâ in re nostram, sed ipsius tan- tummodò voluntatem perficiamus. Ob so- lam illam obligationem, quam affert vir- tus pietatis sive religio: quia summa est, meritissimò omnem, quam debemus, obe- dientiam, reverentiam, honorémque ipsi exhibeamus: eò quòd Pater noster sit: id- que cum tantâ tamque strictâ necessitu- dine, ut nemo alius æquè noster Pater sit atque ipse, qui per gratiam suam, vinculo & coniunctione firmissimâ, nobiscum communicat divinam suam naturam: us- que adeò, ut, si fingamus, non habere Deum perfectum absolutumque imperium in suas creaturas: propter hunc unicum tamen

tamen titulum, quòd Pater sit hominum, infinitum ei obsequium debeamus: cui obsequio ex æquo responder non propriæ, sed alienæ impletio voluntatis. Quare, cum ob patriam Deus potestatem, submissionem à nobis jure optimo reposcat: eo constituto sequitur rursus, ex ipsius semper, nostrâ verò numquam, voluntate, omnia nobis esse facienda.

Ex eo similiter, quia Sponsus noster est, perfectissimûmque & infinitè elevatum esse habet supra omnia alia, infinitum ei amorem debemus: quia infinitus amor amorem omnem alium excludit. Quocirca si vehemens rei creatæ amor non permittit, ut quis ipse se amet: ecquâ demum ratione sinet ius amoris divini, ut aliud quidquam, immo etiam temer-ipsam, ames? Cùmque eatenus infinitè à nobis amari Deus debeat; turpe fuerit, quidquam aliud amare quàm ipsum, aut propter ipsum: quantò verò turpius, ullâ in re ipsius sanctissimæ voluntati repugnare, & iussa detrectare?

His istud adiungo. Quantumvis nec Dei servi essemus, uti sumus, jare legibusque omnibus, eius volūtati obnoxii: quantumvis nec filij; ideòque ad ei obediendum merito

ritò paratissimi: quantumvis deinde animæ nostræ eius Sponsæ non forent, neque ipse infinitè perfectus, neque nos aut ob iustitiam, aut pietatem, aut religionem, rem ipsi creatam vllam obsequiūve deberemus, adhuc tamen, propter id solum, quod humani gratique lex animi exposcit, in re nullā propriam, sed solam ipsius in omnibus voluntatem teneremur perficere. An cui dubium esse potest, eum, qui beneficia ingentia se accepisse fateatur; hoc maiores gratias reddere oportere, quò & beneficia ipsa ampliora, & accipiens minus ea promeritus fuerit?

Quandoquidem igitur sole clarius est, infinitas nos gratias debere pro omnibus Dei beneficiis & infinitā eiusdem liberalitate, quam infinitè ingrato, impudente, & illibetali sordidoque, quo erga Deum usus sumus, animo, nullo sanè pacto promerui-
mus, gratias has, sic debitas, re aliquā nostrā referamus oportet: quia de bonis alienis nemini certè satisfacias; multoque etiā minus iis, quæ ad eum ipsum, cui debes, pertineant. posteaquam autē proprij nihil possidemus, quodque magis propriè nostrum dici potest, voluntas est liberumque arbitrium, obligati quoque sumus, vt illud
Deo

Deo plenè integreque consignemus: nam istuc solum minùs improprie nostrum, facultatesque & opes nostræ, dici potest.

Qui propter cum tam simus rerum omnium egeni, ut aliud nihil nobis restet; atque illud ipsum, quod aliquantò magis, proprium nobis esse videtur, reque ipsa est, totum, nec tantillum reseruando, Deo offerre debeamus: (quippe si vel pauxillum nobis ipsis reseruare vellemus, haudquam in totum Deo nos tradituri essemus; nihil admodum habentes nostrum, quod eidem demus, nisi voluntatem & amorem nostrum) Deus quoque ipse aliud à nobis non exspectat, immo res ceteræ omnes, hæc vnâ neglectâ, parum ei placitura essent. Quicumque porro, quod alteri debet, gratum eidem optat accidere; eâ illud ratione exsoluit, quam creditori acceptissimam fore cognoscit.

Plurimum crescit augeturque hæc, de quâ loquor, obligatio ex eo, quod non imensa tantum beneficia, sed suammet insuper Deo voluntatem debeamus: ideoque, ut explicata sit solutio, eadem illi moneta, hoc est, voluntas nostra repræsentanda est. debemus, nempe, Deo amorem suum; quia sincerissimè nobis affectus est,

est,

est, & delicias (a) nos suas reputans, Majestatem suam nostræ quodammodo submisit voluntati. Quamvis enim absolutus ipse sit Dominus, & jure optimo, quidquid vult, id facere, suisque creaturis pro libitu uti queat, nihilominus id solum vult & facit, quod nobis utile est, suorumque famulorum voluntati mirè obsequitur, eos reficiendo epulo pretiosi Sanguinis & vitæ suæ, æqua & honesta desideria nostra antevertendo, & spontè præstando, quod, ut fieret, rogare nos aut optare debeamus. Ad vocem Iosue, *stetit sol in medio cali, obediens Domino*, ut Scriptura (b) loquitur, *voci hominis*. Moyse non permittente, noluit meritas Deus ab Israël pœnas expetere: sed eius precibus placatus est Dominus, *ne faceret malum, quod locutus fuerat adversus populum suum* (c). Idem Deus, quod magis admireris, *nisi juxta oris Eliæ verba*, misereri Hebræorum noluit, & *non pluit annos tres & menses sex* (d) tametsi præ aquæ inopiâ populus contabesceret. Idem, ne Abraham contristaret, tum denique in Sodomam & Gomorram animadvertit, post-

a Prov. 8. v. 31. b Iosue 10. v. 13. & 14.

c Exodi 32 v. 10. & 14. & alibi.

d 3. Reg. 17. v. 1. & Iacobi 5. v. 17.

postquam, eo præmonito, Lothum, Abrahami nepotem, inde in locum tutum eduxisset (a) Idem cum Iacobo luctatus, eidem, quemadmodum exoptabat, benedixit (b) Sancto Thomæ Aquinatis ægrotanti piscesque appetenti, ibi, ubi decumbebat, ignotos; (recentes halices erant) eosdem per miraculum submisit (c) Illud ipsum usu venit è Societate nostrâ viro Apostolico Patri Petro Canisio; quem itidem ægrum vehemens cupiditas inceserat carnibus certæ cujusdam aviculæ vescendi: qualis, frustra alibi quærenda, per fenestram in cubiculum advolavit, seque nullo negotio capiendam tantum non ultro obtulit (d) Tam denique liberalis est Deus adversus justos, ut Regius vates asserat, Deum oculos suos perpetuò in ipsos cõjicere; ut, quid velint, perspiciat; aures quoque patulas iisdem præbere, ut orationes ad se fusas audiat & exaudiat. *Oculi Domini, inquit, super justos, & aures ejus in preces eorũ* (e) Si gloriari potuit Hierophâus Themistochlis filius, *quidquid ipsi placuisset,*
id

a Genes c 18. & 19. b Genes. c. 32. v. 4. & seq.

c Surtius tom. 2. 7. Martij, pag. 117.

d Raderus ejus vitæ lib. 5. cap. 3. & eleganti pro more Epigrammate Bidermanus.

Psalm. 33. v. 16.

id populo quoque Atheniensi probari: sua enim sententia matrem suffragari, huius Themistoclem: cuius vniuersi Athenienses ratum haberent decretum a: quantò meliori iure homo iustus dixerit, concessam sibi esse Omnipotentiam divinam; & quidquid ipse velit, hoc idem creaturas omnes, hoc omnes Angelos, hoc velle omnes Beatorum ordines: quoniam talis suam voluntatem divinæ in omnibus promptissimè subijcit, cum quâ similiter vniuersi cæli cives perfectissimè consentiunt.

Expendamus nunc vlteriùs, quemadmodum non suam modò immensa illa Dei Maiestas voluntatem nostræ hominum voluntati accommodet, eamque exsequatur, cum quid animarum nostrarum salutis conueniens ab ipso petimus: verùm hoc amplius voluntatem & vota nostra præueniens, ea etiam bona largiatur, quæ, si cognita haberemus, exire nobis essent flagitanda; multoque adhuc maiora, quàm reuerà petere auderemus. Enimverò quis non, ante promissa diuina nobis facta, velut rem impossibilem, sperare aut petere timuisset, ut pro se Deus hominem indueret; aut tam infami morte defungeretur.

aut

a Plutarch, de liberis educandis, sub initiũ.

aut panis pauxillo abditus, suis se servis manducandum præberet? Non intermisit tamen Bonitas illa infinita, quia id nobis maximoperè profuturum erat, ea ipsa desideria implere, quæ nec excitare poteramus. Palàm est, postulare hoc gratitudinem & compensationem mutuam, ut Dei nos beneplacitum & voluntatem, quæ semper cedit in commodum utilitatémque mortalium, exsequamur; postulare item, ut omnes affectus, desideria, & actiones nostræ ad ipsum referantur. Quod nisi facimus, nullam in partem ipsi satisfacimus; neque perfectum nostri ipsorum holocaustum consecramus, quale supremo isti dominio, & juri infinito, quo voluntati nostræ imperat, omnino debetur: quod sacrificium Majestati illi æternæ, ex iis omnibus quæ à nobis ipsi dicari possunt, longè est gratissimum; quandoquidem in eo, Deo non bona dumtaxat nostra, sed nos ipsos consecramus.

Ex iis, quæ huc-usque disseruimus, aliud firmissimum petitur argumentum, quo docemur, numquam nostram nobis voluntatem expetendam esse: quia, scilicet, Deus ipse, cui uni jus competit voluntatis propriæ perficiendæ, id tamen non facit; sed, quod ad utilitatem pertinet suorum

rum

rum Electorum. istud namque est, non privatam, sed communem habere voluntatem, facere, quæ sibi ipsis fieri velle debebant homines, & contrà neque facere, neque velle, quod Electis suis sit obfuturum: ut nos pariter non propriam, sed tandem cum Deo haberemus voluntatem; nihil faciendo, nihil volendo, quod ad eiusdem honorem non spectet & gloriam; cuius solius procuratio ingentem nobis sit utilitatem allatura.

Accedit ad priora omnia; novum Deo jus acquisitum esse, quo illi ubique obsequi, ad eiusque sanctissimam voluntatem nos conformare debeamus: quia videlicet, magno malo damnoque nostro, propriâ illiusque abusi sumus voluntate. Sicut itaque *Lex XII. Tabularum, furiosum, itemque prodigum*, bonorum suorum administratione interdictos, *in curatione iubet esse agnatorum*, (a) qui ex usu commodoque utriusque, rem familiarem aut negligentis, aut dissipantis, eandem procurent: simili, immo meliori ratione, potestate omni voluntatis nostræ exsequendæ, si quam aliquando habuimus, culpâ vicioque nostro planè excidimus.

Verum-

a Vlpian. Tit. 3. de Curatorib. & passim Icti.

Verumtamen singulari præcipuè studio providendum est, ne umquam ex animo nostro discedat memoria gravissimæ istius rationis, obligationis justissimæ, summi-que & strictissimi juris Dei in nos, ad ejus usquequaque beneplacito obtemperandum; ideo, quia est qui est, infinitè bonus, perfectus, pulcher, sapiens, plenus majestate, omnipotens, bonum denique omne. Neque ratio ulla, ut dicebam, efficacior, neque jus majus est hoc ipso; quamquam id minimè omnium plerique mortales intelligunt. Vnicum isthoc, Deum esse qui est, bonum supremum, bonique omnis. summam & collectionem: non excitat solum nos & obligat, sed necessitatem affert ultro faciendi, quidquid illi placet, neque aliud in omni vitâ quærendi. Causa hujus rei est, quia voluntas nostra in hoc condita est, ut bonum amet. atqui ubicumque bonum summum & bona omnia conjuncta reperiuntur, si, qualia in se sunt, talia cognoscantur, necessariò amari debent. Iam verò amare, aliud nihil est, quàm bene velle bonumve aliquod desiderare ei quem amamus. bonum autem alteri seriò velle, dici non potest, nisi qui (cùm in suâ id manu est) re ipsâ illud præstat: alioquin neque veram, neque

neque efficacem suam esse benevolentiam, apertè prodit. Atque uti melius nihil amico aut velle potes, aut facere, quàm quod ipsi placet: ita, si Deum diligis, illius debes exsequi voluntatem. Quidquid enim juris habet Deus, ut ametur; illud idē habet, ut beneplacitū suum impleatur: & quia est, qui est, multò quàm fingere animo & cogitatione possimus, amplius juris habet, ut suam, non nostram voluntatem perficiamus. Nam uti duo hæc nullo pacto conveniunt, Dei, & nostram facere voluntatem; profectò, quantum sibi Deus jus vendicat, ut ipsum amemus, voluntatiq̃ue eius pareamus; tantum quoque obtinere credendus est, nec ubi propriæ voluntatis inclinationes audiamus.

Quæ cum ita se habeant, verique sint, quos produxi, tituli omnes, & jus istud universum Deus obtineat; ecquā tandem fronte recusare deinceps aut tergiversari possumus? Ubi ratio nostra sepulta jacet? ubi lex, ubi pudor, si tot obligationibus repugnare si tot argumenta contemnere, si tot jura violare nequaquam vereamur? atque suam Deo coronam & diadema ereptum, capiti nostro imponere? perque impudentissimam licentiam,

centiam, contra leges & fas omne, spe modicæ voluptatis, damnationem nostram stultè operari malimus, quàm salutem immortalitatèmq; in tuto collocare, & Conditori ac Servatori nostro jus suum tribuendo, illiusque sanctissimam rectissimamque voluntatem implendo, Æternæ Majestatis suæ sceptrum auctoritatèmq; divinam conservare, & ab omni injuriâ prohibere?

CAPUT III.

*Humane voluntatis ad Divinam con-
formatione nihil esse præstan-
tius excellentiusve.*

Q Vandoquidem res est tantoperè nos obligans, tam æqua, totiesque immortalis Deo debita, ut nostram numquam, sed ipsius solum, in omnibus, & ante omnia, voluntatem exsequamur: omnino conveniens est, ut, quod ad nos attinet, nihil æquè aut exoptemus, aut studio contentioneque majore consectemur. non minus enim in eâ insunt rationes omnes, quæ nos ad illam invitent, quàm obligationes quæ cogant, juraque quæ obligent. Causa præcipua & fundamentum, cur bonum expetamus totoque animi impetu in illud

B

fera-

feramur, est: quia in eo aut splendorem aliquem & honestatem, aut voluptatem, aut oblectationem, aut utilitatem observamus: & horum unumquodque sufficit ad nos rei cuiuspiam cupiditate desiderioque incendendos. quid moramur igitur, cum in uno hoc Exercitio conjuncta sint ista omnia: idque non qualitercumque, sed ita, ut toto terrarum orbe res nulla præstantior, jucundiorve, aut nobis fructuosior reperiatur, quàm sit, propriam abjicere, & divinam implere voluntatem? Potestne excellentius aliquid præstantiusve cogitari, quàm quod per hoc Exercitium ad divinam evehamur familiaritatem, Dei que Amici efficiamur? Id nos ipse Dei Filius docet, dum sic loquitur: *Vos amici mei estis, si feceritis, quæ ego præcipio vobis* (a:) adeò, ut qui divinam perficit voluntatem, verè & sine omni metaphora atque exaggeratione dicatur, & sit AMICVS DEI.

Quod quàm honorificum sit, is demum intelliget, qui cognita habeat, quæ Aristoteles (b,) alii que Philosophi (c) tradunt de conditionibus ad veram amicitiam requisitis,

a Ioan. 15. v. 14. b Ethicorum libro 8. & 9.

c Plato in Symposio, Cicero in Lælio, & alii.

Vide Salianum de Amore Dei, lib. 1.

fitis, dum amicorum desiderant æqualitatem, & perfectiones alias nobilissimas, sine quibus vera germanaque amicitia non possit existere. Iam verò in mundo hoc neque est, neque erit, neque esse potest amicitia sincerior integriorque, quam quæ inter Deum coaluit & hominem, suâ voluntate relictâ, divinæ semper voluntati obsequentem, Ad hunc talem, ut amicitia conditiones impleantur, tamquam ad sui similem, quàm amantissimè familiarissimeque demittit se ex unâ parte bonus Deus, ex alterâ verò eundem, ut unus secum fiat, in statû omni humanæ dignitatis honorisque gradu longè superiorem, ac planè divinum excita & extollit. usque eò, ut pauperculos nos, qui mancipia ipsius sumus; voluntatem suam exsequentes, suam ad familiaritatem evectos, Amicos compellet: quo titulo nec sublimius aliquid, nec gloriosius possumus exoptare. Ac licèt Reges mortales, clientes suos, quantumcumque fidos & in imperatis faciendis sedulos, Amicos nominare aut æstimare dedignentur: quoniam sic existimant, nulla tanta in ullo sibi subiecto merita reperiri posse, quibus sublimis iste Regii Amici titulus quoquo modo debeatur: Deus attamen immortalis,

fidelem & voluntati suæ obtemperantem subditum tantoperè cohonestat, ut hoc quoque ipsum honore augeat: hunc cum eo titulum communicando, quem terreni Principes, quasi nimium honorificum, ne iis quidem, quibus plurimum se debere faterentur, volunt concedere. Et nos tantam hanc dignitatem, quam illud solummodo, ad quod mille nominibus obligamur, exsequendo, consequi possumus, ob rem nihili stultè amittamus?

Anima, quæ Dei facit voluntatem, non participat modò summum istud bonum amicitiae divinæ: verum, propter arctissimū cum illo vinculum & conjunctionē firmissimam, condecoratur illa quoque incomparabili hoc & invidendo titulo, SPONSÆ Dei, Cujus tanti honoris præstantiam amplitudinemque non difficulter perspicias, si discrimen illud cogites, quod inter duas intercedit Rustici alicujus filias, quarū altera, pari nupta, ligonem assiduè manu verset & sarculum, alteram verò potentissimus Imperator aliquis uxore acceperit. quàm tu aliā atque aliā censes utramque conditione vitam traducturas? quàm diverso in honore & pretio apud omnes futuras? Non minùs tamen, immo longè magis inter se

ter se differunt Anima illa, quæ Deo desponsa, omnemque illi affectum suum & amorem consecrans, fide optimâ, nihil suo arbitratu aut vult aut facit, & Anima alia, quæ desiderio & cupiditati propriæ obsecuta, creaturis, quâuis absque graviori culpâ, cōmiscetur. hæc enim abjecta permanet inhonora, & agrestis, quantum scilicet affectus illius terræ affixi sunt, rebusque caducis: illa contrâ, ad nobilitatem dignitatemque propecta divinam, maximo honori & admirationi est Sanctis Angelis, perfectumque consequitur dominium sui & rerum omnium conditarum. Videmus universa nobiliora reddit, si præstârioribus, quàm sunt ipsa, conjungantur: id quod in aëre patet, qui luminis accessione societateque illustratur. multò itaque amplius Deo conjuncta & unita anima, tota fiet divina; nobilitatemque & dignitatem quamdam supernaturalem obtinebit, quam ipsimet Angelorum chori admirabundi venerabuntur. Atque istud est, quod graves Doctores affirmant, cēlestes illas Mentes magno numero accedere, quò animabus divinæ voluntatis verè perfectèque studiosis assistant, easque comitentur. (a) Veniant

B 3

nunc

a. vide Iac. Hautini Angelum Custodem.

nunc ambitiosi laudisque ac gloriæ humanæ cupidissimi mortales, dicantque, quonam maiore, quàm iste sit, honore suos Orbis Monarchas possit afficere? quânam apparatiore pompâ, comitatuque eos ornare, qui triumphantes Urbem iuehuntur? Ah! mi Deus! quæ, & qualis erit Anima, tam nobili cincta beatorum istorum Spirituum coronâ! Nobiliorêne umquam ullus in hoc mundo Cæsarum habuit sui corporis custodes; Neque enim splendor hic & majestas minoris propterea æstimanda est; quòd oculis non conspiciatur exterioribus: quin immo tantò credi debet augustior; quia à sensibus remota nequit comprehendì. Et verò, quæ major potest esse dignitas & gloria, quàm idem habere officium in terris, quod Beati omnes & Angeli in cælis; atque hîc incipere, quod in domo Domini perpetuò simus continuaturi?

Potêstne ad extremum quidquam præstantius honorificentiusque reperiri, quàm eodem in munere versari cum Dei Filio, qui voluntatem Patris diligentissimè implevit, eidem *factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis.* (a) Deus, ut ostenderet, quanto honore dignus esset Abbas

Stepha-

a Philipp, 2. v. 8.

Stephanus, quem carnibus vescentē germanus frater, temere iudicaverat; hunc reprehendit, ostenditque in ecstasi quemdam dicentem illi inter cetera: *Nempe propterea scādalizari non debuisti? nam si merita & gloriam fratris tui videre cupis, retro convertere, & vide. Conversusque vidit fratrem suum crucifixum cum Domino. Aitq; ad eum is, qui illi apparuerat: Ecce in quā gloriā frater tuus est. (a)* Vnde non obscure intelligis, maximum, qui fingi possit, honorem esse, cruci cum Christo suffigi; penitusque propriæ voluntati mortuum, secundum Dei vivere Voluntatem.

a Vita Patrum libro 10 cap. 65.

CAPVT IV.

Nihil in mundo esse iucundius, quā propriam ex toto abnegare voluntatem, & amplecti Divinam.

PRæterquam quòd sit honoris plenissimum, nullā in re suam, sed Dei in omnibus voluntatē implere; nihil eo ipso existit iucundius, ut tam grato saltem efficacique titulo ad nobilissimum hoc Exercitium amplectendum incitemur: cum iucunditas tantum possit in hominum animis permovendis, & re quāpiam persuadendā. Humanus honor dependet ille quidem

dem, ut plurimum, ab arduis molestisque actionibus, neque, nisi cum labore & difficultate, impetrari potest: at huic Exercitio inest illud commodi planè singularis, ut illius usu supremum, qui in mundo hoc sperari potest, honorem consequamur, nimirum, ut simus Amici Dei. qui honor in seipso jucundissimus & acceptissimus, optatissimam animi pacem tranquillitatemque adducit. Tametsi autem, primo velut intuitu, novum quodammodo & incredibile appareat, iucundum esse, seipsum abnegare, &, quod amplius est, nullâ in re suæ obsequi voluntati, illud tamen verè proprièque dicitur, clarumque fit & evidens exemplo Beatorum in cælis: quibus nemo minus habet propriæ voluntatis, nemo gaudiorum plus & sincerissimæ voluptatis. Tantum abest igitur, ut mortificatio & abnegatio propriæ voluntatis, molesta sit & cruciet; ut nec ipsa beatitudo, sine omnimodâ ejusdê voluntatis annihilatione, quò sic divinæ conformetur, possit consistere. Sufficiunt sanè ista, ad nos confirmandos metumque adimendum, ne suspicemur rem esse tetricam, fastidiosam, & acerbissimi mœroris plenam, propriâ conculcatâ voluntate, complecti divinam. Non impedit quid-

quidquam aut obturbat gloriam Angelorum, quòd sint, Davide de ipsis testate (a) *facientes verbum Dei*; hoc est, *illius* voluntatem & imperia: id enim singulari cum gaudio & voluptate præstant, mirè cupidi atque *ad audiendā vocem sermonū ejus*, (b) ad nova ab eo mandata recipienda & persequenda; non aliter, quàm famelicus infans, cui cupediæ delicatiquè cibi præbentur, scutellam, plura expectans, idemdem respectat. Atque hæc ipsa voluntatis propriæ abnegatio & cum divinâ conformatio, Beatos tam suaviter afficit; ut plus inde gaudii capiant & voluptatis, quàm ex ipsâ gloriæ & beatitudinis suæ magnitudine. Magis eos recreat & oblectat Dei voluntas, cupientis eos saluos fieri, quàm ipsiusmet salutis fruirio.

Hujus rei exempla in hoc quoque orbe non desunt, eorum Sanctorum, qui nullā in re suæ servientes voluntati, & in omnibus sibi morientes, pacatissimo animo læti perpetuò jucundi què agebant. Sancto Francisco Xaverio nihil equè in votis erat, quàm ut suam voluntatem abdicare, eamque divinæ impendere liceret. hanc ob rem preces suas omnes his Pauli verbis concludebat:

a Psal, 102, v. 20.

b Ibidem.

bat: *Domine, quid me vis facere?* (a) Vivebat ille porrò in tantis spiritûs deliciis; ut iis ferendis impar, tunicâ ab æstuantî pectore manibus diductâ, has voces iterare cogeretur: *Satis est, Domine, satis est,* (b) ob superfundentis se lætitiæ cælestis & solationum divinorum, quibus ipsius animus undique circumfluebat, multitudinem & ubertatē, Deum rogans, veller immensam illam suavitatis & misericordiæ tantæ copiam aliquantùm temperare. Idem Sanctus in Meacensi itinere divina meditans, iisdem cælestibus gaudiis usque eò inundabat, ut crura ac pedes, stirpibus eos lapidibusque offensans, sine ullo doloris sensu laceraret. (c)

Sanctum Ephræmum par cura studiumque voluntatis divinæ exsequendæ pari similiter voluptate usque eò perfudit, ut tantarum & ipse deliciarum gaudiorumque impatiens, voces tales ad Deū mitteret: (d) *Multiplicata est super me gratia tua, qua etiā meam satiavit famem, & refrigeravit sitim, mentemq; meam tenebris plenam illuminavit, & cogitationes meas ab errore collegit atq; reduxit. Et nunc, Domine Deus meus, adoro & imploro*

a Act. 9. v. 6. b Tursellin. Vitæ ejus lib. 6 c 5.
c Idem ibidem. d Breviora Auctoris verba non reperi apud veterem Scriptorem.

imploro ineffabilem benignitatem tuam, infirmitatem meam confitens, remitte paululum undas gratiae tuae, illamque mihi in thesaurum tuum adserua, ut rursus eam mihi tribuas in die illa. Ne igitur irascaris mihi, benignissime Domine, quia enim inundationis illius fluctus ferre non sustineo; ideo audacter & temere deponco. nam supra modum multiplicata est in me, mea quoque infirmata est lingua, illam eloqui atque explicare nequiens. Figura, ac splendor infinitae gloriae benedicti Patris, aliquid jam mihi ex ejus inundatione remitte: nam ignis instar, renes meos & cor meum adurit. (a)

Majus est, quam ut explicari possit, liquidum illud perpetuumque gaudium, quo perfruitur fortunata illa Anima, quae voluntatis ac desideriorum suorum omnium modum regulamque habet unicam, Voluntatem diuinam. Verè enim Doctor ille. (b) *Gaudium aliquod continet secumque trahit quaecumque cujuscumque voluntatis impletio, sed voluntatis impletio diuina, quando nempe homo voluntate alia nullâ regitur, quam diuinâ, gaudium continet omnino diuinum:*

B 6

interque

a S. Ephraem Tomo 3. Sermones de vitâ Religiosâ & Monasticâ, sub finem, mihi pag. 557. b Vide hæc aliaque hujus Capituli in Auctoris egregio Opere de adoratione in Spiritu & veritate, Antuerpiæ edito. l. 4. c. 13.

36 VITÆ DIVINÆ

interq; eum, qui propria obsequitur voluntati, & alterum, qui hanc contemptâ, divinam sequitur voluntatem sui Conditoris, ea intercedit differentia, ut prior vanam solum voluntatis humana, posterior autem veram percipiat voluptatem voluntatis divine. quæ voluptas voluptates omnes alias immensum exsuperat, participatq; torrentem illum voluptatis æternæ; cui quidquid inferior hic orbis dulce, jucundumq; habere vedetur; quia infinitis partibus minus est, comparari non meretur. Luculentus hujus rei testis est Rex David, qui non uno in loco voluptatem hanc & delectationem agnoscit. Ejus sunt ista alibi: *In viâ testimoniorum* (five mandatorum) *tuorum delectatus sum, sicut in omnibus divitiis* (a); & alibi de iisdem: *Desiderabilia,* inquit, *super aurum & lapidē pretiosum multum, & dulciora super mel & favum.* (b)

Atque ut ne putemus solum Davidem ita sensisse, aut per modum amplificationis ista locutum; audiamus hujus temporis, sanctitatis laude celebrem florentemque testem, ei que affirmanti credamus, quam copiosum gaudium collegerit ex abnegatione suæ voluntatis. Venerabilis Virgo, Domina Ludouica de Carvajal, intimos
suæ

a Psalm. 118, v. 24. b Psalm. 18, v. 11.

suæ hæc in parte animæ sēsus istis ferè ver-
 bis conatur explicare: Posteaquam lucis di-
 vine beneficio nōsse cœpi thesauros qui recondi-
 ti latent in cognitione voluntatis diuinæ, sub-
 iit animum meum vehemens huius virtutis
 amor; qui ad illius ætus multiplicandos, sua-
 vissimè me deinde excitauit: cūque eiusdem
 dignitatem præstantiamq; frequenter conside-
 rarem, sensi animam meam ad hoc usq; tem-
 pus, magis quotidie magisq; illustrari, adeò,
 ut secundum id, quod in me modo experior,
 prorsus mihi impossibile videatur, quidquam
 ut velim diuinæ contrarium voluntati: in
 quâ tantū reperit anima mea felicitatis, gau-
 dii & gloria, ut etiamsi in nihilum eam redigi,
 aut ad inferni poenas damnari oporteret, lon-
 gè maximam tamen, etiam modico illo tem-
 poris spatio, quo suam voluntatem cum diui-
 nâ liceret conformare, voluptatem se credat
 percepturam. immo, vel so'a isthæc cogitatio,
 futurum, ut Deus me annihilando, eâ volun-
 tatis suæ adimpletione honoraretur, aut certè,
 quod vellet, faceret, ita me afficit, ut nullum
 aliud in mundo gaudium esse existimem, quod
 isto sim mutatura. Atque hæc ratione, quid-
 quid quomodocumque mihi accidit, leuius sit
 & dulcescit, cū ad Deum me verto, illiq;
 dico: Quid tandem gratius esse potest optatiús-

que, Domine, quàm voluntas tua? quid mihi iucundius euenire, quàm ut voluntas tua cum meâ usquequaque consentiat? estque hoc in rebus molestis omnibus unicum refugium solatiumq; meum, quod ex pace illa & tranquillitate nascitur: unde mirabiliter reficitur & recreatur anima, sedatúrque sitis tam variorû ejus desideriorum, ipsâque roboratur ad progrediendum, donec virtutem hanc, divinâ gratiâ adjuvante, quoad in vita hac fieri potest, plenè perfectèque possideat. (a)

Gaudium hoc adeò est singulare & præstans, ut ipsa etiam tormenta & cruciatus suaves reddat & expetendos; quod hæc ipsa Dei famula Christi que sponsa verbis sequentibus apertè confitetur. Difficulter equidem capio, quo demum modo in istâ mutuâ divinâ ac humanâ voluntatis cõsensione (pro eo ac mihi sola diuini Spiritûs illustratio ostendit, & inexpertâ edocuit) res ulla gravis & molesta dici possit: quandoquidem ad animam talem, in terrestrem hunc, immo caelestem Paradisum, per resignationem absolutam, jam ingressam, labores & molestia vix se penetrabunt, ideo quòd

a Adderem locum, si vitæ ejus historia ad manum esset. id quod alibi quoque, cogitabis, ubi testes non adscripti. quamquam Auctor pro teste esse Cordato Lectori possit.

quod eadem divino convestita sole adeo illu-
 stres, pulcra, jucundaque reddantur, ut iisdem
 etiam delectetur: ac licet sentiantur, quod &
 natura sensibiles admodum sint, neque sensus
 omnis tolli continuo soleat; Deus tamen eas-
 dem admirabili quadam letitia & suavitate
 benignissime moderatur & temperat, tantum-
 que hic aliquando amoris magnitudo crescit &
 exuberat, ut etiam si omnem, qui in venis est,
 sanguinem, in summi, ad quod aspirat, Boni
 gratiam, fundi conspiceret, expleri nihilomi-
 nus satiarique non posset. Haftenus illa, quam
 dixi, Dei famula. Beata item Magdalena de
 Pazzis, quæ semper Divinæ Voluntati ad-
 implendæ studebat, à sensibus abducebatur,
 cum hac de re loqueretur, fuitque cum cæ-
 li deliciis ebria, in quâdam suâ ecstasi, ita
 loqueretur: *Probè nôsti, mi Sponse, à primis*
annis desiderasse me placere tibi. Quod si nunc
intelligerem, velle te ut aeternum apud inferos
affligerer, hoc ipso momento in istas me flam-
mas conjicerem. Tum ad sorores conversa,
 subjecit: *Non percipitis, quantam suavitatem*
habeat, sola hac vocula, VOLUNTAS DI-
 VINA?

Præter tamen favores illos, solatia, &
 gaudia, quæ supra naturæ ordinem cle-
 mens Deus animabus voluntati suæ divinæ
 singu-

singulariter deditis & devotis largiri solet; indidem velut necessario consequitur, istiusmodi homines planè sine dolore, magnâque in pace animi & lætitiâ cordis sui vitam transigere; cum voluntas propria, causa sit vnica miseriarum omnium & tædiorum vitæ hujus, non verò res ipsæ adversæ. Quid, quæso, turbet nos & cruciat, quàm quòd aut aliter quid cadat quã vellemus? aut, quòd error alicubi committatur, quem commissum nollemus? Qui suâ voluntatem exuit, ab hoc malo prorsus immunis est. nihil iste facit, nihil vult, nisi quod vult Deus: & quia voluntatem aliam nullam habet, quàm divinã, quæ falli non potest; nihil ei contrà accidit quàm velit, optimè illi in omnem partē provisum est; quoniam aliud fieri non optat, quàm quod facit Deus; eoque lætus degit & securus, quòd voluntas ejus, etiam afflictissimis temporibus, semper impleatur, &, quidquid Deus vult, id & ipse velit; Deoque planissimè consentiat. Tum deinde in iis, quæ ex divino agimus beneplacito, aberrare non possumus; adeoque nec tristari, nec queri eò quòd sic factum est: quin immo gaudere potius, quia Deo serviamus, ejusque voluntatem exsequamur; idque cum
pace

pace illâ gaudioque, quod è bonâ rectâque
 conscientiâ nasci solet. Gaudiorum itaque
 plenus est homo ejusmodi; neque aliud
 quidpiam ultrâ desiderat. Verùm quàm
 longè diversa illius est ratio, qui propriè at-
 tendit voluntati? Nam cùm desideria cona-
 tusque suos undequaque impeti videat re-
 vertique, & impediri; ex unâ parte tristatur
 & dolet: ex alterâ autem errores imprudē-
 tiamque suam & stulta consilia recordan-
 tem pudor nimius mœrorque conficiunt.
 Multa Philosophorum (a) divinarû rerum
 vel ignari, vel immemores, solamque respi-
 cientes vitâ temporalem; ad eam sine mo-
 lestiâ traducendam, dicebant necessarium,
 ut quis cupiditates suas omnes relinqueret,
 eaque faceret quæ viro sapienti & bono re-
 cta viderentur, aut quæ ipse talem aliquem
 suasurum præcepturumque existimaret.
 Quantò id justius ipsimet faciamus, & fal-
 lacia desideria nostra in melius commutâ-
 res, divinam solùm voluntatem, utpote sa-
 lutarem nobis & proficuum, exsequamur;
 eundemque Deum, habeamus Magistrum
 & Moderatorem actionum nostrarum, fa-
 ciendo, quidquid vel per se ipse, vel ejus vi-
 carii, vel recta ratio suadet imperatque.

a Arist. 1. Ethic. cap. 4. in fine; 6. Ethic. c. 11.
 Themist. orat. 17. & alij.

Ex his, quæ huc-usque dicta sunt, sequitur, divinæ voluntatis impletionem nō singularis modò gaudij causam esse; sed sine eâ prætereâ veram securamque delectationem nullam sperari posse. Primò quidem: quia si amor se noster effundat in rem aliquam creatam; cum illa, pro eo ac fluxa est & inconstans, nos deferet, omne pariter gaudium nostrum in multò maiorem tristitiam tædiumque convertetur: idque idcirco, quia ea est rerum omnium mortaliū cōditio, ut multò nos magis crucient cū abeunt, quàm oblectent cū adsunt: adeoque plus ex illis doloris & molestiæ, quàm commodi percipitur & voluptatis. Solus is qui Deo nititur & fidit, verum obtinet gaudiū, ut bene dixerit S. Augustinus: (a) *Qui vult securus gaudere, in illo gaudeat qui nō potest perire:* & in excerptis ex eo sententiis S. Prosper (b) *Non potest umquā fraudari delectationibus suis, cui Christus est gaudiū. Æterna enim exultatio est, quæ bono latatur æterno.* Acus nautica non quiescit, donec Septentrioni obversetur, polumque Arcticum rectā aspiciat; & in quamcumque tan-

(a) Enarrat in Psal 84. ante medium. Vide eundem Enarrat in Psalmos 86. 96. & 144. & lib. 10. Confess. c. 22. & 23. (b) Num. 90.

tandem aliam partem convertatur, numquam consistit: ita Cor nostrum, quod non ad aliud quidquam, sed ad se solum, fecit Deus, in centrum sive naturalem perfectionem suam propendet & inclinatur; neque antè potest conquirere, quàm ad suum respiciat Conditorum. (a)

Etiam si deinde res creatæ æternæ quoque essent; tam tamè sunt exiles & modicæ, ut desideria cordis nostri satiare nequeant: cuius sitim cupiditatesque unus & solus explere potest Deus; adeoque istis numquam plenè acquiescet anima nostra. Hinc fit, ut perinde sit multumne avarus an parum habeat; quandoquidem non contentus iis, quæ acquisivit, plura semper & plura sine fine & modo desiderat. Res temporales vitæ hujus occupare quidem possunt animum & possidere; at implere nullo modo possunt. (b) Solius id Dei proprium est, què proinde in eo quiescere optimum: quoniam res ceteræ, cor non explentes, illud turbant potius impediuntque, quò minùs eidem Deo vacare possit.

Hujus

(a) Vide Soliloqu. Augustin. c. p. 30. (b) Vide Rode iq. Tom. 1. Tract. 8, cap. 8, & Ecclesiastæ interpres.

44 VITÆ DIVINÆ

Hujus autem Dei, inquam, longè alia natura est. tametsi enim cor ille nostrum usquequaque impleat; minimè tamen illud sic implicat & involvit, quin aliis quoque negotiis attendere, externosque amoris actus elicere, & totum insuper mundum propter Deum diligere valeat: usque adeò ut non sit cor ullum reperire magis vacuū, liberum, & expeditum, tum ipsimet homini, tum ad alios omnes sincerā caritate complectendos, quàm illud, quod plenè integreque implevit seipso Deus.

CAPUT V.

*Nihil nobis melius utiliùsve esse,
quàm quod vult Deus.*

QVòd si ea quæ diximus: ad Divinæ, scilicet, Voluntatis, propriā abiectionē, impletionē, & maximè nos obligari, eandemque honestam in primis esse: ac jucundam, minùs adhuc sufficiant, ad hoc cuiquam persuadendū, eum utilitates præterea & ingentia commoda indidem provenientia, expendere atque æstimare velim, si enim spes lucri incerta in rebus inutilibus, immo periculosis etiam & noxiis, tantum valet ad animos hominum permovendos, ut propterea quietem suam, patriam, liberos,

ros, uxores deferant, libenter exulent, & terrâ marique, in locis desertis, inter mille discrimina, vitam transigant, omnia periclitantes; ac tot tamque multiplices labores, tædia, & incommoda exhaurientes: numquid fructus & lucra maxima è divinæ voluntatis executione, certò, uti paullò pòst videbimus, secutura, eademque cum tantâ jucunditate, honore, & tam multarum obligationum satisfactione conjuncta, multò nos justius impellant & incitent, ut desideria nostra relinquamus; idque nullo cum vitæ aut fortunarum periculo, cum fiduciâ potiùs non dubiâ vitæ sempiternæ?

Iam verò ad intelligenda commoda voluntatis ad divinum beneplacitum, suo repudiato, planè conformata; illa cumulatè satisfaciant; hominem eâ ratione liberum reddi ab omnibus molestiis & erroribus, recteque semper & securè progredi in cunctis actionibus suis: quandoquidem nihil nobis vtilius, immo, ut veriùs loquar, nihil omnino utile est, nisi Dei; nihil noxiù magis, quàm propriam facere voluntatem, quæ sine dispendio fieri numquam potest. Nimis quàm verus est communis iste Sanctorum sensus, Voluntatem propriam radicem esse & originem omnis mali Aristoteles

stoteles ipse, ut quis prudenter agat neque
 aberret in iudicio faciendo de re aliquâ, in
 operante, velut iustitiæ fundamentum,
 rectam bonamque requirit voluntatem,
 ab omni proprio amore vacuum, affecti-
 busque carentem (a) adeò ut, tum ne perpe-
 ram in rebus nostris iudicemus, tû ut cum
 fructu cuncta faciamus, necessariò non no-
 stræ obsequi voluntati, neque cupiditati-
 bus desideriisque propriis regendos possi-
 dendosque nos permittere, sed, sine omni
 ad res creatas affectu, solam Dei volunta-
 tem exsequi, eamque vnâ spectare debca-
 mus: quia ceteroqui fieri nullo pacto po-
 test, ut rectè agamus propositumque asse-
 quamur. Quàm multis, quæso, morbis no-
 stris causam præbuit nostra cibi potusque
 intemperantia? quantam ira aliûsve effræ-
 natus & indomitus affectus lucrationibus
 multis attulit facultatum iacturam? in quã-
 ras eos præcipitavit calamitates? quantum
 adduxit tædiû? quàm molestas sollicitudi-
 nes? quàm gravem animi perturbationem
 & turbas? Vtilius nobis profectò nihil,
 magisque necessariû erat, quàm ut hâc ra-
 tione excuteretur nobis e manibus gla-
 dius, quo nos ipsi iugulamus, ut venenum
 effun-

a Arist. l. 6. Ethicorum c. 2. & alibi.

effunderetur, quo nos-met-ipsos infici-
mus, ut sepelirentur comburerenturque
omnium malorum incommodorumque
nostrorum instrumenta; atque ut Dæmon
ille, tam nobis molestus, ex animâ nostrâ
exturbaretur.

Opportunè prorsus ad rē, de quâ disse-
rimus, Abbas Abraham, rogatus ab Abba-
te Pimenio: *Quemadmodū nos Dæmones im-
pugnant?* respondit: *Dæmones nobiscum non
pugnant, quia voluntates eorū facimus; sed no-
stra nobis volūtates, Dæmones facti sunt, & tri-
bulant nos* (a) Voluntas propria, pessimus est
Dæmon, qui nos prosternit; acutissimus
gladius est, guttur nobis præcīdens; vene-
num est, cum primis noxium, ad cor ipsum
pervadens; mors est fallacissima, nos interi-
mens. Pulchrè itidem S. Anselmus volun-
tatem propriam cum herbâ venenatâ & le-
tifera comparat; vehementer admirans,
quī fiat, quod, cum primis illam parentibus
nostris mortem attulisse sciamus, ab eâ non
refugiamus, totoque corpore perhorresca-
mus ejusdem malitiam? quam Beatus iste,
quē dixi, his ipsis verbis (b) declarat: *Propria
voluntas,*

a Vit. Patrum Rosveydi. libr. 7. cap. 25. n. 3.

b Quæ annumerare malui, quàm interpre-
tari.

voluntas, inquit, cuidam herba venenosa atque mortifera assimilatur & comparatur: quam Medicus quidam peritissimus progeniei cuiusdam, primis, scilicet, parentibus, interdixit, comminatis eis; quia si ex eâ comederent, leprosi effecti proculdubio interirent. At illi præceptis ejus obedire noluerunt; sed ex eâdem herbâ comederunt: unde & leprosi effecti, leprosos quoque filios genuerunt; atque, ut Medicus eis comminatus fuerat, mortui sunt. Quorum filii, licet patres suos agnoverint herbâ illâ infirmatos fuisse, & mortuos, seque ipsos leprâ percussos; eandem tamen herbam super omnes alias diligunt, indèque cibos universos suos condiunt. Manè surgentes, ex eâdem, quasi pro medicamento, accipiunt: sed & somnum serò capturi, similiter faciunt, Hi igitur quàm sint dementes, omnis, qui audit, advertere, potest. Sed nec minùs dementantur, qui propriâ voluntate utuntur. Ipsa est etenim herba, Diaboli venenosâ suggestionem venenata, & omnibus eâ utentibus pestifera. Hanc Deus, qui nostris piè medetur peccatis, primis humani generis parentibus interdixit; cum eos comedere pomum, sub mortis comminatione prohibuit. Qui, quia præceptum ejus transgressi, ex eo comederunt, mox peccatores effecti, & in animâ mortui, postquam alios peccatores genuerunt, & ipsi carne mortui sunt.

Homines

Homines tamen eandem voluntatem præ ceteris diligunt, & eam immiscent omnibus penè, quæ agunt. Nihil itaque istis dementius, qui nihil utuntur sua morte libentiùs. (a)

Hoc modo S. Anselmus detrimenta ex voluntatis propriæ adimpletione nascentia declarat, nostramque simul insignem dementiam, qui eandem nondum detestemur. nam etiamsi nihil esset, quod nobis timeremus à voluntate propriâ; vel ideo tamen, ut tam crebra, etiamsi temporalia tantum incommoda, ab eâdem accepta, ulcisceremur vindicaremusque, ea nobis audienda non foret. quid erit igitur, si spiritualia damna æternorumque bonorum amissionem consideremus? Quoties, obsecro, voluntati nostræ morem gerendo, alterum jam in inferis pedem posuimus? quanta cælestia dona dilapidavimus? quoties gratiam & sanguinem Filii Dei conculcavimus & aspernati sumus? Iure igitur ac meritò fateamur oportet, divinam nobis voluntatem, etiam eam solum ob causam explendam esse, ne nostræ obsequamur; utque contra nos ipsos provisum nobis sit atque prospectum.

Quid commodis nostris aptius esse potest,

est S. Anselmi de similitud. cap. 38.

test, quàm ut ad evadendum dubitationes
 anxietatesque tam frequentes, quæ in eo,
 quod maxime nobis expedit, decernendo
 occurrunt, oculos nostros in illâ, ut sic lo-
 quar, Cynosuram voluntatis divinæ, aliud
 nihil quàm lucrum emolumentumque no-
 strum spectantes, defixos habeamus? quid
 prodesse amplius, quàm artem reperisse,
 modumque semper faciendi id, quod com-
 pendiosissimum sit? Quare non possumus
 revera melius aliquid fructuosiusque nobis
 velle, quàm quod vult Deus. Nā quoddam boni
 quidpiam alteri velimus & desideremus; id
 nascitur ex illius amore: estque voluntas
 hæc & desiderium tantò intensius, quantò
 amor vehementior. Quemadmodum igitur
 Deus seclusâ omni comparatione sin-
 cerius nos amat, quàm amemus nos ipsi;
 ita planè boni quoque plus nobis vult ac
 desiderat, quàm ipsimet velimus & deside-
 remus. Indè verò errare nō potest Deus in
 cognitione ejus, quod nobis conducit; quia
 Sapientia est infinita: neque providentia
 ipsius, uti nostra, lapsionibus fallaciisque
 multis obnoxia est; præterquam quòd, quid
 nobis expediat, ipsimet ignoremus. Quare
 si falli nolumus, illius necessum est sequa-
 mur voluntatem, commodorum nostro-
 rum,

rum, sine omni errandi periculo, semper studiosissimam; idque infinite magis, quam vel optare possemus: in tantum, ut nihil nobis sit utilius, quam id quod vult Deus; ideoque, nisi nos ipsi oderimus, aliud quoque nihil velle debeamus. Ah! quam multos Christianorum in ruborem dat Epictetus, Philosophus ethnicus; cuius ista nos castigantis oratio est: *Mancipium, numquid aliud mavis, quam id quod magis conducit? Quid autem conducit magis, quam quod Deo visum est? Cur (quantum in te quidem est) Iudicem corrumpis, & suasorem seducis?* (a)

Quia verò duas Voluntas Divina partes complectitur; alteram, facere quidpiam jubentem, pati jubentem alteram, veluti cum morbis nos, laboribus, rebusque molestis aliis, in bonum & satisfactionem nostram, affligit; propterea considerare nos decet, Deum non infinite modò bonum, ideoque bona nobis velle omnia; non infinite modò sapientem, ideoque nec in cognoscendo falli posse: verum & infinite potentem esse. ita, ut non sit adscribendum ipsius imbecillitati, cum istiusmodi nos miseris molestisque non eximit, quoniam utrumque æque illi facile est & expeditum: verum quia

C 2

pro-

• *Epict. l. 2. differt, cap. 7, in fine.*

probè nôrit, eas nobis proficuas fore; pro eo ac utilitatem nostram amat, singulari dispositione Omnipotentia suæ, in iis nos attingere; easdemque immittere, ut quæstum inde uberrimum colligamus.

Quidquid hætenus disserui, clarissimè demonstrat, quàm eximiam utilitatem habeat, illud solum & facere, & velle, quod illi infinitè potenti, sapienti & bono probatur Domino; non verò quod nostræ aridet voluntati: quæ neque peritè prudenterque desiderare quidquam potest, neque re ipsâ expedire. Numquam deinde amore proprio ita contenti pacatiq̃ue vivemus, uti divino & incredibili quâdam in negotiis nostris omnibus consolatione necessariò perfundimur, quoties in mentem venit, quidquid Majestas illa Æterna constituit, unicum istuc salutare nobis esse atque fructuosum.

Res ceteras universas, ipsa quoque desideria nostra, aliud quàm Deum spectantia, tamquam latentes hostium insidias, jure suspecta habeamus, ab iisdemque malè nobis metuamus. Quin immo, si Deus arbitrio voluntatique nostræ rem quampiam concederet, magno esse in metu deberemus. Ita B. Franciscus Borgia, cùm ejus arbitratui

bitratui ægrotantis conjugis vitam ac salutem commisisset Deus; ipse propriam reformatans voluntatem, gratiam istam privilegioque uti noluit: sed divinæ rem omnem providentiæ plenè consignans, rogavit Dominum, de eâ pro libitu suo statueret, neque suæ ullatenus optioni potestatiq̃ue permetteret. (a) Verè Dei voluntas iusta adeò est rectæque rationi conformis? adeò item nostrorum amans commodorum, ut alio nullo argumento causâque, ad eam in omnibus exsequendam, egeamus.

Hinc porrò commoda alia multa consequuntur, possitne enim utilius aliquid existere, quàm, quod superius memorabam, solâ divinæ voluntatis adimplerione plenum nos perfectumque jus acquirere, ut amicum habeamus ipsūmet Deum, cuius amicitia haudquaquam infœcunda est aut sterilis, & solâ contenta benevolentia, verum operatur perpetuò, fructusque profert maximorum beneficiorum. Quemcumque Deus diligit amicumque suum æstimat, eum gratis favoribusque singularibus cohonestat. quo igitur modo amicitia huius emolumenta possint esse exigua? Usque adeò se prætereâ Majestas divina

C 3

nostræ

a Ribad. in vitâ Borg. lib. i. cap. 12.

nostræ hominum voluntati accommodat, ut desideriis famulorum suorum votisque accuratè semper respondeat. Quapropter si frugi eum homines servum esse dicunt, qui Domini sui iussu voluntatemque ad amissim exsequitur; quàm supra omnem modum è re nostrâ erit, Deum habere Omnipotentem, optatis desideriisque nostris exactissimè obsequentem? hinc David, Deo loquens, ejusque cum viro justo agendi modum indicans, dicebat: *Desiderium cordis ejus tribuisti ei, & voluntate labiorum ejus non fraudasti eum*, (a) hoc est, omnia, quæ optare posset aut petere, es elargitus.

Quid jam erit, si divites illos meritorum thesauros cogitemus, quos hoc Exercitio lucrificamus; omnia Dei amore, & sanctissimæ ejus voluntatis implendæ studio, exsequentes; Tantumdem inest in eo quæstus & compendii, atque si quis ex putri ligno, rudibusve saxis putum purumque aurum conficeret. Actiones etenim de se ipsis minimè meritoria, quas indifferentes dicimus; & quæ ad naturæ sustentationem requiruntur, uti edere, bibere, dormire: eæ item, quæ, etsi ex se Deo gratæ, minoris tamen excel-

* Psal, 20. v. 3.

excellentiæ sunt, hujus Exercitii præsidio nobilissimæ fiunt, inque altissimum virtutis, caritatis, scilicet, gradum extolluntur; quia sic Deus indefinenter diligitur, cumque voluntatum mutua consensio certissimum sit amoris argumentum, hic talis idem semper vult & non vult, quod Deus: adeoque meretur etiam dormiendo, quia quietem & somnum capit solum ad majus Dei obsequium & beneplacitum: Ex quo sequitur, eum, qui hoc animo modoque res suas agit, multa facere opera admodum meritoria, qualia sunt opera excellentissime maximeque meritorie virtutis, caritatis, nempe, & amoris Dei, ex voluntatum concordia promanantis.

Neque exercetur tantum hæc ratione amor divinus, sed continuo quoque incremento augetur: quoniam quisquis affectus & voluntatem propriam abdicat, multo fit aptior tum ad res divinas intelligendas, majoresque de cælo illustrationes, quas passionibus appetitionesque nostræ vehementer impediunt, recipiendas, tum etiam ad Deum considerandum eumque cognoscendum: quem quò clarius cognoscimus, hoc vehementius in ipsius amorem exardescimus, eaque propter fit, ut opera ab hoc

amore profecta, plus dignitatis meritiq̃ue nanciscantur.

Virtutes deinde, ejusmodi cum dispositione, multò facilius exercentur: cum enim in earum usu atque exercitatione, ardua multa, molesta atque abjecta occurrere soleant, quisquis Deum sic velle secum ipse cogitat, nihil admodum turbatur, viamq̃ue perfectionis sine offensione decurrit.

Per hoc deniq; Exercitium vitam acquirimus: neque qualemcūque vitam; sed vitam divinam, quā, propter intimam illam cum Deo unionem voluntatumq̃ue consensionem, perfruimur. Vbi advertere unumquemque peroptem ingens illud commodum, quod ex animæ unione & conjunctione corpus accipit; majus profectò, quàm si Orbis universi imperiū obtineret & divitias quantascūque, absque eā unione nihil omnino profuturas: unde & vitam suam pluris faciunt homines, quàm omnes Regū omnium thesauros. Quare si illud animæ corporisq̃ue vinculum & conjunctio tam est utilis, immo necessaria; quid de ejusdem animæ cum Deo conjunctione vinculoq̃ue tantò nobiliori existimandum erit? Et si mortuo res nulla alia quidquam
pro

prodesse queat sine animâ, quid nobis pro-
fit habere animam sine Deo, qui animæ
nostræ ipsissima est anima? quemadmo-
dum enim nulla res utilis est sine vitâ, ita
vita nulla est utilis sine Deo.

CAPUT VI.

*Divina voluntatis impletionem summum esse
hujus vitæ bonum; calum quoddam,
& anticipatam beatitudinem.*

EX his quæ dicta sunt, conficitur, uti
divinæ voluntatis exsecutio, bonorum
omnium collectio est, ita esse etiam supre-
mum vitæ hujus bonum, anticipatam bea-
titudinem, Paradisum quemdam terre-
strem, & admirabilem gloriam in hac valle
lacrymarum. Si enim condiciones attenda-
mus, quas ad beatitudinem necessarias esse
contendunt Philosophi. (a) Doctoresque
Scholastici, (b) eas in perfecta cum divina
voluntate conspiratione omnes reperie-
mus.

Secundum quosdam, *Beatitudo est status
omnium bonorum aggregatione perfectus.* (c)

C 5

atqui

a Arist lib. 1. Ethic. Lactant. lib. 3. divinæ
institut. cap. 7. & 8. b S. Thomas 1. 2. q. 2.
& seqq. ac Theologi ibi. c Boëthius lib. 3.
de consolat. Philos. prosa 2.

atqui hanc in exercitio isthoc habemus. Bonum enim omne triplici illa bonorum classe, boni, videlicet, utilis, jucundi, & honesti continetur: quæ omnia diuinæ voluntatis impletioni inesse, supra ostendimus; ita ut nihil eadem vel nobis vtilius, vel jucundius, vel honestius esse possit.

Aliis Beatitudo definitur, *cui nihil deest*; hocque fit etiam in humanæ voluntatis ad diuinam conformatione. Nam cum rei alicuius defectus nõ proveniat inde, quod eâ careamus, verum ex nostro ipsius desiderio: quisquis sincerè integreque Dei implet voluntatem, aliud ille præter hanc nihil appetit, neque propendet in rem vllam, multoque minus immoderatè eandem desiderat.

Alij Beatitudinem ajunt esse, *bonum quoddam indefectibile, & gaudium æternum sine vllâ mutatione vel interruptione*: id quod non minus quadrat in hominem diuinæ voluntati devotum, cum bonum ab ipso obtentum, quodque possidet gaudium, nunquam possint deficere: utpote cujus eandem causam semper apud se habeat, hoc est, voluntatem Dei, eiusque impletionem, quæ sibi, qualitercumque res cadant, lætis tristibusque temporibus, invariata semper

semper constat, omnia à Dei manu profici,
libenter agnoscens. Atque uti Christus
Dominus noster beatitudinem animæ in-
ter acerbissimos etiam cruciatus numquā
amisit: sic qui cum diuinā voluntate con-
sentit, quantiscumque molestiis dolori-
busq; affligatur, pace illā læti animi num-
quam excidit, semper contentissimus.
Quandoquidem enim diuinæ voluntati
suā arctissimè copulavit, dum cuncta à tam
beneuolo animo, & potente manu prove-
nire agnoscit, omnes istæ molestiæ ipsi ver-
tuntur in gaudium: eò quòd magis desi-
deret amerq; voluntatem Dei quàm pro-
priam, quo fit, vt ex rebus ceteroqui
tristitiam fortasse allaturis, lætitiā ipse
haud vulgarem consolationemq; re-
portet, nihil habens quod inquietare
eum possit pacemq; animi interturba-
re. Utque sancto Abbati Deicolæ cæle-
stium deliciarum, quibus eius animus
redundabat, vis ingens risum ferè per-
petuò commovebat, quòd diceret: *Chri-
stum à me tollere nemo potest a*: ita qui
cum diuino beneplacito accuratè con-
sentit, pacatam meritò hilaremque vi-
tam agat, vereque dicat: *DEVM à me*
C 6 tol-

tollere nemo potest. Lætitia isthæc tam constans est & continua, ut hîc cœpta, in omnem æternitatem sit duratura: nec enim morte terminatur aut interrumpitur; sed progreditur ex hâc vitâ in alteram, ut ibi perennet in secula seculorum.

Quod si Beatitudo, uti aliis placet, *est complementum omnium desideriorum*; quanta est felicitas illius, qui nihil vult aliud, nihil desiderat, quàm quod Deus? Vidit hic talis expletam omnium desideriorum suorum expectationem: quidquid deinde etiamnum desiderat, quidquid desiderare potest, illud universum pro voto ipsius, modo quodam admirabili, semper impletur: quoniam suam voluntatem penitus abnegando, unamque & eandem cum Deo voluntatem habendo, hâc ratione tantum proficit, ut semper faciat voluntatem suam: quæ sine dubio causa est lætitiæ planè singularis.

Postremò divinæ voluntatis adimpletio, est *quadam Dei cum arctissimâ unione possessio*; quia re nullâ aliâ duo fortius colligantur, quàm mutuâ voluntatum consensione: quæ facit, ut dicantur *cor unum & anima una*; (a) atque ut alter in alterum velut trans-

CAPUT VI. 61

transfusus transformatusque videatur. Sicut igitur Deus est *omne bonum* (b) ita qui ejus Majestati tam firmo nexu adstringitur, eumque amoris titulo possidet, jure is omne bonum obtinere censeatur. quod si obtinet, manifestum est, nihil ei deesse. Si autem nihil deest, tantum certe bonum, quantum est secunda tranquillitas, minime omnium defuturum, credi debet. Usque eò, ut hanc invito auferre nemo queat; quia summam felicitatem fruente, quæ in hac vitâ, absque ullo defectu, aut (propriam culpam excipio) mittendi periculo, possessione omnis boni obtineri potest.

a Exodi 33. v. 19.

CAPUT VII.

Et si neque obligati essemus; neque tam honorificum, jucundum, & utile foret: necessitas ipsa ad Dei voluntatem exsequendam nos adigit & compellit.

SI quem hactenus dicta nondum fortè permoverent, ad suam voluntatem penitus abjiciendam, desideriaque propria moderanda; is velim cogitet, nisi volens & sponte suâ ad divinam se voluntatem accommodet, numquam tamen futurum, ut

C 7

contra

contra eandem prævaleat eiꝛue resistat. quantumcumque enim abhorreat aliquis nausetꝛue, morbos nihilò seciꝛs à Deo sibi immisos, doloresꝛue quibus affligitur, & inopiã quã premitur, cogitur sustinere. Quando itaque cõsultius fuerit, ultro id libenterꝛue acceptare, quod velimus nolumus, futurum certò est, & in rationem virtutemꝛue convertere necessitatem, ac Deũ amicum nobis facere, idꝛue non labore multo, sed solum non repugnando iis, quæ nullatenus valeamus impedire? Iusserat olim Dominus, ut vasa omnia, & ornatus Altaris ac Tabernaculi, hyacinthino pallio, aut ianthinis pellibus involverentur^(a) quò ista portaturi aliud se nihil gestare crederent, quàm quod Dei velut colore insignibusꝛue ornatum, ad divinum cultum, absque ullo discrimine, pertinere: arque hoc uno abundè contenti illi, onus suum jucundè ferebant. Quòd si nos quoque molesta hujus vitæ onera, quæ abjicere nullo modo possumus, cum voluptate sustinere optamus, in aliud nihil animum defigere curiosèꝛue investigare, sed istud solum meminisse debemus: è cælo, à Dei illa manu proficisci, ad ejusꝛue beneplacitum obsequium.

• Numer. 4. v. 11. & seqq.

quiumque pertinere ; atque ita proprii commodi oblectationisque rationem nullam habere.

Consideremus præterea, aliud in Inferno & Purgatorio lignum non ardere, quàm quod à propriâ voluntate collectum est. & licet quis salvus fiat, præcipuum tamen emendatorii illius ignis pabulum fore, quidquid umquam ex propriâ fecerit voluntate. adeò ut jam non tantum debitum sit, & honestum, neque suave tantum ac proficuum, propriam negligere voluntatem: verum necessitate etiam ad hoc adstricti, aliter facere non possimus. Sive enim bonum respiciamus, inest in eo quidquid ad rem nos quampiam possit invitare, & incitamenta omnia, quibus ad Exercitium hoc perfectæ divini beneplaciti executionis, cumque eâ omnimodæ conformationis nostræ, amplectendum provocemur. Sive malum fugiamus, vis nos eodem atque necessitas adigit. quoniam concurrunt in eo & conspirant non solum rationes omnes boni, quæ nos alliciant: verum ex adverso collectæ quoque reperiuntur rationes omnes mali, culpæ, pænæ, errores, metus, pericula, Purgatorium, ipse Infernus. quorum omnium causa est voluntas

luntas

luntas propria, à quâ etiam in rebus licitis cavere nobis & metuere habemus: cum, quid nobis expediat, ignoremus. Expendendum hîc nobis est, quantum Lotho propria voluntas obfuerit, in electione regionis, quam incoleret, tamen si licitâ ipsi, & ab Abrahamo patruo, viro sanctissimo, permissâ, qui tamen Abrahamus pro se ipse eligere quidquam aut poscere noluit: verum existimans magnoperè id spectaturum ad quietem & pacem utriusque partis, si alter ab altero se jungerentur; nihil in eâ optione propriæ obsecutus voluntati, nepotem suum, quam maximè optaret, regionem jussit deligere, se porrò in aliam, etiam incommodiorem, libenter migraturum. (a) in quo se prodit singularis Abrahami modestia, jus suum alteri, etsi juniori, cedentis; cum contrâ fieri, atque hunc illi, juniorem seniori, optionem deferre oportuisset. Elegit itaque Lothus, sed delectus ille ususque (b) propriæ voluntati magno ipsi stetit. Nam non multò post captivus abductus est, & deinceps ex eo ipso loco, quem sibi delegerat, profugere compulsus, (c) post amissam cōjugem, (d) multis

a Genes. cap. 13. v. 8 & seqq. b Genes. 14. v. 12.

c Genes. 19. v. 15. d Ibid. v. 26.

multis magnisque incommodis est conflictatus. (a)

Ecquid tandem habet humana malitia, quod aduersus ista omnia verè respondeat? Dicetne fortasse aliquis, nolle se exsequi, ad quod mille nominibus titulisque Deo est obligatus; hominis id sit barbari, & humanitatis omnis prorsus expertis. Dicetne, non desiderari à se honorem eum, qui ex divinæ voluntatis impletione colligitur? si facit, præbet enim verò pessimi, sordidissimi, & Deum despicientis animi certissimum argumentum. Illudne obtendet, nihil se moveri omni illâ suauitate & delectatione, quam indè queat expectare? ea verò desperatio & vesania tanta est, ut maior esse nequeat. An istud potius, nullam se commodi sui rationem habere? atqui prodigalitas & effusio nulla major, nullum detrimentum animo concipi gravius potest, quàm Deo repugnare, idque tamquam optimum eligere, unde postea dolendum sit; & in purgatorias se flammæ præcipitare malle, quàm suo obsequi & placere Conditori. habetne impudens & ingratus animus, quò ulterius possit ascendere?

Postremum istud addo: Quemcumque illa,

a ibid. à v. 30. ad finem usque.

illa, quæ hæcenus attulimus, nondum permovent, is, vel si fileat, hoc re ipsâ dicit, aperteque profitetur: neque boni neque mali intuitu, divino se velle beneplacito obsecundare: quâ blasphemiâ & maledicentiâ, nulla alia est magis detestanda. Rogo itaq; eum, qui huiusmodi est, per Christi pretiosum Sanguinem, ut, quæ in superioribus Capitibus legit, piè attenteque consideret, rationumque omnium momenta diligenter examinet. quibus si convictum se esse, negare audeat; iterum rogo, ut eadem relegat. quod ipsum si neque dum sufficiat, tertium rogo, ut aliqua sibi ex iis puncta seligat, superque iis seriò meditetur, & ex intimo corde lumen à Deo postulet, quò hanc veritatem cognoscat & amplectatur.

CAPUT VIII.

Quanti Christus faciat hominem divinæ voluntatis studiosum.

P Ergo nunc authoritatibus gravissimis confirmare, quæ dixi; ut omni ex parte, quanti ea sint momenti, appareat. Quamvis autem sacræ nobis literæ Exercitium isthoc locis pluribus maximo-perè commendent, & à Davide posita dicatur

dicatur *vita in voluntate Dei*, eundemque Deum *in voluntate suâ prestitisse decori suo virtutem*: (a) nemo tamen diligentius illud præcipit, quàm vitæ sanctioris Magister Christus IESVS: negans aliâ se causâ descendisse de cælo, & à Patre missum, quàm *ut faciat voluntatem ejus*. (b) Tanta est Exercitii hujus sublimitas & præstantia; ut dignum judicaverit ipse Dei Filius, cujus gratiâ de cælo descenderet, in eoque se occuparet. Idem alibi fateatur, *cibum suum esse, Patris facere voluntatem*. (c) hoc loquendi modo jucunditatem hujus Exercitii declarans ejusdemque valorem & necessitatem; non minorem, quàm sit cibi ad vitam corporis sustentandam. Numquam tamen altius illud extulisse censendus est, quàm ubi dixit, *Quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est; ipse meus Frater, & Soror, & Mater est*. (d) Rogo omnes, ut hæc verba, & quis ea, quâque occasione dixerit, & quid iis significetur, diligenter expendant, eademque profundè in animo inscripta teneant; neque operæ & laboris, in suæ voluntatis abnegatione

a Ps. 29. v. 6 & 8. b Ioan. 6. v. 38.

c Ioan. 4. v. 34. d Matth. 12. v. ult.

gatione & divinæ adimplerione suscepti, pretium præmiumque majus ullum expectant, quàm quod hoc loco à Christo concessum intelligunt. Qui enim verba illa proferebat, Dei erat Filius, Sapientia & Veritas Æterna, quæ fallere nequit. dicendoque minimè erravit, aut à vero deflexit, sed nec accipi verba eadem debent, quasi cum amplificatione & exaggeratione aliquâ, verum uti simpliciter vereque pronuntiata; credendumque, Dei Filium re ipsâ pro fratre, sorore & matre habere eum, qui faciat voluntatem Patris sui, hoc est, amare eumdem fraterno & filiali amore: quod amoris vinculum arctius adstringit, quàm sanguinis & parentelæ, adeoque pluris æstimari debet. nam & filius tandem desinit amare matrem, neque quoties frater eger, semper adjuvatur à fratre: verum tamen qui amat, fidelissimus est, neque committere potest, quin amicum afflictum & jacentem sublevet, ei que auxilio veniat.

Accedit, non dixisse Christum Dominum, se eum, qui faciat voluntatem Patris sui, tantum amaturum, sicut frater fratrem aut filius matrem amat, quod tamen ad ipsos Seraphinos, de tam admirabili benignitate

tate & bonitate dulcissimi Salvatoris nostri obstupesciendos, sufficiebat) verum, se cum amaturum, uti fratrem, sororem, & matrem junctum, hoc est, tali amore affectuque, qualis ex tribus istis in unum conflaretur, non duplicato, scilicet, sed triplicato. Quanti non aestimaretur, secundum corpus, germanum Christi fratrem esse, & quam magni facimus Matrem, quæ ipsum peperit? Iam verò Christus ipse, inter se, & eum, qui Patris sui facit voluntatem, omnem eam cognationem & consanguinitatem simul intercedere proficitur: eundemque à se amari, non uti fratrem dumtaxat, sororem, & matrem; sed tamquam hæc omnia in illo uno conjuncta reperiret. Et sanè, quamquam hæc cum exaggeratione aliquâ supra rei veritatem prolata, verba solummodo honoris, ut ajunt, & amoris essent: adhuc tamen luculentissimè appareret mirifica illa singularisque Christi benevolentia, quâ divinæ voluntatis studiosos complectitur, eaque nos sola meritò obstringeret, ad libenter faciendum, quod valde ipsum velle, verba ista, suavissimi cujusdam affectus amorisque plena, abundè manifestant.

Diligenter deinde considerandum est,
non

non dixisse modò Christum, se eum, qui faciat voluntatem Patris, amaturum tamquam inferiorem aut æqualem; sed quemadmodum filius matrem amat. qui amor, quatenus filij, est inferioris erga superiorem; adeoque hîc intervenire obediētiam: ut hâc ratione clariùs doceremur, quo ipse loco haberet facientem voluntatem Patris sui; nempe, se vicissim ejusdem voluntatem impleturum, ei que non aliter, quàm liberi parentibus, obediētem futurum. Ingentis enim verò gratiæ & favoris illustre argumentum est, ista vel solùm dicere.

Advertendum postea, hæc verba pronuntiâsse illum Filium, qui Matrem suam teneriùs amet, quàm quisquam alius, qui que eandem maximè honoraverit, eidem optimè voluerit, atque ab aliis omnibus honorari voluerit curaveritque: & nihilò seciùs disertè affirmâsse, Matrem suam esse, qui faciat voluntatem Patris sui.

Occasio porrò, per quam ita locutus est Christus Dominus, ampliùs etiam ejus singularem animi propensissimam benevolentiam patefacit & illustrat, Eo etenim id tempore factum, quo illum Mater allo-

CAPUT VIII. 71

alloqui cupiebat, ipse autem respondit, matrem suam discipulos suos esse, quatenus divinam implerent voluntatem. id quod deinceps explanat, ipsam illam, quam expendere cœpimus, sententiam adjiciendo, quâ ostendit, eum, qui faciat voluntatem Patris sui, non existimari à se tantum, velut matrem carnalem, idque ob solum istum matris titulum: verum etiam magis amari. Estque hoc prorsus indubitatum, tamen si orbe toto neque sit, neque futura sit quam post Deum vehementius Christus amet, quàm Matrem suam: hunc tamen tantum erga illam amorem non tam habere, quod ex Virgineo ejus utero nascens prodierit, quàm quod perfectissimè ipsa Dei voluntatem exsecuta sit: quâ in re sine comparatione omnibus simul creaturis longissimè antecellit.

Verum si quæ daretur creatura, quæ perfectius divinam impleret voluntatem, hanc præ ipsâ suâ Matre Christus amaturus esset. atque ita sanctissimæ Virginis excellentia maior est ex hoc capite, quàm quod ex eius benedicto corpore carnem suam acceperit Dei Filius. Qui id, de quo agimus, aliâ item vice declaravit, quando

ex-

extollens vocem quadam mulier de turbâ, dixit illi: Beatus venter, qui te portavit; & ubera, quæ suxisti. nam, velut correcturus illâ subjecit: Quin immo beati, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud (a) id est, qui implent illud, voluntatem Dei exsequendo. Orbis Dominus nihil eo dicto Sanctissimæ Matris suæ honori ac gloriæ detractum voluit; sed confirmare dumtaxat, præcipuum ejus decus dignitatemque; extitisse ex impletione voluntatis divinæ, quâ Seraphinos Beatosque pariter universos sola ipsa inmensum superavit, plurisque fecit Dei quempiam explere voluntatem, quàm si è purissimis visceribus suis natus fuisset.

Potuitne, amabo, Christus majoribus Exercitium hoc efferre laudibus, quàm istiusmodi verbis, tenerrimi amoris mysteriorumque magnorum plenissimis? quibus supra omne jus sanguinis, quo junctus est Matri, extollit eum, qui voluntatem impleat divinam; asseritque beatiorem illum esse & feliciorem, quàm à quâ maxima accepit beneficia, qualia liberi à parentibus solent: quorum sanè est debitum incomparabile, & ob quod ipse Dominus gratissimum se præbiturus erat Matri suæ, quan-

tumvis

tumuis eâ sanctitate, quâ supra omnẽ sanctitatem creatam eminet, prædita non fuisset. Ecquo alio modo magnificentius illud celebrari potuit, quàm affirmando, fateri Christum, non minus se deuinctum ei, qui Dei faciat voluntatem, quàm parentibus obligati sint liberi? quorum erga illos debitum infinitum dicitur, quoniam exsolvi numquam potest. O immensa demissio tantæ Majestatis, ita se, dum quod oportet facimus, obligari sinentes, ipsamque infinitis nominibus debitam exsolutionem, loco maximi beneficii reputantis! Quem non demereatur sibi ista humanissima & sincerissima caritas benignissimi IESU, ipsum illud, quod, quia serui eius per naturam, legesque & iura omnia sumus, tam carò, eius divinissimi nempe Sanguinis pretio redempti, milleque aliis de causis, facere omninò tenebamur, illud, inquam, ipsum tantoperè approbantis, ut beneficiis etiam amantissimæ Matris suæ exequet, & famulorum suorum meritissima obsequia perinde æstimet, ac gratiam benevolentiamque optimorum parentum.

Nescio tamen plùsne admirationis habeat, Christum Dominum in hac vitâ fratrem matremque habuisse eum.

D

qui

qui faceret voluntatem Patris sui, ejus verba & jussa accuratè implendo; an verò, quòd eundem in cœlis agnoscat Dominum. Quippe non minùs tenera sensùve sublimia & angusta sunt verba, quæ apud Sanctum Lucam adhibet, de iis servis loquens, qui vigilant, ut ipsi placeant obsequanturque in omnibus; diligenter, & perpetuò sanctissimam ejus voluntatem perficiendo. *Beati*, inquit, *servi illi, quos cùm venerit Dominus, invenerit vigilantes!* Amen dico vobis, quòd præcinget se, (tantò paratior futurus ad ministerium) & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis. (a) Hoc loco exponit, quo pacto remuneraturus sit in cælesti gloriâ, quotquot in hâc vitâ fidos habuerit, & in voluntate suâ exsequendâ gnavos sedulosque ministros. Non intelligo equidem, quâ aliâ ratione aptius explicare potuerit gaudium suum & voluptatem, quam capit ex iis, quos dixi, voluntatis suæ studiosis hominibus: quando quidem ad eam significandam asserit, ipsummet Deum, famulorum munia occupaturum, ipsisque ministraturum. Neque enim de humanâ hæc, sed divinâ Christi

Christi naturâ potissimum accipienda, rectè monet edisseritque his ipsis verbis Sanctus Thomas : *Deus Omnipotens singulis Angelis Sanctisq; animabus in tantum se subicit, quasi sit servus emptitius singulorum, quilibet verò ipsorum sit Deus suus. Ad hoc innuendum transiens ministrabit illis, dicens in Psalmo 81. Ego dixi Dii estis. Summè quippe perfectus Deus ibi complebit, quod hic docuit: Quantò major es, humilia te in omnibus, qui quamvis præsit omnibus dignitate & divinâ maiestate, omnibus tamē subiicitur humilitate.* (a) Ita Doctor Angelicus, planum faciēs, quid Dei Filius iis, quæ protuli, verbis voluerit indicare : verissimaque sunt ista viri Sancti asserentis, Christum fideles sibi servos, qui ad solam attēdant voluntatem divinam, habere non tantum uti Dominos suos, sed ut Deos. Servator ipse alio in loco Evangelij sui nos velut manu ducit ad suæ adversus tales benevolentia & caritatis infinitam istam dignationem rectius percipiendam, cum apud Sanctum Ioannem, *Si quis diligit me, inquit, sermonem meū servabit, & Pater meus diliget eū, & ad eum veniem⁹, & mansionē apud eum faciemus.* (b)

D 2

Qua

a S. Thomas Opusc. 63. de Beatitudinē. c. 2.
mihi pag. 99. lit. I. si tamen illius hoc Opus.
b Ioan. 14, v. 23.

Quæ eodem sermone clementissimus
 IESVS confirmat, quo jam antè dixerat,
in domo Patris sui mansiones multas esse, (a)
 Beatis in celesti gloriâ premii loco destina-
 tas. quibus dum paullò pòst subjungit,
 mansionem Patris & suam esse illum, qui
 sermonem suum servet, & faciat volunta-
 tem; videtur ingeniosum aliquem amato-
 rem & prociū imitari voluisse, dicendo,
 hunc talem esse velut præmium & felicitate-
 tem suam: quodque Beatis cælum est, id
 per similitudinem quamdam ipsi Deo illū
 esse, qui voluntatem divinā exsequatur. Ac
 licet verbis istis metaphoram inesse, trans-
 lateque accipienda, negari non debeat, cla-
 re tamen ostendunt, tanti à Deo fieri, tam-
 que gratum esse voluntati suæ obsecundā-
 tem hominem, ut mirificus ipsius erga il-
 lum affectus & favor oratione aliâ planius
 perfectiusque manifestari non potuerit: sa-
 tisque constat, nostras de verbis suaviter
 adedò amanterque pronuntiatis, cogitatio-
 nes ac sensa, rerum quæ iis subsunt, verita-
 tem præstantiamque nullo pacto attingere.
 Tametsi enim Christū exaggeratione ali-
 quâ usum esse appareat; eam tamen iis ad-
 hibuit rebus, quas intellectus noster perfe-
 ctè nunquam assequi, proque eo, ac me-
 rentur,

a Ibid,

rentur,

rentur, æstimare potest. Non est dubium etiam, quin Deus multò majore cum gaudio in corde versetur hominis justi & suæ devoti volūtatī, quàm futurus sit in augustissimo, quem animo concipere quisquam valeat, throno ac solio, quantumcūque magnitudinem & majestatem cæli empyrei millies eoquē ampliùs excessuro.

CAPITULUM IX.

Secundum Prudentia legem, etsi Deus supernaturali providentiā nos nostrāque non curaret; adhuc tamen ejus voluntatem exequendam esse.

HUc usque nobilissimum hoc Exercitium argumentis magnam partem spiritualibus & supernaturalibus suadere conatus sum; nunc verò cōcludam ipse me intra terminos rationum humanarum, clareque ostendam, non habere ingratos nos & divinæ voluntati refractarios mortales, quod verè respondeamus jureque obtēdamus, dummodo vel unum istud pensitemus, quàm etiam solā rectæ prudentiæ lege, ad divinæ Majestatis voluntati & beneplacito obsecundandum, severè obligemur.

Ex dictis constat, cælestem hanc esse sapientiam

pientiam, in omni Christianâ prudentiâ
 optimè fundatam, eiusque contrarium, lu-
 culentam stultitiam insaniamque censen-
 dam. Quem enim minus suo uti iudicio ar-
 bitrioque deceat, quàm eum, qui vno velut
 impetu, tot iura rationesque evertit, rem
 suam & bona tanta pessumdat, sibi que ipsi
 vitam adimit, cum infinitis, quibus Creato-
 ri suo adstrictus est, obligationibus satisfac-
 cere negligit, cum non vult exequi, quod
 sibi usque eò est honorificum, cum favum
 mellis dulcissimi gustare renuit; cum qua-
 stum tam vberem tamque facile colligen-
 dum aspernatur, cum sponte & libèter fer-
 re recusat, quod velit nolit tolerandum est,
 cum istud gaudii Iesv Servatori suo invi-
 det, cum eiusdem itinere inoffenso, ve-
 stigiis insistere derectat, cum tot illu-
 strium Sanctorum, immo Sanctorum om-
 nium, qui eadem vestigia presserunt, comi-
 tatum horret & detestatur? Hoc verò infi-
 gnem imprudentiam, dementiam, & vesa-
 niam esse, luce meridianâ est clarius. Ve-
 rùm non loquendo iam de prudentiâ hac
 diviniore, ob has rationes, causasve alias
 graviores, nos obligantē: sed ista omnia
 prætermittendo, fingendoque (id quod esse
 non potest) nos nullam in partem Deo ob-

ob-

obstrictos esse, non teneri etiam facere, quod ipsi placeat; neque delectari ipsum, cum suæ obsequimur voluntati; nec damnum ex neglectu hîc nostro ullum in alterâ vitâ timendum nobis esse: adhuc tamen jubet urgetque lex prudentiæ naturalis & sapientiæ humanæ, ut Dei beneplacito obsequamur, iisque omnibus, quæ facit, exactè nos conformemus; vel ideo solum, ut temporalem hanc vitam læti quietique transigamus.

Ad hoc persuadendum, (quod mihi quidem testatissimum est) suppono tamquam certum, mala sæpè multa magnorum esse causas bonorum, bona contra multa hujus vitæ, malis longè gravioribus aditum aperire: adeoque usu venire, ut quod maximè aliquem oblectat, eidem certam deinde afferat perniciem, vnde autem tristatur & dolet, inde præsentissimum accipiat omnibus suis malis atque miseriis remediū. Quàm multis opes congestæ thesaurusve fortè repertus mortis causâ præbuit? & quot aliis morbus, in quē delapsi sunt, occasiones eripuit, in quibus sani, sine dubio fuerant perituri? usque eò, ut nemo unus sciat, utrūne morbus quo tenetur, aut egestas in quâ versatur, sibi ob sint, neque u-

trum sanitas, quâ fruitur, facultatesque, quas possidet, sibi profint. Ignorat penitus, hincne an inde commodorum aut incommodorum copiosam sibi messem debeat polliceri.

Hæc cum ita se habeant; quis prudens satis intelligit, quâ fiat, ut alterum nos præ altero rãtoperè afficiat? ut illud rejiciamus, hoc desideremus? ut gaudeamus de uno, tristemur de alio? cum incerti simus, qualis tandem fortuna, prosperane an adversa, & hæc & illa sit exceptura. Nescimus planè quid res ipsæ contineant, intraque se habeant; proptereaque indifferentes nos ad ea quæ fiunt, inque omnem eventum, sine metu & sine spe, in cunctis hujus vitæ rebus pròptos paratosque esse necessum est. atque hanc ipsissimam esse rationem & prudentiam naturalem, istiusmodi exemplo declaro.

Siquis conclave ingressus esset, ubi afferrentur cistæ plures, quarum aliæ plenæ sint auro, plumbo aliæ aut luto; sed ita paratæ omnes, ut exterius internosci nequeant; fieretque eidem potestas eligendi ex omnibus quam maximè vellet: certum est, hunc talem ad omnes indifferentem fore; cum discriminis causam nullam habeat,

beat, penitusque ignoret, quid eam quam eligeret, clauderetur optabit porius, ut à quo intromissus est, is unam sibi aliquam nominet, non ut à se ipso deligatur: quoniam si fortè alter ille aberraret, ipse tamen extra culpam sit futurus; præterquam quòd existimare possit, ab altero, præsertim si amicus sit, remque melius perspectam habeat, se minimè decipiendum. Hoc omnino modo ignoramus & ipsi, quid boni malive in rebus hujus vitæ reconditum lateat, ideoque ad omnes æquè affici debemus, gratoque & libenti animo admittere, quidquid nobis eveniat, Deusque immittat.

Similiter si quis mensæ accumberet, variis lancibus patinisque instructæ, quarum tamen pars media cibos continerent, veneno infectos, cetera sapidos; altera autem cibos haberet, gratos admodum & salutares, sed quos ab aliis distinguere non posset: prudentèrne manus extendet ad lancem, quæ magis palato suo arrideat? immo nimis quàm temerariè faciat. expectet porius, dum is, qui mensam instruxit, vir bonus, manum admoveat; & prægustantem deinde sequatur. Quod si ita est, quo modo pru-

D ;

den-

denter facere dicemus eum, qui divitias optet potius quàm paupertatem, sanitatem magis quàm morbum? cùm ignarus sit, an sub illâ mors, sub hoc verò vita delitescat. Et numquid præstat, quidquid accidit expectare de manu Dei, & penitissimè pervidentis, quid sub unaquaque re lateat, & creaturas suas omnes intimè diligētis? Illud mihi quidem certum videtur, ac prorsus ejusmodi, quod sola naturæ lux obscurum esse non patiatur. Quare hanc ipsam quoq; rationem Gentilium plurimi efficacissimam rati, eâdem usi, multis persuaserunt tranquillo ut animo essent, suâque voluntatem, quocumque rerum successu, ad divinam accommodarent, etiamsi nec æternitas ulla foret, neque Deus id gratum acceptumque haberet.

Alios alia priore prudentior nobiliorque ratio naturalis convicit, nimirum, neminem fatigari sollicitarive debere iis de rebus, quæ ad se non pertinent, néve in suâ sint manu & libertate: quandoquidem nulli nisi de seipso, deque recto usu arbitrii proprii, ratio reddenda incumbat. Quòd res hoc illòve modo cadant; quòd hic honore, iste injuriâ afficiatur, quòd alius robustus, infirmus sit alius, quòd ma-
lam

lam ille grariam ineat, alter in calamitatem incidat, hæc talia in nullius sunt potestate, nec ab ullius arbitrio proprio dependent: deinde eventa ista successusque ad nos non spectant, ideoque non magis de iis aut gaudere, aut tristari nos convenit, quam si alienæ res essent. Verum quæ sub tuo sunt arbitrio, ea te curare decet, in eaque cogitationem intendere; sunt autem hæc, bona dumtaxat, aut mala opera. Quare istud solum ad unumquemque pertinet, rectè aut perperam agere; id hominis proprium est, debetque cavere, ne malè; studere, ut benè faciat: de cetero curas omnes ponere, indifferens esse, & qualitercumque cuncta eveniant, contentus vivere.

Addunt adhæc, & persapienter, istam nonnulli causam; è duobus malis minus eligendum esse: majusque malum futurum, perpetuo metu, inquietudine & anxietate excruciarì, quam ipsis illis, quæ timeas, incommodis conflictari, eaque propter longè sapientius commodiusque facere existimant eum, qui ad omnes casus æquè paratum afferat pectus; quam qui anxio semper & sollicito sit animo. adjungunt & illud, curas istas omnes vanas esse: utpote cum neque morbum quo laboramus, ne-

que paupertatem quâ urgemur, neque odium aut invidiam quam alicubi colligimus, tristitia ulla levet aut depellat. atque ita secundum causas has omnes rationesque naturales, pacatos nos esse condecet, divinæque voluntati, quidquid demum immittat permittatve, usquequaque nostram conformare.

Naturalis hæc prudentia iis in rebus usui est, quæ in nostrâ non sunt potestate sed necessariò eveniunt: nam in iis quæ juris sunt nostri & arbitrii, quasque liberè eligere possumus, aliæ supersunt rationes naturales, quæ persuadeant, eas secundum moralem prudentiam, & propter eam quam præstant in hac vitâ commoditatem, eligendas esse: atque ita eligendas, ut divinæ voluntati integerrimè conformentur; idque non quomodocumque, sed iuxta sublimitatem perfectionemque doctrinæ Evangelicæ: cui, quia tota diuina est, non admodum cum ratione & prudentia merè naturali convenire apparet.

Si quis porrò roget, quæ sit voluntas Dei, quam nos exequi ipse desiderat: ei verè responderi potest, aliud non esse, quàm imitationem IESU Christi, eiusdem paupertatem, nuditatē, contemptum mūdi, & absti-

nen-

mentiam voluptatum. hæc verò res illiusmodi sunt, adeoque ratione nituntur, ut iuxta solas prudentiæ regulas, in mortali hac vitâ, quamvis immortalis alia non superesset, complectendæ sint, minimeque fugiendæ. Hinc illi quoque ipsi Philosophi, qui animæ immortalitatem, uti Stoici, aut Deum, ut alij esse negabant: Epicurei item, qui divinam erga homines providentiam tollebant, nihilò tamen fecius, rationis, quâ donati erant, vim ductumque sequentes, agnoscebant, docebant, quidam etiam re ipsâ & vitâ suâ comprobabant, qui cum quiete vitam istam degere cupiat, ei paupertatem amplectendam, voluptates omnes aspernandas, mundumque deserendum esse. Rationem hujus rei longè optimam afferebant, quòd dicerent: quisquis secus faceret, illum numquam non metu, sollicitudine, ærumnis & curis molestissimis abundaturum, multisque aliis longè maioribus malis obnoxium victurum, quàm bona mundi hujus mederi possint aut adimere. Divitias etenim ingentia pericula, timores & curas comitari, sive dum acquiruntur, sive dum expenduntur, sive dum custodiuntur. Delicias verò & voluptates, maximas

efficere ægritudines; multos deinde infatuare, eosque iudicio & ratione, hoc est, præcipuo hominis bono, exuere, nihiloque minus, quàm opes, periclitari. Honores autem mundi, post se trahere longa molestiarum & curarum agmina, multamque odii & invidiæ materiam: usque eò, ut secundum universas prudentiæ regulas, omnia illa sint contemnenda. Quæ dixerunt illi & senserunt admodum consentaneè præceptis & doctrinæ Servatoris nostri, voluntatiq; divinæ.

Adjungebant deinde & istud: hanc optimam esse vitæ beatæ regulam, nihil in mundo petere, modico contentum esse, aliis cedere. Non aliter faciendum ei, qui inter homines ætatem quietam traducere, nemini gravis, omnibus gratus esse exoptet; lege prudentiæ edocemur. Hoc modo censebant Philosophi isti; sapientis esse, multa contemnere, liberosque & sui juris affectus disciplinâ perdomare: quod absque continuo mortificationis exercitio fieri omnino nequit.

Permirus est quod hâc in parte fecit Epicurus. Luctabatur ille & strenuè pugnat cum affectibus cupiditatibusq; suis; ut eas sibi subjiceret: cumque æger acutissimis

mis corporis doloribus penè opprimeretur; contrà, obnixus nihil non egit, quocum morbo tandem sibi conveniret. Verùm, quòd gratia ipsum & unctio sancti Spiritûs destitueret; perquam id arduum expertus, modicè promovebat. Tandem tamen, cum rei veritate convictus, diffiteri non posset, ex prudentiæ & rectæ rationis præscripto ita fieri oportere, si ad animi tranquillitatem, in quâ summam collocabat voluptatem & humanæ vitæ felicitatem, seriò aspiraret; vim sibi afferre, contraque se ipse generosè fortiterque dimicare non dubitavit; eoque tandem profecit, ut in summis cruciatibus positus laceretur, & beatissimum se esse affirmaret. (a)

Ista si dixit fecitque Epicurus; quid nō meritò expectetur à nobis? nobis, inquam, tam clarâ fidei luce illustratis? divinâ gratiâ adjutis, morte Domini Iesu obligatis, æternorum præmiorum spe invitatis, tantisque exemplis animatis. Agamus saltem naturalis prudentiæ impulsu, ad quod mille nominibus obligamur. Faciamus minimum, comitate & urbanitate (ita loqui placet) invitante, quod jura nos omnia

præ-
a Vide horum aliqua apud Cic. 5. Tusc. Senec. epist. 66. 92. & alibi, Laert. in Epicuro, Stobæum serm. 7. & alios,

præstare compellunt. Demus operam, ut quos sibi tantoperè cruciatibus & mortē suā Christus devinxit, eò pertingamus, quò Barbari solā prudentiā humanā docente pervenerunt.

Ex dictis admirabilem quamdam & prudentem vitæ Regulam elicere nos oportet; quā doceamur, uniuscujusque respectu hominis, duas esse ferè classes, quarum altera in nullius sint potestate, sint autem altera. Prioris generis vocantur res fortuitæ; uti sunt, bona aliorum de te opinio, valetudo prospera aut adversa, vita longæva, bellum, pestis, & istiusmodi alia. Posterioris generis ea censentur, quæ sub nostro sunt arbitrio; quales suæ singulorū actiones & opera. Regula porro inde sumpta, ista est: Solas eas res, quæ in nostrâ potestate sunt, hoc est, opera nostra, curanda & desideranda; providendūque, ut bona sint, benèque fiant. sin aliter facimus, de eo nobis dolendum, atque adhibendum, ut errorem corrigamus, rectèque ubique progrediamur, ea consecutæ, quæ minoribus periculis curisque exposita, afferant securitatem. De iis autem rebus, quæ in nostrâ potestate non sint, nihil nobis sollicitè laborandum, non dolendum,

dum, non latandum: neque eas aut appendendas magnoperè, aut fugiendas; sed æqualiter ad illas omnes affici, ei que lætos libentesque acquiescere nos debere. tum, quia nullâ eas tristitiâ impediamus, casto- que labore nos-met-ipsos fatigemus: tum etiam, quia ad nos non spectent, cum nostri arbitrii non sint, qui ignoremus, quid eas sit consecuturum, adeo que aërem verbera- turi videamur, aut dolendo de eo quod nobis prosit, aut gaudendo de eo quod obfit.

CAPVT X.

*De admirabilibus justisque Dei judiciis, propter
qua conveniat ejus nos sanctissima vo-
luntati conformari.*

Magni res ista momenti est, ideoque de hac voluntatis cum omnibus, ac divinâ potissimum voluntate, conforma- tione agam uberius, revocaboque in me- moriam iusta aliqua Dei judicia, admirabi- lemque providentiam, quâ, præter omnem spem & expectationem, multos è miseris suis ereptos in felicissimum statum extulit. fit enim, ut, de quo dolent homines, quod- que sibi magno futurum timent detrimen- to, id etiam prodesse experiantur, idque, si
sape-

saperent, imprimis exercere debuissent: contraque quotidie accidit, ut non nemo studio omni & voluntate rem quampiam consecratur, eamque sibi mirè proficuum arbitretur, quæ ipsum funditus deinde perdit, adque ipsos inferos præcipitat, aut, quod mille inferis peius est, causam præbet Numinis offendendi.

Hâc ratione sanitas, honor, opes, quæque omnibus istis præferuntur, vita, pluribus sexcentarum miseriarum summæque infelicitatis materiam dedere: è diuerso autem in valetudo, infamia, paupertas, morsque ipsa, magnæ sæpè felicitati locum fecerunt. Id tam certum est, ut nec ipsos, ut dixi, fugerit Gentiles.

Pompejo memorant ad summam felicitatem summamque supra homines omnes celebritatem nihil defuisse, nisi quod decennio seriùs moreretur^(a): ita ut vita longior, quàm in magni ipse sine dubio boni loco habuit, maximum ipsius fuerit infortunium, omniumque fons & causa calamitatum. Alii contrà narrant summæ felicitatis fuisse Alexandro magno tam tempestivum obitum: ^(b) si enim ætate longius processisset Magni

^a Vide Plutarch. To. I. in Pompejo, mihi pag. 643. ^b Curt. lib. 10, cap. 9. & Raderus ibi.

Magni nomen, ob ea, quæ in occidente
adversus ipsum moliebantur, amissurum
fuisse. Usque adeò ad tēporalium quoque
bonorum incrementum facit, eorundem
jactura, nihilque ad extremum æquè peri-
culo omni vacat, tutumque ac securum est,
quàm quidquid constituit disponitque be-
nignus & Sapiens Deus. Verum certiori-
bus illud exemplis illustremus. Quid Naa-
mano, Principi militiæ Regis Syriæ, obfuit
tam fœdus aspectu morbus, à Deo ipsi im-
missus, ad animæ corporisque salutem am-
pliores? Parum tamen patienter illum tu-
lisse, satis ipse prodit, Elisæi Prophetæ ma-
ximè salutari responso tantoperè commo-
tus & irritatus. Dolebat, nempe, sentiebat-
que graviter, tam miserè se leprâ cooper-
tum; verum si ingens bonum, quod ex eâ
accepturus erat, prælagire potuisset, neque
ipsi, neque Syriæ Regi ad illud compēsan-
dum, opum satis fuisset. inde enim accepit
salutem animæ, cum veri Dei cognitione,
atque unâ corporis sanitatem tam perfe-
ctam, ut prorsus mutaretur in novum ho-
minem. (a) ita ut corpori animæque præ eo
morbo, exoptari melius nihil potuisset. Pa-
ralytico quoque illi in Evangelio, malum,
quo

quo tenebatur, incomparabile fuit Dei beneficium; utpote, quod viam aperuit ad animi corporisque sanitatem longè, quàm umquam habuerat, integriorem. O expectenda infirmitas, tantæ causæ felicitatis, ut ex ipsius Christi ore audire meruerit: *Confide fili, remittuntur tibi peccata tua!* tantum sanè bonum nunquam omnes morbi, etiam duobus annorum millibus patienter tolerati, exequent: præsertim cum non solum retulerit ille salutem animæ, verum insuper corporis valetudinem recuperaverit, eamque tam firmam, ut lecto suo, tamquam si res levissima foret, sublato domum abierit. (a)

Facultatum prætereà, quas tanti homines faciunt, jactura quàm multis insigni fuit emolumento? Rutham paupertas sua, non modò præ ceteris ejusdem secum conditionis mulieribus ditavit, sed effecit hoc ampliùs, ut inter Messiaæ progenitores jurè ipsa ac verè numeretur. (b) Eadem paupertas beavit Apostolos, quos opibus pollentes ad tantam Christus dignitatem nunquam provexisset. (c) De Rege Manassè quid

^a Matth. 9. Marci 2. Luca 5.

^b Ruth cap. 2. & 4. Matth. 1. v. 5.

^c Psalm. 112. v. 7. Matth. 11. v. 25. 1. Cor. 1. v. 26. & seqq.

quid dicam? qui non exiguum aliquod bonum, sed totum regnum amisit, neque regnum modò, verum, quæ regno potior est, libertatem: quemque capitales hostes, vinctum catenis atque compedibus, duxerunt in Babylonem. Sensit ille sanè graviter hanc tantam calamitatem, pendebar nihilo minus hinc salus Manassis, æternum perituri, nisi sic periisset, vt ea captiuitas omnibus mundi imperiis regnisque fuerit emenda, nimirum in quâ ipse, horrendum antea peccatorum multiplicium monstrum, Rex impius & execrabilis, nosse se cœpit, inque alium & sanctum mutatus est hominem. (a)

Honoris item & existimationis, quæ sanctissima hominibus cura est, amissio; salutis, aliorumque ingentium bonorū non uni causa fuit, ipsiusque quin etiam, & maioris honoris. Ignominia illa, quâ notatus fuit sanctissimus Patriarcha Iosephus, cum, velut attentati adulterij reus, heroque infidus, in carcerem coniectus est, dolorem ipsi non mediocrem creare potuit: calumniæ tamen illæ & carcer, præcipuè aditum illi patefecerunt ad summos istos honores, quando totius deinceps Ægypti cum amplissimâ

a 4. Reg. 21. 2. Paral. 33. Salia. a. m. 3350. & 3392.

plissimâ potestate Prorex, in ore oculisque fuit omnium, & gloriâ commoditatibusque aliis inde innumeris, supra votum abundavit. (a) Adeò frequenter morbum, de quo tantoperè dolemus; jacturam fortunarum, quam sic deflemus, libertatis amissionem, quâ ita movemur; laudis obrectationem, quæ tam graviter animum sauciat, referre Deus solet & ordinare ad majus bonum: neque bonum qualecumque; sed ejusdem planè generis, hoc est, ad sanitatem firmiorem, ad opes majores, ad fortunam secundiorem, ad honores ampliores, & in quo sunt omnia, ad felicitatem sempiternam.

Illud è contrario non rarò contingit, ut, unde insolescunt, seque aliis præferunt mortales, inde detrimenta eorundem maxima, infelicitasque existat. Amanum favor & benevolentia Regis, immensæ opes, ceterorumque omnium cultus superbissimè efferebant: quæ si attentius ille considerasset, reperisset utique, nullam se justiore aliam flendi timendi que causam habere. quod non diù post eventus docuit, quando rebus omnibus, honore, opibus, gratiâ, imperio, immo vitâ ipsâ spoliatus,

suspens-

^a Genes. 39. & 41.

suspensus est, in patibulo quod parauerat Machabæo? Quis hîc non admiretur iudicia Dei? Quis non totus tremat horreatque ad ea omnia, quæ propriam potissimum oblectant mulcentque volûratem? De Salomone quid addam? Summa gloria & diuitiæ, quibus ad miraculum circumfluebat, in quantas non misérias ipsum præcipitem egerunt? (b) In quàm gravia itidem mala coniecit Regem Antiochum valerudo prospera? quid ille scelerum flagitiorumque sanus prætermisit? quanto suo aliorumque commodo vitam omnem lecto affixus jacuisset? (c)

Quæ si ita esse manifestum est, si vitæ hujus bona, quodque singulari studio homines expetunt, & quo impensè delectantur, eorundem bonorum consecutionem præcipuè solet impedire: si vice versâ, mala temporalia, quæ molestè adeò ferre & deplorare consuevimus, in ipsis temporalibus bonis adipiscendis mirificè nos adjuvent promoueatque, quid aliud hinc discamus, nisi omnimodam voluntatis nostræ indifferentiam? ita ut non magis hoc velimus quàm illud: non unum præ alio, quantum

a Esther 3. & 7. b 2. Paral. 9. 3. Reg. 11. Ecclesiast. 2. c 1. Machab. 1. & 6. 2. Machab. 9.

tum ad nos attinet, refugiamus; sed Deo, qui novit, quid sit melius, cuncta permit-
tamus, hoc vnicum curantes, ut volun-
tati eius obsecundantes, ipsum, pro be-
neplacito suo, nobiscum agere sinamus,
sic ut neque bona huius vitæ appetamus,
neque mala fugiamus: cum hæc, in
maiora bona; ista, in maxima mala
verti mutarique & possint, & soleant.

Ex hâc voluntatis indifferentiâ illud cer-
tè perpetuum commodum consequetur,
ut magnâ animi pace & quiete, ab omni
mœrore & tristibus sollicitudinibus libe-
ri imperturbati que, perfruamur; tum vel
maximè, hâc cum diuinâ voluntate cõfor-
matione, plurimum apud Deû promerea-
mur. Res ex se ipsis pares sunt & æquales
ad malum bonumve, quorum utrum no-
bis allaturæ sint, de eo incerti sumus. quare
in istâ tantâ rerum confusione & pertur-
batione, quod certius habere possumus
remedium, quàm ut ei fidamus, nosque to-
tos tradamus, qui ipsas intimè penetrat &
pernoscit, nobisque vult quàm optimè?
cum sit Deus noster, Pater, Sponsus, frater,
Redemptor noster, & omne Bonum no-
strum. In mundi hujus rebus aspiciendis,
prudenter imitemur cæcum quempiam,
qui

qui inter medias paludes deprehensus, & ignarus quo se modo indè expediat, in easque incidere vehementer reformidans; felicem se putabit, si quis ipsum oculatus manu suaviter prehensum educat & extrahat. Cæcutimus ad unum omnes; interque res ipsas, velut inter scopulos & præcipitia, versamur miseri. quòd si iam clementissimus Deus tritâ nos securaque viâ paret ducere; numquid meritò gaudeamus? numquid maximam illi gratiam habeamus? numquid imprudenter aliò nos convertamus, aliudve moliamur?

CAPVT XI.

Continuatio materiae de iustis Dei iudicijs; & , periculi plenum esse, etiam in rebus minimis, divinam negligere voluntatem.

Considerationis & timoris iustorum Dei iudiciorum, non unicus iste dumtaxat fructus esse debet, ut divinæ nos Majestatis suæ beneplacito usquequaque conformemur; verum, ut in omnibus, etiam minimis actionibus nostris, sanctissimam ejus voluntatem perficiamus, ne digitum quidem, nisi ipsi placendi studio, moventes. Quâ in re juverit illud advertisse; Infinitam

nitam Dei Sapientiam multa magnaque cum tēporalia tum æterna bona ita disposuisse, ut ea à nostrâ voluntatis suæ in rebus minimis adimplerione voluerit dependere: id quod admirabile est, & arcanum divinæ providentiæ mysterium. Quare grandia multorum in hâc vitâ peccata impunita habet Deus, Sanctorum verò hominum, & subinde etiam impiorū, parvulam aliquam noxam severissimè castigat? Numquid videmus, quomodo idem præclara virtutū opera remunerari hîc negligat, levibus autem quorundam actionibus, cum incredibilis benevolentia significatione, præmia & mercedē tribuat longè ampliore, quàm aliorum quantumvis illustribus facinoribus? adeò ut honestæ quædam actiones reperiantur, in quarū executione aut omissione, quantumcumque modicâ, justo Deus inscrutabiliq; judicio se admirabilem ostendit, ex voluntate suâ perfectas luculentis premiis, neglectas verò pœnis acrioribus rependendo. Quando igitur quæ, & quales hæ sint actiones, ignoramus; quàm maximè attentos sollicitosque esse nos convenit, ne in ullâ, quantumcumque parvâ in speciē, actione, ab ipsius sanctissimâ voluntate deflectamus: cum
incer-

incertum sit, an non ob illud ipsum, quod pro exiguo reputamus, gravissimè castigandi simus. Quis divinæ justitiæ, pro tam gravibus Davidis peccatis, pro tantâ iniustitiâ, quantam habuit adulterium cum Bethsabæe & cædes Uriæ, morte pueruli unius satisfactum esse diceret (a?) unam autem populi recensioem, cum nullius conjunctam iniuriâ, quæque pro bono publico prudenter cœpta videatur, ab eodem institutam, septuaginta millium interitu, idque minimè severè & inclementer, vindicandam. (b) In Aaronem etiam Sacerdotem, propter tam enorme peccatum illius, populo Israelitico permittentis, ut idolum sibi fabricaretur, ei que altare erigeret; nō legitur vel levissimè animadvertisse Deus: (c) verumtamen ubi non diu pōst, cum fratre suo Moyse, in aquâ è filice eliciendâ, non perfectè satis Dei voluntatem exsecuti aliquantum hæsitârunt; ob leve istud delictum, (tale etenim fuit,) (d) expetivit ab utroque Deus pœnas tam graves, ut ambos prohibuerit, quo nihil illi in hac vitâ desiderabant vehementer.

E 2

men-

a 2. Reg. 11. & 12. b 2. Reg. 24. & 1. Paral. 21.
c Exodi 32. d S. Augustin. lib. 16. cont. Faust.
c. 16. Tiranus & alii.

mentius, ingressu in terram sanctam; eoque supplicio non contentus, viâ ipsâ exuerit. (a)

Multa quoque & graviter deliquerat Abbas Moyses, neque tamen meritas de eo pœnas sumpsit Deus: pòst tamē quàm in disputatione quâdam durius aliquantò locutus est, ob venialem illam culpam, à Dæmone correptus, & miserandum in modū afflictus fuit. (b) Est profectò illud à Bonitate divinâ infinitâque Sapientiâ optimè constitutum, ut hâc ratione minimis æquè atque maximis in rebus voluntati suę obsequeremur, cùm res parvas ad arbitriū ejus exsequi negligentes, variis suppliciis vindicari intelligeremus. Ad secretissima revera Dei judicia pertinet miserabilis iste Iosifæ, Regis sanctissimi, interitus; propter eâ quòd Regi barbaro, Dei nomine aliqua sibi indicanti, fidē non adjunxisset. (c) Quis deinde existimâssset Ozam, eò solū, quòd arcam Testamenti periclitantem tenuisset, casumque prohibuisset, mox divinitus percussus, factum istud subitâ morte luiturum. (d) Narrant eadem sacræ literæ de duobus aliis, quos divinis imperiis mo-

dicè

a Numer. 20. b Cassian. Collat. 7. cap. 27.
Vit. Patr. l. 4. c. 53. c 2. Paral. 35.
a 2. Reg. 6.

dicē repugnantes, leones discerpserunt. (a)
 Non minorē admirationē jurē nobis moveat id quod zelosissimo ē Societate nostrā Patri Christophoro Ortizio, viro Apostolico humillimōq; contigit. Hic quōd apud Præsides suos officium honoratius sibi delatum nimium deprecaretur; fulmine, à Deo percussus est. Noxa ea honorē detrectantis minima profectō fuit, immo placuit eidem Deo, Viri apud Superos gloriam mirandis operibus editis illustrare: quin & post mortem suam sæpius inter homines visus ipse auditusq; est concionari, eosque, qui Christiana jam sacra susceperant, in verā fide confirmare.

Abbas Paullus similiter, ob factum, quod laudem mereri videbatur, *tali confestim correptione percussus est, ut eius corpus universum paralyseos valetudine solveretur, nullūq; in eo membrū penitus explere suum prævaleret officium.* (b) Majorem tamen, quā ille, poenam Lothi dependit uxor, quōd muliebri curiositate victa, post se respexisset, *versa enim est in statuum salis:* tametsi in re tā parvā Dei voluntatem non implendo, grave

E 3

certē

a 3. Reg. 13. & 20. b Cassian. Coll. 7. c. 26.
 Vit. Patr. l. 4. c. 62.

certè crimē incurrisse non videatur. (a) Ipse Petri, quod multò amplius obstupescas, Christum negantis lapsus, pœna fuit præsumptionis non magnæ, (b) Davidem modicus amor sui, oculorumq; curiositas, (c) Salomonem vana aliqua gloria, præcipientes in peccata egerunt. (d) Neque dubito, quin sempiternum Saulis exitium abs re parvâ ortum duxerit; unde deinde progredientem ulterius, & in maioribus quoque Dei voluntatem magis quotidie magisque relinquentem, Deus tãdem abiecit: eamque infelicissimi Regis reprobationem excepit postea mors miserabilis & execrandi, tristis planeque tragicus familiæ status, ac condemnatio denique eiusdem æterna. (e)

E contrario autem virtutum non præcipuarum opera exigua, liberalissimâ mercede remuneratus est Deus. Ita Abigail, ob verba molliora, & liberalitatem adversus Davidem Regem exercitam, huius demum uxor facta est. (f.) Ita Rebecca, suâ erga Abrahami famulum humanitate meruit Isaac desponderi, & inter ipsius Christi

a Genes. 19. v. 26. Cornel. & Bonfrerius ibi.

b Matth. 26. v. 33. & seqq. c 2. Reg. 11. v. 2.

d Vide Salian. a. m. 3048. e 1. Reg. 13. & 31. 2. Reg. 4. & c Salian. a. m. 2079.

f 1. Reg. 25. à v. 24.

Christi numerari progenitores. (a) Ita propter unicam eleemosynam, Sanctum Gregorium Ecclesiæ suæ præfecit Deus, eundemque multis spiritualibus gratiis donisque locupletavit. (b) Ita idē Deus Petrum Telonarium, quod unicum panem, quamquam indignabundus & propè invitus, in pauperem projecisset, tanto tamen favore dignatus, tantamque ei gratiam imperitus est, ut magnus Sanctus evaserit. (c) Vsq̃ue adeò opus bonum, quod parvi aliquādo æstimatur, causā esse potest magni boni, ipsiusque salutis & sanctitatis; illius contrā defectus vel neglectus, fons & principiū ingentis mali, mortisque temporalis & æternæ. Quid discimus inde aliud, quàm elaborandum nobis, ut Dei voluntatem & beneplacitum, in rebus omnibus accuratissimè expleamus? Quantum, obsecro, amisisset Abigail, si illam erga Davidem humanitatem prætermisisset? amisisset profectò quidquid habebat, facultates omnes, ministros, familiam, ipsamque adeò vitam: jam verò eandem exercendo, facultates ampliores, famulitium numerosius, vitam

E 4

beatio-

a Genes 24. à v. 18. & Matth. 1. b Ioan. Diacon. in Vita Gregorii. lib. 2. cap. 23. c. Sur. 10. 1. in Vita S. Ioannis Eleemosynarii, mihi pag. 579. & seqq.

beatiorē, & maritum Regem potentissimum excellentissimumque, Davidem ipsum, consecuta est. Quantis etiam Salomon ac Saül miseris se-ipsos exemissent, si Dei ubique voluntati perfectè obsequi voluissent? Trepidare nos deceret, quoties aliquam cum virtute conjunctam actionem, aut divinum in re minimâ beneplacitum implere omittimus: cum neque sciamus, quantum ea habeat momenti; neque intelligamus, magnum esse posse, quod nobis parvum videtur.

Vtinam suis ista momenti ponderaremus; & ratio hæc quàm efficax est ac valida, tã nos validè efficaciterque permoveret! periclitatur etenim non leviter, quisquis divinæ se non accommodat voluntati: ac licet hanc aliquibus in rebus exequatur, si tamen id sincerè perfectèque non faciat, aliqua, quasi minora, negligendo, grave discrimen adit in ea, quæ ipsi interitū accelerent, incidendi, aut intermittendi, quæ felicem illum perfectumque erant redditura. Magna sunt & profunda Dei judicia, quæque meritò nobis perpetuò versentur ante oculos, seduloque cogitentur, quoties boni operis, quantumcumque nostro judicio modici, perficiendi offertur commoditas.

Ego

Ego sanè quomodo sciam, ecquid sub eo lateat? fieri enim potest, ut magnum ex eo sequatur commodum aut incommodum, ut misera aut beata *Æternitas. Iudicia Dei abyssus multa.* (a) Stultus sim, si ob res exiguas non exiguum me in discrimen objiciam.

Si quis ante abacum seu hyalothecam majoribus minoribûsve vitris refertam constitutus moneretur, inter illa unicum veneno plenum esse, credimûsne eum vel ex vlllo vitro bibiturum? Profectò non faciat, ne quidem spe certâ opulentissimi maximiqûe regni propositâ. Hoc idem & nos agamus, ne ab implendâ divinâ voluntate ullâ in re aberremus: cùm non constet nobis, num sub omissione aliquâ & negligentâ venenum lateat, mortem allaturum. Si cui vice versâ ad thesaurum & gazophilaciû admisso, in quo magnæ, mediocres, & parvæ cistæ plures visantur, diceretur, earû unâ infiniti pretii gemmâ contineri, quam si reperiret, habiturus ipse esset, numquid omnes hic talis arcas percurreret? numquid stultè faceret, vel unicam, vel minimam prætereundo? ita potius secum ratiocinaretur & concluderet: quid si fortè in hac ipsâ, pretiosissima, quam quæro, margari-

E s

ta

a Psalm, 35. v. 7.

ta recondatur? nolime quidem tantilli fugitans laboris, ejus jacturam facere. Eodem prorsus modo in honestis Deoque placitis actionibus nos habeamus oportet, dicamusque nobis ipsi: Nihil omnino intermittam. Quid si in eâ re pignus repositum sit & arra salutis meæ? quantumcumque illud parvum sit, faciam tamen, immo quia parvum est, propterea minime omnium negligam, fieri queat, ut aditum hoc mihi aperiat ad insignem sanctitatem, adque copiosissimos divinæ gratiæ thesauros consequendos. Hac scilicet, ratione, tam in parvis quàm magnis rebus, justa Dei & secreta judicia nos obligant, ad ejus sanctissimam voluntatem ubique exsequendam, & nullibi contemnendam aut deferendam.

CAPUT XII.

Exemplus ostenditur, quanti referat divinam exsequi voluntatem.

Sufficiebant ista sanè, quæ adhuc diximus, ad persuadendum omnibus, ut nobilissimū hoc divinæ voluntatis, suâ neglectâ, assiduò perficiendæ Exercitium amplecti vellent: verum quia plures non tam ratio, dicentisve autoritas, quàm factorum exempla

exempla permovere solent; hanc quoque viam ingrediar, aliquosque proponam quos imitemur.

Illustrissimum omnium hujus conformationis exemplar ante oculos constitutum habemus magistrum & Redemptorem nostrum, Christum IESUM. Huic uni sine periculo suam licebat exequi voluntatē: quia nec sinistris pravisque affectibus ullis in transversum agebatur, neque peccare poterat, aut impudenter eligere. Ille tamen nec minimum umquam uspiam discessit à voluntate Patris Æterni. Idem palam fassus est, non aliā se causā in mundum venisse, non alium cibum suum esse: (a) atque in summis necis suæ angustis, quando propositā sibi ante oculos ignominiosissimā morte cruciatibusque acerbissimis, anxietate & tædio tantum non obrutus, cernebat animo populi sui tantam erga se crudelitatem, minori que nos labore ac pretio redimi posse, & naturam ista sibi imminetia, in visa hactenus & inaudita, tormenta extremè horrere & refugere, illo, inquam, tempore numquam tamen Patrem absolutè simpliciterque rogare voluit, ut, quod absque redemptionis nostræ dispendio fieri poterat, iisdē

E 6

exi-

a Ioan. 6. v. 38. & 4. v. 34.

eximeretur: sed in illius se manus perfectissimè consignans, ejus fieri optavit voluntatem, petiitq; non quod naturalis dictabat affectus, sed quidquid amantissimo Patri probaretur. Mortem similiter oppetivit Christus Dominus, quò divinam exsequeretur voluntatem, nec latum ab illâ unguem desciscendo, quamvis ad mundū redimendum mors ipsius nequaquam requireretur, quin & extremis in Cruce verbis, jam jam moriturus, in eiusdem se Patris manus commēdabat: (a) hoc pacto docens, nos in easdem Dei manus tradere, & nihil, nisi quod ipse vult, velle, etiam si propterea vita amittenda, omniaque Orbis supplicia forent perferenda: quandoquidem Christus, solum ut Patris satisfaceret voluntati, longè plura paratus fuerit sustinere. Hanc legem & paternæ voluntatis amorem singulariter prædixit David, quando in ejus personā: *In Capite*, inquit, *libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam: Deus meus, volui, & legē tuam in medio cordis mei.* (b) De aliis iustis idem dicit: *Lex Dei & voluntas ejus in corde ipsius:* (c) sed de iusto justorum Christo Domino loquens, legem asserit esse

a Luc. 23. v. 46. b Psal. 39. v. 8. & 9.

c Psal. 36. v. 31.

esse *in medio cordis*, non simpliciter, *in corde ipsius*, utpote, quam præ omnibus amet ipse æstimetque. Tota denique vita, omnesque benignissimi IESV labores ac dolores idcirco suscepti fuere, ut perficeret perficique ab aliis curaret voluntatem Patris sui; cui est *factus obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis*: (a) ut recordemur opus redemptionis nostræ fuisse subjectionem & conformationem cum voluntate diuinâ, adeoque hanc conformationem pluris faceremus, & eam tantâ constantiâ imitaremur, tamquam aliud omnino nihil facere possemus. Evangelistæ ubi Christum in horto orantem describunt; alius his eum verbis usum narrat: *Pater, si vis, transfer calicem istum à me* (b) alius verò istis: *Pater mi, si possibile est* (c) ut pro eodem à nobis æstimari debere intelligeremus, Deo rem quampiâ displicere, aut illam nos ex solâ nostrâ cupere voluntate; idque nobis factu impossibile iudicare.

Secundum Christum, obedientiæ voluntatisque humanæ cum diuinâ cipientis absolutissimum ad imitandum exemplar habemus ejusdem sanctissimam

Ma-

a Phil. 2. v. 8. b Luc. 22. v. 42. c Mat. 26. v. 39.

Matrem, quæ propterea se nominabat *Ancillam Domini* (a) & in quâ, post exercitum suæ in divinam voluntatem resignationis actum unicum, mox: *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis.* (b) Duo igitur excellentissima Dei opera, quæ Angelorum supremos obstupefaciunt, Incarnatio, scilicet, & Redemptio, solâ voluntatis cum Deo conformatione peracta sunt, quâ conformatione cum nihil eidem Deo accidere possit gratius, Virgo beatissima, in Angelorum jam apud Superos Reginam electa, præcipuum decus & honorem suum esse censeret, divinæ subiici voluntati, incredibilemque capit animo voluptatem, re ipsâ voluntatem ibi suam ad divinam adiungendo. Testis sit, quidam ad sancti Cuniberti Coloniae Canonicus, post verò Cisterciensis Religiosus. Huic aliquando Reginæ hujus clarissima è nube lucidâ ad aures vox ista accidit: *Fiat voluntas tua, sicut in celo, & in terrâ!* (c) cujus postea suavissimæ vocis recordatio quoties huic homini subibat animo, toties ferè lacrimis ille suis innatabat. (d) Et verò nefas sit ambigere, quin hac in re ipsos

a Luc. 1 v. 38. b Ioan. 1. v. 14.

c Matth. 6, v. 10. d Casarius 1. 7. c. 8.

fos Seraphinos, Dei amore maximè omnium flagrantes, magis etiam exemplo suo accendat Virgo gloriosissima.

Minùs itaque deinceps mirabimur supremam dignitatem ac titulum, à Davide tributum beatissimis illis mentibus, & cuius gratiâ, ad divinæ eas Majestatis laudes celebrandas, tamquam puriores, & ad id quod sibi desit supplendum aptiores, invitat, à divinæ voluntatis impletionem sumptum esse, sic enim canit: *Benedicite Domino omnes Angeli eius, potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem sermonum eius.* (a) aut, iuxta explicationem magis litteralem, *ad obediendum voci sermonis eius.* (b) *Benedicite Domino omnes Virtutes ejus*, id est, omnis multitudo militiæ cælestis, Archangeli, Principatus, Dominationes, Throni, Cherubim & Seraphim, *ministri ejus, qui facitis voluntatem eius.* (c) Nobilitatem nempe, excellentiamque cælestium illorum & beatorum spirituum, hinc potissimum Hebræus Rex colligit, quòd exactissimè, diligentissimè, rectissimaque intentione Dei impleant voluntatem: non aliam ob causam, quam

a Psal. 102 v. 20. b Vide Lorinum ibi, c v. 21°

quàm propter ipsum; utque obediant & exsequantur illud, quod Deo adeò est acceptum, ut in beatâ quoque illâ patriâ hoc Obedientiæ Exercitium ipsis proposuerit; atque ut eorundem submissio, propriæque voluntatis abnegatio tantò appareret illustrior, illos non Deo tantum immediatè, sed & aliis creaturis propter Deum obedire voluerit, statuendo, vt Angelorum alii aliis, quemadmodum parentibus liberi, subjicerentur, id quod à S. Paulo, *paternitatem in celis* esse asserente, (a) confirmari videtur. Cùm quid Deus imperat, non id per se ipse facit Angelis omnibus; sed per Angelos alios: eatenus, ut quid facere debeant, qui inferioris sunt ordinis, ab iis intelligant, qui ad sublimiorem spectant hierarchiam. clarumque est & apertum, perfectius tum obedientiam resplendere, cùm creaturæ propter Deum, quàm cùm Deo ipsi, nullius alius interpositu, obeditur; quodam etiam modo majus videri, creaturæ simul & Deo, quàm soli Deo esse subjectū. Hanc itaque absolutissimam obsequendi rationem usurpant Angeli, tali cum reverentiâ propriæque voluntatis oblivione superiores se Angelos intuendo, tamquam Deum;

a Ephes. 3. v. 15.

Deum; eorumque sermones perinde audiendo, velut ab ipsiſſmet Dei ore profectos. Neque aliter intelligendus est David, generatim de Angelis omnibus testatus, ipsos *audire vocem sermonum eius*, (a) non enim indicare voluit, quòd per se ipsi singuli illà audiant: verum quia ex eo, quod dixi, modo, debità cum reverentià, aliorum Angelorum jussa admittant & exsequantur, quasi nullo intermedio, ab ipso met illa Deo accepissent.

Hoc ipsum suis quoque Apostolis commendavit humilitatis Magister Christus IESVS, ut pro servis se gererent, non modò Dei respectu, vetum etiam inter se ipsi: (b) non tantum Dei voluntatem exsequendo, sed suam prætereà abnegando, potiusque alterius voluntati obsequendo, & illum respiciendo tamquam dominum, se verò velut servos, ut sic nullà penitus in re proprio gustui voluntatque gratificarentur. Hinc etiam illius, cui primas ubique partes deferebat, quemque Ecclesiæ suæ caput eligebat, summam perfectionem ostensurus, futurum aiebat, ut *ab alio cingeretur & duceretur, quòd ipse non vellet*, (c) hoc est, suam ipsius voluntatem non facturum. sed
nec

a suprà. b Ioan. 13. v. 14. c Ioan. 21. v. 18.

114 VITÆ DIVINÆ

nec alium Ecclesiæ Principem esse voluit, suosque regere & gubernare, quàm eum, qui *obediens* (hoc enim Simonis, quod idem & Petri est, nomen, significat, (a) diceretur. Idem Deus quo tempore alteram Ecclesiæ columnam erigebat & ad se convertebat; primam illius vocem; testem esse voluit & indicem animi cum suâ voluntate consentientis, Sancto Paulo dicente: *Domine, quid me vis facere?* (b) quæ nos verba in ore & animo perpetuò deceret versare. Verùm eo non contentus Dominus, ut Paullus suam ampliùs subiceret voluntatem, remisit ipsum ad Ananiam, ut hunc haberet patrem & Magistrum spiritualem, sicuti legis Doctorem habuerat Gamalielelem: (c) omnino volens, ut alterius hominis subderetur arbitrio, quò tantò minùs obsequeretur proprio. Quâ in re ad solatium nostrum licet advertere, non dixisse Dominum? *ibi* (ab Ananiâ) *dicetur tibi*, quid ego te velim facere, sed, *quid te oporteat facere*; (d) partim propterea, quòd Deus aliud non velit; quàm quod factu nobis necessarium

a Genes. 29. v. 33. & Salmer. tum. 4. part. 2. tract. 1; §. 31.

b Act. 9. v. 6. c Act. 22. v. 3. d Act. 9. v. 7.

& utile est: partim, quia tametsi non loquerentur nobis homines manifestè, uri Dei vicarii, neque ut de ejus voluntate certi, alienam tamen voluntatem, ejus etiā, qui noster Superior non sit, exsequi malle conveniat, quā propriam, quæ postremum, immo, ut rectiùs loquar, nullum apud nos locum debet obtinere.

Sanctos, qui posterioribus sæculis Apostolici spiritus exempla renovârunt, hac quoque re mirificè excelluisse deprehendimus. Sancta Theresia de IESU, admirabili & novo se voto obstrinxit, nihil faciendi, nisi quod undequaue divinæ congrueret voluntati, quin etiam promisit, se non grata modò, sed quæ Deo gratiora crederet, semper effecturam, (a) nulla in re suæ obsequi cupiens voluntati. atque in historiā Vitæ suæ, *Videtur mihi, ait, honorem meū consistere in eo, quòd Dominus noster laudetur; & reliqua omnia parvipendo. Ipse enim conscius est, quòd nec honorem, nec vitam, nec gloriā, nec bonū aliquod corporis vel animæ volo, nec desidero, nisi Dei Omnipotentis gloriā.* (b) id quod ita faciebat ex animo, eāque detestatione

volun-

a Io à IESU Mariā Vitæ l. 4. c. 7. Ribera l. 4. c. 10. b Acta Canonizationis S. Theresiæ, Relat. 2, art. 5, & Ribera ejus vitæ lib. 4. c. 26 pag. 424.

voluntatis & gustûs proprij: ut cùm aliquando cibum quemdam sumeret, suo iudicio aliquantò sapidiorem, eum repentè, tamquã si fel gustâssset, exspuerit, rogataque, cur eo cibo bene cõdito non vesceretur? responderit, se ob delectationẽ, quam ex prædicti cibi sumptione percipiebat, nõ fuisse ausam, buccellam illam deglutire. (a) Simillimum priori votũ concepit Venerabilis Virgo Domina Ludouica de Carvajal, illud semper in rebus omnibus exsequẽdi, quod perfectius, divinæque Majestatis oculis acceptius futurum crederet. Istud ipsum votum ferventissimus Pater Iacobus de Saura, vir Apostolicus è Societate nostrâ, suo, quem è cordis viciniâ eduxerat, sanguine signavit, cõfirmavitque, istud adjiciendo, facturum se non tantũ, quod perfectissimum sit; divinæque voluntati maximè conforme: sed facturum insuper, quantum posset, quidquid in quocumque majoris perfectionis opere summum magisque eximium agnosceret.

Novi equidem aliam prætereà religiosam sanctãque Animam, quæ ex abnegatione propriæ, & divinæ voluntatis implementatione, tam ingentem percipiebat delectationem,

a Relatione eadem, art. 10.

tionem, vt seridè optaret; quotiescumque vel oculos aperiret aut clauderet, vel digitum membrumve aliud moveret, omnia illa & singula ex singulari Dei præcepto & imperio facere liceret. Societatis nostræ parenti S. Ignatio, non sufficiebat, quærere tantum in rebus omnibus, quod perfectissimum esset, & ad maiorem Dei pertineret gloriam, neque exsequi dumtaxat voluntatem sui Conditoris, sed quod divinæ ejus Majestati maximè ex omnibus probaretur. (a) Non sufficiebat illi similiter, nullâ in re proprię morè gerere voluntati, verùm quærebat ubique illud, quod eidem maximè aduersaretur: adeò ut diceret, duarum sibi rerum optione propositâ, quarum utraque æquè Deo grata, æquè in ejus gloriam redundaret, eam se certò electurum, quæ laboris plus molestiæque haberet, non modò ut Dei faceret voluntatem, sed ut ne faceret suam. (b) atque ita, ut integriùs propriam subjugaret vinceretque voluntatem, pluraque toleraret, & majoribus appeteteretur injuriis, pro stulto se quandoque gerere non dubitavit.

S. Par-

a Bidern. Vitæ lib. 2. cap. 3. num. 11. b. Ribaden. Vitæ S. Ignatii l. 5, cap. 2. Histor. Societ. IESV, To. 1, lib. 16. num. 106. 3. & ipse in Exam. c. 4. §. 44. atque alibi sæpe.

S. Pardulphus eidem divinæ voluntati tantoperè acquiescebat, ut cæcus factus, incredibili gaudio perfunderetur, eosque qui sui miseratione tangebantur, ipse solaretur, & cæcis omnibus ad se venientibus visum restitueret, se verò ipsum curare, aut id beneficii à Deo pōscere recusaret, quo exercitio, omni voluntate propriā abdicatā divinam complectendi, ad sublimem admodum perfectionis ipse gradum conscendit. (a)

Sanctæ deinde Gertrudi aspectabilem aliquando se præbens ejus Sponsus, benignissimus IESVS, Hæc quidē manu agebat, sanitatem fero, ista morbum: elige, filia, utrum placet. Hic Virgo religiosissima, singulari accensa pro Christo patiendi desiderio, propriæque voluntati infensissima, plicatis in crucem ad præcordia manibus, & in genua procubens; Domine, inquit, ego toto corde desidero, ut non meam voluntatem respicias, sed tuum beneplacitū in omnibus perficias: Ideo ego ad utrumque parata, neutrum eligo. Tamen est, mi Domine, dignoscere, utrum hoc an illud mihi relinquas. Quod responsum castissimo ejus Sponso ita placuit,

a Vide Raderi Viridarium parte 3. cap. 3. quod est de cæcis Sanctis.

CAPUT XII. 119

cuit, ut diceret: *Qui vult ut ad ipsum liberè veniam, debet mihi clavem propriae voluntatis resignare, nec eam à me umquam repetere.* His Gertrudis edocta, precationunculam fecit conceptissimis his verbis: *Non mea, sed tua voluntas fiat, mi amantissime IESU, eamque trecentis sexaginta vicibus perrexit repetere: quâ in re dici vix potest quantum caelestium meruerit gratiarum. (a)*

Neque illud omittendum de Beato Francisco Borgia, cuius cum arbitrio vitam & mortem Conjugis permetteret Deus, ille factæ sibi secundum voluntatem suam eligendi libertati humillimè renuntians, *Domine Deus, inquit, unde hoc mihi, ut arbitratus committas meo, quod in tuâ solius est potestate? Mea permagni refert, tuam sequi in omnibus voluntatem. Quis enim rectius novit, quid è re meâ sit, quàm Tu, mi Deus? Tua itaque voluntas fiat: nec de uxore solum; sed de liberis etiam, deq; me-ipso statuas, rogo, quidquid Tibi placuerit: fiat Voluntas Tua (b)*

Quam

a Sancta ipsa libr. 4. Insinuationum divinæ pietatis cap. 23. & 31. & ex eâ Blossius Monil. spirit. cap. 31. & Drexel. Heliotrop. l. 4. cap. 1. & alii.

b Sebetius Vitæ lib. 1. cap. 12,

Quantum porrò, qui hoc Exercitium amplectuntur, merita sua augeant, luculenter certè ostendit ea narratio, quæ extat apud Cæsarium, de Monacho illo Cisterciensi, qui multis magnisque clarebat miraculis, cum tamen nihil in eo singulare & eximium præ Religiosis ceteris notaretur. nam vestes eius solummodo tactæ, valetudinem multis restituebant, & cum sociorum aliquis eius se cingulo cingeret, habitumve indueret, quamprimum sanabatur. Cœnobiarcha ubi advertit tantum illum apud Deum posse, vitamque nihilo secius agere pro more ceterorum in Cœnobio, vehementer id admiratus, se vocatum hūc subditum suum his ipsis verbis compellavit: *Dic mihi, fili mi, quæ est causa tantorum miraculorum? Respondit ille, Nescio Domine: non plus ceteris meis fratribus oro, non plus vigilo, non plus jejuno, non plus laboro; sed unum scio, quod me non potest extollere prosperitas, neque frangere adversitas, sive de personâ meâ sit, sive aliorum. Cum porrò instaret Antistes rogando: Quis tibi nuper sensus erat, an non unâ nobiscum acerbè ferebas, cum Nobilis iste villam nostram incendit? Non, aiebat Cœnobita, totum enim Deo commisi: si modicum habeo, cum gratiarum actione accipio;*

cipio; se multum, iterum gratias ago. Tum vero clarè agnovit Abbas, eam medendi facultatem ab amore Dei, admirabiliq̃ue rerum humanarum cōtemptu existere; cū in rebus ille omnibus cum divinâ voluntate planissimè consentiret. (a)

Ad institutionem quoque nostram, ac ut omnia purâ rectâque intentione faciamus, magnoperè faciet id quod duobus evenisse narrant Anachoretis, qui in eremo, magnâ concordia, nec minore profectu unâ vivebant. Invidit illis Cacodemon has vitæ sanctæ divitias; & seniori, Angeli habitum mentitus, se stitit, Dei, scilicet nomine iussus, ut ajebat, significare, commilitonem eius æternis iam flammis destinatum: ideoq̃ue, quantumcumque bene ageret, & laboribus asperitatibusq̃ue variis corpus divexaret, frustra ea esse omnia. Cohorruit ad hanc vocem senex, multisq̃ue deinde diebus nuntii istius recordatione gravissimèangebatur. Observavit hoc tandem socius, neque precibus importunis fatigare senem desiit, dum ille, Ipse tu, respondit, huius meæ tristitiæ & mœroris causæ es. significatum enim mihi à Deo est, te dā-

F nan-

^a Cæsar. lib. 10. de mirac. cap. 6. & Drexel. Helionrop. l. 3. c. 1. §. 2. more suo.

nandum, omnibusque quæ agis, quæque pateris nihil proficere, & nequicquam pro cælo laborare. Tum verò Iuvenis, singulari alacritate; O mi Pater, ait, hoc te non turbet neque affligat: ad hoc temporis Deo servivi, non ut mercenarius pro cælo, sed ut filius ex debito; quia ipse summum bonum est, cui ego me totum debeo, quicquid demum ille in me statuat. Erectus est hoc responso in spem senex, multoque recreatus amplius, cum non diù pòst ex vero Angelo didicit: impostoris ea fuisse Diaboli mendacia; Sodalem suum æternis præmiis à Deo destinatum esse; illiusque præclarum hoc facinus, generosam indolem, sinceramque in divino obsequio mentem, & cum divinâ voluntate egregiam consensionem, plurimum apud Deum promeruisse, ei que singularissimè placere. (a)

De alio Dei famulo Gerson non dissimilia memorat. Huic corpori suo nihil indulgenti, multumque quotidie temporis in precibus collocanti invidit pariter tot bonorum operum fructum malus Dæmon; quare ut hominem turbaret, atque à virtutis viâ abduceret, molestissimâ de prædestinatione tēratione illum aggressus rogat, cur

a Drexel. Amuss. l. i. c. 7. §. 6.

cur se inani labore usque ed maceraret affligeretque? neque enim salutem umquam, aut cælum omni labore suo consecuturum. Atqui ego, respondit iste, scire te velim, non me servire Deo ob cælestem gloriam; verum propter ipsum purè; & quia dignus est, ideo eius me exsequi voluntatem. quibus vix dictis pudefactus dæmon disparuit. (a)

Hoc loco reticere non possum admirabilem illam cum divinâ voluntate conformationem insignis Dei servi, & viri religiosissimi Gregorii Lopez, de quo literis proditur, edoctum à Deo esse, ut loco orationis & exercitii de præsentia Dei, hac solum verba repeteret: *Fiat voluntas tua, sicut in celo, & in terra! Amen.* IESVS. quam ille orationem. lectionemque tanto studio amoreque complexus est, ut triennium ipsum, numquam fatigatus, numquam oblitus (res sanè admiranda!) verba illa apud animum suum pronūtiaverit, quoties vigil respirabat spiritumque ducebat: ut omnino necessum sit, quia parcissimi somni erat, innumeris id vicibus præstitisse. Susceperat ille Exercitium istud tantâ suæ volūtatis animique

F 2

Roderic. p. 1. tr. 3. c. 13. Vide Gersonem de consolatione Theologiæ lib. 1. prosâ.

mique alacritate, ut sub anni exitum, respirationes iam non servirent amplius verborum illorum refricandæ memoriæ, verum ad actus ipsos maiori cum intensione & fervore eliciendos: quos tametsi ille non intermitteret umquam, si quando tamen minore cum devotione frequentaret, eodem mox temporis puncto gravissimis à Diabolo tentationibus impugnabatur. ad eò quidem, ut dulcia ista verba illi essent pro libro, doctrinâ, Magistro, & armis, quibus se adversus hostes suos defenderet, eosque debellaret: & quia vim virtutemque huius Exercitii planè singularem affecutus erat, experiendoque comproba-uerat, omnibus illud, quibuscum tractabat, vehementer solebat commendare.

CAPUT XIII.

Insignia exempla & sententia Ethnicorum, doctentium, quo nos modo divinam voluntatem implere, cùmque eâ nostram conformare debeamus.

EXtremo tandem loco exempla aliquot sententiasque proponam eorum hominum, qui etsi divinâ fidei luce omnino caruerunt, neque paucis tenebris obscuratum intellectum habuerunt; agnovêre tamen,

men, nihil æquius esse, nihil rationi conuenientius, nihil excellentius, nihil denique utilius, quàm Dei exsequi voluntatē: ideoque ruborem nobis meritò incutiāt, eò usque nondum progressis, quò ipsi, tametsi Christianæ disciplinæ legis ignari, ignari quoque tot obligationum, ob Deum pro nobis mortuum & crucifixum, pervenerunt.

Cleantes magnorum Philosophorum Magister, quamvis ethnicus, sic Deum alloquitur:

Duc me parens, celsique dominator poli,

Quocumque libuit. nulla parendi mora est.

Adsum impiger. Fac nolle, comirabor gemens;

Malusq; patiar, quod pati licuit bono. (a)

Hanc quoque Demetrii insignis Philosophi, pauperis ceterà & egeni, vocem audisse se meminit Seneca: *Hoc unum*, inquit, *Dii immortales, de vobis queri possū, quòd non antè mihi voluntatem vestram notam fecistis. Prior enim ad ista venissē, ad qua nunc vocatus adsum. Vultis liberos sumere? illos vobis sustuli. Vultis aliquam partem corporis? sumite. Non magnam rem promitto. citò totum relinquam. Vultis spiritum? Quid ni? nullam moram faciam,*

F 3

ciam,

^a Seneca epist. 107. Epictet. Enchirid. cap. 77.
& Simplicius ibi.

ciam, quò minùs recipiatis, quod dedistis, à volente feretis, quicquid petieritis. Quid ergò est? maluissèm offerre, quàm tradere. Quid opus fuit auferre? accipere potuistis, sed nunc quidem auferetis: quia nihil eripitur, nisi retinenti. Nihil cogor, nihil patior inuitus: nec servo Deo, sed assentio. eò quidem magis, quòd scio, omnia certà & in æternum dictâ lege decurrere. (a)

Socrates in re longè magis arduâ, ipsâ nempe morte, quam iniquissimam passus est, ita suam cum divinâ conformabat voluntatem, ut diceret: Si Diis ita visum fuerit, ita fiat. Me autem Anytus & Melitus (accusatores mei) occidere sanè possunt, ladere verò non possunt. (b) additque Simplicius (c) videri sibi, omnem humani animi perfectionem conversione ad Deum, eiusq; coniunctione absolvi & consumari.

Epietetus, celebre inter Stoicos nomen, generosè se Deo hunc in modum obtulit: Tracta me posthac arbitratus tuo: ejusdem tecum sum animi, susq; deq; fero: nihil recusò, quod tibi videtur: quò voles ducito: veste me quâ voles induito. Vis me fungi magistratu? privatam agere vitam? manere?

a Sen de prou. c. 5. b Epiet. Enchr. cap. ult. c Critone Platonis. & in Epieteti loc. citat.

nere? exulare? pauperie conflictari? opibus abundare? Ego te in his omnibus apud homines defendam. (a)

Addo ex eodem Epicteto rem admirabilem, quam in se ipse experiebatur, adeoque docebat & publicè prædicabat: Ego verò, aiebat, numquam volens prohibitus sum, nec coactus nolens. Quo pacto istud fieri potest? Appetitum meum obedientem præbui Deo. Vult ille me febricitare? volo & ipse. Vult me aliquà re potiri? volo & ipse. Non vult? Nolo. Mori me vult? Mori igitur volo. Quis adhuc me prohibere potest contra meam sententiam, aut cogere? Nihilo magis quàm Iovem. Sic faciunt etiam viatores cautiore. Si audierint iter latrociniis infestum esse, soli se via committere non audent, sed comitatus vel Legati, vel Questoris, vel Proconsulis expectato, & iis aggregati tutò iter conficiunt. Sic etià in mundo facit vir prudens. Multa latrocinia sunt, tyranni, tēpestates, egestates, iactura carissimorum. Quò confugias? quomodo incolumis transeas? quis comitatus tutum tereddet? cui te adjunges? Diviti illi, aut consulari? Quem inde fructum capiam? Ipse exuitur, plorat, luget. Quid verò si comes ille meus in me conversus latro meus fiat? quid faciam? amicus

ero Caesaris: cui dum familiaris fuero, nemo injuriam faciet. Primum, ut fiam illustris, quæ mihi toleranda & perferenda erunt? quoties, & à quàm multis spoliabor? Deinde, si factus fuero, & ipse mortalis est. Si verò delatione aliquâ impulsus, idem inimicus mihi factus fuerit: quò recedendum? In solitudinem? Age, illò febris non venit? Quid ergò profeceris? Non licet igitur inuenire comitem, per quem tutus sis, fidelem, firmum, insidiarum expertem? Immo vir prudens ita rem considerat, hanc rationem secum init: si Deo se dederit, se iter tutò confecturum. Quid est istud dedere sese Deo? ut quod ille voluerit, & ipse velit: & quod ille noluerit, nec ipse velit. Quì ergò istud fiet? Quomodo fieret aliter, nisi considerandâ Dei appetitione & administratione. (a)

Plato quoque damnabat istos loquendi modos: det tibi Deus quod optas! Det tibi Deus quod amas! Vtinam Deus, inquit, id tibi non daret? sed faceret, ut velles potius, quæ vult ipse! hic est enim purissimus cultus & divina religio, si te hac ratione Deo jungas. (b)

Seneca intimos affectus suos Amico de-
regens: In omnibus, ait, quæ aduersa videntur

^a Idem l 3. c. 26. & ult post med. ^b Sensum dedi non verba, hæc Lector substituat.

Et dura sic formatus sum. Nō pareo Deo sed assentior: ex animo illum, non quia necessum est, sequor. Nihil umquā mihi incidet, quod tristis excipiam, quod malo vultu: nullum tributum invitus conferam. Omnia autem ad quæ gemimus, quæ expavesimus, tributa vita sunt. (a) Eidem, ad divinam voluntatem implendam, consultū videtur, ut in rebus omnibus, quæ arduæ nobis & molestæ videntur, iudicium proprium corrigamus, sæpiusque intra nos ipsos illud repetamus: Deo aliter visum, Deus melius. (b) Idem alibi optimum & utilissimum factu censet, casus adversos ferre iucundè, sicque eos admittere, tamquam spontè & libenter expetitos: adeoq; hilariter & promptè petendos esse & acceptandos, quia à Dei volūtare profectos, (c) quæ est ipsissima sancti Dorothei doctrina, dicentis, posse quem suam semper voluntatem implere, dummodo aliam nullam habeat nisi Superioris sui & Dei. (d)

Nec illud parū valet ad pudorem nobis incutiendum, quòd Imperator Antoninus, cognomento Philosopherus, iubeat vel ideo solum nos in rebus omnibus quæ eve-

F s niunt,

a Seneca epist. 96. b Idem epist. 98. c Annaum ipsum & Dorotheum Lectori iterum relinquo d Vide Dorothei doctrinam sive sermonem s. lectu dignissimum.

niunt, quantumvis adversis, æquo esse animo; quia pars sumus Mundi & Naturæ, cui proinde conformari debeamus. unde ita Naturam ipsam alloquitur: (a) *Quod tibi congruit, ô Natura, id omne & mihi congruit, neque quidquam citum mihi est aut tardum, quod tibi tempestivum & opportunum. in fructibus meis numero. quidquid ferunt tua tempestates. abs te, & in te sunt omnia, atque ad te redeunt omnia.* mox addit: *Vlcus est & plaga mundi, qui à communi se Natura modo segregat, dum perfert invitus, quæ accidunt.* magis tamen Christianè loquitur, cum ait: *Quanta sunt vires illius hominis, qui nihil agit, nisi quod Deo probandum est, nihil admittit, nisi quod offert Deus!*

Hæc non eò à me disputata sunt, quasi Dei servos Philosophorum consiliis indigere existimem: verum ut nos, qui post Christi doctrinam, exempla, & mortem, ea nondum opera præstamus, quæ cæci isti, naturali ratione convicti, facienda pronuntiârunt, omni studio eodem aspiremus.

CA-

alib. 3 Philosophiæ.

*Praxis Exercitii de voluntate divinâ
adimplenda.*

Libenter equidem tam diu & copiosè
differui, quantum obligemur, quàm-
que jucundum & magni momenti sit, totū
se divinæ tradere voluntati; quandoqui-
dem perfectio omnis & cum Deo conjun-
ctio in eo consistit? præterquam quod per-
utile sit, honorificè nos sublimiterque hac
de re sentire, tātò eam facilius assecuturos,
Quamquam verò Scriptores Ascetici om-
nes varia passim tradant documenta, qui-
bus animam ad Exercitium hoc præparent
aptamque faciant; ego tamen sic mihi per-
suadeo, si quis in ipsis initiis obligationem
hanc, pondus, ac momentum, quod in Dei
solius, non autem propriâ voluntate perfici-
cendâ reperitur, rectè cepisset, accurateque
pervidisset; eum quamprimum praxim ip-
sam aggressurum, atque ita medium effica-
cissimum habiturū fuisse, ad cetera omnia
exercitia virtutumque opera perfectè ob-
eunda. Certum est, eum, qui generosè con-
stanterque secum ipse statuisset: in omni-
bus, & super omnia, quæsiturum se &
acturū, quidquid, & quo modo, vult Deus,

neque ullam gustûs & propensionis suæ rationem habiturum; certum, inquam, est, hunc talem verè mortificatum fore; quia id à se Deum expectare perspiciat: futurum etiam humilem, patientem, devotum, moderatum, taciturnum, sobrium & castum; quoniam divina Majestas ita postulet, Sanctusque Paullus dicat: *Hæc est voluntas Dei, sanctificatio vestra.* (a) atque hac ratione magnum quæstuosissimumque temporis compendium facturum. Quapropter commendo hoc Exercitium universis, nominatim tamen, per IESV Christi amorem, Religiosos rogo, & quotquot cupidi sunt perfectionis, ut, quemadmodum suas habent praxes modosque singulares in hac illâve virtute proficiendi, eumque in finem examen usurpant particulare; ita præcipuo quodam studio vim omnem ingenii sui exerant, ut magni divinam æstiment voluntatem, eamque cognitam diligenter admodum solliciteque exsequantur.

Neque tamen sufficiet studium istoc adhibere circa directionem de toto vitæ statu, & occupationes generatim; sed veniendum præterea est ad actiones particulares & singulares, quantumcumque exiguas

1. Thess. 4. c. 3.

guas, & in vnaquaque earum consideran-
 dus Deus, fixisque & irretortis oculis per-
 petuò inspiciendum in sanctissimam eius
 voluntatem: quam vnicam actionum no-
 strarum omnium normam habere nos
 oportet, in quovis opere considerando,
 Deusne illud fieri velit an nolit? atque si
 Deum nolle intelligamus, nullo id modo
 faciendum, ne quidem mille mundis mer-
 cedis loco propositis, si verò res sit quæ
 Deo placeat, uri virtutū sunt opera, quàm
 primum attendendum, quonam eam mo-
 do fieri ipse cupiat. Exemplis demonstro
 id quod dixi. Oraturi igitur cogitemus,
 quā reuerentiā, submissione, ardore, & at-
 tentione orationem peragi velit Deus, ea-
 que illam peragamus. Item si quod parti-
 culare opus Superior imperaverit, confi-
 deremus, qualem in eo obedientiam, qua-
 lem simplicitatem, feruorem, diligentiam,
 alacritatem & constantiam à nobis idem
 Deus exposcat, atque ita in aliis actionibus
 omnibus, sedulò advertamus primum ea-
 rum substantiam, & num sint ad volunta-
 tem divinam, tum deinde circumstantias
 expendamus, quas, dum illas perficimus,
 Deus nos vult adhibere. Quòd si opera sint
 ex se indifferentia, aut necessariò facienda,

curandum est, ut bonâ illa intentione coronemus, Dei quæ amore peragamus, hac etenim ratione actiones nullius ex natura sua valoris, in sublimem meritorum gradum evehuntur. Omnibus sanè modis cavere nos decet, ne ingēs illud commodum negligamus, quod, opera nostra Deo offerendo, juxta quæ sanctissimum eius beneplacitum dirigendo, consequi possumus: sic enim actiones naturales, redduntur supernaturales, bonæ verò, sed virtutum minùs excellentium, mutantur in actus caritatis, dum quis, nempe, paratus est divinum ubique implere beneplacitum, nullibi autem propriæ obsequi voluntati, id quæ tam in operibus externis quàm internis, tam in magnis quàm parvis, adeo quæ in minimâ cogitatione, & cordis motione, universa ordinando, & examinando ad certissimam libellam, & unicam veræ sapientiæ regulam, quæ est Voluntas Dei, semper quæ faciendo id, quod regius Prophetæ dicit: *Sicut oculi ancillæ in manibus domine suæ, ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum.* (a) Si vel mille haberemus intellectus, si mille oculos, eos omnes

a Psalm. 122. v. 2.

omnes in hoc uno occupari oporteret. ita faciebant Sancti, ita faciunt Angeli: ideoque Apocalyptica illa *quatuor animalia*, & sublimes Cherubini, *ante & retro, in circuitu & intus pleni sunt oculis.* (a) Sic nos quoque mille obtutibus, velut totidem intentionibus, totiesque multiplicatis studiis, beneplacitum divinum intueri debemus; semper videre desiderando, & intelligere, quid velit Deus, illudque Sancti Paulli sæpius ingeminando: *Domine, quid me vis facere.* (b) In hoc potissimum cura industriaque nostra versetur; ad hoc referatur examen particulare, in eo præcipuè devotio nostra occupetur. hinc potentia & vires animæ nostræ fatigentur, pensum illud sit & quotidianus labor totius vitæ nostræ. Hinc languorem procul omnem abesse convenit, immo hoc ipso temporis puncto, quo ista audimus vel legimus, magno cum fervore, Dei que amore inchoandum est, quod per longissimam Æternitatē sumus continuaturi, ipsique faciendum in terris, quod Beati faciunt in cælis, illud ipsum, scilicet, quod in Dominicâ oratione quotidie petimus: exemplo Sanctæ Gertrudis,

^a Apoc. 4. v. 6. & 8, & Ezech. 3.

^b Act. 9. v. 6.

trudis; in cuius & ore & corde, ista Evangelica verba^(a) perpetuò versabantur: *Non mea, sed tua voluntas fiat, amantissime Iesu?* ^(b) quam devotionem à Christo doctam eam volunt: monitamque insuper, sua sibi opera omnia minutatim consecraret; nec tantum lectionem omnem, aut scriptionem, sed voces singulas quas lectione, characteres quos scriptura esset: neque cibum solum aut potum, quem sumptura, sed bolos quos comestura, verba omnia quæ locutura, gressus omnes quos positura, anhelitus omnes quos vigilans dormiensque ductura esset, speciali affectu offerret; ^(c) ut hac ratione semper attenta & sollicita, nihil nisi divinam exsequeretur voluntatem.

Hoc Exercitium excellentissimum complectitur, & utilissimum, facillimumque modum semper ambulandi in conspectu & præsentia Dei, qui neque intellectum, neque imaginationem ullâ ratione defatiget, sed cor potius purissimis amoris actibus jucundè suaviterque reficiat quoniam

qui
^a Luc. 22. v. 24. ^b Blos Monil. Spirit cap. 11.
^c Ita Drexel. Amuss. libr. 1. cap. 5. § 5. qui citat Blosium, Institut. Spirit. cap. 9. mihi pag. 318. Vide illum ibi, & in Speculo spirituali cap. 5. § 3.

qui se illi dedit, is Creatorem suum non diligit modò caritate mirè unitivâ, verùm cum dilectione Dei continuò operatur, quod in amore omnium est supremum, quando nimirum solo ille affectu non contentus, ipsis se prodit effectibus, neque hoc qualitercumque, sed continuo usu mortificationis, quæ sinceri amoris lapis est Lydius, certissimumque argumentum. quis enim ejusmodi est, suam ille perpetuò abdicando voluntatem, fidem adstruet illis Christi verbis: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum.* (a) Præter verò usum mortificationis, perenne habebit exercitiũ perfectæ resignationis, annihilationis, unionis & transformationis, aptusque erit ad omnia, positus in manu & arbitrio Dei, suam voluntatem penitissimè exuens, quotidieque arctiùs suo se jungens Conditori, cum proprium judicium arbitriumque semper contemnat, ut ex divino cuncta exsequatur. Indidem consequetur deinde insignem cordis puritatem, quoniam nullo inferiori affectu corruptus, ad aliud nihil attendet, quàm beneplacitum divinum hacque ratione molesta cordis inquietudo & inordinatio omnis quamprimum cessabit.

a Matth. 16. v. 24. Luc. 9. v. 23.

bit. Hæc denique cum divina voluntate conformatio, summa est & clausula perfectionis, virtutumque cunctarum, via est compendiosissima, communissima, securissima, magisque quam reliquæ simul omnes meritoria, norma est universalis, ad quam ceteræ examinentur, & breve compendium disciplinæ vitæque spiritualis, unicâ velut præceptione ac regulâ omnem suam doctrinam comprehendens.

Illud ad extremum advertendum est, plurimum referre; ut orationes jaculatoriæ, per diem, ex Sanctorum consilio, frequentandæ. tales sint, quales Christus Dominus noster, uti superius dicebamus, Sanctæ Gertrudi aliisque Sanctis, & generatim toti Ecclesiæ commendavit in ea, quam nos docuit, oratione, quamque ipsemet Salvator iterare solebat; ut videre est in horto, ubi repetitis vicibus ad Patrem dicebat: *Pater mi, fiat voluntas tua.* (a) *Non quod ego volo, sed quod tu,* (b) *Pater, si vis.* (c) Hujus exemplo par est nos quoque assiduè cogitare ista, & dicere: *Pater noster, fiat voluntas tua,*

a Matth. 26. v. 42.

b Marc. 14. v. 36.

c Luc. 22. v. 42.

tua, sicut in calo & in terra! (a) Quæ verba ut tantò majori cum utilitate pronuntientur, proferri ea debent non solum per modum laudis & benedictionis Dei, ternerimque affectûs conformationis cum ejus Majestate; verum etiam per modum deprecationis & petitionis, ex zelo gloriæ divinæ & proximi caritate provenientis: humillimè Deo supplicando, ut homines omnes sanctissimam ejus voluntatem exsequantur, quo uno fratribus nostris melius nihil exorare à Deo possumus. Brevi ista precatione concluduntur amor Dei & proximi: adeò ut per eam anima uniatetur & conformetur cum Deo, eum laudet, benedicat, magnificet, simulque proximo gratificetur, orando indefinenter pro fratribus, pro rota Ecclesia, pro toto mundo, & pro unoquoque singulatim proque omnibus generatim, ea petendo quæ ipsis utilissima, quibus magis indigent, quæque majoris sunt momenti: quod est opus amplissimâ à Deo mercede remunerandum.

• *Matth. v. 16.*

CA-

*In rebus omnibus, nullâ exceptâ Dei
sequendam esse voluntatem.*

TVirpe igitur fuerit, si rem tanti momenti aut languidè nos, aut per partes tantum aggrediamur, nec integrè Deum sequendo, partim nostram, partim illius voluntatem faciamus, dimidium Deo demus, alterum dimidiū nobis ipsis reserve-
mus. Traditionem perfectam esse oportet, cum dominiū absolutum, præsertim Dei, duos Dominos minimè admittat. Fallitur insigniter, quicumque totum, re nullâ sibi retentâ, Deo se dare reformidat, eò quòd existimet, nimis quàm horribile, triste, & arduum esse decretum illud, numquam, & nuquam, suæ obsequendi voluntati. Non est omnino, cur istud metuamus; est verò, quòd plurimum nos ipsos suspectos habeamus, & vel in minimo nobis commodif-
que nostris servire horreamus.

Primò quidem, quia affectus aliquis, quantumvis modicus, perdere non potest, cepitque per illum jam Diabolus pignus cordis nostri, quod vel unico minus ordinato desiderio captivū tenet: nam minima etiam & unica non mortificata affectio, vi-
rium

rium satis habet ad omne animæ robur labefaciendum; ad eum planè modum, quod de Leone, fortissimo bestiarum, dicit Sanctus Ephraim; eum, si vel capillo uno jubæ suæ terram contingat, movere se non posse, viresque omnes & vigorem amittere; atque uti *Aquila*, (verba sunt sancti Dorothæi) *qua reliquo corpore à laqueo omnino libera est, unicâ autem ungulâ detentâ fuerit, omnem vim suam, ex eâ modicâ particulâ, quâ præpeditur, amittit, (b) & captiva attinetur.* Quamquam, revera parvum non est, parvum aliquid non relinquere, quia non tam res, quæ parva apparet, in qua nos ipsos non vincimus est intendenda, quàm quòd voluntatem nostram, in re tantillâ, Dei amore, frangere recusemus: quod magnum aliquid est; tantoque major à nobis ingratitude æstimari debet, quantò res ipsa videtur minor.

Secundò; quia frustra quis speret, in eorum se privilegiorum & commodorum partem venturum, quibus fruuntur, qui Dei implent voluntatem, nisi eandem ipse quoque impleat in rebus omnibus; quod,

a Vide Iulium Nigronum Tractatu ascetico de cura minimorum, part. 3, cap. 2, num. 49.

b S, Doroth. sermone 11.

quod, nisi suam ubique abneget, facturus est numquam. usque adeò, ut luculentus sit error & insania, ob eum solùm metum, ne quis in anxietate & mœrore vitam agat omnimodam hanc integramque suipsum in manus Dei oblationem intermittere. Quod quamdiu fiet, carendum semper erit fauoribus cœlestibus, & dulcedine illâ inexplicabili, quam Deus suæ voluntatis studiosis hominibus solet impertiri: quæ est communicatio quædam ejus gaudii, quo Æterna illa Majestas, suæ voluntatis adimplerione, vivit beatissima. Nam non exsequitur totam voluntatem Dei, qui non exsequitur eam in omnibus, semetipsum in iis abnegando: cum Dei voluntas sit, ut nullibi secundum nostrum, sed ubique secundum ipsius nos beneplacitum gubernemus: quoniam unicū hoc dumtaxat nobis conveniens est: eatenus, ut quisquis in eo deficit, & divinæ non obsequitur voluntati; neque jus nullum obtineat, ad ejus singulares gratias percipiendas, nec ullum habeat titulum; ad quietem illam obtinendam, & suavissimam voluptatem, quam perfectè mortificari, hoc est, sibi ipsis mortui: prorsus incredibilem persentiscunt. Eam ob causam dicere solebat, vir ille di-

vinus,

vinus, Pater Balthasar Alvarez: *Quemad-*
modum Martyres, ut canit Ecclesia,

Mortis sacra compendio,

Vitam beatam possident: (a)

ita iusti bene mortificati, brevi quâdam aliâ
propria abnegationis morte, consequuntur
quietem illam, qua in hac exili regione po-
test obtineri. Sed quoniam non statim & uno
tractu, seriam nostram abnegationem ample-
ctimur, sit ut semper gementes Crucem fera-
mus, nec moriamur in eâ, quod est proprium
hypocritarum. (b)

Exercitium deinde istud perfectæ mor-
tificationis, & cum divinâ voluntate con-
formitatis, non consistit in rebus, quas in
partes lecare & dividere possimus, sed
unum illud, vendicat sibi totum & om-
nia atque uti falsum est, mortuum esse
quempiam, nisi in eo cessent actiones om-
nes vitales; (si enim vel unica supersit,
mortuus dici nullo modo potest ita pror-
sus, cum quis rem ullam minimam, ex suâ
facere vult voluntate, nō implet is perfectè
divinam; neque *mortuus est cum Christo, (c)*
id quod Servator ipsi declarat similitudine
granî

a de Commun. Martyr. hymn. ad Matutin.

b Lud. de Ponte Vit. Balth. Alv. cap. 4. ante

S. I. c Coloss. 2, v. 20.

grani frumenti, nisi mortuum fuerit, fructum nullum afferentis. (a) Ceteræ quoq; eiusdem Parabolæ, quæ mortificationis nobis usum commendant, & quibus regnum cælorum comparavit, eam integrâ ac indivisam esse debere ostendunt: sicuti *thesaurus absconditus*, & *pretiosa margarita*, præ qua vendidit negotiator omnia quæ habuit, & emit eam. (b) Omnia cum dicit, nihil excipit.

Miseranda enim vero res est, reperiri quosdam, qui post multos magnosque, ut in maioribus impotentes animi sui motus coercerent, exantlatos labores, recula alicui adherescunt, eamque propter tantâ istâ carent voluptate. Ecquid dicemus de eo homine, qui, postquam pro incomparabili thesauro solverit ducatos mille, renuat deinde superaddere reliquum adhuc denarium unicum, illiusque causâ ab emptione resiliat? Istud ipsû significat *rete, plenû magnis piscibus*: (c) unde elapsus est nullus. hoc nos docet *granû sinapis, quod minus est omnibus seminibus quæ sunt in terrâ, & cû seminatum fuerit, ascendit, & fit maius omnibus oleribus.* (d) Res etenim admodû parvæ, magnos sæpe effectus habent, ideoque minimè sunt contem-

a Ioan. 12. v. 24. & 25. b Matth. 13. v. 44. & seq.
c Ioan. 21. v. 11. d Marc. 4. v. 31 & 32.

contemnendæ, quantumcumque parvæ videantur: cum rerum pretia ex suâ potius virtute, quàm quantitate ac magnitudine debeant æstimari. Quare generoso animo abnegare se quis ipsum ex toto debet, solumque Christum amplecti; Optimi Patris voluntatem integrè complendo, sibi-que persuadendo, difficultatem in eo solum aliquam tam diu reperiri, donec quis sibi vim inferat, se vincat, Dei-que penitus exsequatur voluntatem. Est enim verissimum illud cuiusdam ex antiquioribus, Monachi pronuntiatum: hominem, dum seipsum debellat, tristitiam sentire & laborem; verum ubi Christum repererit, non jam laborare, sed rosæ instar efflorescere, (a) & veluti cælo nubilo & caliginoso lugent omnia ac tristantur; sole contrà oriente, discussis tenebris, illustrantur: idem ei usu venit, qui clarissimam hanc lucem & splendorem animum recreantem, omnem-que hujus vitæ tristitiam profligantem, est consecutus.

G Quisquis

^a Vide de fructibus mortificationis Iacobum Alvar. To. 2. lib. 2. part. 1. c. 5. & pluribus sequentibus; Franciscum quoque Arias, Alphonsum Rodriguez, & Iulium Fatium Tractatibus de eâ singularibus, qui desiderium tuum abundè, puto, explebunt.

Quisquis id facere detrectat, nullam ille profectò in partem perfectè satisfacit obligationibus illis, quibus obstrictus tenetur supremo Dei dominio, tot tantisque titulis jus sibi infinitum vendicanti. nec ubi propriam, sed divinam semper & ubique faciamus voluntatem. Ac licet exequatur, quidquid suavis Dei lex, & *Mandata eius non gravia* (a) exigunt; tantum tamen efficere non potest, ut debitam paremque gratiam referat iis omnibus, quæ à divinâ manu accepit, accipitque. Non respondet hic talis præterea, nec satisfacit gratitudini, tot beneficiis debitæ, quibus nos sibi Christus adstrinxit: quia cum plus debeat, quàm possit solvere, ne illud quidem solvit, quod potest. Illo quoque honore indignum se reddit; quo eos dignantur Angeli, qui cum legitimo Rege suo Christo IESU sunt crucifixi: quoniam clara hostis, & inimici indicia, certumque colorem, amorem, scilicet, proprium, in eo observant. Neque gustabit deinde Calicem, illum quidem sub initium amarum, sed in fundo mellis plenum: quem nisi quis ad ultimam usque guttulâ perhauserit, totam eius suavitatem non percipit, neque commoda colligit & uti-

a Ioan 5, v. 3.

utilitates, ex plenâ sui abnegatione procedentes, immo è contrario in manibus gestat venenum, à quo interfici potest, servat enim propriam voluntatē, quæ sola plura & graviora damna invehit, quàm Orcus omnis, & inferi, in exitium nostrum conspirantes. Christum ille numquam item inveniet, quem sincerè nondum quærere instituit: nec eundem assequetur, cujus vestigiis neque dum cœpit insistere, cum tamen ad eam sequelam primus gradus sit, ipsomet Salvatore docente, ut quis *abneget semet ipsum, & tollat Crucem suam.* (a)

Figamus igitur mentis oculos in finem & metam hujus operis nostri & conflictûs, ne cui aliquando labori parcamus: est etenim pax animæ, regnum cælorum, Christi possessio, inventio ipsiusmet Dei. Inquiramus illum, (id siquidem nobis summo perè conducit) sicuti nos, etsi nullo suo cum commodo, quæsiuit ipse. Quæramus omni quâ possumus sedulitate & impêdio pretiosam hanc margaritam; quia ille tam *diligenter quæsiuit drachmam unam, donec inveniret eam.* (b) Et notabile est, (verba recito Sancti Thomæ) quòd non dicit Christus, se illam emisse, sed invenisse, licet

G 2

pre-

a Luc. 9. v. 23. b Luc. 15. v. 8.

pretioso Sanguine, & asperâ passione genus humanum comparavit: quia in tantum desideravit salutem generis humani, quod inventionem reputavit, tali modo se posse hominem à potestate diabolicâ liberare, & ad beatitudinem eternam, ad quam creatus fuerat, revocare. Similiter notabile est, quod etiam omnes Angelos cōvocat ad congratulandū, non drachma, non homini, sed sibi, quasi homo Dei Deus esset, & tota salus divina in ipsius inventionem depēderet, & quasi sine ipso beatus esse non posset. (a) Haftenus Doctor Angelicus, quē sequendo iuvat ingritudinē & reporem nostrum paucis castigare. Si tam seriò nos Christus quæsit, cur ipsum, velut per ludum & jocum quærimus? Si omnia ille quæ passus est, præ salutis nostræ desiderio parvi estimavit: quare magni nos facimus rem nihili, eiusque causâ occasionem spontè amittimus facultatemque, non solum promovendi commodi proprii, sed, quod multò est excellētius, insigniter propagandi & procurandi gloriam Dei, quæ est eiusdem adimpletio voluntatis? Totum se nobis impendit, & superimpendit liberalissimus Deus, cur nos igitur dimidios ipsi tradamus? O intolerabilis & fœda nostra hominum

a S. Thomas tom. 17. Opusc. 63. c. 7. mihi p. 120.

num superbia, non verbis, sed factis ipsis, per execrandam blasphemiam, testantium, duplo nos amplius valere, quàm immortalem Deum! quia iustissimo nobisq̃ue utilissimo contractui assentiri recusamus, qui est, ut nos totos Deo demus, qui se totum prior nobis donavit.

Accedit, neminem se vincere posse in rebus magnis, nisi minoribus victoriis proluserit, seque progressu temporis ad maiores aduefecerit. vnde verissimè scriptum est à Richardo Victorino: *Qui molliter & dissolutè vivendo, inimico contra se vires præbuit, versâ vice, ut contra hunc roboretur & illi resistat, à minimis incipiat, & frequenter in talibus prava- lere conetur, quatenus usu vincendo roboretur, & de minorum victoriâ, ad maiora vincenda paulatim conualescat.* (a)

^a Rich. à S. Vict. p. 2. cap. 21. in Cant.

CAPVT XVI.

Praxis absoluta cum divinâ voluntate conformationis.

QVandoquidem perfecta divinæ voluntatis adimpletio, non in eo uno consistit, ut omnia propter Deū faciamus

sed ut quęcumque nobis adversa accidunt, læti etiam lubentesque patiamur; cū in utilitatem profectumque nostrum, quando nos totos sanctissimę ipsius voluntati plenissimè consecramus, à benignissima ejus manu cuncta dirigantur: idcirco magis particulatim praxim hujus conformationis & resignationis proponam in exemplo, pleno illustrium documentorum; quod Ioannes Thaulerus Theologo cuidam accidisse memorat, in eo Colloquio, quod instituit cū Mendico sibi à Deo submisso, à quo cælestem hanc Theologiam doceretur. Eorum ego Dialogismum, quęque inter ipsos gesta sunt, fusiùs renarrabo: præterquam enim, quòd maximopere id conducet ad perfectum nostrę cum divinæ voluntate conformationis Exercitium perdiscendum; commoda præterea declarat, ingentesque, quę in eo insunt, utilitates. Res itaque sic ferè habet. (a)

Magni nominis *Theologus*, quòd ab scientiā & eruditione suā, multa satis ad Deo serviendum præsidia non speraret; assiduus humilissimisque precibus Deum obsecra-

vit
 a Breviùs aliquantò id narrat Thaulerus edit. Colonienf. mihi pag 833. è quo Drexel, Heliotrop lib. 2. cap. 1. & alii. Quę diverso charactere expressa vides. ea ipsissima Thauleri verba sunt.

CAPUT XVI. 151

vit, insignem ut sibi aliquem beneque peritum Dei famulum ostēderet, à quo *viam veritatis* doceretur. Cū igitur octennium ipsum in hunc finē Deum orāset, *vox quædā calitus lapsa, ita ipsum allocuta est: Exi foras ad limina templi, & offendes illic hominem, qui te viam veritatis edoceat.* Prodiit ergo in publicum; & ad ædis sacrę limina Mendicum invenit, *pedibus nudis, lutosi, ulcerosi, & multo pure fluētibus: cuius vestes* (ita detritæ erant & lacere) *in universū vix tribus obolis supputares.* homo erat ad aspectum usque adeo fœdus, ut vel tacēdo sufficienter proderet, quantopere hæ tantæ corporis miseriæ humanam opem exposcerent: & accepit tamen ab hoc ipso tam spirituale remedium, tamque excellentem & admirabilem doctrinam is, de quo loquor, Theologus, quantam & votis omnibus exoptaverat, & preces, sanctorum humiliumque desideriorum refertissimæ, promerebantur. id quod ex eo, quem habuerunt, Dialogo clarè apparebit; in quo Collocutores soli sunt Theologus & Mendicus: quorum ille domo egressus, simulatque in Mendicum incidit, initium Colloquio dedit.

THEOLOGVS. *Det tibi Deus prosperum mane, mi frater.* MENDICVS. Gratias ago de salute,

salute, quā me impertis: atqui ego *non meminī, me umquā adversum mane habuisse*, aut ullum diei non bonum principium. THEOLOGVS. *Eja*, sit ita ut dicis, & cum bonis illis diebus, quos semper habes, *fortunatum te faciat Deus!* MENDICVS. Multa mihi bona optas quæ rata velit esse bonus Deus: *sed*, verè ut dicā, *nec infortunatus aliquando fui; nec adversi quidquam sustinui.* THEOLOGVS. Faxit Deus, mi frater, ut cum ceterā illā bonā fortunā tuā, perpetuò *felix sis*, at ne quid dissimulem, non assequor equidem, *quid sibi hæc tua verba velint?* MENDICVS. Narro igitur tibi, dicoque, ut mireris, quia *numquam infelix fui*, neque sum etiamnum. THEOLOGVS. *Salvet te Deus, jam nunc apertius loquere: neque enim capio, quid dicas.* MENDICVS. *Libenter id faciam:* Meministi'n' autem, quot me modis salutaveris? THEOL. Probè memini, optabam tibi prosperum mane, fortunam bonam, & ut semper *felix esses.* MEND. Etiamne recordaris, quæ tibi responsa dederim? THEOL. Recordor enim verò. Adversum te mane ullum habuisse, infelicemque, & infortunatum umquam fuisse, negabas. Istæ sunt responsiones tuæ, quas, utpote obscuras nimium, me non percipere, ingenuè
falsus

factus sum : ideoque rogo iterum , ut eas
 mihi explanatione tuâ clariores reddas.
 MEND. Sic habeto igitur, mi frater, illos
 nobis dies prosperos esse, quos Dei laudi-
 bus celebrandis impendimus, à quo pro-
 pterea vitam ipsam accepimus: illos contra
 adversos, qui divinæ ejusdem gloriæ, uti
 decet, à nobis non consecratur. Quidquid
 tandem nobis eveniat, siue feliciter res ca-
 dant, siue infeliciter, quolibet earum suc-
 cessu, Deo bene juvante, eundem & pos-
 sumus, & debemus, gaudenti libentique
 animo laudare, quoniam divinâ ejus gratiâ
 roborata voluntas nostra facit, ut dies pro-
 speros habeamus. Mendicus sum, quod vi-
 des; & rerum omnium egenus, mundum,
 velut peregrinus, longè lateque pererro:
 non habeo unde vitam sustentem, aut ubi
 habitè; ideoque multa molestaque itinera
 conficere necessum habeo. si neminem re-
 perio, qui stipè mihi porrigat, eoque fame
 premor, pro eo Deum laudo; si grando, si nix, si
 pluvia cadit, si aura serena est vel turbulenta;
 Deum item laudo; si miser sum atque despectus
 Deum similiter laudo; si frigus patior, lacero
 obsoletoque tectus amiculo; Deum non
 minùs laudo. deniq; quidquid malè mihi &
 sinistrè evenit materiam illud habeo & ar-

gumentum laudis diuinę, & ideo numquam triste mane mihi contigit. hinc etiā, quoties benignè mihi quidpiā, vel malignè faciunt homines, Deum laudo, meamque voluntatem supremæ illi Majestati plenissimè submitto, ei que de omnibus gratias & laudem reddo. nec enim res adversæ in caussa sunt, cur diem ullum infaustum habeamus, sed impatientia nostra: ex quā provenit, quò minùs nostram divino ubique beneplacito voluntatem accōmodemus, eamque omni tempore divinis laudibus celebrandis exerceamus. T H E O L. Verè & prudenter, mi frater, omnia ista, de prosperis & bonis diebus, à te differuntur: & satis jam superque intelligo, eos demum bonos prosperosque dies censendos, quos inter Dei laudes & encomia traducimus. M E N D. Ego deinde *me numquam infortunatum fuisse respondi*, nec adversi quidpiam sustinuisse, & verè respondi: nam felicitatis in parte reputamus omnes, quoties tam bellè res cadunt & prosperè, ut amplius aliquid meliusque, ne optare quidem possimus. Atqui uti certum est, quidquid Deus nobis donat & evenire permittit, id optimum esse, ita consequitur indè, non me solum, sed quemcumque alium hominem, qui quidem

dem animæ oculos apertos habeat, remq;
 ipsam, uti Christianum decet, expendat;
 fortunatum se æstimare debere in rebus
 omnibus quæ accidunt, aut à Deo dantur.
 ordinantur, fierique permittuntur: quan-
 doquidem nihil eo melius cuiquam eveni-
 re possit. THEOL. Age porro, mi frater, &
 doce, quo modo doctrinam tam salutarem
 & veritatem tam exploratâ practicè exer-
 ceas, fructusq; ex ea tantos colligas, ut te,
 pro eo ac dicis, beatum faciant. MEND. *No-
 vi cum Deo vivere, ad eum planè modum,
 quo cum parète suo vivit filius, cogitoque
 mecum ipse diligenter, Optimum planè
 Parentem esse Deum, qui filios suos tener-
 rimè diligit, quiq; quia potens est & sa-
 piens, sciat possitque iisdem filiis suis dare
 & procurare, quod ipsis præcipuè condu-
 cit: eaq; de causâ, sive id, quod mihi con-
 tingit, secundum exteriorem hominè, gra-
 tum sit sive contrarium, dulce vel amarû, sive
 gloriosum seculi iudicio & honestum, sive
 pudendum & infame, utile valetudini vel
 noxium, letus id, tamquã optimum suscipio,
 eoq; planissimè contentus, aliud nihil eo
 tempore æquè mihi expedire certus sum:
 atque ideo, quidquid mihi accidit, bonam
 formam interpretor, proque omnibus*

Deo gratias persolvo. THEOL. Superest, ut responſionem tertiam declares; quā dicebas, nullam tibi felicitatem deesse: id quod mihi captu admodum difficile est. cum autem non minoris eam esse momenti existimem, quā priores duas, pari mihi claritate spero explicandam. MEND. Faciam id Deo aspirante. adverte animum. Felicem inter homines eum ducimus, qui habet quidquid desiderat, qui bene ubique rem suam gerit, cuius voluntas, sine omni repugnantia numquam non impletur. jam verò homo nemo uspiam est, qui ex mundi legibus & præscripto vitam transigendo, ad perfectam hanc felicitatem pertingat, quod adeò notum est & manifestum, ut de eo dubitare non liceat: obtinent autem illam plenè integreque Beati in cælis, idque idcirco, quia aliud nihil volunt, quā quod vult Deus. Eodem se modo res habet inter homines mortales. Quisquis suis mortuus desideriis & appetitionibus, voluntatem suam divinæ in solidum subdidit, iisque quæ Deus facit, sive ad ipsummet illa hominem, sive alios pertineant, delectatur & acquiescit, hunc talem, in hoc Orbe beatum prædicare possumus: quoniam cælestibus perfruitur deliciis,

liciis, dum suam in rebus omnibus voluntatem, quia divinæ consentientem, videri adimpleri. THEOL. Amabo te, quomodo in rem & usum ipsum, doctrinam istam deducis? MEND. Firmiter decrevi & statui, soli divinæ voluntati inharere, in quam sic integrè omnem meam transfudi voluntatem, ut quidquid ille vult, & ego velim, immo voluntatem propriam nullam habeam amplius: atque hac ratione quietissimus & contentissimus vivo, meque felicem esse censeo quidquid enim me facit Deus, id mihi singulariter gratum accidit, multoque majorem hinc capio voluptatem, quam homines illi, qui animo desiderioque suo ex toto obsequuntur. THEOL. Planè jam teneo, in quo repositam tuam tu habeas felicitatem, & nimis quam veri videtur mihi esse omnes hi sermones tui. unicum tamen restat, ad hanc voluntatis propriæ cum divinâ conformationem spectans, quod dubitationem mihi afferat, estq; istud: *Quid, obsecro, dicturus esses, aut facturus, si te Dominus Majestatis in abyssū demergere vellet?* MEND. In abyssum me demergeret? Et revera si id faceret; duo mihi spiritualia brachia sunt, quibus eum amplexarer. Horum brachiorum alterum, sinistrum nempè, est vera HUMILITAS, & hoc suppono

subjicioque Christo Domino, atque per ipsum sacratissime Humanitati ipsius unitus sum. Alterum, idemque dextrum, est AMOR, qui Divinitati ejusdem Domini mei IESU Christi unitus est, atque per hunc ipsum circumplector arctissimè, complexu ita insolubili, ut si absque peccato ad inferos precipitarer, ibi sine Deo futurus non essem, immo ipse *mecum ad infernum descendere cogeretur*. Optatius autem multò mihi foret & gratius, in inferno cum Deo esse, ejusque amore; quàm vel in calis, locove, quem cogitatione quis fingere queat amœnissimum, sine illo, & gratiâ ipsius. THEOL. Duo, nempe, ista, nisi me fallo, vis dicere. Alterum, *Humilitatem profundam, compendiosissimam ad Deum semitam esse*, alterum verò, Deum, uti nos ad amorem sui præcepto suo obligavit, ita numquam aliquid illi contrarium aut repugnans imperaturum esse. quare sic nos Æternam illam Majestatem fas est compellare: Domine, dummodo te amem, dummodo in gratiâ tuâ perseverem, dummodo à tua laude non impediatur, projice me, quò vis: nam quivis locus, te socio & præfente, mihi futurus est jucundissimus. MEND. Probè dicta mea percepisti. éstne aliud, de quo ambigas?

THEOL.

THEOL. Istud adhuc nōsse pervelim, mi frater, quandoquidē tam arctē Deo devinctus es, ubi illum reperiam, ut eidem ipse quoque conjungar? nec enim locum ullum commodiorem mihi fore credo, quā in quo tūte illum reperisti. MEND. Nullo in alio loco, aut tu, aut ego, aut alius quicumque, eum reperiemus, quā *ibi, ubi, amore ipsius, creaturas omnes derelinquemus.* THEOL. *Vbi verò Deum reliquisti?* MEND. *In mundis cordibus, & hominibus bonæ voluntatis, hīc eū reliqui, hīc reperio.* THEOL. Vnum hoc rogare adhuc liceat: *Quisnam es tu?* MEND. Ad eam quæstionem non habeo, quod respondeam certius, ut quis sim intelligas, quā si dicam, me *Regem esse*: & Rex sum profectò. THEOL. Itāne verò fieri potest, ut Rex sis? *ubinam ergò est regnum tuum?* MEND. Regnum meum *in animā meā est.* sic enim & externos, & internos sensus meos regere novi, ut cūcta affectiones & vires animæ meæ, mihi rationique subdita sint. quod profectò regnum, mi frater, cunctis mundi huius regnis præstantius esse nullus ambigit: hincque intelligis, quā non sine ratione Regem me esse dixerim, quippe qui verè illud, quod dixi, regnum, per Dei gratiam, sum consecutus. THEOL. Quia ab initio te meditari

ditari

ditari conjicio, istud ad extremum scire percipiam, quò vadis? MEND. Vado, unde venio. THEOL. At unde venis? MEND. A Deo venio, adeoque iter meum à Deo fit ad Deum: comes autem meus, ille ipse Deus est, quæ si fortè non satis intelligis; ecedum edissero, quæ dixi, planius. Quoniam Deus præsens est locis omnibus, ipsiusque essentia in singulis reperitur creaturis, hinc, licet locum ipse mutem, aliasque & alias intuear, creaturas, cum iisque agam & colloquar, in omnibus Deum reperio, & hunc potius quàm creaturas, perque illum magis video quàm per istas. Quæ creaturæ si Deum mihi absconderent, facerentque, ne ipsum in illis possem reperire, eas perinde odissem, atque inimicum capitalem. THEOL. Quid ad hanc te, quæso, perfectionem perduxit? MEND. Tres omnino res: nimirum *Silentium* continuum, *sublimes Meditationes*, & *Unio cum Deo*. In nullà re, quæ Deo minor foret, quiescere potui. Iam verò Deum meum inveni, & in ipso pacem & quietem habeo sempiternam. Tu quoque si seriò ad perfectionem, veramque animi quietem & pacem aspiras, cave illam quæras inter creaturas, nec eas ullatenus æsti-

mes

CAPUT XVI. 161

mes, si tuam cum Deo tuo conjunctionem impedian. Tria ista, quæ paulò antè adducebam, diligenter usurpa: serva perfectum silentium: vita consuetudinem & familiaritatem hominum, qui non rarò causâ sunt, ut pacem & lætitiâ amittamus, quam in nostro cum Deo silentio obtinueramus. Da operam, ne cogitationes tuæ humi serpant, sed sublimes sint & excelsæ, non de rebus temporalibus, sed æternis; non de humanis, sed divinis; non de carne, sed spiritu; non de terra, sed cælo; ut unio cum Deo, vita tua sit. Abstrahe te ab omnibus, quæ condita sunt; tamquam si nulla in mundo esset creatura. Cura, ut Mundum habeas pro mortuo. intueri illum, velut domum incendio pereuntem; unde diffugiunt, quicumque nōlunt interire; simili etiam modo fugiendus tibi est Mundus; sic experturo, longè te aptiorem reddi ad intimam cum Deo unionem, atque ad pacem & quietem, cum, & in illo eodem, possidendam ac conservandam. Quem ipsum Deum submissè, rogo, suam ut tibi gratiam largiatur, idoneumque faciat ad ea, quæ à me doctus es, opere ipso explenda.

CA-

*Quid omnium maximè incitare nos debeat
ad diuinæ voluntatis impletionem,
nostræq; cum eâdem confor-
mationem*

VT tantò majori cum perfectione fru-
ctuq; voluntatem diuinam facia-
mus, nosq; illi plenè integreq; confor-
memus plurimùm iuvabit, diligenter ad-
vertisse incitamentum & causam, quam
ejus implendæ habemus præcipuam, quam-
vis enim verissimum sit, titulos nos & ra-
tiones, quæ ad hoc nos obligent, habere
oppidò multas, easq; omnes imprimis
meritorias, unica tamen ratio est, ceteras;
nullâ exceptâ, dignitate, præstantiâ, meri-
toq; suo longissimè excedens, Deoq;que
acceptissima. Et verò si quis perfectè Dei
studet exsequi voluntatem, suoq;que in
omnibus gratus vult esse Creatori; hic ne-
quaquam contentus est, fecisse quod Deus
probet: sed sic faciendum illud credit, eo-
q;que planè modo, quo fieri vult Deus, hoc
est, ut majus apud ipsum meritum colliga-
mus, ipsiq;que quantum fieri potest, placea-
mus. Diuinam etenim voluntatem implere
possumus, vel Deum aspiciendo, uti supre-
mum

C V P V T XVII. 163

mum Dominum, cui servitutum & obse-
 quia debeamus, vel uti Patrem amantissi-
 mum, ad cujus imperia promptos nos p-
 ratosque esse oporteat; vel ut Benefacto-
 rem liberalissimum, cujus in nos meritis
 gratiæ referendæ; vel ut Remuneratorem
 fidelissimum, à quo præmium amplissi-
 mum expectemus, vel quia hæc res una
 sit omnium nobis optima, utilissima, ho-
 norificentissima, maximeque humana
 conformis dignitati. Præclara sunt hæc
 incitamenta omnia & sancta, quæ uni-
 versa tolleret, quisquis in divini adim-
 plemente beneplaciti, deses reperiretur,
 conculcaretque hic idem quodcumque
 Deus jus obtinet, ut ipsius, non pro-
 prio nutu arbitrioque vivamus. Verum-
 enimverò nondum attuli titulum om-
 nium honestissimum; nondum produxi
 jus sanctissimum & strictissimum; non-
 dum incitamentum gratissimum acceptis-
 simumque Deo, cui tantoperè probare
 nos debemus. Profectò enim, licet in
 omnibus quis actionibus suis divinam fa-
 ceret voluntatem, obeas, quas dicebam,
 rationes & causas, bonas utique & san-
 ctas, quibusque etiam juvari debemus: ille
 tamen omni ex parte satisfactorius non esset
 bene-

beneplacito & desiderio Dei, majorem justificationem & sanctitatem nostram expectantis, scilicet, ut sancti simus & perfecti, sic ut Pater noster *caelestis perfectus est*, (a) quia sic faciendo, nondum maximâ, quæ esse potest, absolute animique liberalitate, supremam perfectionis legem, & mandatum maximum impleret, quod sic jubet: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex totâ animâ tuâ, & ex totâ mente tuâ, & ex totâ virtute tuâ.* (b) Quamvis autem ad divina implenda præcepta, simpliciter necessarium non sit, omnia, & semper ex solo facere amore, id tamen apprimè decet, ut hoc pacto respondeamus desiderio Dei, majorem perfectionem nostram valdè exoptantis: cujus studium ideo tam seriò nobis commendat, ei quæ magis magisque promovendo, unicè & amicissimè à nobis petit, suam voluntatem tenero quodam robusto, legitimo, puro, veroque amore exsequamur: non aliam ob causam, quàm ob nobilissimum hunc, unicumque titulum quia Deus est, qui est; admirabilè illam bonitatem amando, de infinitis ipsius perfectionibus nobis complacendo, ob immensas

a Matth. 5 v. ult. b Deut. 6. v. 5. Matth. 22. v. 37. Marc. 22 v. 30.

menſas ejus divitias, infinitamque gloriam
ac magnitudinem exultando. Porro ſi quis
tantum non profecerit, ut divinam volun-
tatem perficiat ſine ſpe omni proprii com-
modi, eò ſolum, quia Deus eſt, qui eſt; is
nondum modo excellentiſſimo implere
didicit, quod fieri cupit Deus, atque uti
ipſe meretur, neque mercedem conſeque-
tur, quam aliàs exſpectare poterat, neque
tam gratus ſuo erit Creatori, quàm cetero
qui futurus erat, neque ita copioſè fruetur
maximis theſauris in hoc Exercitio recon-
ditis, neque favum illum ſuaviſſimi mellis
in voluntatis propriæ, ut ſanctiſſimam Dei
voluntatem faciamus, abnegatione latètem
deguſtabit: proptereaque permagni inter-
eſt, ut vehementi quodam, erga intermi-
natam illam eſſentiam, erga immenſam il-
lam bonitatem, erga naturam illam infini-
tis opibus & perfectionibus abundantem,
amore impulſi, æquiſſimam ejusdem vo-
luntatem perficiamus. Hanc noſtram eſſe
oportet occupationem, hoc officium, hoc
gaudium, hunc laborem noſtrum, in eo
repoſitum habere debemus honorem no-
ſtrum, ad hoc advigilare decet intellectum
noſtrum, hoc noſtræ pabulum ſit volun-
tatis, in hoc exultet cor & caro noſtra, huc
advo-

advocemus vires animæ nostræ, in hoc impendatur & superimpendatur quidquid sumus & possumus, desideria nostra, affectus nostri, robur nostrum, omnisque substantia & vita nostra, ecqua enim in re utiliùs collocemus ætatem, & consumamus omne esse nostrum, quàm ibi, ubi totum & omne Esse reperitur? Nescio profectò, ut ex animi mei sententia loquar, quo pacto fiat, ut æterna illa Pulchritudo, illa Bonitas. Omnipotentia & Sapientia infinita, cor nostrum ad se non penitus rapiat, quomodo non anima nostra, castissimi amoris flammis succensa, tam amabilem Deum sequatur. O quantæ, quamque eximiæ felicitatis est, tam sublimem Essentiam posse admirari? ah! quid erit igitur, eam amare posse, eam amplecti, cum eâ deliciarî, eidem usquequaque placere? Cor nostrum iure ac meritò purissima semper voluptate & lætitia diffuat, vel sola recordatione huius unius felicitatis, quòd efficere aliquid liceat, quo oblectetur Deus, & quòd eundem non honorare dumtaxat possimus, verùm etiam amare. Non assequor equidem, cur non minimæ illius creaturæ, pluris à nobis ipsis æstinemur, & cur non gloriemur ideo, quòd ipsius simus, &
quare

CAPUT XVII. 167

quare non perpetuò attoniti ambulemus, ipsius magnitudinem & bonitatem considerantes, atque excellentissimum, illud Esse, quod nullam habuit originem, (quâ nobilitate nihil illustrius) amantes. Esse illud, quod uti à nemine factum est, & à nemine limitari potest; ita infinitè bonum est & perfectum: adeò, ut nec intellectus noster majus aliquid cogitando sibi queat fingere, & quidquid denique fingat, id ad magnitudinem illius collatum, parvum sit, & nihil. Esse illud tam admirabile, quod cum unum sit, est trinum, & in summâ suâ unitate complectitur Trinitatem: miraculum miraculorum, quod per omnem æternitatem perpetuam maximamque movebit admirationem. Esse tam infinitè bonum, ut totum id quod est, Pater communicaverit Filio, & Filius ejusdem cum Patre bonitatis, dederit peccatoribus. Esse tam bonum, ut nec punctum ullum temporis cessare potuerit à communicatione sui ipsius, aliter admirabili bonitati suæ haudquaquam satisfacturum. Esse omnipotens, quod res omnes ex amore & ex nihilo cōdidit. Esse tam sapiens, ut in bene nobis faciendo errare non possit. Esse tam immensum

menſum, ut abeſſe à nobis nequeat, quod-
 que nos, quoquò camus, videt, quæque
 petimus exaudit. Eſſe tam immutabile, cu-
 jus pulchritudo non poteſt exoleſcere, ne-
 que benevolentia deficere. Eſſe ſimpliciſ-
 ſimum, in quo ſine inquietudine ulla & im-
 pedimento bonum omne poſſidemus. Eſſe
 tam juſtum & miſericors, quod, ut miſeri-
 cordiam adhiberet, pepercit hominibus,
proprio Filio ſuo non pepercit. (a) Eſſe æter-
 num, quod nobis intermori non poteſt.
 Eſſe fideliffimum, cui etſi nos fidem datam
 fregerimus, promiſſiones tamen nobis fa-
 ctas accuratè præſtat. Eſſe tam amans no-
 ſtri, ut miſerias infirmitatesque noſtras to-
 lerare ſuſtinuerit. Eſſe, quod omni ei quod
 eſt, dat ſuum eſſe, quod cælos ſuſtentat, &
 per quod elementa permanent, plantæ vi-
 vunt, animalia ſentiunt, homines ratione
 utuntur, Angeli intelligunt. Eſſe immenſū,
 quod nihil turbatur faciendo omnia, cu-
 rando omnia, in omnibus exiſtens. Eſſe
 tam bonum, ut, non obſtante illius mag-
 nitudine immenſa, authoritate infinita,
 majeſtate ſuprema, tanta nihilominus ip-
 ſius benignitas ſit & dignatio, ut hominis
 cauſâ per ſe-ipſum fructus maturer in ar-
 bori.

a Rom. 8. v. 32.

CAPUT XVII. 169

boribus, panem præparet in spicis, potum moliatur in fontibus, vestem componat in agris; per se-ipsum coquat cibaria, curet regendæ nuditati nostræ lintea, seque ob creaturam tam vilē demittat ad officia abjectissima. Esse tam bonum, quod in se concludit omne bonum; à quo oritur omne bonum; unde nata est omnis pulchritudo; unde omnis justitia promanavit; unde omnis potentia dependet; unde omnis sapientia suam ducit originem, omnis dulcedo suum principium, & quod est bonum super omne bonum, pulchrum super omnia pulchra, justum super omnia justa, potens super omnem potentiam, sapiens super omnem veritatem, dulce super omnem saporem. Esse tam bonum, bonæque adeo voluntatis, ut mori elegerit, quod abjectissima viveret creatura; humiliari, ne vermiculus aliquis se extolleret; homo fieri, propter inimicum sibi, & divinitati suæ insidiantem hominem; ut se-ipsum denique relinquere voluerit alimoniam & sustentationem vitæ ejus, qui mille mortes merebatur, & humano claudi corpore, quem non capiunt cæli cælorum.

O Deus, quàm bonus es, & præsertim mihi! sunt enim hæc omnia, velut totidem

H

conclu-

conclusiones & argumenta, me impellentia, ut totum me tuæ sanctissimæ subjiciam voluntati; cum multò mihi melius fuerit, quidquid tu voluisti pro me, quàm quod ipse volui. Et quia infinitè bona fuit voluntas tua; minùs certè ipse tu bonus esse nequis: & sine dubio minùs bonus in te ipso esse non potes, quàm erga me fuisti. Utinà igitur in omnibus impleam voluntatem tuam tam bonam; & impleam ideo, quia Tu tam bonus es! Millies & ex animo gratulor creaturis omnibus, propter tam bonum quem habent authorem; propter nobilitatem suæ originis, & propter gloriam inde profectam, quòd opus sint & factura manûs tam bonæ. Plaudant cæli; quia suum comprehendere nequeunt Creatorem! servant planetæ cursum suum! stellæ majora accendant luminaria, ut luceant luci huic inaccessiblei, quæ formavit illas! exultent elementa, quia qui creavit illa, centrum est & perfectio universi! mixta omnia, plantæ, aves, animalia, homines, Angeli diem festum agant, quia tam magnum consecuti sunt Regem, tam potentem Principem, tam sapientem Præsidem, tam bonum Patrem! lætentur cæli & terra de gloria talis Domini, & de magnificentia

C A P V T XVIII. 171

ficentia tanti Monarchæ, cujus voluntatem implere possumus in terris, sicut Angeli faciunt in cælis! Quoniam verò voluntatem Domini sui implent Angeli eum amando, quia Deus est, qui est, tam infinitè bonus, sanctus, magnus, perfectus: quid minus, quæso, faciamus nos homines, pro quibus, cum adhuc inimici ejus essemus, plus ipse fecit, quam pro Angelis, etsi fidis sibi & domesticis? Turpissimum certè indignissimumque sit, omittere nos propterea Dei implere voluntatem, quòd melior ipse benigniorque erga nos fuerit: adèd quippe in se infinitè bonus est, ut temperare sibi non potuerit, quin quantumvis pessimis & ingratis nobis bonitatem beneficentiamque suam tot modis probaret hactenus, probetque etiamnum per horas ac momenta singula, paratus id facere in sempiternum.

C A P V T XVIII.

*Quanti referat, propriam negligere voluntatem, ut faciamus voluntatem Dei; deq;
multiplicibus Mortificationis perfectæ emolumentis.*

Nondum acquiesco iis quæ generatim de hujus Exercitii divini præstantia & praxi

praxi differui, sed lubet magis ad particularia descendere, illudque dicere explicatius, in quo priora omnia repetantur, doceaturque, quo pacto sancta Anima, quantum quidem mortalis hujus vitæ conditio patitur, Dei voluntatem perfectè integreque possit adimplere. ad quod tria potissimum requiri mihi posse videntur. *Primo*, ne ulla in re propriam faciamus voluntatem. hoc veluti fundamentum est reliquorum duorum; cum fieri nequeat, ut divinam voluntatem exsequamur, nostræ adhuc voluntatis studiosi: à qua prius expediti, molestissimoque illo & intolerabili pondere propriorum affectuum (qui faciunt, ut nullum sit onus gravius, quam quisque sibi ipse) exonerati esse debemus, hoc deinde facilius agnitori, impleturique voluntatē Dei. *Secundo*, ut quidquid facimus, ideo solum faciamus, quia sic vult Deus: ad quod necessaria est intentionis puritas, & sanctissimæ ejus voluntatis agnitio. *Tertio*, ut contenti simus, & probeamus omnia quæ Deo placent: nam ad hoc ut unum idemque cum Deo Velle habeamus & Nolle, haudquaquam satis est, facere quæcumque vult Deus, sed hoc amplius providendum, ne ullâ in re oblu-

mur,

mur, aut dissentiamus ab eo, quod facere vult Deus.

De omnibus his, quantum necesse est, agemus, eademque operâ uberius declarabimus nonnullas ex iis rationibus, quas suprà, ad utilitatem & excellentiam hujus Exercitii confirmandam, adducebamus: ut illius usu, non modò cum divinâ voluntate conformitatem, verum etiam uniformitatem, immo (si ita loqui fas est) Deiformitatem quamdam consequamur.

Quod itaque ad primam partem attinet, ut Dei voluntatem compleamus, omnino necessarium est, ne faciamus nostram: idque magis, quàm glacies sit aperienda, quò aqua ferveat, atque uti Romæ simul degere nemo potest & Madriti, sed alterum relinquere debet locum, cùm alterum versus proficisci cogitat: eadem prorsus ratione, ut Deo, & in Deo vivamus, divinam voluntatem exsequendo, necessum est, ut nos ipsos relinquamus, nostrasque abdicemus volùtates, juxta id, quod Christus ipse nos docet, jubēs, ut, *si quis ipsum vult sequi, ante omnia, denegat semet ipsum, & tollat crucem suam;* (a) hoc est, propriam volùtatem, cum omnibus suis passionibus, appetitionibus

manuscripto A. sup. H. 3. dicitur, cetera
 a Marci 8. v. 34.

ceterisq̃ue interioribus exterioribusq̃ue potentiis, in quibus eadem voluntas se exerit pascitq̃ue, cum univērsali quadam omnium istorum mortificatione, abneget penitusq̃ue exstirpet.

Nolim tamen quemquam terreat durum illud asperumq̃ue nomen Mortificationis universalis: illius potius admirabiles effectus, suavissimosq̃ue fructus consideret, atque ab ea non modò non abhorrebit, sed viribus omnibus amplectetur: aut, si animi tantũ non habet, se-ipsam certè, etiamsi velit, fallere tamen non poterit, eamq̃ue complectendā expetendamq̃ue esse, verè existimabit. Ergone Tyrannus aliquis est Deus, qui sine causa, nostris se doloribus cruciatibusq̃ue oblectet? cui dulce sit & jucundum, famulos suos & filios dilectissimos, toto corpore ciliciorũ asperitate compunctos, flagrorum diritate laceros atque dissectos, famelicos, sitibundos, humiliatos, afflictos, omniq̃ue in hoc orbe solatio destitutos intueri? Magnũ enim vero bonũ è mortificatione hac existere, fatendũ est, quandoquidem bonus ille & misericors Deus Paterq̃; amabilissimus, toties illā nobis tamq̃; accurate, & per Unigenitum suum, & suarũ ore Prophetarũ, sanctorumq̃ue Apostolorum

com.

C A P V T XVIII. 175

commendat. Quo modo IESVS, adeò *mitis*
& humilis corde, (a) clarissimā hanc senten-
 tiam enuntiare potuisset, & dicere: *Si quis*
vult post me venire, abneget semet-ipsum, &
tollat Crucem suam quotidie, (b) nisi eam
 proponendo, singularem unā favorem be-
 nevolentiamque suam erga nos testaretur,
 propter emolumenta & utilitates eximias,
 quæ ex hac renūtiatione nascuntur? Tam-
 etsi autem exploratissimum sit, argumento
 alio nullo, ad eam persuadendā, nobis opus
 esse, quā, quòd huic Domino non displiceat:
 non omittā tamen, fructus præterea
 alios cōmodaq; nonnulla ex eā provenien-
 tia adnotare, ut tantò clariùs perspiciamus,
 quā ratione congrua iustaque sit volūtas
 divina, quāque nobis proficua. quia si in
 ipsa Mortificatione, quam usque eò abo-
 minamur, has condiciones inesse depre-
 hendemus, easdem nos in aliis, non perin-
 de gravibus molestisq; rebus, similiter
 reperturos non poterimus ambigere.

Tot porrò Mortificationis, propriæque
 voluntatis abnegationis fructus sunt, ut pe-
 nē expostulādum cum Deo fuisset, nisi tam
 seridè eam nobis, tamquam convenientissi-
 mam, commendāset, minusque ipsum mi-

H + feri-

a Matth. II. v. 29. b Luc. 9. v. 23.

sericordem existimare potuerimus. si ad illam nos hortari omisisset. Si quis Pater filium, quem habet frugi hominem, formosum, modestum, planeque egregium, in valetudinario publico decumbentem videret admodum jam deformem, phreneticum, adeoque debilem, ut nec brachium movere queat, palato autem ita vitioso, ut solis immunditiis sordibusque victitaret, atque remedium ipse nosset, quo adhibito, non mortis solum discrimini subtraheretur filius, sed integrè etiam convalesceret, robustiorque, quam antè umquam, evaderet, & melius dispositus excitatiorque ablatâ nauseâ, cibos lautiores & cupidissimè appetere, & liberalissimè iisdem uteretur: numquid crudelis ille pater sit & impius, si medicamentum hoc, occultum habeat, neque de eo verbum ullum faciat, neque jubeat præparari? Istiusmodi parentē omnes haud dubiè aut stultum esse judicarent, aut inhumanum: utpote, qui tam acerbè filiū oderit atque detestetur. Verum quā demum ratione, quod reprehenderemus factum ab homine, à Deo ipso petere audemus & exoptare? Possumusne sapienter velle, ut in tota divina Scriptura, neque clarissimis exemplis, neque Prophetarum oraculis, neque

que ipsiusmet Vnigeniti Filii ore sacratissi-
mo, manifestatum sit & promulgatum ex-
quisitum adeò reparandæ depravatæ, leta-
libusque morbis debilitatæ, & ad bonum
ineptæ, penitusque corruptæ naturæ no-
stræ remedium, atque est divinæ gratiæ au-
xiliis comitata Mortificatio? Per illā nam-
que homo affectus suos componit, appeti-
tiones exorbitantes cogit in ordinem, pur-
gat intellectum, renovat spiritum, in pristi-
nam asseritur libertatem; subinde etiam in
majori, quàm umquam fuerat, sanctitatis
gradu collocatur. Qua igitur frōte exoptet
quispiā, reticuisse Deum, nec indicasse lau-
dasseque tam singulare remediū? & quare non
saluberrimi consilii Auctori gratias meritas
referamus, eaque medicinā ad salutem no-
stram utamur? Quoties, quamque eloquen-
ter solemus lamentari, excidisse nos felicis-
simo illo Innocētiae statu, in quo tantopere
cuncti vitam transigere optassemus? Quòd
si ars igitur aliqua industriaque inventa sit,
quā in optatissimam conditionem illam,
Deo juvante, restituamur, naturamque de-
pravatā corrigamus, cupiditatibus nostris
moderemur, & potentias nostras reforme-
mus; cur, quæso, eam aspernamur? Verè si
ad aliud nihil mortificatio propriæque vo-

H s

lun-

luntatis abnegatio proficeret, unum illud
 satis superque persuadeat, omni cogitatio-
 ne curaque in eam esse incumbendum. Me-
 tus ille noster & suspicio, eam sub initium
 nimis esse austeram; prorsus est inexcusabi-
 lis, neque ineptius quidquam impudentius-
 que causari possemus. quid enim? ut corpus
 valeat, medicinam, quantumcumque ama-
 ram, accipere nihil dubitamus, & pro salute
 animæ, pro corruptæ naturæ nostræ re-
 medio, recusemus admittere, quod &
 minus habet amaritudinis, & usu ipso dul-
 ce sapidumque redditur? Cogites, quæso,
 tecum ipse, quantò plura faciant, qui ægro
 sunt corpore, quàm Mortificatio postu-
 let. Ipsa sibi viscera aperiri ferunt, ut calcu-
 lus aliquis, quo cruciantur, eximatur: car-
 nem vivam inuri sinunt, ad vulnus leve
 persanandum, immo artus & membra in-
 tegra, modico carcinomati impediendo,
 desecari permittunt. Gustatus eorum quid
 non patitur ab amaris potionibus? ecquan-
 do propriæ ipsi voluntati obsequuntur?
 Medicis & Chirurgis ex toto subiecti, suo
 animo in re nulla utuntur. Pauxillū aquæ
 petunt nec impetrant. Electo optant sur-
 gere, & verantur. Somnum vellent capere,
 sed quovis ille propè momento turbatur,

aut

aut interruptitur. Quid habet, obsecro, misera hæc & fastidiosa vita ad Mortificationem, quæ numquã tantam parit molestiam, & dulcescit denique, neque, uti corporales medicinæ, remedium incertum dubiũve subministrat. Quod si extremè impius & barbarus sit Pater, negans filio quod novit mirificum & salutare medicamentum, filius, oblatum detrectans sumere, æquè inhumanus censerì debet & desperatus. Simili ratione, si quis item ipsam penitus inspiciat, perditum illum, impium, sibi quæ ipsi inimicum judicabit. qui Mortificationem, ad corporis spiritusque corruptionem sanandam tam opportunam, prætermittat. Quare sicut inter præcipua Dei beneficia numerandum est, eum Mortificationem nobis commendasse, ita facile severissimam idem iniquitatem poenam statuit, quando suis illi desideriis permittit. id quod ipse hisce apud regium Prophetam verbis testatur: *Non audiuit populus meus vocem meam, & Israel non intendit mihi, & dimisi eos secundum desideria cordis eorum.* (a) Sanctus quoque Paulus, factum superbiamque Gentilium castigatam à Deo dicit, *cum tradidit illos in desideria cordis eo-*

H 6

rum.

a Psalm, 80. v. 12. & 13.

rum. (a) quod est horrendū gravissimorum, quæ designarunt, flagitiorum supplicium: neque acrior ulla Dei vindicta reperitur, quàm quoties unum peccatum punit per aliud, & posterius pœna est antecedentis. Adde dolores, in quos tales incidunt, cum gravius tormentum nullum sit quàm quod nostræ nobis inferre solent passionēs: & incomparabiliter sine omni dubio gravior labor est & molestia ejus, qui Mortificationem omittit, quàm qui in cupiditatibus suis refrenandis studiosissimè diligentissimeque elaborat.

Illud quoque in Mortificatione bonum inestimabile reperimus, quòd pro peccatis præteritis satisfaciatur, pœnasque ejus debitas vel imminuat, vel facili negotio ab eis liberet. Nescio equidem, quem illum sensum habere dicam, qui hunc contractum non approbat, deque occasione tam commodâ sibi minimè gratulatur. Si etenim Creditor debitori suo, qui, ære alieno oppressus, eò quòd solvendo non fit, maximo pere angitur, mille quos debet ducatos, mitteret, diceretque, ut quamprimum pro singulis ducatis, nummulos aut denarios singulos numeraret, amplius deinde nihil

se exacturum, sin id nollet, differretque, dum pignora caperentur, omne debitum ad novissimum quadrantē esse persolvendum: ecquis demum adeò reperiretur amens, qui solutionem cum tam manifesto detrimento suo vellet procrastinare? Nihilò sanè tolerabilius nos insanimus, nisi quæ pro peccatis nostris contraximus nomina statim tollamus, cum longè amplius satisfaciamus eò quòd in hac vitâ, voluntariis nempe pœnitentiis & mortificationibus, velut paratâ pecuniâ repræsentamus & exsolvimus, non exspectando, dum Deus sibi ipse, ad *novissimum* usque *quadrantem*, (a) de nobis & corpore nostro solvat in Purgatorio, cuius cruciatus multò plus excedunt omnia huius vitæ supplicia, quàm denarii unius pretium integer ducatus.

Accedit, quòd illa Dei in purgatorio igne castigatio, non fiat in opibus, aut rebus externis, sensûs expertibus, sed in nobis-met ipsis, per incredibilia tormenta, & quæ longè acerbiora, quàm paupertatem experiamur. Quæ sit igitur sapientia, si quispiam condemnatus, ut candentibus forcipibus lanietur, tam barbarum & crudele supplicium, alienis sibi carnifi-

H 7

cis

a Matth. 5. v. 26.

cis manibus inferendum, unico solum die à cibo abstinendo, declinare posset, illud tamen ipsum facere abnueret? Talis planè nostra est imprudentia, nihil facere cupientium, ut à cruciatibus illis in quorum comparatione, nulla censenda sunt maxima etiam huius vitæ tormenta, liberemur.

Si tamen pœnæ in altera vita luendæ, quas aufert Mortificatio, minimè nos permoveant, istis saltem flectamur, quæ per illam in hac vita tolluntur. Munit etenim illa nos adversus morbos acutissimos, ardentissimosque dolores, aliasque ob peccata nobis infligendas à Deo plagas, qui ubi nos ipsos videt pro eis satisfacere, subtrahit vindicem manum, nec porro pergit affligere. contrarium verò iis accidit, qui sibi-met-ipsis imperare, seque mortificare omittunt: solet quippe Deus morbis eos, malisque sine dubio molestioribus affligere, quàm futurum erat, si ipsi strenuè se mortificassent.

Quo in genere memoratu dignum est, quod è nostris Patri Georgio Colibrant, insigni virtute Viro, & egregio sui Victori evenisse constat. Is mirum in modum corpori vexando addictus, ubique in seipsum severissimus erat, in tantum, ut à nonnullis,

lis, nomine, imprudentiæ notaretur. Totum illius corpus, nil nisi unicum vulnus erat, ob assiduam & inclementem sui ipsius diverberationem: huic horridum cicicium, variaque alia asperitatum genera adjungebat. Aures deinde maximis quibusque peccatoribus, scelestissimisque mortalibus confitentibus impigrè libenterque accommodabat: quibus pœnæ loco parum aliquid & leve cum imperaret, reliquum sibi ipse sumebat explendum, ideoque non desinebat alios super alios excogitare & usurpare, sine ulla misericordia, sui excrucianti modos & media. Fuit verò Provincialis quidam Præpositus, qui ceteris assensus, nimium hunc rigorem judicaret, metueretque, ne sibi ipse hac ratione vitam accideret, maiusque Dei obsequium impediret, ob eximium illum fructum, quem monitis exemploque suo colligebat: quare imperavit, ut immodico illi fervori suo moderaretur. Obsequitur Præsidis imperio bonus Pater, utpote in quo nihil erat voluntatis propriæ, qui que pluris obedientiam faciebat quam vitam, istud tamen subjecit, Deum nihilominus castigantem dexteram certò adhibiturum, & quod de

fo-

solito ipso rigore remitteret, cum scœnore aliis alibi doloribus sibi inferendis compensaturum: se verò, eo insuper habito, vitam prius abjecturum, quàm parendi studium. Non multò pòst tam acerbis incredibilibusque vesicæ, aliisque doloribus & morbis excruciaci cœptus est, ut & aspicientibus misericordiam moveret, & omnis ille vitæ antea actę rigor cruciatibus istis æquari nullo modo posset. (a) Si adeò Deus severè habuit religiosissimum hunc Virum, loco pœnitentiarum, quas ex ipsius Dei imperio reliquerat: numquid, qui sponte suâ & voluntate propriâ easdem omittunt, potentem & justam ejusdem divinæ Majestatis manum, ignaviam istam vindicantem, meritissimò reformident?

Ingens porrò ille Mortificationis quaestus, quòd nos à pœnis eximat peccatorum; comparari nondum potest cum eo, quod ab ipsa quoque nos culpa liberos reddat: præterquam enim, quòd præterita peccata expiet, impedit etiam futura. Est verò, quod culpam attinet & pœnam, discrimen inter ea velut infinitum; quantum, scilicet, est

a Petrus d'Oultreman in Catalogo Virorum Illustrum Societatis IESV, pag. 273. & seqq. Bourghes. Societ, DEI paræ sacr. cap. 22.

est inter hominem pictum & vivum, inter
esse & non esse. quantacumque enim sit
pœna aliqua, etiam si tanta, quæ par sit om-
nibus junctim Inferni cruciatibus, mala
tamen non est, si vel uni levissimæ culpæ
comparetur.

Qui sit igitur, cùm has tam admirabiles
vires habeat Mortificatio, quòd eam tam
parvi faciamus? cur nobis Deus eam in di-
vinis literis non commendasset? Omnium
sanè peccatorum unica radix est amor pro-
prius, quam nulla falx æquè demetit, nulla
vis perinde extirpat, atque Mortificatio:
neque cogitari culpa ulla potest, aut passio-
num nostrarum confusio perturbatioque,
quin ex ejusdem Mortificationis defectu
neglectuque proveniat. Peccatum enim
quodvis ideo committitur, quia homo se-
ipsum vincere, suæque voluntati contradi-
cere non didicit. quare sicuti Mortificatio
aliud nihil spectat, quàm sui ipsius victo-
riam, utque appetitiones rationi subjician-
tur, ita eadem præmunit & armat nos ad-
versus peccata: at sine eâ, imbecilli & iner-
mes sumus, à minima etiam tentatione ex-
pugnandi.

Plurimum adhæc Mortificatio valet ad
gloriam virtutumque exercitium augen-
dum:

dum: ecqui verò thesauri, quæve Indiæ, ut sic dicam, gratiarum ac meritorum; ei pares reperiantur? Illa *margarita pretiosa*, & *thesaurus absconditus* (a) est, pro quo dare oportet universa, quæ habemus. Tantò nimirum auctius est meritum, quantò major est amor & pactum cum Deo, ex quo aliquid facimus, quantoque difficilius, magisque arduum est opus ipsum, quod facimus. Quare cum tam præclarum sit facinus, tamque illustris triumphus, sui ipsius victoria, charitati conjuncta, (quam nobilissimam esse necessum est, quia qui se mortificat, plurimum laborat in eo, quod imprimis arduum est, naturæque inclinationi repugnans) actionem ex eâ promanantem amplissimi esse meriti, consequenter est agnoscendum.

Alius iterum ejusdem Abnegationis fructus est, singularis quædam, virtutes omnes exercendi, facilitas. quisquis enim se-ipsam frangere, & voluntatem suam in rebus perquam difficilibus assuevit edomare; in minoribus molestiæ nihil quidpiam expetitur, nusquam offendit, sed magna facilitate & alacritate, omnia transcurrit & superat. Terra nisi sarriatur & run-

cerur,

a Matth 13, v. 44. & seqq.

cetur, copiosas numquam fruges effert, neque vitis, nisi tondeatur: eodem modo, ut bonorum operum fructus proferamus, desideria nostra circumcidere, pravorumque affectus extirpare debemus.

Quanta, Deus bone! pax est animæ. quando tumultus & inquietudo desideriorum nostrorum composita est; quando appetitui rectè convenit cum voluntate, & passiones subditæ, imperium admittunt rationis! quieta item concordia est inter eos, cum quibus vivit homo bene mortificatus, nemini gravis, omnibus carus, optimo sanctissimæ vitæ exemplo! Res hæc tam manifesta est, ut eam nec Philosophi ignoraverint; præsertim Stoici: qui tamen Animæ non crederent immortalitatem; propter solam tamen vitæ hujus felicitatem, hoc est, ut quietè & jucundè secū ipsi, & cum aliis degerent; fortunas, opesque suas deseruerunt, & in summâ egestate, asperitateque vitæ traduxerunt: & quamvis verissimum sit, eos fide verâ, speciali que Iesv Christi gratiâ destitutos, quod quærebant, passionum nempe suarum moderationem, animæque felicitatem, non esse consecutos; negari tamen non potest, modum illius consequendæ optimum scivisse ipsos & docuisse

cuisse. Vnum produco Marcum Tullium: Tota, ait, Philosophorum vita, commentatio mortis est, nam quid aliud agimus, cum à voluptate, id est, à corpore, cum à re familiari, quæ est ministra & famula corporis, cum à re publica, cum à negotio omni servocamus animi quid, inquam, tum agimus, nisi animum ad seipsum advocamus, secum esse cogimus, maximeq; à corpore abducimus? secernere autem à corpore animum, nil quidpiam aliud est, quàm emori discere. quare hoc commentemur, mihi crede, disjungamusq; nos à corporibus, id est, consuescamus mori. hoc & dum erimus in terris, erit illi caelesti vitæ simile; & cum illuc ex his vinculis emissi feremur, minus turbabitur cursus animorum. (a) Ita Platoni subscribes Tullius, eademque ceterorum fuit sententia iudiciumque Philosophorum.

Maximè tamen ex omni virtutum numero Orationem adjuvat Mortificatio: quia purgat à malis affectibus animam, qui ceteroqui rationi tenebras offundunt, eamque occæcant, & oculos eripiunt, quibus divina contempletur. Pellit omnino hanc noctem & has tenebras Mortificatio. Quapropter si magni faceremus herbam aliquam, aut lapillum, eâ virtute præditum,

¶ Cicer. Tusc. qq. l. 1 post medium.

CAPUT XVIII. 189

ditum, ut cæci oculis impositus, visum
 mox restitueret; ut surdi auribus adhibitus,
 audire eum faceret; ut muti ad motus ori,
 ipsius linguam in verba articulata solveret;
 ut pectori applicitus cardiaci, eundem su-
 bitò sanaret: quanto, quæso, in pretio Mor-
 tificationem habere convenit, quæ non
 corporis, sed animi curat cæcitatem, quæ
 visum, non oculorum corruptibilem, sed
 rationis, purgat & illuminat; auresque in-
 super aperit animæ, ut audiamus, *quid lo-
 quatur in nobis Dominus*; (a) linguam sol-
 vit, ut loqui cum ipsius Majestate sciamus,
 additque gratiam labiis nostris, ut impe-
 tremus à Deo, quidquid petimus. Non est
 enim Oratio alia magis impetratoria,
 quam cui comes it Mortificatio; uti innu-
 meris sacræ paginæ exemplis evadit ma-
 nifestum. Prætereà, qui non est mortifica-
 tus, tantùm abest, ut ad cælestem lucem
 excipiendam idoneus sit, ut ne rationis
 quidem lumen in ipso queat elucere. Ad
 divinas ille motiones percipiendas pror-
 sus ineptus est: immo nec ea capit, quæ ra-
 tio dictat naturalis, vivitque non modò
 non vitam spiritualem, sed nec rationalem;
 adeòque ex homine in bestiam degenerat.

cam

* Psalm. 84. v. 9.

eam ob rem Richardus à S. Victore bene notavit; (a) *Voluntatem nostram, numquam perfectò desiderio bonorum celestium inflam-
mari posse; nec intellectum nostrum, rerum di-
vinarum contemplatione plenè posse illustrari
& purgari, nisi diligentes simus in reprimendis
commodis & cupiditatibus corporis, etiam lici-
tis & necessariis.* Tollit quoque Mortifica-
tio illum animi dolorem, quo nostra nos
excruciant desideria, iudiciūque & men-
tem excutunt: pacatos ipsa nos quietos-
que reddit; ideoque Orationem plurimum
adjuvat, quæ pacem animique tranquilli-
tatem maximam exposcit.

Quid igitur in comparationem venire
possit cum honore illo, quem adipiscitur
homo verè mortificatus, (imago nempe
expressa Christi crucifixi) & cum singulari
commodo perfectæ imitationis Filii Dei?
Vita Servatoris nostri non sine causa fuit
laboriosissima; quamvis ad nos redimen-
dos, dolores tam graves haudquaquam ef-
sent necessarii: verum cum probè nôset in-
finita ex Mortificatione bona nobis even-
tura; ad eam nos obligare voluit modo, quo
potuit, efficacissimo, hoc est, exemplo suo
præ-

a in lib. de Contemplat. apud Franciscum
Arias Tr, de mortificatione p. 1. c. 1.

CAPUT XVIII. 191

prælucendo, propriumque Sanguinem nobis & vitam suam donando: quò hac ejus admirabili industriâ, ad utilitatem nostram quærendam, quodammodo adigeremur. Estque hoc evidens omnino argumentum, eximiæ Mortificationem esse præstantiæ ac dignitatis, quòd videamus, ipsum Dei Filium, tantum fecisse & tulisse, ut eandem nobis persuaderet: est item tantò major, intolerabiliorque ingratitudo nostra. Æternæ Sapientiæ consilia & doctrinam, Sanguinem quoque & dolores ejusdē tam parvi facientium & contemnentium.

Non est ergò causæ quidquam, propter omnes illos, quos percensui, Mortificationis fructus, cur quis admiretur, Deum tātopere illam nobis inculcasse, unaque demonstrasse, quantum ex ea capiat ipse voluptatis. Pro eo enim ac bonum nostrum infinitè desiderat, ingentesque ex Mortificatione colligi novit utilitates; oblatā nobis occasione ejus exercendæ, vehementer oblectatur: quòd unicum Dei gaudium & beneplacitum, quantumcumq; alia emolumenta abessent, sufficere debet ad nos permovendos, ne ab ea abhorreamus, sed toto in illam animo incumbamus; præsertim cum sine fundamento isto Abnegationis volun-

voluntatis nostræ, (quod aliud est incomparabile beneficium) divinam implere nequeamus.

Etiamsi porrò tot tantorumque fructuum fecunda parens & causa Mortificatio non esset, satis illi profectò amplum adhuc præmium relinqueretur, quòd per eam, voluntatem nostram castigemus, & ulciscamur amorem proprium, qui nos toties perdidit, in tanta mala præcipitavit, immo in Deum ipsum usque adeò iniquus fuit, ac si illū occidisset, Sancto Bernardo attestante, cujus verba adscribo: *Nunc autem & ipsum, quantum in ipsa est, Deum perimit Voluntas propria. Omnino enim vellet, Deum peccata sua, aut vindicare non posse, aut nolle, aut ea nescire. Vult ergò, eum non esse Deum, quæ, quantum in ipsa est, vult eum aut impotentem, aut injustum esse, aut insipientem. Crudelis planè & omnino execranda malitia, (a) impudentiaque propriæ voluntatis, huc quoque progredientis, ut, cum pessima sit, ipsi se Optimo & Immortali Deo opponat: nam, ut rectè advertit Sanctus Augustinus, de corde pravo loquens, *se justum vult videri, Deum injustum.* (b) Nihil planè mali nobis accidit,*

a S. Bern. serm. 3. de Resurrect. *b* Aug. in Psal. 100. in v. 4.

CAPUT XVIII. 193

cidit, quin illa damni nostri caput sit & doloris: quod etsi dictum à me jam sæpius, repetere tamen non desinam, quia tanti refert, ut plenè id rectèque intelligamus. Sola voluntas propria, causa est peccatorum, atque una ipsa plus nobis nocet, quàm omnes junctim inferi: cum nulla sit vis dæmonum, nisi ab illà adjuta, quæ nobis valeat incommodare. Illa salutem nostram turpiter prodit, & cum hostibus nostris conspirat in perniciem nostram, iisque nos tradit in probrosissimam servitutem. Ex eadem nascuntur cetera damna temporalia, & infortunia, calamitatesque tam multæ: nam eis vel negligentia suâ, vel eas tolerandi imperitiâ occasionem præbens, facit, ut eas molestè sentiamus: quod futurum nequaquam erat, si voluntas nostra se ipsam negligeret & oblivisceretur, rationique ex toto subdita, cor suum non apponeret affligeretque rebus iis, à quibus pungitur, interque vivos & candentes, ut sic dicam, carbones ambularet. Nisi illa repugnaret, malum omninò nullum esset, quod cruciare nos posset & affligeret. Illa ipsa denique voluntas, tam multiplicium malorum, tormentorumque, quotquot reperiri possunt, genera, & classes omnes

fabricatur & alit, tam in hâc vitâ, quàm alterâ, ad ipsum usque Infernum; cui suum quoque pabulum subministrat. Verum ut detrimenta tam varia sarciamus, atque justam à capitali Aduersario nostro pœnam expetamus; sedulò in nobis ipsis mortificandis elaboremus oportet. Addo illud ad extremum: ut justitiam hâc vindicativam, & de nostra volûntate supplicia, Deo & nobis ipsis tantopere debita, adeoque necessaria, ut, nisi ea assumamus in hac vita; palàm, idque sine omni remedio, aut in Inferno, aut Purgatorio, olim sint adhibenda; ut illa, inquam, non solum exerceamus, verum caveamus etiam, provideamusque, ne eadem Voluntas propria tantum nobis damni moliatur. Quanti non immunitatem illam & gratiam æstimaret quispiam, si aut nullum sibi paratum sciret Purgatorium & inferos; aut ex rerû natura, & hos & illud, arbitrato suo, tollere posset & abrogaret? at qui hoc ipsum, quantum ad se attinet, mortificatione & abnegatione suâ quisque voluntatis potest efficere; ut verè dixerit S. Bernardus: (a) CESSET VOLUNTAS PROPRIA, ET INFERNVS NON ERIT.

CA-

a ubi suprâ. Plura de hac tota re, quoties lubebit, docebunt te quos notavi ad c. 15. lit. k.

CAPVT XIX.

*Gradus Mortificationis necessarij, ad
complendam ubique, & in omnibus,
voluntatem Dei.*

Nondum equidem mihi ipse satisfe-
ci, quantumcumque Mortificationem
collaudaverim, magnum quippe operæ-
pretium facturum videor, si, quot illa gradus
habeat, accuratius particulariusque percen-
seam: idque propterea, ut perfectionis suæ
amans Anima sciat, unde incipere, & ubi
pedem figere debeat in ea scala, per quam
rectâ ascendat, perveniatque ad amplexum
dilecti sui Iesv, & cum eo crucifigatur, suâ
voluntate, omniq̃ proprietate penitus
exuta, in omnibus Dei voluntatem exse-
quendo, eius beneplacito obedientissima
usque ad mortem, & dulcissimam mortem
Crucis: quæ etsi Christo Domino acciderit
acerbissima, ipsa tamen eius amaritudo &
dolores condiunt, melleamque reddunt
omnem mortificationem nostrâ. Quocir-
ca illud sedulò advertendum est, mortifica-
tioni & propriæ voluntatis abnegationi in
rebus omnibus locū esse oportere. Omni-
bus, inquam, ne quidpiam limitari quis cre-
dat aut excipi, siue parvum id fuerit, siue
1 2 magnum

magnum. Generalis hæc est regula, nullam admittens exemptionem. Talis enim sit oportet resignatio propriæque nuditas voluntatis, ut quamdiu aliquis homini adhæret affectus ad ullam creaturam aut delectationem, in omnibus sensibus & potentiis, in toto corpore & anima, in rebus spiritualibus & divinis, adeoque in ipsa cura & solitudine Deo serviendi, penitus semetipsum, propriumque amorem exuat: nihil faciendo, nihil desiderando, nihil sibi imaginando, propter se ipsum gustumque & oblectationem propriam, quantumvis bonum foret, sed solum, ob beneplacitum divinum. Ista deinceps à nobis explicabuntur, ut finem eum, ad quem omnibus viribus contendendum est, intelligamus, & si eundem non assequamur, de tantâ, in re tanti momenti, quæque sola utilis nobis sit, negligentiam erubescamus. Quamprimum verò seriò quis secum ipse statuerit, propriam voluntatem æternum nolle exsequi, sed in omnibus se abnegare, solatio mox & suavitate admirabili perfunderetur.

Primus porrò mortificationis hujus gradus jubet, bona omnia terrena deferere, & affectu iisdem renuntiare, quantum sua
cujus-

cujusque vitæ ratio permittit, & ad majus Dei obsequium futurum existimatur: immo iubet præterea, palàm amplecti nuditatem & paupertatem Christi Iesv, qui in cruce moriens nudus fuit, ne suarum quidem vestium dominus, quique ante illud tempus dixerat: *Vulpes forneas habent, & volucres cali nidos, Filius autem hominis non habet, ubi caput reclinet.* (a) interiùs autem in animo renuntiationẽ decet esse generalem, ita ut nullo erga rem quâmpiam creatam affectu feramur: quin & iis etiam ipsis, quæ omnino necessariae sunt, sic afficiamur, tamquam si coacti illas invitiq̃ue ac repugnantes possideremus.

Alter gradus postulat, ut, postquam res omnes exteriores reliquerimus, sensuum quoque oblectamenta deferamus, à quacumque cujuscumque generis corporali delectatione abstinendo, atque, vt à voluptate omni eò remotiores simus, res contrarias & quæ affligunt quæramus. Quare sicuti cum baculum incurvum, rectum facere volumus, in alteram illum partem deflectere solemus, ita ad delectationes sensuales reformandas, sensus nostros, ad ea trahere & inclinare debemus, quæ carni

sunt ingratiōra, ad pœnitentias, scilicet, & asperitates, aliasque hujuscemodi res quæ sine strepitu commodè, magnoque cum meritorum incremento adhiberi possunt, eò quòd in earum usurpatione, propria superetur voluntas. Nam ut est præclarè scriptum à devotissimo illo & in vita spiritali versatissimo Lætiensium Abbate, *Nihil Deo gratius offerri potest resignatione propria voluntatis; quia homini nihil est carius ipsâ voluntate, & arbitrii libertate. Quando quis propter Deum sensualitati voluntatiq; propria, etiam in rebus minimis, reluctatur, ac se mortificat, rem ipsi Deo magis gratam facit, quàm si multos mortuos ad vitam revocaret. Si duo homines in eodem itinere constituti, elegantem flosculum offenderent, quorum alter cuperet quidem illum decerpere, sed melius deliberans diceret sibi ipsi, Dimitte eum propter Deum; alter verò nihil præmeditatus, carperet florem: iste quidem simpliciter decerpendo non peccaret, sed ille propter Deum dimittendo florem, tantum prædecerpente obtinere meritum, quanta est distantia celi à terrâ. Quòd si pro tantillâ mortificatione Deus tam grandem mercedem restituet, quantam illis redditurus est, qui se & omnia pro ejus amore contemnunt atque relinquunt.*

quunt? *Asceta ergò frequenter dicat Deo intra se: Propter te, Domine, nolo illud videre, cum necesse non sit, ut ipsum videam: propter te nolo illud audire, nolo illud gustare, nolo illud loqui, nolo illud tangere. Ipse Deum in fundo anime sua perfectè sentire non poterit, nisi in eo moriatur quidquid inordinatum est. (a)*

Ex omnibus tamen sensibus, gustatus potissimum est mortificandus, quoniam ex illius præcipuè moderatione dependet Castitas: cui tuendæ & conservandæ multò amplius prodest abstinentia, quàm asperitates aliæ. Gustûs verò mortificatio non tam in quantitate, quàm qualitate ciborum consistit. Abbas Ioannes, discipulus Sancti Odonis, ad hoc exhortans, memorabilem istam pronuntiavit sententiam: (b) *Nemo verò opponat nobis Eliam, carnes comedentem. Quòd si quis id facit, cogitet famem ejus temporis, simulq; advertat, à corvis, (c) illas carnes allatas. Propheta, qui non rarò Demonum typum gerunt. Tale itaque edulium tales habuit ministros, qui illud & vespere &*

I 4

manè

^a Lud Blosius Instit. Spirit. c. 2. §. 5. mihi pag. 304. Videri queunt Ant. Molina tr. 1. de orat. cap. 15. Iac. Alvar. To. 2. lib. 2. par. 1. c. 16. Franc. Arias de Mortif. c. 4. Vitæ S. Odonis l. 3 cap. 2. b ; Reg. 17. v. 6.

manè afferrent. Cùm autem pane solo & aquâ victitavit, Angelum administrum idem Propheta habuit, (a) tantumq; accepit virium, ut quadraginta dierum posset inediã tolerare.

(b) Verum-tamen neque in vilioribus cibis, modòve aut copia licet excedere. Nec enim delicata Phasidis ales, sed triste pomum, totius humani generis ruinæ causa fuit. (c) Esau quoque non ob ulla ciborum lautitias, sed solum lentis eduliũ *reprobatus est*: (d) & populus Israeliticus propter intemperantem aquæ, non vini, cupiditatem *murmuravit contra Moysen.* (e)

Tertius gradus est mortificatio interior: cùm quis nimirum desideria omnia gustusque & delectationes spiritûs relinquit, non concupiscendo rem creatam ullam, sed solum Creatorem, neque exteriorem, neque interiorem delectationem quærendo; quasi purum nihil se reputando, sine omni ad suam commoditatem gustumque respectu, prorsus ac si in mundo non esset; funditus è corde extirpando universum amorem proprium, qui omnium malorum radix est, & clavis primaria, Diabolo animam

a 3. Reg. 19. v. 5. & seqq. b apud Sur. 19. 6. 18. Novemb. c Genes. cap. 3. d Genes. 25. fin. Hebr. 12. v. 17. e Exod. 17. v. 3.

mam nostram perviam faciens, præcipuū-
 que, quo in nostram perniciem & con-
 demnationem utitur, instrumentum. Hæc
 Mortificatio holocaustum est, acceptissi-
 mumque omnium quæ à nobis Deo offer-
 ri queunt sacrificium: quoniam hîc non ex
 parte aliqua, uti in aliis, mortificamur, sed
 ex toto plenè nos integreque Deo dedica-
 mus, & non nostra dumtaxat, sed nosmet-
 ipsos offerimus. Quapropter valdè consul-
 tum est, ut diligenter affectus nostros, quā-
 tumvis bonos, examinemus, observemus-
 que accuratè, quò nos trahant ac impellāt,
 & decretum nobis ipsis statuamus legem-
 que quandam universalem, desideria ad
 unum omnia, nisi purissimè à Deo profecta,
 excludentem & prohibentem: propterea
 quòd ex illis inquieti pectoris agitatio, tu-
 multusque omnis & intemperiæ, molestiæ-
 que animæ oriantur; quando è contrario,
 qui desideria appetitionesque suas refrena-
 vit, ultraque terminos exire prohibuit, so-
 lus cor suum possidet, animæ, pacisque in-
 terioris absolutus Dominus. Et sanè qui di-
 vine voluntati suam sincerè conformat, ne-
 que aliud quidquam vult, quàm quod vult
 Deus, non habet ille quod velit aliud; quia
 jam tum habet quidquid vult, illud nempe
 I 5 ipsum,

ipsum, quod vult Deus: tantumque à divi-
nâ voluntate disidet & separatur, quantum
extra eam velle incipit: usque adeò ut, si ve-
rè beneplacito divino conformis est, ei que
penitus acquiescit, nihil ultra petere & de-
siderare valeat, in statu felicissimo constitu-
tus, quippe compos factus omnium suo-
rum votorum, Quod si talis infirmetur, li-
benter infirmatur, quia id vult Deus, à quo
ipse nihil vult diversum; si affligatur, humi-
lietur, egeat, sic item fieri desiderat; eiusque
semper desideria implentur, quæ non sunt
alia quàm ut fiat voluntas Dei: id quod
re ipsa, quæ singularis est eximiaque feli-
citas, experitur. Et quid, obsecro, in
hac vita vel cogitando optabilius lætius-
que fingi queat, quàm si cui homini om-
nia ex voto suo semper eveniant? Eius-
modi felicitatem, immo majorem et-
iam obtinet, quicumque nihil vult,
præterquam ea quæ vult Deus, quod qui
assecutus est, ultra aliquid illum petere,
aut de futuris sollicitum esse nihil neces-
sum: in eo vno solum elaboret, ut bona
sua deliciasque conservet contineatque, &
pace illa animi, bonotumque, quæ expeti-
vit omnium possessione beatus, iisdem
securè perfruatur.

Hac

Hac viâ pertingit anima ad verum Dei amorem, dum nullam spectat delectationem propriam, sed solam executionem voluntatis divinæ; & non tam de Dei donis gaudet, quàm de ipsomet Deo: atque adeò vehementius optat fieri, quod vult Deus, quàm quod sibi sapit, etiam in rebus diuinis. Quam in rem Doctor quidam prudenter animadvertit. (a) Dari quemdam Dei amorem affectuosum, qui non rarò ei insit, qui minùs amat; minùsque est perfectus. sæpè enim in divinam ferimur pulchritudinem, bonitatem, magnitudinem, aliasque perfectiones, quas in Deo novimus, ob gustum ac voluptatem, quam inde percipimus: verùm non id amamus, quod amandum est in Deo, ipsam, nimirum, Dei voluntatem, sed ab ea potiùs refugimus. si enim voluptatem istam Deus auferat, nosque affligat, continuò mœremus, & cadimus animo: quod certissimum est clarissimùmque argumentum, non tam Deum

I 6 à no-

^a Vide Blossium Institut. spirit. cap. 7. Spec. spirit. cap. 143. Iacobum Alvarez de la z to. 3. lib. 4. part. 3. cap. 6. Ludouicum de Ponte in Cantica lib. 1. exhortat. 9. §. 2. ac. lib. 2. exhort. 17. §. 1. & Franciscum Arias de orat. mentali parte 3. cap. 1. & seqq.

à nobis , quàm nos ipsos amari. Deum igitur perinde hujusmodi amore amamus, ac hominem eleganter vestitum; cuius vestis serica animum nostrum trahit, sed voluntas displicet, quoties aliquam nobis adfert molestiam: ita cum Deo agimus. Dulcedinis illud, quod sentimus, & suavitatem, quam gustamus, ab ipso ardentè expetimus: perplacet nobis & arridet illa veluti species exterior, quam spiritali acie intuetur; sed voluntatem ejus; quam unam solamque verus amor respicit, non diligimus. Cave tibi persuadeas, tantum te amare Deum, quantum ab eo delectaris, aut quantum tibi, cum devotione animus incalescit, amare videris: sed quantum virtutis habueris, quantumque caritatis, & obedientiæ erga divina præcepta. his enim verus & fidus in Deum amor continetur. Dulcis ista affectio, à sensu esse potest, & plena fraudibus, ac per sepe non à Dei gratia proficiscitur, sed ab hominis naturâ, à carne, non à spiritu: & contingit aliquando inflammari animum, ac devotione affici in eo, quod suave ipsi est, non autem in eo, quod ad profectum utile. Devotus es, quoniam hoc illudve successit ex animo, dicisque: Benedictus Deus, qui ita disposuit!

qui

qui optimam hanc opportunitatem dedit, quâ ipsi pacatissimo animo serviam! qui in hunc optatissimæ quietis portum me abduxit! hîc nemo me perturbat; oro cum lubet, & cum lubet dormio: quod placet animo meo, id sinor agere: pax est mihi. tum verò, cum dulcedinem illam & pacatum ordinem Deus tollit, cum tentationes immittit, & necessitates, curas, & cruces: cum affligit infamiâ, iudiciis, periculis, ægro es animo, & tædio afficeris. Vides, mi frater, quomodo delectetur homo minori bono, quod in istâ voluptate est, & non majori ac utiliori, quod rebus adversis continetur: adeò, ut præsentiam Dei, & ejus pulchritudinem amet ob gaudium, quod inde percipit, non verò ejus voluntatem, quæ crucem offert & laborem. Circa hanc devotionem errabât omnes Christi Discipuli: voluptatis enim sensum in ipso quærebant, neglecto eo quod decebat, & præcipuè quærendum erat. atque hinc, cum abitum ad cælos, ipsis sanè tristem, pararet, objecit, se ab eis non amari: *Si diligeretis me, inquit, gauderetis utique, quia vado ad Patrem,* (a) etiâ si gaudiis illis privandi sitis, quæ ex humanitate meâ hætenus participastis: at nō gaudetis,

I 7

detis,

a Ioan. t. 1. v. 28.

detis, quia non diligitis. Quid verò hoc est mi Domine? en Apostoli tui facti sunt jam velut mare quoddam lacrimarum, vitâque ipsâ malunt, quàm jucundissimo tui adpectu privari: & tu tamen negas, te ab eis amari. O quàm multi credunt, lacrimas se Dei causâ fundere, dum sua ipsorum causâ fundunt! quot existimant, Deum à se amari & quæri, dum non nisi seipsum amant & quærunt! Si quis intueatur vultus Apostolicos, atque oculos conversos in fontes lacrimarum, quibus ubertim solum irrigatur, si tristia corda contempletur, Christi I e s v desiderio saucia, ecquid is judicabit aliud, quàm intimè ab ipsis Deum amari? nec aliud omninò ipsi judicant, suæ singuli conscientiae testimonio confisi: & tamen à summâ Veritate audiunt, ne credant, verum sui amorem affectionibus istiusmodi constare, aut lacrimis, aut sensu aliquo perituræ suavitatis, sed conformitate cum voluntate sua, & vitâ ad hujus amissim exactâ; atque ut de eo magis gaudeant quod vult Deus, etiam cum subtrahit seipsum, quàm de eo, quo hilarescunt & delectantur ipsi. Quòd si his de tali discessu Filii Dei gaudēdū fuit, qui justissima doloris materia esse
vide-

videbatur, quomodo conqueretur, qui diligit IESVM Christum, si honoribus hinc destituatur, ac commodis spiritualibus & temporalibus, quamdiu salva ipsi & integra manet expletio divinæ voluntatis? O bone Deus, quàm multa sunt mala & falsa, quæ boni nobis & veri & specie illudunt! quàm multa dicuntur spiritualia, quæ merè sunt carnalia! Exemplo sit sanctus Petrus. Vide mihi illum, ubi mortem suam & opprobria Christus proponit, atque audi dicentem: *Abfit à te, Domine, non erit tibi hoc.* (a) Quis non dolorem hunc, amoris tribuat vehementiæ? at nihil erat nisi caro, neque aliud propterea à Domino responsum accepit, quàm quod datur Cacodæmoni: *Vade post me Satana*, quæ vox accusatorem, adversarium, & divinorum operum Momum significat. Si ex carnis prudentiâ, Petri consilium æstimes, iustissimū jurabis esse & utilissimum, crucem & mortem ab innocente removere: sapientia tamen æterna satanam ipsum appellat, & *Non sapis*, inquit, *ea quæ Dei sunt, sed ea, quæ hominum*, (b) nec amorem hunc iudicat, sed odium; quo vult non acceptari crucem, nec bibi calicem, quem pro salute humanæ gentis exhauriendum pro-

a Matth, 16. v. 22. b Ibid, 7. 23.

propinabat Pater amantissimus. Idem Petrus valdè amare, videri tunc quoque poterat, quando Christi in transfiguratione suâ gloriosi societatem affectabat, re autem verâ seipsum amabat: Dominum enim suum avebat videre indutum decore & gloriâ, non doloribus crucis miserrimè afflicto, & saturatum opprobriis. Nulla cogitari potest major pestis generis humani, nec quidquam bonis animæ magis adversum, nec certior perditionis occasio, quàm falsi isti amores: quibus fit, ut res adeò viles in maximo sint pretio, & planæ videantur viæ, quæ exitus habent tam periculosos & exitiales. Insanus videbitur, & meritò, si quis neglecto auro, & vero pretio, vitri fragmenta colligat, quasi horum splendore magnas possessiones empturus: fœdius tamen & periculosius insanit, qui negligit id, quod verè, & præcipuè sacra docet Scriptura: nimirum, ut Deus, quomodo decet, colatur atque ametur, ut vera sit & solida pœnitentia nostra, ac detestatio horrorque peccatorum, ut corde mundo gustemus divina mysteria, ut charitas nostra multùm ardeat, illique ex æquo respondeat mortificatio: fœdius, inquam, insanit, qui de his talibus nihil laborat, nu-

gis

gis

gis contentus & fabulis, rebusque malè intellectis, ac totis puerilibus delectationibus, tegumentis vulnerum suorum ac morborum, imaginationibus, somnis, phantasiis, vanitatibus, & reculis, quæ præter falsam speciem habent nihil, stultè occupatur. Quæ insania hoc etiam major est, quòd qui consolationes suas in rebus sacris eo modo quærunt, cum à viro quopiam istarum fraudum gnaro admonentur, recta consilia contemnunt, magistrosque alios quærunt, qui infelicis ipsorum vitæ laudatores sint & consortes. Extremum hoc calamitatis genus jam olim sanctus nobis Paullus prædixit: *Erit enim tempus, ait, cum sanam doctrinam non sustinebunt; sed ad sua desideria coaceruabunt sibi Magistros, prurientes auribus: & à veritate quidem auditum auvertent, ad fabulas autem convertentur, (a)* quas utique à Magistris istis blandas oppidò & speciosas addiscent, ut à recto tutoque itinere seducti, solà & vanâ spe prosperi exitûs pascantur, & decipiantur. nam sibi verâ abnegatione propriæ voluntatis, quantumlibet ab humo elati in aërem ferantur, qualescumque caelestium sibi rerum species objici asseveret, securi

a 2. Timoth. 4. v. 3. & 4.

securi numquam erunt, numquam compotes sinceræ adversus Deum charitatis, in cuius gratiam, quidquid terram sapit ac terrena desideria, ex animo penitus est evellendum. quod nisi fiat, de omni illâ fictâ virtute & sanctitate fidenter pronuntiabo illud Symmachi: (a) *Acrius bractea fucus est, aut picta nebula.*

a Libro 1. Epist. 26. si rectè observavi.

CAPUT XX.

Quanti referat, ad Dei voluntatem implendam, sua mortificare desideria.

HÆc desideriorum mortificatio summi est momenti: quoniam sine eâ, ut dixi, neque animæ pacem tranquillitatemque obtinere quis poterit, neque suam cum divinâ voluntatem perfectè conformare. præterquam quòd abhorreere deberemus ab re ulla expetenda; cum, quid nobis expediat, prorsus ignoremus. Fieri enim aliquando potest, ut ipsum illud, quod bono fine, in commodum nostrum & Dei obsequium desideramus, nobis imprimis noxium sit. Soli Deo notum est, quid nobis conveniat: magisque id vult quàm nos ipsi, & solus ipse dare illud potest. Illius itaque nos solius manibus committamur.

mittamus; ipsique inuitamur oportet; ejus bonâ voluntate & amore multò latiores, quàm amore proprio, à quo toties decepti sumus. Deus autem fidelis nobis semper fuit, & semper erit: potiusque ipsi nos abominabimur & oderimus, quàm ut Deus, quas condidit, creaturas aversetur. Dare mihi velim eum hominem ex omni hominum numero, qui maximè seipsum dilexerit, oprimeque sibi voluerit, neminem tamen reperiemus, qui in sui gratiam fecerit, quod pro nobis & salute nostrâ fecit tulitque Deus, Cujus rei causâ est, quòd commodi utilitatisque nostræ minùs quàm ipse studiosi sumus. Ex alterâ etiam parte ignoramus, quid nobis profit, neque ad id consequendum facultatis satis habemus: quorum contrâ utrumque in Deo reperitur. Quare decet, ut curas omnes sollicitudinemque abjiciamus, amorem proprium omnibus viribus suis exspolietur, desideriaque nostra circumcidamus.

Quod solum licèt sufficiat ad nos per-movendos, ut æternum silentium omnibus cordis nostri appetitionibus imponamus, semelque ac simul, destinatione eternâ, voluntatem nostram severè constringamus, dili-

diligenterque obſignemus, ne deinceps extra ſeipſam nullatenus abeat, inque creaturum rerum deſideria effundatur: maximo-
perè tamen huic conducet rei, quam experimus, & noſtram ipſorum, nihil merentium, ſummam vilitatem, ipſiusque adeò deſiderii certiffimum detrimentum ſeriò attenteque conſiderare, quoniam ex una parte res vitæ huius tam cōtemptæ ſunt & viles, immo nihil, ut verè ideò ſolū oculos illis adjicere dedignari deberemus: ex altera verò ipſi nos tam abjecti & mali, adeoque propter peccata noſtra beneficio omni indigni ſumus, ut, etiamſi res iſtæ magnæ in ſeipſis forent, ipſas nihilominus deſiderare, præſumere nullo modo oporteret: ſed contrà exiſtimare, nihil toto orbe abſurdius eſſe poſſe, quàm ut res uſque adeò vilis, per ſummam impudentiam, ad honorem, oblectationem, aut aliud quidquam audeat aſpirare. Tamenſi verò & quæ experimus, & nos ipſi revera magni eſſemus, adhuc tamen tantū eſt illud, quod deſideria noſtra comitatur, diſpendium; ut vel eo ſolū ne uni quidem illorum indulgere & conſentire debeamus: malum etenim damnumque quod nobis inferunt ſaſtidium quod creant, curæque, moleſtiæ, formidines,

nes, & tormenta, quibus nos excruciant, cum omnium Mundi regnorum possessione comparari non merentur. Id quod etiam in desideriis rerum sanctarum & spiritualium, uti solitudinis, orationis prolixioris, ipsoque adeò pro Deo ipsiusque gloria patiendi desiderio videre licet. Nam si nimia sint, atque ex amore proprio inordinato procedant; anxietates, angustias, tristitiam & inquietudinem excitare solent, pacem animæ disturbando: eamque ob causam Sancti & Spirituales viri, ea ipsa moderanda, & cum divina voluntate conformanda esse admonent. Iam verò si ipsarum rerum adeò sanctarum cupiditates tantopere nocere possunt: quantum rerum de seipsis maximè noxiarum, uti temporalium & caducarum, desideria obfutura credimus?

Plurimum sanè ad hoc consequendum expedit, rerum cognitionem habere non conformem apprehensioni iudicioque depravato mortalium, sed secundum ipsam veritatem, & doctrinam legemque Evangelicam: earumdem substantiam penetrando, certoque nobis persuadendo, honorem, voluptates, & divitias minimè esse id quod videntur; non esse vera bona, uti stultus

tus

tus Mundus prædicat, verum merissimam vanitatem, & inane Nihil. Ac licet boni quoque nomen titulumque ipsis tribuamus, mala tamen potius dici merentur, ob ingentia, quæ ab iis accipimus, detrimenta: malos enim nos faciunt, iudicium adimunt, in virtutis via impediunt, peccatis occasionem præbent, inque incommoda & miseras vitæ hujus præcipitant: quod nec ipsi Gentiles ignorare potuerunt. Ecquis igitur, hæc vera esse sentiens, fucata ista bona desiderare poterit? aut si adhuc desideret, non video equidem, quæ inconstantia dementiaque major queat excogitari. Nam si omnia illa, pulvis ejus iudicio sunt & vanitas; quæ esse stultitia manifestior potest, quam ut quis propter terræ pauxillum, sine ulla spe alicujus emolumenti, se affligat, cruciet, fatigetur? aut de eo, quod in rerum natura non extet, uti fictitiâ Chimæra, multum sollicitèque laboret? Quod si in malorum illa classe reputamus, resque, uti verè sunt, venenosas atque pestilentes: quâ tandem ratione, qui se ipse amat vivereque exoptat, veneno & aconito (quod etsi exiguum, nocet tamen) pascere ac nutrire se velle poterit?

Si

Si jam consideremus non vilitatem modò rerum harum, qualesque ex natura sua sint, sed cum bonis insuper æternis, quæ ob nimium ad illas affectum amittimus, comparemus; sine dubio etiamsi omnino maximæ essent, momento tamen temporis evanescerent, haud aliter quàm stellæ solent præsentē Sole. Ecquis nisi insipiens, præ nobilissimo thesauro stercoris aliquid cligat? Eodem modo qui Dei gratiam estimat resque æternas, caducas amare desinet. Sanctus Patriarcha noster Ignatius cælum suspiciens, animumque ad Deum attollens cum suspirio dicebat: *Heu! quàm sordet mihi terra, cum cælum aspicio!* (a) Sancto quoque Abbati Silvano, ab oratione redeunti, tam illa apparebant universa, ut, ne ea videre cogeretur, faciem capitis operiret, diceretque: *Quid necesse est videre lumen istud temporale, in quo nihil est utile?* (b)

Huc præterea magnopere conducit practica sui ipsius cognitio, ut perfectè homo intelligat, quòd ex se Nihil sit, hocque ipso Nihili nomine prorsus indignus: quia tantò minor est Nihilo; immo, ut propriè loquar, tantò pejor, in quantum & quoties pecca-

a Ribadeneira libr. 1. Vitæ. cap. 2.

b Pelag lib. 3. num. 15.

peccavit. Sicque existimare debet, superbum etiamnum & splendidum nomen esse, si pulvis, lutum, vermis, & sanies appelletur, cum hæc saltem sint aliquid, utrumque quemdam suum habeant & qualemcumque commoditatem. Verum homo per peccata minus est quam nihil, ineptus ad alia omnia, nisi quod merissimum sit venenum, quo se ipse consumit, totumque mundum suis inficit peccatis: ob quæ, nisi influita ejus misericordia obstaret, à Deo in nihilum redigendus esset. Quicumque sincerè & verè ita de seipso, uti par est, sentire didicerit, non tantum ab omni honoris cupiditate remotus erit, verum etiam, si rem tam abjectam coli ac honorari videat, longè omnium, quæ fieri possunt, iniquissimum id esse maximeque rationi adversum, judicabit. Idem censebit de rebus jucundis sibi que commodis: nempe, eas sibi non deberi, amplas nimis esse universas & honorificas, sibi que superfluas, utpote ob peccata sua aliud non promerenti, quam supplicia iis ipsis, quæ mali apud inferos dæmones perferunt, graviora. Idem ille haudquaquam sibi satisfaciet, si nihil penitus in hoc orbe desideret, sed existimando id quod est verissimū, indeco-

decorum scilicet, & contra omnem rationem esse, ut quæ res alia omnia meretur, ea honoretur beneque habeatur; honores commoditatesque subterfugiet & aspernabitur, quæque illis contraria sunt, hoc est omnimodam sui humiliationem & incommoditatem studiosè consecretabitur: adeoque sibi ipsi perpetuò eliget quæ deteriora sunt ac ignobiliora, & in rebus honorificis ac jucundis, quas declinare non potest, perinde se geret, uti ad eas necessitate coactus: quæque ex earum possessione haberi solent delectationes, ab eis omninò abstinebit. Ex hac enim desideriorum abnegatione insignis sequetur indifferentia ad omnia ea, quæ vult Deus, & gustus interioris absolutissima mortificatio: nam qui rem absentem non desiderat, ex eadem præsentem nullam admodum singularem capit voluptatem.

Hæc sui ipsius alienatio, desideriorumque & gustuum omnium integra mortificatio, non solum in rebus ex se malis, aut indifferentibus, quales sunt vita & mors, sanitas & ægritudo, dolor & voluptas, honor & humiliatio, paupertas & opes, scientia & inscientia, locum habere exerceriq; debet: verum pateat quoque oportet, seque porrigat ad

K

res

res sanctas & spirituales, relegando ab illo
amorem proprium, sub sanctitatis velo,
facile se abscondentem, veluti sub conso-
lationibus deliciisque spiritualibus, devo-
tione & lacrymis: quas non decet aestimare
aut appetere, nisi solum ut Deo placeamus.
Immo perfectæ cumulataque virtutis ho-
mines pudore suffunduntur, quoties istius-
modi solatiis, quæ Incipientium sciunt
esse propria, perfunduntur: uva siquidem
aut pomum, quæ puerum aliquem oble-
ctant, sæpe viro parum grata accidunt; &
vita præsens non deliciarum est tempus
ac quies, sed laboris & dolorum. Virtus
enim vera charitasque, in suavitatem istam, de-
lectationibusque & lacrimis, quæ amorem
proprium frequenter habent auctorem, si-
ta non est; quoniam iis se rebus indignum
quisque debet aestimare, & propter eas hu-
miliare: tum quod hæc talia solatia multis
supra meritum communicentur; tum quod
Deus secum agat, uti cum tenero adhuc in
virtutibus & infante. his item consolatio-
nibus eum solum in finem uti debet, ob
quem Deus illas indulget, ut scilicet tanto
expeditius alacriusque progrediatur. Ape-
rit quippe hac ratione benignitas Numinis
& æquat asperiores viam, hominemque
parat

parat ei tempori, quo solatiis istiusmodi carebit, ne languescat animumque despondeat; sed Deo suis sumptibus servire, & absq; hoc genus mercede, ejusdē voluntatem implere consuecat. Et verò quò quis se longius ab his rebus omnibus sejunget, easque minùs æstimabit, hòc facilius cum Deo conjungetur: cui apprimè se probat, internas spiritualesque delicias deferendo, quæ ipsæ quoque gravibus periculis expositæ sunt, si ab iis, non secundum Dei voluntatem, impelli nos duci que permittamus.

Aptissimum ad hanc, de qua agimus, mortificationem exemplum narrat religiosissimus devotissimusque Scriptor, Ioānes Thaulerus, in hunc modum: Deus, inquit, *cuidam Amico suo revelabat per internam illuminationē omnes Scripturæ sacra sensus: edocebatq; quomodo viverent eo tempore homines, & ut aliquorum opera coram hominibus grandia apparerent, quæ coram Deo nulla erant; aliquorū verò quæ pro nihilo ducebantur opera, magna apud Deum essent. Sed & alia mira Deus omnipotens interdum illi aperiebat. Ceterum is rogabat Dominum, dicens: O benignissime Deus, ego nec hæc, nec illa volo: aufer, obsecro, illa à me, quia multum me cruciant.*

Subtraxit itaq; Deus præfata omnia ab illo, & per quinquennium, absque consolatione eum in magnis tentationibus, angustiis, atq; calamitatibus dereliquit. Contigit autem aliquādo, ut vehementer fleret: & cum duo Angeli eū consolari vellent, dixit ad Dominum: O Domine Deus meus, ego nullam consolationem peto: sed abūdè hoc sufficit mihi, ut locum illum, ubi tu ipse habitas, in anima mea custodire possim, ne quid aliud in eum ingrediatur, aut in eo appareat. Post quæ verba, subitò ipsum lux ineffabilis circumfulsit: & Dominus dicens illi, Ego ostendam tibi omne bonū, (a) feliciter eum in Divinitatis suæ abyssum immerisit. (b)

Vel hinc apparet, necessarium esse, ut etiam in bonis desideriis cælestibusque illustrationibus nos abnegemus, neque in illis nos ipsos quæramus: frequenter quippe accidit, ut, quia hæc talia cum amore aliquo proprio augere studemus, industriâ iudicioque nostro præfidentes; Deo se subducendi, & solatia ista imminuendi, ansum præbeamus. Quare decet cum singulari illa humilitate recipiamus, fateamurque nullam nos in ipsis partem habere; & ut si-

ne

a Exodi 33, v. 19. b Ita Blosius Instit. Spirit. Appēdice 1. quæ desumpta ex libris Thauleri, aliorumque Patrum. c. 1. mihi pag. 332. Simile quid narrat Thaul, Dom 5. S. Trinit.

ne sensu delectationis propriæ, aliud nihil nisi solam divinam voluntatem intueamur, in eam penitissimè resignati, omnia ad Deum referendo, voluntatemque & libertatem omnem penitus exuendo; nullibi commoditatem gustumque nostrum venando, verum indignos nos sentiendo, quos vel aspectu, nedum favore & deliciis suis, dignetur Deus.

Illud ipsum in aliis quoque melioribus sanctioribusque desideriis observandum est, uti cum quis diutius orare cupit, plura pati, se-ipsam vincere, omnem amorem proprium, qui etiam his talibus cum aliqua inordinatione permiscetur, mortificando: quia propriam facere voluntatem, non est aptum & conveniens medium ad eidem voluntati renuntiandū, & dedecet rem nos ullam desiderare, nisi quo illam modo desiderari vult Deus, cujus Majestati gratissimum omnium est, semper & ubique desiderare, ut sola ejus divina voluntas impleatur. Quod cum facimus, nullam desideria afferunt inquietudinem, cruciatumve acerbiolem, aut si quem illa secum dolorem trahant, ei permista est ingens dulcedo, maximaque in Dei manus resignatio, hominis totum se

Divinæ Providentiæ permittentis, inque illius gremio & sinu, quasi infantuli ad amantissimæ matris suæ ubera, suavissimè securissimeque quiescentis.

CAPUT XXI.

De intentionis puritate, ad divinæ voluntatis impletionem necessariâ.

POsteaquam se quis ipsum deseruit & reliquit, cunctaque desideria sua missa faciens voluntati propriæ omnimodè renuntiavit, rectissimam jam ingressus est viam, ad omnes actiones suas Creatori suo dedicandas, ejusque sanctissimam ubique voluntatem sincera puraque intèntione adimplendam: quam revera constantes servare nūquam poterit, quem proprius amor vinctum tenet atque impeditū. *Primò* quidem: quia summam experietur difficultatem, in operibus suis propter solam Dei voluntatem exsequendis, qui propriam voluntatem retinet divinæquæ resistit. atque ut demus, unum illum alterūve opus Dei amore facere, mille alia, non solum quæ ex se mala sint supplicioque digna, verum ipsa adeò opera sancta & bona, faciet impulsu amoris proprii, eaque sinistrâ intèntione omnino corrumpet, ita ut pœnam

nam potius quam gloriam mereantur: aut certè illa adulterabit vitiabitque, Intentionem aliquam minus bonam admiscendo, quâ operis meritum vel imminuatur, vel impediatur.

Secundò. Etiam si divinam ille voluntatē exsequi cupiat, bono id tamen commodoque suo præstabit numquam, propter insignem calliditatem doloſque amoris proprii, qui res omnes pro libitu suo depingendo, suisque semper utilitatibus serviendo, eidem persuadebit, multa ad Dei obsequium pertinere, quæ nullo modo pertinent: atque ita, quia aliquando apertè repugnat amor hic proprius aliquando occultè nos fallit & mentitur; numquam ex ullo opere nostro fructum aliquem capiemus, nisi mactemus inimicum hunc tam familiarem & domesticum, qui tantò nobis est perniciosior, quantò benevolentior se fingit, noſtrorumque commodorum studiosiorem.

Et verò, si aliud nullum emolumentum, mortificationem propriæque voluntatis renuntiationem consequeretur, quàm quòd ab animâ obstacula removeat & nebulas, ut veritatem agnoscamus, actionesque nostras pura intentione, propter so-

lum Dei amorem, ejusque justissimæ, sanctissimæ, nobisque utilissimæ voluntatis adimplerionem, perficiamus, adhuc tamen omnis labor & industria nostra in hoc collocata, ipseque adeo sanguis propterea profusus, rectè utiliterque impenderentur.

Purâ intentione facere quidquid facimus, res una est omnium quæ esse possunt æquissima, Deoque imprimis debita. Quemadmodum enim colonus, qui arborem plantat, ad illius fructus jus habet: ita Deus, à quo conditi sumus, tantò amplius in nos sibi juris vendicat, quantò plura in nobis fecit. Quapropter debentur illi omnes hominis fructus, qui non sunt nisi ipsius opera: quæ illi negamus, & quodammodo furamur, quando ea non offerimus & dedicamus Creatori nostro, sed vel propter alium finem malum, aut non bono fine eadem perficimus.

Rationem porrò & severitatem, quâ in fructibus istis colligendis usus est Deus, clarè diserteque idem ipse nobis declarat in Evangelio, quando veniens ad *fici arborem*, & nihil inveniens præter *folia*, etsi non erat tempus ficuum, nihilominus ei maledixit, & *arefacta est continuo*

nudò ficulnea. (a) quæ fuit imago & specimen ejus, quod accidit hominibus: à quibus multò æquiùs dictictiusque Majestas divina fructus reposcit, quàm ab arbore quàm sevit, ullus agricola, propterea quòd hic contentus sit, si semel in anno fructus ex ea decerpat, quos Deus omni exigit tēpore. quin etiam, si sic loqui liceat, tantopere expetit delectaturque idē his fructibus, ut iis, quæ judicio nostro ipsi debentur, minimè acquiescat, sed velit insuper postuletque copiosiores à nobis fructus, quàm dare posse videamur: uti satis apparet in eo, quod ficulneæ usuvēnit, à quâ, quo tempore non oportebat, cumque naturaliter essent impossibiles, fructus nihilo secius colligere cupiebat.

Etsi verò fieri possit, ut Deo satisfaciamus in iis, quæ præcepta ipsius à nobis petunt, & plurima ad hæc supererogationis opera adjungamus: hoc tamen præstando, iis, ad quæ nos (pro acceptis ab infinita ejus liberalitate beneficiis, proque illis, quæ juxta sanctissimam voluntatem suam, quæ cupit, ut simus perfecti, sicut ipse perfectus est, suggessit saluberrimis monitis) obligatos fatemur, revera non satisfacimus. Cu-

K 5

jus

4 Matth. 21. v. 19. & Marci 11. v. 13.

jus rei princeps causa est, bonæ puræque Intentionis defectus: ideoque pro eximia sua clementia, de illius dignitate & præstantia tam severè nos admonuit benignissimus Deus, tamque vehementer eandem nobis commendavit.

Hunc servum Dei hâc de intentionis puritate sensum manifestè nobis produnt verba ejus, qui talentum acceptum absconderat, & quia fructum in eo nullum fecerat, ejectus est in tenebras exteriores, cum Dominum ille suum *metere* dixit, *ubi non seminavit*: (a) quæ etsi cum ratione & jure optimo posset, ad nostrâ tamen instructionem; refutare Dominus noluit. Quod si igitur objici sibi ille passus est, ibi, ubi non seminavit & plâta vit, fructus se expectare, quomodo non eosdè flagitabit, ubi tali id cum cura fecit, uti in homine; quem tanto sumptu excoluit, ut ei uberius irrigando, pretiosum Sanguinem suum profundere non dubitaverit. Atque ita se res habet. Ex actionibus quoque non obligatoriis neque cum virtute coniunctis, sed liberis & indifferentibus, fructus optat colligere, vultque eas, amore sui, fructuosas fieri & meritorias, non ex operibus tantùm iis, ad quæ necessi-

a Matth. 25, v. 24.

cessitate adstringimur, verum ex illis etiam quæ spontè suscipiuntur, & ex se bona non sunt, fructū habere percipiens. Cum igitur Deus tam rigidum se hac in re accuratumque exhibeat Censorem, & ab omnibus rebus fructus deposcat, omnesque nostras actiones ad bonū finem fieri velit, cur adeo negligentes & improvidi sumus, operaque exsequimur huic voluntati planè contraria, quæque bono fine fieri nullatenus possunt? qualia ea quæ mala sunt, immo & bona, quoties non bono fine fiunt, adeoque pereunt. Arbores quasdam reperire est quarum fructus cum terram attingunt, computrescunt: his simillime sunt actiones nostræ. Si enim intentio, quâ eas facimus, terrenum aliquid spectet, quantumcumque bonæ illæ pulchræque videantur, in solidum dispereunt & pessundantur.

Verum si nos ipsos consideremus, repariemus majus detrimentum nobis dari nullum posse, quàm quòd de recta in operibus nostris intentione parum adeo laboremus: qui est naturæ nostræ abusus ignominiosissimus. Nam uti finis hominis, unicus & solus est Deus: ita Deū ille omnium actionum suarum finem habere propositum debet, quas si alioversum dirigit, intolerabili

femet-ipsum atque enormi afficit injuriâ, rem inconvenientissimam absurdissimamque, & maculam turpissimâ dignitatis suæ in se admittens. Cui etenim non videatur absolum imprimis & inconcinnum, si pincerna phialâ ad hoc paratâ, ut Rex quispiam potentissimus ex ea bibat, abuteretur pro vase immundo, fœtenti que illâ cœno sordibusq; impleret? aut si sceptrum, quod insigne est auctoritatis Majestatisque regiæ, ad sordidos canales & cloacas repurgandas adhiberet? Si quem res istæ sensum accepissent, quantoperè eas de hac tantâ indignitate & dedecore expostulaturas arbitramur? & tamen natura eas sua & substantia ad tam nobilem finem non destinavit, sed ars sola peritiaque aurificis, & dispositio industriaque humana. Quantò verò depravatio fœditasque turpior existimari debet, si homo, non artificio alieno, sed ex natura essentiaque sua & dispensatione divina conditus & ordinatus ad ipsummet Deum, majoremque ipsius gloriâ, distineatur curis aliis multò vilioribus, infinitisque amplius differentibus, quàm os manusve regiæ, cum maximâ immunditiâ comparatæ? Res enim hæ omnes eodem creaturarum ordine, quæ se infinite nequaquam

quam excedunt, universæ continentur: inter Deum autem & quemcumque alium finem creatum, distantia intercedit infinita. Quare vel hinc discat homo quanti sit momenti, ut cuncta purâ fiant intentione, ad honorem Dei, neque ad alium sinistram finem detorqueantur abjicianturque: cognoscat item, quàm gravi, intentionis puritatem non conservando, semet-ipsam damno atque dedecore afficiat.

Quod ut tantò perspiciatur clariùs illud adverti debet, quòd solo perverso rerum usu, earumque à fine suo aversione, etiam si id fiat ob rem aliam finemque digniorem & excellentiorem, ad quem ordinatæ aptæque non sint, insignis rebus ipsis injuria ignominiaque nota imponatur. Exempli loco accipio hominem, diversis mediis, quæ ad unum eundemque finem juvare nequeunt utentem; id quod adeò ineptum absolumque est, ut nemo futurus sit quin stultitiam id manifestū interpretetur: velut si quis pauxillū nivis sumat, ad pastillos conficiendos, suffitumque excitandum, atque ad beneolentes aquas inde exprimendas, quibus Rex consecratur & inungatur, aut si ex Rustici ligone, Imperatori vestiēdo crispantem contexat purpuram. Major demen-

dementia stoliditasq; nec cogitando fingi
 ulla queat. Atqui omnis isthæc tam multi-
 plex stultitia exercetur, quotiescumque à
 suo res fine avertimus, eosque in usus
 ipsas adhibere nitimur, ad quos factæ non
 sunt, nec quadrant. quin & rebus ipsis in-
 juriam facimus, eas ad quæ non cōducunt,
 etsi ceteroqui excellentiora, applicando:
 cum sic inutiles, damnosæque & prorsus
 abjecte relinquuntur. rerum enim bene or-
 dinatarum pretium & æstimatio, colligen-
 da est ex aptitudine sola & ordine, quem
 habent ad suum finem: atque uti, cum ad
 alium diversum illæ finem referuntur, cum
 eo nullo modo conveniunt, ita nihili quo-
 que æstimantur.

Iam verò si sit dementiæ insaniæque ma-
 nifestum argumentum, iniquissimum quo-
 que & non ferendum, à proprio res fine de-
 torquere, quantumvis id fiat ob alium fi-
 nem meliorem, quàm stultum erit inju-
 riumque, & homini noxium, si se ipse à fi-
 ne suo, qui Deus est, abducat: idque non
 ob finem alium meliorem, sed infinites vi-
 liorem & abiectionem, quantum nimirum
 Deus suas antecellit creaturas?

Rerum deinde abusus tantò est turpior
 absurdiorque, quantò res ipsæ præstantio-
 res

res, quemadmodū igitur creaturæ ratione & intellectu præditæ, nobilissimæ omnium sunt & excellentissimæ : ita cū à fine illæ suo aberrant, fœditatis, quàm cæteræ, plus habent summæque perturbationis. Atque hoc pacto quisquis se ad Deum finem suum non adiungit, actiones illi suas dicēdo, multis modis nocet sibi met-ipsi. *Primò* quidem, quoniam seipso abutitur, dum fine ullo commodo, imperitè prorsus à fine se suo abstrahit & avertit. *Secundò*, quia ad alium se finem abjicit, longè inferiorem. *Postremò*, quando quidem nobilissima est & præcipua totius Mundi creatura. Quò regula aliqua politior est rectiorque, quò vas pretiosius & concinnius elaboratum, hoc magis illa deturpat rimula aliqua, exiguaque curvatura seu obliquitas : & quantò regia purpura splendidior est præstantiorque, tantò facilius labecula in eā observata displicet. Eodem planè modo, tamen si res modica esset, in qua intentionem nostram à Deo averteremus, probrosa tamen inconvenientia censeretur deberet.

Nondum satis errorem illum declaravimus, quem quis, non omnes actiones suas Deo consecrando, committit. Nam non deflectit ille solum à fine suo, qui est abu-

abusus intolerabilis, etiam in materialibus sensuque carentibus rebus, ut jam vidimus: verum hoc amplius grassatur violenter, efficitque contorsionem ac distractionem longè perniciosiorem, cum ipsi etiam finem adferat, rerum naturas invertendo, èque medio finem, & ex fine medium faciendo, quæ monstrosa est dissonantia, duplexque stultitia: perinde ac si pictor certò, sibi persuaderet, non picturam penicillo sed penicillum picturâ fieri oportere. Multò major est insolentia imprudentiæque, cum homo intentionem suam à Deo separatam abjunctamque; defigit in creaturas, quæ homine inferiores, immo propter ipsum hominem factæ sunt, tum etenim non disjungit se modò homo à Deo, sine suo: sed etiam à seipso, qui est finis omnium hujus Mundi creaturarum, aversus, ad ipsas convertit se, in illisque finem suum collocat, & neque se neque illas ad Deum refert, qui solus est finis ultimus universorum, quod nihil est aliud, quàm ordine perverso ex medio finem, & ex fine medium facere. Quòd si igitur tantâ res quæpiam oneretur injuriâ, dum à fine suo aliorsum detorquetur; quanta illa erit injustitia, cum ipsum medium pro fine usurpatur?

patur? Accedit, quòd vim ejusmodi & depravationem non fini qualicumque, illo medii vicem utendo, ad aliamque rem inferiorem ordinando, adhibeamus; verùm ipsum ultimum omnium finem, hoc est, Deum, pro medio frequenter servire velimus, eundemque nostræ, non nostram ipsius voluntati accommodemus: quo nihil iterum præposterum æquè, inconditum & monstrosus cogitari potest.

Videamus nunc itaque, parvæne fortassis inter sit, ut puram sinceramque habeamus intentionem, in solum illam Deum dirigendo, nihil neque proprii honoris, neque delectationis, neque utilitatis nostræ causâ faciendo. Non quamprimum à Deo declinamus & divertimus, dignitate mox & existimatione, commodoque omni excidimus; quod David testatur, cum ait: *Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt.* (a) Nimirum uti res quælibet inutilis efficitur, cum fine usque suo destituitur & privatur: sic homo, qui non simplici rectaque intentione Deum aspicit, tantumdem valet atque oculis captus jaculator & sagittarius. Christus Magister noster ubi ad intentionis puritatem nos adhortatur, dicit:

S;

a Psalm. 13. v. 3.

Si oculus noster fiserit nequam, totum corpus tenebrosum fore: (a) quia si visus noster oculique intentionis nostræ Deum non spectent, sed finem alium malum; totus homo, totum ejus corpus, & anima, totaque substantia, densissimis tenebris cæcæque caligine circumfusa, honorem, fructum, usumque planè nullum habent.

Quare si bonæ defectus intentionis ita vitiat corrumpitque radicem, opera omnia, etiam nobilissimarum virtutum, inde nascentia, inutilia relinqui, & labores irritos frustra que susceptos esse, manifestum evadit: eò quòd nihil absque bona intentione Deo placere possit. Quocirca verò dixit Richardus Victorinus, Homines ex prava intentione operantes, homicidas esse, suorumque filiorum, id est, actionum peremptores, *Quid enim juvat, inquit, bonorum operum prolem gignere, & eam per intentionis depravationem necare? & quale, quæso, erit, si liberorum nostrorum interfectores conscientia propria non esse convincit?* (b)

Mala intentio Salamandræ similis est, quæ ad radicem arboris posita, eam planè sterilem

a Matth. 6. v. 23. *b* Tractatu de statu inter. hominis, cap. 7. & apud Jac. Alvar. Tom. 2. libr. 3. part. 3. cap. 1. ubi de Intentione præclare differit.

sterilem reddit. (a) Neque enim unicum istud actionibus bonis damnum illa parit, quòd eas dignitate suâ spoliet & meritis, sed quòd malas easdem, pœnaque & castigatione dignas efficiat. Potestne jactura aliqua major esse? immo non est hæc tantummodo jactura, sed damnum incomparabile. Quidquid sine hac intentionis sinceritate, ob sinistrum aliquem finem agitur, aliud non est, quàm arida ligna præparare ad ignem purgatorium, nostramque ipsorum perniciem interitumque promovere. simulatque etenim cor intentionemque nostram à Deo avertimus, nihil ampliùs proficere, nec magis, quàm piscis extra aquam, conquiescere possumus.

Contrarium experitur, qui actiones suas omnes in Deum erigit, illas sincera intentione, propter solius Dei amorem exsequendo, talis namque, quæ ex se sunt indifferentia & inutilia, facit esse meritoria: moralium verò virtutum actiones eò attollit, ut in charitatis opera transformantur. quin & fieri potest, ut, cum sine culpâ suâ, per errorem multa facit, quia tamen bonâ eâ facit intentione, in

a Vide Plin. l. 12. cap. 7.

in talibus quoque operibus præmio suo non careat? adeoque quidquid agat, meritum suum semper augeat, quæstumque aliquem consequatur. Enimvero qui propter finem tam bonum sua opera peragit, is, ut Sapiens loquitur, *consummatus in brevi, explebit tempora multa*: (a) propterea quod actiones eò sunt admirabiliores præstantioresque, & tantus quis est in conspectu Dei, quantum bonitatis ejus habet Intentio, quæ singularis adeò pretii est & meriti, ut soli Deo bonorum & præmiorum abundè suppetat, quibus eam compenset, isque sibi non satisfaciat, nisi pro ea donet semetipsum.

Hinc Diabolus impiger & indefessus nihil remittit operæ, ut eam pervertat, adulteretque; & perpetuas eidem insidias struit, id quod præclarè explicant ea, quæ acciderunt *Mulier* illi Apocalypticæ, *amictu sole*, propter bonam nempe intentionem, quæ totum ejus corpus lucidum reddebat & formosum: ante quam parturam stabat *Draco*, ut cum peperisset, *filium ejus devoraret*. (b) Pari modo expectat Dæmon, studetque perdere opera nostra, quæ partus sunt quidam fructusque Iustorum:

adver-

a Sapiens 4. v. 13. b Apoc. 12. v. 1. & 4.

adversus quem prudentissimè illud adhibemus remedii, quod Mulieri huic feliciter evenit; quæ simul ut peperit, *raptus est filius ejus ad Deum, & ad thronum ejus: (a)* sic enim actiones etiam nostræ, nisi in Dei ipsas conspectu facimus, & ad ejus gloriam referimus, pari in discrimine versantur.

Quæcumque hætenus diximus, bona sunt & commoda, à purâ intentione collecta; quæ est ipsissima illa *Bona Voluntas*, cui, nato Salvatore, *pacem* promissere Angeli: *(b)* quia S. Leone testante, *Christiano vera pax est, à Dei voluntate non dividi*. Actiones enim quæ bonâ carent intentione, reverà inquietant turbantque hominem, ob distractiones quas afferunt, quando nos affectibus regendos permittimus, non rationi legique divinæ; & quoties hominibus placere studemus, quod difficilius est quàm placere Deo, rebus sinistrè cadentibus commovemur: cujus turbationis causa non tam occupationum multitudini est imputanda, quàm quòd non purè propter Deum easdem aggrediamur.

Intentionis denique puritas fons est
peren-

a Ibid. v. 5. *b* Luc. 2. v. 14.

c Leo serm. 9. de Nativit. Domini. cap. i.

perennis gratiarum & beneficiorum divi-
norum, supremum perfectionis culmen,
animæ nostræ cum Deo vinculum, vitæ
hujus solatium, cæli clavis, & parentes li-
teræ, nobilitatis nostræ testes, quæ ad con-
gressum colloquiumque ipsius Dei, adi-
tum nobis patefaciant.

Sanctus quidam Frater, vestiario unius
è Societate Collegij præfectus, cui nomen
Ioannes de Soto, gravi & mortifero, quem
prædixerat, morbo decumbens, jam morti
proximus acum poposcit, quam in parietis
alicujus rimam inseruerat. Hic præsentem,
aberrare animum hominis opinabantur:
quibus ille. Non deliro, inquit, mentisque
& animi, Dei beneficio, sanus sum; quare
amore ejusdem divinæ Majestatis, dari mi-
hi velim quod peto. Acceptam itaque
acum in manus sumpsit, dixitque: Hæc
mihi cæli clavis erit, hæc paradisi portas
referabo, cumque hac mori cupio, &
Christum invisere, Redemptorem meum.
Nihil enim hac acu paravi, nisi solius amo-
re Numinis, neque filum eadem trajeci
umquam, præterquam ut illi placerem,
non aliter quàm si ipsummet Christum ve-
stire debuisssem.

Verum non in altera modò, sed in hac
quoque

quoque vita puram Deus Intentionem multis gratiis favoribusque remuneratur. Alphonsus Rodriguez vir religiosissimus, Majoricensis Collegii nostri Ianitor, quia quoties fores aperiebat, id facere solebat, tamquam si ipsimet illas Christo Domino panderit, bonum IESVM per eas iugredi, sæpius conspexit.

Quæ hæcenus de Intentionis puritate differuimus, ea non tantum de actionibus exterioribus accipienda sunt, verum etiam de interioribus, adeoque minimâ cogitatione affectuque interno : ita ut nihil meditemur, quod ad Dei obsequium, ipsiusque amorem non pertineat, neque lætitiâ ullam, quæ non tota in Deo sit, & propter Deum, in cor nostrum admittamus.

CAPUT XXII.

Gradus pura Intentionis, ad Dei in omnibus voluntatem implendam necessari.

AD maiorem perfectionem, Intentionisque puritatem, & lucra quæ parit commodaque augenda. *Primò* ad laborandum erit, ut actu illam exerceamus, omnia ad Deum referendo, habendoque, uti loquitur

quitur S. Augustinus, (a) unum & eundem cum divinâ voluntate affectum: ut quemadmodum Deus omnia vult & facit propter semet-ipsam, ita & nos nihil amemus, ne nos ipsos quidem, nisi propter Deum, ejusque sanctissimę voluntatis adimpletionem. Verum hæc oblatio non generatim tantum ac virtualiter, ut ajunt, sed particulatim & actualiter fieri debet in unoquoque opere: præcipuè tamen in actionibus nobilioribus, quibusque plus difficultatis inest & laboris, immo in minoribus quoque quoties possumus; cum hac ratione neque actualis animæ in Deum elevatio interrumpatur, neque caput debilitetur, eive noceatur. Nam, ut graves docent Theologi, (b) Intentio generalis, quem habitualē vocant; non sufficit, ut meritum refundat, communicetque operibus particularibus, nisi illorum causâ sit, aut affectus ab illâ aliquis relinquatur. Et quia multas res facimus, quæ ab intentione & proposito matutino nullo modo dependent, permagni interest, singulis operibus auream hanc

coro-

^a Vide Aug. in Ps. 31. 32. 35. 36. 100. 124. & alibi.
^b Suarez To 3. in 3. part. disp. 13. sect. 3. Vasquez in 1. 2. disp. 6. cap. 1. & alibi. de Lugo disp. 7. de Pœnitent. sect. 4. num. 39. pag. 70. & alii passim.

coronam imponere, quò tantò sint Deo acceptiora.

Secundo. Quod facimus Dei amore singulari cum delectatione, facilitate, alacritate, & ardore animi, sine omni tristitia & repugnantia faciendum est: quia hæc agendi ratio vehementer sibi quemque devincit & obligat. Nam inter homines ipsos benevolentia alacritasque, quâ alter alteri gratificatur, præ ipso obsequio æstimari consuevit. Latos hos promptosque sanctæ animæ animos in castissimo Epithalamio divinus Sponsus collaudat, cum, *Surge, inquit, prope, amica mea, columba mea, formosa mea, & veni.* (a)

Tertiò. Omnia integrè uniceque facienda sunt, propter Deum, ad nullum alium ignobiliorem finem, propriumve emolumentum advertendo: quicumque enim alius respectus finisq; etiam non malus, excludendus est. Monuisse de eo nos videtur Magister noster IESVS, quando de intentionis sinceritate verba faciens *simplicitatē* in ea requirit: ideoque non pluribus, sed uni solum *Oculo* eandem comparavit, (b)

L

paul-

a Cantic. 2. v. 10. *Munerum animus optimus.* Vide de hoc Senecam lib. 1. de beneficiis à capite 5. usque ad 11. b Matth. 6. v. 22.

paulloque post, *Neminem duobus Dominis servire posse*, subjūxit. (a) Quin & in actionibus virtutum, sine bono instructis, danda opera est, ut extollantur altiùs, atque ex caritate potiùs Dei quæ amore, quàm præcisè immediate quæ ob proprium suum finem aliquem peragantur.

Istud præterea cavendum est, ne opera nostra metu Inferni vel Purgatorii, aut ob spem præmii, mercedis & remunerationis perficiamus. Fines hi tametsi boni admodum, minùs tamen perfecti sunt, quàm tantùm ea facere propter Deum, ejusque Majestatis unicum beneplacitum. Alii fines si adhibeantur, voluntate propriâ exui, sibi quæ, ut par est, mori anima non potest. Ac licet neque inferi cælumve esset, neque beneficium à Deo ullum accepissemus: licet etiam sine ulla causâ æternis nos suppliciis vellet excruciare; adhuc tamen eodem nos modo facere, illique omnibus viribus nostris, animâ & vitâ nostrâ, servire oporteret, solùm quia est qui est, quia tam bonus in se-ipso, aliud præmium nullum spectando: id quæ non tam ut Deo placeamus, (cùm & hîc latere, involvi-

a ibid, v. 24.

involviq̃ue queat aliquid respectûs & amoris proprii) quàm quia Deus nobis placet, & quia de ejus Majestate ac summa Bonitate honorificè adeò sublimiterq̃ue existimamus, ut propter se-ipsam amandum, dignissimumq̃ue esse censeamus, cui etiam cum delectationis omnis vitæque nostræ dispendio famulemur. Quòd si igitur boni quoque fines, ut quod omnium optimum est consequamur, excludi debeant; malos & indifferentes numquid minus licebit admiscere? Verumtamen nulla æquè est intolerabilis impudentia, atque si ex ipsis illis operibus, quorum executione solam deceret quærere gloriam divinam, humanos favores propriamq̃ue existimationem colligere studeamus.

Ad hunc gradum pertinet indifferentia ad hæc illave opera, & hoc illove modo facienda. Nam si cui rei cor affigatur & agglutinetur, non est illud omni ex parte purum; præsertim si actiones sint indifferentes, & naturali inclinationi consentaneæ. Sicut cum quis mensæ accumbit, (id quod ad Deum referendum, ejusque amore faciendum est) tam paratus esse debet ad non comedendum, quàm ad comedendum, ni-

hilque respicere, præterquam beneplacitum divinum, & hunc unicum ex omnibus operibus fructum voluptatemque quærere, ut Deo honor obsequiumque præstetur. quod nisi fiat, nihili illa faciat oportet, seque ipsū penitus negligat & obliviscatur: ad exemplum Beatorum in cælis, quorum præcipuum gaudium est, impletam videre voluntatem divinam; quosque longè minùs propria delectat felicitas, quàm, cui eam acceptam referunt, bonitas Dei. ex hac regula & voluntatis indifferentiâ, facile erit cuivis cognoscere, habeatne talem intentionis puritatem. fit enim frequenter, ut hîc erremus: & lapis iste Lydius multas prodit detegitque adulterinas parùmve bonas intentiones. Alia item superest regula, quâ adhibitâ doceamur, num verè hanc intentionis puritatem obtinuerimus: nempe, si ex re quapiam creata gustum adhuc consolationemve aliquam percipiamus. S. Bernardum ita de seipso locutum ferunt: Quamdiu consolationem aliquam & voluptatem capere possum ex re aliqua quæ non est Deus; in veritate dicere non audeo, quòd Dilectus noster inter ubera commoretur, aut in sinu amoris vehementer ardentis requie-

quiescat. (a) Et *Mulier* illa in Apocalypsi, vanæ gloriæ tentatione à Dracone impugnata, *fugit in solitudinē*: (b) quæ est non obscurū puræ Intentionis symbolum, quā ab omni creatura procul remotam separatamque esse decet: usque eò, ut anima inter omnes mundi delicias oblectationesque posita, sola tamen sit, quandoquidem proprio amore prorsus vacua, sui que ipsius oblita, nullam ex iis percipiat voluptatem.

Quartò. Actiones eatenus sunt perficiendæ, nihil ut in ipsis desiderari possit: nimirum, ut sine omni sollicitudine & hæsitazione voluntas Dei impleatur. Decipimus enim crebrò nosmet-ipsos affectu aliquo turbati: qui prohibet, quò minus id quod rectum est videamus, nosque supplantat, ut absque plena integraque divini beneplaciti agnitione, voluntatem nostram colore aliquo, quem sibi ipsa pinxit, adpersam fucatamque exsequamur.

Quare necessum est, ut in ea quæ agimus sedulò inquiramus, Intentionemque nostram diligenter perpurgemus, quò prudenter eligamus ac decernamus, quid divi-

L 3 næ

a Vide S. Bern. Tract. de diligendo Deo. Verba Viri Sancti diu frustra quæsiuimus. b Apoc. 12. v. 6. Vide Drexel, Amuss, l. 2. c. 3.

nae voluntati beneplacitoque convenienter, potissimum facere conveniat: cum sine hac inquisitione & examine, pura Intentio obtineri nullo modo possit. Quomodo enim illud amore Dei, atque ob divinæ Majestatis in eo beneplacitum perficiatur, quod vel Deo displicet, vel de quo, num ipsi placeat, jurè queat dubitari? (a)

^a Multa de recta Intentione & ad profectum utilia eleganter differit P. Theophilus Bernardinus de religiosa perseverantiæ præfidiis, toto libro nono.

CAPUT XXIII.

Quomodo Divina Voluntas agnoscenda sit, ut integrè compleatur, opera nostra sincerè ad Deum dirigendo.

NE igitur hac in re aberremus, Regulas aliquot, ad quas dirigamur, proponam, iis, quas S. P. N. Ignatius, (a) tradidit, conformes: à quibus divinam voluntatem edoceamur, quoties de eâ nobis aut præcepto expresso, aut Superiorum imperio, aut alio quopiam modo, non satis constat.

Primò. Procuranda nobis est singularis quædam indifferentia, affectum non in hanc magis rem quàm aliam inclinando:

quia

^a libello Exercitiorum, de modis electionis,

quia quaecumque minùs ordinata affectio
facillimè iudicium ad se rapit, adeoque il-
lud perturbat, ut veritatem non agnoscat,
ejusq; loco mendacium amplectatur. Stu-
deat itaque anima huic ad omnia indiffe-
rentiæ, neque in alteram præ altera partem
propendeat, remve hujus vitæ ullam appe-
tat: sed velut in medio quodam interstitio
& æquilibrio subsistens, puro simpliciq;e
oculo Deum ejusque sanctissimam volun-
tatem, quæ sola tum conspici poterit, con-
tinuò intueatur.

Porro ut ad hanc indifferentiam perve-
niamus, finem oportet constituamus nobis
ante oculos, in quem conditi sumus, cere-
raque omnia cogitemus media esse, quæ
nos juvent ad meliùs cõsequendum finem
istũ, qui est Dei gloria, ejusque sanctissimæ
voluntatis impletio. Reliqua porro media
esse cùm certissimum sit, causæ nihil ha-
bent cur amari velint, nisi quantum ad hoc
conducunt, propter quod sunt. Ex quo cõ-
ficitur, ad res quasque indifferenter nos ef-
se debere, neque ad eas eligendas amandas-
que ferri, nisi quātum videmus, quòd nos
ad finem nostrũ divinæque voluntatis im-
pletionem perducant: nam si in hoc defi-
ciat, ratio quoque deficit easdẽ expetendi.

Viator qui ad certum locum ire cogitat, cum in divortium viarum incidit, non attendit, an viarum duarum hæc ad dexteram vergat, illa ad sinistram; neque utrum plana sit altera, altera inæqualis: sed advertit solum, quamnam ex illis capeſſendo, ad locum quò ipſe tendit, perventurus ſit, aliam nullam cauſſam habens unam præ alterâ amandi & eligendi, niſi quòd ad conſtitutum ipſum locum perductura ſit, quantumcumque aſperam illam, confragoſam & difficilem experiatur. Eodem modo alia nos ratio ad aliquid volendum non debet impellere, quàm hæc unica, Id quòd facere molimur, tale eſſe, ut ad Deum nos ducat, ut cum ejus Majeſtate conjungat & uniat, ut ipſe id velit atque approbet: hoc unum & ſolum perpetuò ſpectando, ſive ſuave alioqui ſit ſive grave, jucundum vel acerbum. Atque uti illi, qui latrunculis ludit, perinde eſt quo modo calculos moveat, dum finem ſuum aſſequatur, hoc eſt, victoriam, ideoque nullo discrimine Regem promovet & peditem, ſed eos ſolum mutat calculos, quos luſui ſuo credit eſſe opportunioreſ: ſimili ratione, cum lucrum quòd ſperamus ex operibus noſtris, ipſe nempe Deus, majoris ſit momenti,
majo-

CAPVT XXIII. 249

maiores quoque nos ad omnia indifferen-
tiam habere oportet, hocque dumtaxat
perpendere, illudne quod facere cogita-
mus, eodem conducatur.

Hunc finem semper ante oculos pro-
ponere debemus, ad illumque res omnes
ordinare, non contra, finem ad res
eas, quæ sunt media, convertere: quæ
monstruosa quædam est, maximaque, etsi
admodum usitata, detorsio. Primum enim
res ipsas deligunt sibi plerique mortalium,
deinde illis servire Deo volunt, easque
ad ipsius gloriam dirigere: in quo tur-
pissimus finis abusus reperitur, dum non
primario & directe, sed secundo & ob-
lique Deum respicimus, eundem voluntati
gustuique nostro accommodando, cum
contrarium faciendum esset. Nam primo
statuere oportet firmiterque decernere,
quod Deo placere velimus, tunc vero elige-
re facereque id, quo Deo placeamus, me-
dia ad finem ordinando: quia ex nostro ar-
bitrio beneplacitoque rem quampiam eli-
gere, moxque eam Dei servitio velle im-
pendere & ad divinam ejus Majestatem
referre, foedissima est confusio ac inordi-
natio, cum qua intentionis sinceritas ne-
quit consistere: tantumque abest, ut hæc

L s

agendi

agendi ratione immortalis Dei voluntas integrè compleatur, ut ne mortalibus quidē ipsīs satisfaceremus. Hinc quoties alteri cuiuspiam homini gratificari, munusque aliquod offerre paramus, ante omnia solemus dispicere, officiūne & donū nostrū ipsi sit placitum; non verò postea velle, ut gratum sibi illud acceptumque sinat accidere: fieri quippe potest, ut res sit, quam parū ille vel nullo modo probet, aut quā planè etiam oderit improbetque. at verò secundo loco id agere, ut eandem admittat gratamque habeat, est, alieni arbitrii gustusque dominium sibi arrogare, eoque ad nostrum libitum uti; non illi obsequium studiumque nostrum approbare.

Quòd si iam homo indignetur ita se tractari ab homine: qualiter id Deus feret? si nostri similibus illo pacto minimè satisfaceremus: possumusne existimare, Deo nos satisfacturos? Nemo se fallat, putetque eò solum, quòd res suas ad Deum dirigat, rectam se habere intentionem: quoniam dirigere id potest quod Deus, quia sibi ingratiūm dirigi ad se nullo modo velit.

Illud quoque evenire queat, ut homo ad Deum referat, quod suā ipsius causā referre cupit, quantumvis id Deo gratum quoque

que sit: cùm non referat illud solùm, quia Deo placet, verùm etiam, quia sibi-met-ipsi.

Posteaquam igitur hanc indifferentiam perfectè consecuti, voluntatem nostram ab omni terrenarum affectionum pulvere mundavimus, magna cum spiritûs tranquillitate, animæque pace, sincero puroq; corde expendere secum ipse & interrogare quis debet. Quid magis Deo placet? quid me, & quonam illud modo vult facere? Eo perfectò, anima passionibus suis omniq; affectu creato expedita & vacua, in Dei conspectu clarissimè pervidebit, quid se facere, & quid, ad ipsius sanctissimam voluntatem complendam, supremæ isti Majestati offerre conveniat.

Secundò. Plurimum quoque ad hanc indifferentiam obtinendam conducit, ut, cùm potius se homo in unam quàm alteram partē notat propendere, cogat se ipse inclinētque in partem contrariam, atque illud ipsum à Deo precibus assiduè exoret, ut taptò minùs voluntati suæ morē gerat; prorsus uti recurvum baculum directuri, in latus oppositum contorquere illum & deflectere solemus.

Tertiò. Maximopere adjuvabimur, si

prototypi & absolutissimi exemplaris vicem, sanctissimam Servatoris nostri IESU vitam nobis proponamus. hæc est enim voluntas Dei, ut ipsum præcipuè imitemur, cumque eodem contempti, pauperes, mortificati, patientes, taciturni, humiles, benigni, aliisque utiles simus. Vbi & istud mirè proderit, in unoquoque opere quod faciendum nobis incumbit, animadvertere, Num id Christus facturus fuerit, (siquidem ejus personam non dedecet) &, quo modo facturus? qualem in eo fervorem, caritatem, perfectionem adhibiturus? ut pari illud accuratione absolvamus.

Verum ut ad hanc Christi imitationem tenerius afficiamur, & in rerum electione Intentionisque puritate securius progrediamur, sanctus Pater noster Ignatius tres modos sive gradus perfectionis proponit. *Primus* est, cum homo statuit, ne mundi quidem totius oblato sibi dominio, vel extremo vitæ discrimine objecto, quidquam admittere, quod Deo displiceat. *Secundus*, quando omnia decernit integerrimè facere ad majorem Dei gloriam. *Tertius* gradus est, duabus sibi rebus propositis, quarum utraque æquè ad Dei gloriam pertineat, illam

illam eligere, quæ Christo similior sit, nos-
que illi magis conformet, vivaque eius
imagines efficiat, etsi ceteroqui laboriosio-
rem & molestiorem. (a)

Quartò. Permagni interest probè intelli-
gere Deum id velle, quod nobis utilius est;
utilius, inquam, non corpori tantum in vi-
ta ista brevi ac peritura, sed animæ insuper,
quodque facit ad vitam beatam & sempi-
ternam. Similiter, quando corporis com-
moditates sensuumque oblectamenta,
cum animæ nostræ bono & divitiis spiri-
tualibus conjuncta permistaque reperiun-
tur, certò nobis persuadeamus oportet,
Deum id potius probare ac velle, quod cor-
pori, sensibus, omnibusque nostris appetitio-
nibus magis adversatur: quoniã quod ejus-
modi est, spiritum præcipuè adjuvet, meri-
tique plus cõferat. id quod expressè diser-
teque Servator ipse nobis declaravit, cū di-
xit: *Si quis vult post me venire, abneget semet-*
ipsum, & tollat crucē suā, & sequatur me. (b)

Quintò. Eodem conducet, divinam gra-
tiam magni æstimare, Mundumque cum
omnibus suis voluptatibus contemnere.
Nam perinde uti de rebus existimamus, ita
eif-

a S. Ignat. eodem libello, de tribus gradibus
humilitatis. b Matth. 16. v. 24.

eisdem afficimur: affectus verò, iudicium secum rapit, quod ut rectum sincerumque feratur de iis, quæ in electionem veniunt, æstimationem ante legitimam justamque fecisse oportuit.

Sextò. Post hæc omnia illud considerandum venit: Si insigniter doctum sanctumque hominem consuleremus, rogaremusque, ecquæ in negotio, de quo ambigitur, Dei voluntas esset? quid ipse nobis responsurus esset? quo animadverso, ejus responsum nobis applicemus, sicque faciendum cogitemus.

Septimò. Secum item reputare licebit: Si cum Christus in terris versaretur perfectionis Magister, aut quo tempore clavis Cruci affixus penderet, consilii causâ ipsum adiissemus, percunctati. Quæ res ad majus æterni Patris sui obsequium pertineret? quid ipse nobis responsi daturus fuerit, illudque, quod tum accepturos fuisset crederemus consilium, sanctissimæ utique vitæ eius crucique conforme, nunc nobis sumemus, juxtaque illud eligemus.

Octavo. Siquis nos ipsos alius consuleret, quid eidem responderemus, (in aliena enim re sine dubio sincerius, & à passionibus liberiores judicaremus) atque istud
ipsum

ipsum nobis agendum ducamus, quod alteri suaderemus.

Nono. Quid fecisse optabimus, ante Dei tribunal constituti: considerando, hunc Iudicem non posse decipi, eumque perspicacissimo obtutu intima & abscondita animæ nostræ penetraturum, & desideria cordis nostri manifestaturum.

Decimo. Etiam in hac vita, cum morti proximi, æternitatem, eam jam-jam ingressuri, prospectabimus, de quo tunc plenius gaudebimus. Hoc nunc eligendum, dum tempus habemus: neque differenda est pœnitentia, cum locus illi remediumque nullum supererit.

Extremum illud admoneo, quod primum omnium semper esse convenit, ut sincero submissoque animo Deum oremus, velit nobis suam voluntatem manifestare, neque permittere, ut nos-met-ipsos fallamus. Pater etenim usque adeo bonus petitionem hanc optimam, nobisque utilissimam & quæ cedat ad tantam suam gloriam, non poterit non exaudire. Atque ita perpetuo ore & corde versare decet brevissimam istam S. Pauli orationem: *Domine quid me vis facere?* (a) aut illam Christi ipsius, qui vita est & bonum

bonum nostrum: *Non mea, voluntas, sed tua fiat.* (a) Quòd si duæ res indifferentes aut bonæ nobis offerantur, quarum alterutra necessariò eligenda sit, neque major ex una quàm alterâ, Dei gloria, perfectiòve Christi imitatio, aut mortificatio nostra dependeat & sequatur, tum verò securè, sine ulteriori examine, utramlibet licet eligere, illamque Deo offerre, ipsius amore perficiendam: & quamvis opus foret indifferens, quia sic tamen ad Deum dirigitur, imprimis erit meritorium atque lucrosum.

a Luc. 22. v. 42.

C A P V T XXIV.

Opera omnia non solum propter Deum, verum etiam quo illa modo fieri vult Deus, cum insigni perfectione, facienda esse.

V Erum haudquaquam sufficit, quæ facimus, purâ Intentione facere ob Dei amorem, ipsiusque sanctissimæ voluntatis impletionem; sed necessarium præterea est, ut quo modo vult Deus, cum insigni scilicet perfectione, eadem faciamus: & quæcumque de gradibus Intentionis, ad rerum substantiam pertinentia, huc usque dicta sunt, æquè in earumdem adjunctis & circum-

circumstantiis, modoque operandi, ut perfectè fiant, sunt observanda, eademque obligatio, quæ est, faciendi res propter Deum, obstringit quoque, ad easdem ita, ut Deo placeant, faciendas. Si enim, quia creaturæ & opera Dei sumus, eidem debemus quidquid sumus, & possumus, & facere poterimus; (quemadmodum arbor fructus ei profert, qui illam plantavit) certum est decere, ut debitum hoc & fecunditas ei, cui debetur, serviat & consecratur: fructus verò, quem ex operibus nostris Deus colligit, ipsius est in illis beneplacitum. quare nisi rectè illa fiant, fructum ipse hunc sibi non decerpit, nosque superflui sumus, ac velut cariosæ & exesæ arbores, quarum fructus rejiculi sunt & nihili. Dei quoque mancipia & servi sumus, Deusque Magister noster & Dominus est: adeoque, uti servus omnia opera sua debet Domino suo, & quidem illo modo perfectæ, quo hero placet; ita & nos nostra ante Deum facere oportet. Nam quis servum eum tolleret, qui quidquid facit malè faciat, omnia perdat, è manibus labi sinat, frangat; & quibuscumque in rebus hero suo servire debet, easdem destruat & dissipet. Atqui æstimabilius pretiosiusque nihil possidemus,

mus,

mus, quàm opera nostra: quia talis unusquisque est, qualia sunt ipsa. Utque satis non est, Attalicum auroque intextum pannum & telam laudare ac æstimare, solum quia Attalica sit: verum illustrem illam, splendidam & puram esse necessum est, quippe si splendor iste radiique absint, fordisque illa maculis notata & inquinata sordet; tantum abest, ut regalis inde purpura confici queat, ut qui illam vestire Regem vellet, gravissimam ipsum injuriam affecturus crederetur. Eodem omnino modo, bonas in seipsis; quas quis facit, actiones esse nequaquam sufficit, ut propter eas à Deo æstimeretur: sed necessarium est, ut recte factæ, sine labe alioque vitio sint, ac sibi debito splendore non destituantur. Et verò si vestem quæ corpus tegit, minimam ex oleo maculam inquinari, lacerarive aut dissui non ferimus, in actionibus, quæ ornamenta sunt, ac decora animæ nostræ, sordes & confusionem feremus? sique nobismet-ipsis scissum & contaminatum vestimentum displicet, inquinatissimis imperfectissimisque pleni operibus, in Dei conspectum venire, num audebimus?

Satis itaque non est, facere solummodo quod Deo placet; neque, id facere tantum pro,

CAPUT XXIV. 259

propter Deum: verum ita fieri hoc ipsum debet, ut Deo placeat, atque tale sit, quod tanto Domino, proque tot & tantis quibus ei obstricti tenemur debitis, offerri consecrarique mereatur, quod namque res est excellentior ac nobilior, Dei amore operari, hoc amplius culpandus castigandusque venit, qui in opere istiusmodi, in boni adeo Domini & Patris gratiam suscepto, non omnibus opibus viribusque elaborat. Hinc Societatis nostrae parens Sanctus Ignatius, si quem ab re quapiam remissiore deprehenderet, atque ex eodem, Deum se, cuius causam omnia faceret, operis sui finem habere audiret, severè hunc talem acriterque reprehendebat, dicebatque: *Si Deus propositus tibi finis est, graviter certè multaberis. Nam Mundo negligenter servire, ac vanitati segniter indulgere, haud magnum sanè crimen est: qui autem Deum spectat, eum oscitanter aliquid facere atque ignavè, intolerabile est.* (a)

Porro ad opera nostra perfectè exsequenda, considerationes sequentes multum juvabunt.

Primò, Secum quærere: Quomodo vult Deus, ut hoc opus faciam? Christumque audire

a Ribad. Vitæ libr. 5. cap. 10.

audire dicentem; *Estote perfecti, sicut Pater
vester celestis perfectus est.* (a)

Secundò, Christus ipse quomodo id faceret? quem imitari, omniumque actionum nostrarum exemplar absolutissimum, regulam certissimam; supremamque perfectionis legem intueri nos decet; operamque dare, ut cum fervore, charitate, quantaque possumus diligentia, nos quoque operemur.

Tertiò, Cogitare, Operis nos nostri, modique, quo illud exsequimur, testes Iudicesque Deum habere & Angelos. Cui publice aliquid in oculis & conspectu Regis præstandum, quam sollicitus ille est, ut rectè omnia accuratèque fiant?

Quartò, Quando ante Dei tribunal stabimus, quando ad novissimum quadrantem ratio à nobis poscetur, quando explicabuntur & excutiuntur opera nostra, quando Deus illa censebit & ponderabit, quo tunc ea modo fecisse optabimus? Vide quam opifex aliquis, cui elaborandum est opus, de quo sententiam laturi iudicaturi que sunt peritissimi Artifices, omnibus illud ex partibus perfectum efficere studeat arque expositum.

Quintò.

a Matth. 5. v. ult.

CAPUT XXIV. 261

Quintò. Qualiter id in hora mortis fecisse exoptabimus? atque, si dolebimus, quo tempore corrigere illud & emendare non poterimus, quare non modò, cùm possumus, opera nostra, magnâ cum perfectione, exsequi & velimus, & conemur.

Sextò. Si ultimum istud, quod in hac vita facturuss es, opus foret, quàm sollicitè, illud, pieque ac devotè faceres? pari tibi modo omnia opera facienda scias.

Septimò. Considera, quanti referat opera hoc illòve modo fieri, aut ad majorem gloriam acquirendam, aut ad graviores in Purgatorio pœnas accersendas: & quantillum laboris amplius ad rectè ea facienda requiratur,

Octavò. Perpende, quàm pulchrum sit ac præclarum, Deo placere, quantaque contrâ inordinatio, quòd eâ ipsâ re, quam faciendo, ipsi placere cupimus, ob modici laboris impatientiam, eidem displiceamus? Quanti olim æstimabatur, unius Assueri Regis oculis placere posse? cujus conspectui sistenda puella aliqua, deligebatur è millibus, ac deinde solidus, illi ornandæ polien- dæque, ut coram rege comparere posset, annus impendebatur. (a) quî sit igitur, cû coram

a. Esther c. 2. v. 12.

coram ipso Deo apparere, eiſque offerri debeant opera noſtra, quòd non ſummâ curâ ſtudioque in iis perficiendis verſemur?

Nonò. Tali ea animo deliberationeque facere congruit, quaſi aliud nihil faciendum ſuper'eſſet, ut quid enim illi obiter adeò perfunctorieque percurramus; cum unum opus bene, quàm mille malè facere, longè præſtet.

Decimò. Illud quoque non mediocriter prodeſt. Pro die præſente dumtaxat ſollicitum eſſe. Quis enim non uno ſaltem die velit bene vivere? atqui craſtinus dies incertus cum ſit, hodiernum periclitari non licet. Neque tota ſimul vita cogitanda eſt, quam non ſimul, ſed per partes ducimus: quia & ſarcina facilique, qui colligatus nos terreat & quem geſtare poſſe deſperemus, particulatim acceptus levis eſt, & ferri poteſt.

Concludo ad extremum hanc de Intentionis puritate, quâ quis Deo præcipue placere ſtudet, diſſertationem; dicoque, Ejuſmodi hominem, non bonis tantum, nec tantum indifferentibus operibus plurimum mereri: verum nihil quoque faciendo, maximorum operum mercedem præ-

CAPVT XXIV. 263

præmiūque, eundem consequi posse, propterea quod, cū opus ipsum præstare non possumus, solā ejus voluntate contentus sit Deus. Ideoque hoc tam singulare merendi instrumentum mediumque nullo modo à nobis est negligendum: sed continuā cum sollicitudine affectuque, præclara perfectaque Deo opera sunt offerenda; re ipsa, quotquot virtutum actus vidimus umquam vel audivimus, exercere, tantaque supplicia & tormenta, quanta Martyres omnes subierunt, perferre desiderando; adeo quippe sincerus, verus & vehemens potest esse affectus iste & desiderium, ut operi ipsi æquivaleat, & par sit.

Multò verò ampliùs providendum est, nequando inutilia, sed ut fructuosa semper opera faciamus. Nam uti fœda est confusio perturbatioque, quoties re quapiam ad alium, quàm destinata est, finem abutimur: ita non minùs turpis est inordinatio, quando prorsus otiosa illa remanet, neque propter finem suum perficitur, præsertim si egregium sit opus magnique momenti. quis autem major nobiliorque esse finis potest: quàm Dei gloria? Cū itaque in hoc nati simus, ut ad illam universas actiones

actiones nostras referamus & formemus, numquid illud facere, fructusque, quibus tantum Dominum honoremus, identidem proferre prætermitemus? (a)

^a Commentarium plerorumque hoc capite dictorum habes, lectu dignum, apud Rodericum part. 1. Tract. 1. & 2. Suffrenium quoque Anni Christiani Tomo 1. parte 1.

CAPUT XXV.

Quo se modo aliquis in omnibus quæ facturus est Deus, ad ejus voluntatem conformare, illique acquiescere debeat.

VT nostra voluntas divinæ voluntati jungatur & uniatur ad hoc non sufficit facere, quidquid à nobis fieri vult Deus: sed pati præterea oportet & tolerare, quæcumque ejusdem adorandæ Majestati nobis placebit immittere; aut permittere, cum omnimodum ipse ad hoc jus habeat. Nam propter supremum dominium, quod in suas obtinet creaturas, iisdem prohibitu suo uti, eas destruere & ad nihilum redigere potest, ita ut nemo hoc illum absque ratione agere, queat obtendere. Quod si enim unicuique, eò quod suum & proprium est, quod libet facere licet; quid ni Deo idem liceat? Cur hoc eum communi privilegio spoliemus? Quare nosmet-ipsos

illi

illi subtrahamus, repugnemus, & quia nobis faciat quæ ipse vult, non quæ nos volumus, de eo cõqueramur. Quis Deum jure, tot titulis suo, uti prohibeat; cum cuivis, ut è pallio suo tunicam faciat, licitum sit. Ut quid angustioribus finibus includatur jus divinum, quàm humanum sibi vendicat in bona propria. Si velit ergò morbis nos, doloribus, infamiâ, & facultatum, quas largitus est, inopiâ conflictari, pro arbitrato suo cuncta disponat: nec enim queri cum eo possumus aut expostulare, sed præstantem in nos benevolentiam meritissimò interpretemur, quòd nobis uti, nosque in manus sumere non dedignetur, quatumcumque premat deinde urgeatque. Perquam id nempe honorificum est atque gloriosum.

Vir generosus ac nobilis finem non facit ostentandi sui & gloriandi, quòd à Rege electus sit ut ipsum gestet, etiamsi sanguinem calcaribus ille eliciat admodumque gravet. Scilicet, quia Regi licere credit ista omnia. Vnum hoc sufficere poterat, ad Deum æquo animo ferendum, atque ad nos, in re quavis, sanctissimæ ejus voluntati conformandos, penitusque, submit-
tendos. Manifesta quippe adversus Deum
M inju-

injuria & injustitia est, nolle, ut usurpet rem propriam, deque bonis suis liberri-
mè statuat, & decernat. Nobis honori
est, quòd operâ nostrâ uti velit, quantum-
vis id faceret (siquidem hoc pietas ipsius
amorque permetterent) ad nos, sine ulla
caussa, in frustra secandos.

Attamen si rem hanc penitiùs placeat in-
trospicere, planè reperiemus, non solum
conquiescere nos, & cum Dei voluntate,
quidquid demùm nobis faciat, & quantum-
cumque amarum illud molestumque acci-
dat, conformari oportere, verùm propterea
nobis quoque ipsis gratulandi, letandi, ani-
mitusque exultandi justissimam nos caus-
sam habere. quandoquidem in eo, quod
de nobis in hac vita disponit Majestas ista
sapientissima nostrique amantissima, hæc
una ratio est instar omnium, illud nobis
bono esse: neque de re ulla ampliores illi
gratias debemus, quàm quotiescumque
nos affligit. Causa hujus veritatis minimè
est obscura: quoniam ex conditione & na-
tura sua Deus ipsa est bonitas, affabilitas,
benevolentia, & liberalitas, pronior ad be-
ne nobis faciendum, & nos solandos atque
recreandos, quàm ignis ut ardeat, lapisque
ut deorsum versus pondere suo feratur.

Cum

Cum itaque Dei natura tam benigna sit, numquam affligit ille hominem ideo solum, ut affligat, verum ut eximiū ipsi conferat beneficium, cui viam opportunè aperit aptissimumque medium est mortificatio aliqua: adeoque, quasi aliter non posset, ut sic dicam, atque incredibili illo, quo tenetur, bene de nobis merendi desiderio velut impulsus, affligit nos & contristat, quod ceteroqui ab inclinatione illa quæ in solatium & oblectationem nostram tota propendet, est alienissimum. Qua in re mihi quidem admirabilior etiam esse, plusque præstare videtur, dum quodammodo beneficentissimæ ipse naturæ suæ aduersatur, & solo commodorum nostrorū desiderio, austeriorem se severioremque demonstrat: id quod aliud nihil est, quàm merissima benignitas & superabundantissima bonitas. Si quem amicum haberemus, qui à re quāpiam maximoperè abhorreret, quia tamen nobis eam profuturam cerneret, propensione naturali vim inferendo, eamdem faceret, eò solum, ut bene nobis esset: certum est ea de causā plus nos ipsi obligatos fore, quàm si quacumque alia in re, ad quam natura illum sua indolesque traheret, nobis gratificaretur. Eodem modo decet, ut Deo

M 1

nos

nos multò ampliùs debere, obnoxiosque esse fateamur, quando nos affligit & calligat: cùm longè aliud quàm pœnam & supplicia, eâ in re divina bonitas spectet atque moliatur, commodum scilicet nostrum & maximum emolumentum.

Nullam adhæc rem aliam veriùs existimare possumus utilem nobis esse, quàm hanc ipsam; propter quam fidelissimus prudentissimusque Amicus noster, quò ipsam obtineamus, naturæ gustuique suo repugnare non dubitat: quemadmodum infans æger, si vel tantillum sapit, numquam facilius credet, saluti quidpiam suæ ac valetudini convenire, quàm cùm Mater dulcem ex ore ipsius beneque paratum cibum eximit, atque amaram illi purgationem offert & ingerit. Eadem nobis ratio persuadere potest, tribulationem & morbum, quẽ Deus immittit, magis nobis quàm quidquam aliud prodesse. Quò etenim de immensa ipsius misericordia, de amore tenerissimo, de eo quod habet commodorum nostrorum desiderio certiores sumus, hoc clariùs intelligemus, in rem nostram esse, quotiescumque nos desolatos relinquit: quin immo si aliter Deus fecisset justiorẽ nos videri caussam habituros fuisse, de modica illius

lius misericordia conquerendi. Nam quo pacto Medicum clementem dicemus, qui, ne ægrum conturber, comedere hunc sinat & bibere quidquid collibeat, etiam si mortē ipsi exinde impendere, certò cognoscat. Et quale, obsecro, sit illud misericordię genus, aut quæ humanitas ejus, qui infirmū morti proximum potione unicā juvare queat, sed parare eam nolit, ipsumque sine remedio mori permittat, hac unā de causā, quia ægro potio illa amarior futura metuatur. Cur itaque quod in homine tamquam crudeliter & inhumanè factum, reprehenderemus, illud à Deo petere, non dubitamus. Verumtamen uti æger Medico, amaras sibi potiones præscribenti, omniaque ad quæ afficitur subtrahenti, neganti que non irascitur, sed sostrum liberaliter persolvit: ita nos quoque cum divina voluntate non modò tum conformes esse decet, cum nos affligit, veram curam quoque illam & sollicitudinem, quam pro nobis gerit, prolixè compensare debemus. Nam si is qui cancro laborat, Chirurgus gratias agit, ei que pro membro abscisso, mercedem libenter tribuit, cur non majores gratias mereatur Deus, qui mediis longè suavioribus adhibitis, tamen si ea aliquantū nobis doleant,

à gravioribus nos malis liberare solet, & expedire.

Ad solidiorem tamen consolationem nostram cedit, si Deum, non uti Medicum dumtaxat, verum insuper uti Patrem amantissimum consideremus, atque de ejus nostri amore sincerè gaudeamus, nosque oblectemus, quoties ab ipso nos, uti filios dilectissimos, curari, castigari & corrigi sentimus. Beneficium namque, non perinde certum semper est amoris signum, atque castigatio: cum beneficia extraneis quoque præstari soleant, castigatio autem non nisi filiis adhibeatur. adeoque justum est, ut jucunditatem nobis afferant certissima istæ indicia, quòd de domo simus, ac familia Dei, & quia ita nos tractet, maximam ipsi gratiam habeamus. Liberi cum parvuli sunt, & à parentibus castigantur, graviter id sentiunt & lacrymantur, grandiores verò facti & prudentiores, beneficium se accepisse fatentur: & si quando remissiores fuerint parentes, de eorum deinde indulgentia, nimiaque sibi concessa licentia queruntur. Filium fuisse ferunt, qui ad furcam condemnatus, jam scalis vicinus, parentem suum advocaverit. Hic cum in ultimos rueret filii

am.

amplexus & oscula : nasum parentis
 mordicus ille abstulit. hac ratione blan-
 ditias ulturus , quas puero sibi nimias
 adhibuisset , & quod pro merito petu-
 lantiam suam non castigasset , hoc di-
 cto addito : Huc me lenitas tua adduxit,
 hoc dedecus infamiamque incurri , quia
 tam solutè & liberè habitum passus es,
 quod mecumque animo libitum fuit,
 facere. (a) quid porrò aliud agimus, dum
 corrigi à Deo castigarique recusamus, nisi
 ut non suspendio, sed apud inferos incen-
 dio pereamus? Quid quærimus tandem?
 Causamne fortassis cum Deo expostulan-
 di, quia ad nos non attenderit, & graviora
 meritos, leniter saltè castigare neglexerit?
 Ea verò intolerabilis foret blasphemia, in
 Deo improbare, quod ab homine, in filium
 suum animadvertente , rectè factum judi-
 caremus: aut non deprædicare & celebrare
 Deum facientē, quod cū parentes natu-
 rales prætermittunt, maledictis lacerantur.
 Millies ipsi nos benedicere deceret, cū
 insigniter ab eo affligimur, & laudare gra-
 tiasque agere, quod nostri meminisse, com-

M 4 moda-

a Inter Æsopi fabulas de matre id habes. In-
 dulgentia parentum nimia quàm liberis noxia,
 Heli te docet 1. Reg. 2. 3. & 4. cap. David, 2. Reg.
 13. aliique sipe numero.

modaꝫue nostra procurare dignetur: exultare etiã in ipso, & exploratã certaꝫue spe salutis nostræ; quoniam à tam perito Medico sanemur, à tam bono Parente curemur.

Maximas præterea Deo gratias debemus, & in eo conquiescere, quòd manum nobis suam admoveat, faciatꝫue, quod nosmet-ipsos alioqui facere oporteret. Decebat utique, ut peccata præterita expiaremur, adversus præsentia muniremur, & anteverteremus futura; Deum item patientiã nostrã demereri, & tolerando, nosꝫue in requapiam vincendo, ejus operæ insigne præmium expectare debebamus: at verò nos hoc in negotio perquam solutè & oscitanter agimus. quin igitur millies, iterumꝫue millies laudem Deo gratiasꝫue dicimus, qui, ne lucrorum tantorum jacturam faciamus, eas nobis pœnas irrogat, quas sponte nostrã amplecti nos oportebat? Verum enim-verò quia usque eò vecordes pavidiꝫue sumus, ut carnem nostram nobis subjicere, gustuiꝫue & voluntati propriæ contradicere vereamur; præclarum est Divinæ Majestatis erga nos beneficium, hoc ipsum facere non dedignantis. Siquis serpentem videret vicinum sibi, morsumꝫue virulentum

tum jam-jam impressurum, nec tamen pel-
lere eundem aut occidere auderet, aliuf-
que aliquis interveniret qui id faceret; ex-
cellētis hoc gratiæ loco habiturum ipsum,
manifestum est. Illud ipsum Deus præ-
stat, rebus adversis molestisque, quibus
carnem voluntatemque nostram domat;
venenatum istum serpentem, quem in sinu
& pectore nostro perpetuò circumferi-
mus, mactando. Reverà si aliud afflictioni-
bus commodum nullum inesset, quàm
quòd per eas fiat, ut voluntati nostræ non
obsequamur; vel unum illud foret inæsti-
mabile: verum insunt præterea multa alia,
immo omnia illa cōmoda, quæ ex Mortifi-
catione provenire, suprà, (a) dicebamus.
propter quæ Christus ipse, Sapiētia æterna,
qui que optimè nōrat *reprobare malū & eli-
gere bonum*, (b) sibi, Apostolisque suis &
amicis intimis, laboris, molestiarumque &
afflictionum refertissimam vitam elegit.

Si quidquid hactenus disserui, virium nō-
dum satis habet, ut tribulationes, ab amica,
benigna & blanda Optimi Patris nostri
manu profectas, equo, immo verò gauden-
te etiam ac libente, animo acceptemus, non
video equidem, quid argumento & de-

M 5 mon-

a Capite 18. b Isaia 7. versu 15.

monstrationi jam-jam proponendæ respondere possimus.

Deus infinitè bonus est, qui nos amat, & bonum nostrum infinities amplius desiderat, quàm ipsimet nos amemus, bonumque nostrum desideremus. Deus infinitè quoque sapiens est, & quid expediat, longè meliùs quàm ipsi nos, cognoscit: adeò, ut errare in eo, fallique non possit. Deus item infinitè potens est, ita ut nullatenus potentia sit defectus, quòd à tribulationibus nos nostris non liberet. Quando igitur Deo non deest facultas, quando præterea ad commoda nostra procuranda, & in eo, quod nobis convenit, confirmandos nos ac stabiliendos, amore, ratione, sapientiâque abundat, & nihilò tamen secius è miseriis nos nostris malisque nullo modo eximit; evidentissimum argumentum est, salutem ab iis nostram, sempiternamque felicitatem dependere. Quare nisi quis Deum blasphemet, eumque malum esse dicat, aut quid fiat nescire, aut non omnia posse; de eo quod sibi evenit, queri sanè non potest. Ac licet sensus nos nostri impediant, quò minus præcipua tribulationum emolumenta cognoscamus; ex fidei tamen placitis & ratione regamur oportet.

Et

Et quæso, utri plus tribuendum fidendum-
que putamus, affectuine nostro, à quo ro-
ties decepti sumus; an Deo, qui ipsa est Ve-
ritas? sique sensus nobis noster dicat, Deum
pro bono malum immittere, cui potius as-
sentiemur?

Verum ut gratis demus, etiam malas esse
tribulationes, nec tantorum, uti verè sunt,
commodorum feraces, neque nos per eas
emendari, potèstne excogitari aliquid, cui
jure æquemus comparemusque illam ho-
minis tribulati cum Deo societatem: diser-
tè ipsomet affirmante & testante, *cum ipso*
esse se *in tribulatione*? (a) idcirco qui illà fu-
git, Deum fugit, qui abjicit, Deum ipsum
abjicit. Si in rudi impolitaque capsula aut
theca, pretiosissima gemma servaretur, the-
cam nemo abjecturus esset, eò quòd tan-
tum inibi pretium absconderetur: si quis
tamen thesauri latentis conscius, thecam
nihilo-minus abjiceret, is non hanc modò,
sed gemmam etiam, quæ illà clauditur, a-
M 6 sper-

a Ps 90. v. 15. Vide P. Petri Ribaideneiræ de
tribulationibus huius sæculi libros duos.
Drexelii Gymnasium Patientiæ, & Aucto-
rem de adorat. in spirit. & verit. lib. 1. c. 18.
lib. 2. cap. 5. 7. 11. atque alibi, sæpe & bene
ea inculcantem, quæ seriò cogitata, patien-
tiam utique persuadebunt.

spernari censeretur. Quare si in tribulatione Deus reperitur, ipsum in ea venerari æquum est, sicque statuere, quando eam contemnimus, ipsummet à nobis Deum contemni. Hęc causa est, cur afflicti idem Deus audiat, illorumque orationes sint efficaciores, cum ipsum velut domi suæ habeant. neque liberalior umquam ejus erga nos solet esse misericordia, quàm cum maximè miseros nos esse conspicit & ærum-nosos.

Sit suus itaque veritati apud nos locus, fateamurque libèter, Calamitates & tribulationes, quas malas appellamus, tantum revera bonum esse, ut, quò Deus illas bono commodoque nostro, uti sit, immitteret, Dei Filium mori necessum fuerit: adeòque easdem tamquam beneficia, magno pretio à Deo comparata, & veluti singulares, nostræ ad æternam beatitudinem prædestinationis, effectus atque instrumenta, grati in-rueamur. Sanctus Ioannes Chrysostomus majori Iobum præmio dignum facit, ob unicam in miseriis suis cum divina voluntate conformationem, quàm quo tempore plurimas maximasque eleemosynas distribu-bat. (a) Addit hoc ampliùs Gerson: hac eum

a Chrysost. de patientia Iob. hom. 5. sub init.

eum conformitate ampliùs meruisse, & *plus in hoc vera virtutis habuisse, quàm si omnes facultates suas, rem nullam sibi retinendo, pauperibus erogasset.* (a)

Quæ si fortè nondum perfectè cognoscimus, aliquantulum saltem Parèti nostro & Amico optimo fidamus, neque id quod nobis donat, tametsi sensibus malum videatur, idcirco repudiemus. Alexander Magnus tantùm suo tribuebat Medico, ut quantumvis hic accusatus esset, quòd venenum sibi porrigere cogitaret, poculum tamen sumpserit, hauseritq; imperterritus. (c) Credamus nos ergò Deo, cui haud dubiè multò cariores sumus, quàm nobis ipsis esse possumus; quiq; nos more solliciti amantissimiq; Patris benevolentissimè curat: neque quidquam nobis adversi accidit, quin illud & sciat ipse, & in bonum nostrum sapientissimè clementissimèq; ordinet ac convertat. Quippe si respicit volucres cæli, ipsoq; incio aut invito, una *ex illis non cadet super terram:* (d) & si *capilli capitis omnes numerati sunt;* (e) laborum afflictionumq; quas filiis suis, sponis

M 7

&

a Gerson Contilogio de impulsibus, decade 5. b Curt. lib. 3. cap. 103. Valer. Max. lib. 3. cap. 8. c Matth. 10. v. 29. d ibid. v. 30.

& electis suis immittit, quo demum modo curam nullam geret, turpiterque eorundem obliviscetur? qualiter eas permetteret, nisi in maximum id ipsorum bonum cederet & emolumentum? Plurimum refert, ut quis penitus veritatem hanc sibi persuadeat: estque firmissimum fundamentum, ut in rebus quæ eveniunt omnibus, resignati, optimeque contenti simus, bene intelligere, quod *VNI-
VERSA* à Dei manu proveniant, & ab ipsius providentia sint ordinata: quodque idem Deus, in bonum nostrum, non mala solum, offensas, injurias & damna, quæ ab aliis nobis inferuntur, permittat, verum ad actum quoque naturalem, quo ista fiunt, omnipotentiam suam concurrat. Cum linguam quis movet ad convitiis nos proscindendos, Deus illam commoveret. Cum manum attollit alius ad nos verberandos, Deus illam roborat. usque adeo, ut ad res omnes (non tamen ad malam operantis intentionem pravumque animum, hoc est, peccatum) concurrat Deus: verum peccata permittit solum, eaque deinde in bonum commodumque nostrum disponit & convertit. Atque hoc pacto, cum minaretur Davidi, adulterium se ipse, Absolonis filii incestu

incestu, aliisque domesticis suorum flagitiis castigaturum, dicebat: *Ecce ego suscitabo super te malum de domo tua, & tollam uxores tuas in oculis tuis, & dabo proximo tuo. Tu fecisti absconditè: ego autem faciam verbum istud in conspectu omnis Israel, & in conspectu Solis.* (a) idque in causa est, cur per homines Deus nobis immitrat, quod ad correctionem castigationemque nostram prodesse, Divina ejus Sapientia sollertissimè perspicit.

Verum nos jam hoc in negotio commodum præcipuè utilitatemque nostram attendimus, fideles tamen Dei servi, ipsumque sincerè, & eximiè amâtes, proprio rem quamque emolumento metiri haud solèt. Ad capiendam ex omnibus quæ Deus facit voluptatem, satis superque est, scire quod potenti adedò bonoque Domino sic placeat: cujus beneplacitum, etiam sanguinis vitæque nostræ impendio, procurare nos oportebat. Quantulum istud est, quamque parvo pretio parabile, pauxillum ut ego patiar, quò se Deus ipse oblectet? Hunc sequi, nosque

a 2. Reg. 12. v. 11, & 12. Si obscuriora hîc tibi aliqua, amabo te, consule Heliotropiû Drexelii, & Rodricii Tract. de conform. voluntatis humanæ cum divina, qui est ult. p. r. numquam satis laudandi Operis Exercitii perfectionis.

nosque cum sanctissima ejus voluntate conformare, quando gustui illa nostro consentanea nobisque proficua est, commodumque nos in eâ nostrum clarissimè cernimus; id verò parum habet admirationis. Sequendo tunc quoque est, cum tam apertè id non videmus, resque cupiditati ac desiderio nostro prorsus adversatur; in modum Heliotropii, cum sole se, non sereno solum, sed & nubilo die circumagentis. (a) Abundè hoc in omnibus rerum eventis sufficit, Deo quidpiam placere gratumque esse; ut verissimè dictum sit à S. Ioanne Chrysostomo: *Si omnino dignus fueris agere aliquid, quod Deo placeat, aliam adhuc præter hoc ipsum, quòd placere meruisti, mercedem requiris? Verè ignoras, quantum bonum sit, placere Deo: si enim scires, numquam aliud aliquid extrinsecus mercedis aut muneris expeteres.* (b)

a Plin. lib. c. 4. & lib. 22. c. 21. & Chrys lib. 2. de compunctione cordis, mihi pag. 594.

CAPUT XXVI.

Quibus in rebus nos cum Divina Voluntate conformare debeamus.

A Ge videamus nunc, quibus in rebus Dei nos deceat conformari voluntati.

Eas

C A P V T XXVI. 281

Eas ajo esse res omnes, quæ à benigna ipsius manu, quâ mediatè, quâ immediatè, hoc est, quomodocumque proveniunt, atque aliquam nobis molestiam creare possint. *Primò*, itaque locum habeat oportet nostra hæc cum divina voluntate conformatio, in rebus quæ nobis desunt: item in vitæ hujus necessitatibus, in humiliationibus, in falsis testimoniis, in publicis privatisque nostris, & eorum quibus bene volumus, damnis ac calamitatibus: Deo immensas gratias agendo, quòd, cum nobis animus deesset, ad nos vitæ IESU Christi conformandos, ejusque paupertatem mundi quæ commentum imitandum, ipsius Majestas nostram id vicem præstiterit, Unigenitòque suo similes effecerit, atque à rebus terrenis & vitæ hujus tam periculosis prosperitatibus potenter abstraxerit avulseritque.

Secundò, Conformatio nostra exercenda est, in infirmitatibus & doloribus corporis; eodem modo gratias eidem Deo agendo, quòd pœnas peccatis nostris debitas supplere ipse voluerit, ne multum in altera vita luendum superesset: qua in re insigne meritum, & singularis quidam favor benevolentiaque reperitur. Ecquis non gaudeat,

deat, si mille ducatos debens, pro his solvere queat, cum sibi commodissimum est, & quidem monetâ minimâ? Omnes propter peccatorum nostrorum pœnas, Deo debitores sumus, si jam solutionem ad Purgatorium procrastinemus, magno ea dilatio nobis stabit, ob suppliciorum istius perferendorum magnitudinem: quæ si in hac vita anticipare velimus, levi id fiet negotio, ab iisquæ quamprimum, & egregio cum nostro compendio & quæstu liberabimur. Pœnæ etenim Purgatorii maximæ sunt, neque illis ita facile satisfacit, ut in hac vita re aliquâ modicâ. Adde, quod tantos cruciatus sustinendo, nihil admodum mereamur: quidquid verò in hac vita patimur, ad alterius vitæ pœnas collatum, perexiguum sanè & minutum est, eoquæ tamen ipso plurimum & satisfacimus, & promeremur: quæ dubio procul maxima est Dei clementia, ita res disponentis, ut in hac, non alterâ vitâ patiamur. quare decet nos conformemus ei, quod nobis imprimis est salutare,

Tertiò, Divinæ voluntati penitus consentiendum in privatione gustuum spiritualium, in ariditate, scrupulis & tentationibus, quas Deus, ad exercitium majusque meri-

CAPYT XXVI. 283

meritum nostrum, etiam in personis admodum sanctis & spiritualibus, solet permittere, eosdemque, post multos, cum summa animi pace singularique fervore transactos annos, quasi ad prima suæ conversionis vitæque sanctioris initia & rudimenta revocare, nimirum quia frequenter usuvenit, ut, ad nos in humilitate conservandos, ita fieri omnino conveniat. Quare non est quod propterea turbemur, aut immodicè cruciemur: sed annihilando nos, & in abyssum ac profundum nihili & miseriæ nostræ nos demittendo, in omnibus sanctissimæ ipsius dispositioni acquiescamus, atque ex animo gratias agamus, quod sumptu tam exiguo, poenâque tam parvâ, à malo, culpâque maximâ, qualis profectò est superbia & perditio nostra, defendere nos dignetur salvosque præstare: tum etiam, quod otiosos esse nos nolit, æmulosque dare, quos vincendo, nobiliori ab ipso in cælis corona insigniamur. Omnibus itaque viribus, cura atque sollicitudine omni enitendum nobis est, ut Dei volûntatem exequamur, & ad mortem usque patiamur. Beato Iacopono aded cum Deo conveniebat, si omnibus consolationibus sensibilibus, etiam interioribus, destitueretur.

retur.

retur, adeoque hac in parte paterno Dei amore acquiescebat, ut diceret, clarum divini erga se amoris argumentum sibi fore, si, quod maximo affectu peteret, id ab illo sibi denegaretur. Desiderabat ille quoque, ob Majestatis istius amorem; omnia mundi tormenta, quin ipsa etiam Inferorum supplicia tolerare. Hæc tam illustris, gustus amorisque proprii victoria, pacem tranquillitatemque Viro sanctissimo admirabilem pariebat. ^(a)

Quartò, Humana voluntas ad divinam conformanda est, cum sibi quis à Deo planè derelictus videtur & desertus, neque id solum secundum inferiorem animæ partem, ubi scrupulorum & tentationum molestiis miserrimè affligitur, verum etiam secundum partem superiorem, quando nimirum animum, ut solebat, affectumque nullum homo sentit ad bene operandum, aut pro Deo patiendum & resistendum; eò quòd nullas intellectus percipiat illustrationes, nullos voluntas pios motus, proposita, alacritatem, robur ad patientiam; quando anima tota, velut retriis nubibus obducta, arida & exsueca, non nisi summa

vi,

^a Raderus noster Viridarii parte 2. capite 3. fusè.

CAPUT XXVI. 285

vi, atque cum dolore, cor ad cælum potest attollere. Hoc quippe modo Deus sanctas aliquando animas exercere consuevit, est-que illud inter maxima omnino tormenta, quæ in hac vita tolerari possent, numerandum, longè enim verò acerbius, quàm crudelissimi, quos umquam ullus Martyrum in corpore suo pertulit, cruciatus.

Isto tam tristi perturbatoque rerum statu, dare nihilo-minus operam oportet, ut sine dolore, certè sine querelis simus, & cum divina voluntate conformes, deque tanta desertione minimè tristemur. noxia etenim potest esse hæc talis tristitia, si ab amore proprio nascatur, & in maximam pusillanimitatem desperationemque adducere: sed neque viribus industriæque humanâ è Purgatorio isthoc spiritali, ubi animam in hac vita Deus attinet, eluctari quis potest & evadere. Illud unum tali in re ac tempore optimum factum est, ut magis se quis magisque in profundum nihil sui demergat, inque divinas manus penitus se resignet, & omni se bono indignum fateatur, infinitæque gratiæ ac benevolentiae divinæ adscribat, quòd non pro eo ac merebatur, apud Inferos ardeat. Ac licet in eo se loco quispiam & conditione constitutum

ritum esse deprehendat, ut neque orare, neque Deo gratias agere, neque alium vultum internum virtutis actum exercere sibi posse videatur; hac se tamen ille cogitatione unâ soletur, Dei se, non suam implere voluntatem, & posse se semper velle quod vult Deus. Licet etiam in actibus resignationis, * positivè & re ipsa eliciendis, parem molestiam difficultatēque experiatur. numquam tamen Deo resistat; sed negativè se habeat, sinendo Deum facere, quod ejus Majestati placet, & coram ipso quàm profundissimè se demittat, prorsusque annihilat. Examine se item, numquam culpā aliquā suā causam desolationi huic (id quod majore cum periculo conjunctum est) præbuerit; deque ea culpa, non autem de pœna, sincerè apud animum suum doleat. Verùm desolationes istæ sæpenumero existunt absque omni hominis culpa, singulari Providentiæ Divinæ dispositione, Sanctos aliquos probare volentis, ut videat, verène se, purèque & perfectè ament, suoque obsequio dedicent: &

* Consultò & libenter istis scholæ vocibus hic atque alibi unumur, ut tanto melius intelligamur.

CAPUT XXVI. 287

num prompti paratiq̃ue sint, ad sibi non
 gratis tantum, & absque solationum di-
 vinorum stipendio serviendum, verum
 etiam quoties asperè dureq̃ue habentur.
 Si enim divina Lex ipsos jubet *inimicos
 diligere*, (a) qui nos offendunt & læ-
 dunt: Deum, bene nobis volentem ac
 facientem, cur non diligamus, eiq̃ue fi-
 deles simus, tametsi severum se osten-
 dat atque inclementem? quod malo ipse
 iratoq̃ue animo nequaquam facit; sed
 ideo, ut in Angelorum corona, de fide-
 litate sinceritatēque nostra possit gloria-
 ri. Canem videmus, propter ossa paucu-
 la, quæ ipsi rodenda objiciuntur, eā adver-
 sus herum suum fide esse, ut, tametsi hic il-
 lum abigat fustemque impingat, sequi ta-
 men eundem, & blandiri adulari que non
 desinat. Quemdam certè fuisse constat,
 qui Canis, quem aluerat, fidem amicis &
 familiaribus demonstraturus, ipsis præsen-
 tibus ad se accersitum illum, fœdum adeò
 in modum fustibus cœpit contundere, ut
 ossa confringeret: eo deinde relicto mox
 discessit. Canis attamen semi-jam-mor-
 tuus, & corporis reliquias quoquo modo
 trahens, herum crudelem sequi, illi que
 allu-

a Matth. 5. v. 44.

alludere & delicias facere perrexit. (A)
 Quantillum itaque facimus nos homines,
 parem Deo & Servatori nostro fidem præ-
 stando, qui tantoperè nos honoraturus, at-
 que gratum Angelis spectaculum factos,
 coram ipsis integritatem sinceritatemque
 nostram est deprecaturus, & narraturus
 quàm præclarè de se sentiamus, sanctissimi-
 que Iobi exemplo, quocumque rerum suc-
 cessu, ex animo vereque amemus.

Caveat tamen diligenter anima, quo-
 tiescumque asperiores sibi Deum sentire
 videtur, ne propterea existimet, eiusdem
 se gratiâ benevolentiaque excidisse: nam
 longè aliter res habet. atque ut concedam
 ipsi & largiar, etiam excidisse, adhuc non
 habet quamobrem honestè conquera-
 tur: quandoquidem benigniùs molliuf-
 que tractari non meretur, quàm Filium si-
 bi carissimum tractaverit Pater Æternus,
 quando desertus ab omnibus planeque de-
 solatus, infandos inter cruciatus, ex infami.

a. De Canum fide vide S. Ambrosium lib. 4.
 hexam cap 4 Plinium lib. 8. cap 40 toto.
 Scaligerum Exercitat. 206 num 6. & Lip-
 sium Centur 1 ad Belgas, epist 44. De aliis
 animalibus paria habes apud P. Ioan. Bapti-
 stam Sancti-Iur de cognit. & amore Christi
 lib. 1. cap. 7. sect. unicâ.

mi ligno pēdebat. Tunc temporis Christus ipse à *Patre* se *derelictum* fuisse, palàm professus est: (a) eâque nocte, quâ capiendus erat, *cœpit contristari & mœstus esse*; idque adeò, ut, *Tristem esse animam suam usque ad mortem*, (b) hoc est, mortiferâ tristitiâ confici se, excruciarique affirmaret. Quo rerû statu sine dubio tædium fastidiumque maximum suscipere in se voluit: illudque ipsum, quod optabile prius & facile apparebat, tantâque gestientis animi voluptate cogitabatur, ut diceret, vehementissimè se exoptare tempus ac diem illum, quo *baptizari* deberet *baptismo* dolorum, à vertice nempe ad talos usque pœnis tormentisque variis repleri; & *coarctari* se; animumque suum affligi, quòd desiderii istius expletionem proferri dilatarique videret: (c) illud, inquam, ipsum, acerrimo nuper summoque studio concupitum, usque eò deinde, in nostri languoris debilitatisque solatiû, fastidivit, ut Caro pati detrectaret, quod à gratissimis antea creberrimisque votis Dominus expetiverat. Verumtamē in desolatione hac tali tædioque admirabili constitutus, profundissimè nihilo-minus, si umquam aliàs,

N defixam

a Matthæi 27. v. 46. b Matth. 26. v. 37, & 38.

c Lucæ 12. v. 20.

defixam animo suo hærere prioris decreti
propositique radicem, & interius divinæ
virtutis fundamentum, apertissimis ipse cla-
rissimisque argumētis planissimè ostendit.
Hinc factum est, ut ingenti magnoque ani-
mo suum illud repeteret: *Non mea voluntas,
sed tua fiat;* (a) atque ut singulari cum alacri-
tate hostibus obviàm progressus, intrepidè
discipulos compellaret, diceretque, *Surgite,
eamus:* (b) letior, scilicet, paratiorque ad tra-
dendum se in manus inimicorum, à quibus
tam amarum lethiferumque sibi calicem
porrigendum non ignorabat, quàm ipsi-
met essent ad capiendum, illustrissimum
nobis hac ratione utilissimumque exemplū
relinquendo, quo nos modo, desolationis
ariditatisque tempore, gerere debeamus.

Plurimum sanè refert, (juvat etenim plu-
ribus istud inculcare) ne consolationes in
Oratione putidè quærantur, magnoque in
discrimine versantur, quicumque easdem
quærunt. Eam ob causam non possum,
quin hoc loco subjungam salutarem impri-
mis, atque utilem doctrinam Venerabilis
Patris Ioannis de Avila, ita loquentis ac
consulentis: *Abnega, inquit, eorum id, quod te
ad gustum & delectationem invitat: neque eam
pro.*

CAPUT XXVI. 291

procura antè, quàm detur à Deo. Exercitatio tua & occupatio sit, purè & absq; solatio, in lectione pia, in precibus, pœnitentiis, confessionibus, communionibus, in obedientia & aliarum virtutum actionibus, pro Christo pati: sic enim recto itinere contendes, procul ab omni aberrandi periculo. Hac nimirum via est, quâ Dei Filius hominibus monstravit: hac illa Cruz est, quæ clavus instar, calum aperit omnibus, qui eam secum portant. Bone Deus, quàm Tibi pauculi, quàm sibi ipsis serviunt multi! Quot sunt sui-ipsius amatores, qui post te ambulare se dicunt, & ambulant post se-ipsos? Hac velim unusquisque consideret, studeatq; divina se voluntati conformare, illam pro fine habeat, non suas voluptates, siue oret, siue confiteatur, siue communice, siue quodcumq; aliud sanctû exercitium obeat. At subtilem hîc fraudem cernere est, quâ multos ita captos vidi, ut intemperanter incredibiliq; cum desiderio, accedere gestirent ad sanctissimû Eucharistia Sacramentû, non ad fructum percipiendû, qui in Sacramentorû usu spectandus est, & ob quem à Christo Domino sunt instituta, sed ut delectatiûculis suis ac lacrymis potirentur. Mella sectâtur isti in rebus divinis, non verò Crucem, quæ sola salutem est datura, clareq; iidem demonstrât, & nihil se proficere, & sodalibus praterea suis occasiônẽ præbere, ne

*proficiant: quæ mala si quis optat effugere, solam
quærat Dei voluntatē, & contemnat cetera. O
Amor proprius & philautia, quàm verè in
caussa es, ne vitiis suis careant vel ipsæ res
spirituales! Pulchritudo utiq; illa, quā Lu-
cifer in cælis desiderabat, spiritualis erat: sed
quoniam ipsi non conveniebat, nec divinæ
eam volūtatī permittebat, fulminis instar è
cælo decidit, & voluptatē quæredō, in mi-
seriam incidit sempiternam, suæque amisit,
dum ad aliena miser aspirat. Quibus, obse-
cro, rebus adductus Dei servus, quietem af-
fectat animi, excellentiam sanctitatis, atque
abundantiam gratiarum? Num fortè, ut si-
bi-ipsi placeat, quando bene sibi esse adver-
tit? an, ut placeat Deo? Hoc posterius si spe-
ctat; tunc hominem Deo placere sciat, cum
illis contentus est, quæ ab ipso dantur: non
autem, dum in iis conquiescit, quæ proprie
cupiditati blandiuntur. Si, Deo ita volente,
desolationes tibi accidant, si persecutiones
ac mœrores, & mille incommoda alia valdè
affligant, tuque interea bono sis animo;
tum enim vero Dei te voluntati studere
probabis, non tuæ. Lacrymas ipsorum
Apostolorum, & quem præferebant amo-
rem, nomen ac titulum amoris mereri
Christus negat: amorem autem appel-
lat,*

lat, si Crucem suam, & absentis desiderium patienter ferant. *Si diligeretis me*, ait, *gauderetis utique, quia vado ad Patrem.* (a) Amare, est pati: amare Christum, est beneficiis malefacta compensare. Melius de Deo sensisti, quando pressâ irâ injuriam accepisti, pœnam lætus subiisti, molestias vexationesque pertulisti, quàm cum lacrymatus es, cum consolatione plenus, & extra te raptus fuisti. *Hoc sentite in vobis*, inquit beatissimus Apostolus, *quod & in Christo* IESV. (b) Quod verò illud? contēptum, paupertatem, humilitatem, abjectionem, qualem sensit ille, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo: sed semet ipsum exinani vit formâ servi accipiens. in similitudinem hominū factus, & habitu inuentus ut homo. (c) Hic sēsus est Christi: reliqui sensus sunt humani. Sensus Filii Dei, isque nullo modo fallax aut mendax, est perferre pœnas, cruciari & affligi: sensus verò carnis, pascere se delitiis spiritūs, haudquam immodicè expetendis, nisi minimè quæsitæ à divina liberalitate spontè offerantur. Tu da operam ut velis, quod vult Deus; atque tum demum securus tibi per-

N 3

suade,

a Ioan. 14. v. 28. b epist. ad Philip. 2. v. 5.
c ibidem, v. 6. & 7.

suade, lacrymas tuas & devotionis, quam sentis, teneritudinem utilem esse, nihil hæsitans, rectâ te viâ ambulanti, nusquam offendere aut titubare. Quæcumque ad hanc normam & regulam exacta non sunt, mille crede erroribus fraudibusque obnoxia. Fit quippe per frequenter, ut vehementes isti spiritus atque erga Deum affectiones, ex sensuali & imperfecto animo proveniant. verè enim Deus, uti par est, non amatur; sed sensus ille & gustus sensibilis, qui dulcedinem istam & gaudium efficit circa Deum, & non circa divinam voluntatem. Non abnegârunt se istiusmodi homines, nec sibi renuntiârunt, hoc uno ceteroquin modo apti futuri ad mandatorum divinorum observationem, quæ à vera caritate proficiscitur. Quantum suavitas illa perseverat, tantum proficiunt, nec hilum ampliùs simulatque evanuerit; tum verò repente videas iratos, inquietos, prudentes ad malum, in bono languidos, ad vitia effrenes: è quibus facile conficias, quod aiebam, eorum amorem non Deum spectâsse, sed ipsosmet; & consolatiunculæ istius bolum magis in pretio fuisse, quàm Christum. Hi tales simillimi sunt infantibus, quibus,

ut flere desinant, dulciaria mellitasque
 placentas præbemus: & cessant sanè illi
 quamdiu comedunt, verùm à cibo ad eju-
 latum mox suum redeunt, manifesto do-
 cumento, non Patris imperio, sed brevi il-
 là gustûs illecebrâ captos, lacrimas se tan-
 tis per continuisse; nec obedientiæ, qua-
 lemcumque moderationem istam, sed gu-
 læ commodique proprii studio, ex integro
 tribuendam esse. O quot hodie reperiun-
 tur ejusmodi parvuli, Deo immorigeri!
 qui si fortè contentiosè aut iniuriosè non
 agunt, si non murmurant responsantve, si
 ab inutilibus fabulis & maledictis absti-
 nent, si temporis rationem habere viden-
 tur, non id propterea faciunt, ut Deo pla-
 ceant, ejusque jussu impigrè exsequantur; sed
 quòd aliquod devotionis dulciarium pro
 voto acceperint, cujus interim gustu occu-
 pantur. Aufer illud, & nullo negotio obser-
 vabis, lacrimas & desideria ista non amoris
 divini fuisse, sed proprii: ita enim Deum
 offendunt & contemnunt, ut hac cessante
 dulcedine, totus quoque ille qualiscumque
 amor cesset. quasi verò in prosperitate, re-
 rumque omnium abundantiâ, amicitia sin-
 ceritas cognosci queat, & non potius, cum
 laboribus, egestate, multiplicique malorū

ac miseriarū genere oppressi jacemus. Nolum te nescire, ô bone, homines sæpè leves, nullius animi, & à Spiritūs sancti gratia inopes, majori ex parte, atque ut plurimum, spirituales hanc dulcedinem, interiorēque affectum persentiscere, quem sinceri Dei amici non semper in se experiuntur: fierique assolet, ut facilius talibus permoneaturis qui minūs profecit, & imbecilliore abjectiori que est animo, ac perfectæ consolationis naturā ignorat, ideoque devotiunculæ cujuspiam sensu oblato, continuo illum amplectitur, perinde ac si vera eo vita contineretur.

Illud sedulò item diligenterque animadvertatur oportet, suavitatem hanc & devotionis affectum, frequenter non ex copia & abundantia gratiæ proficisci, sed arguere animi, illius inopiā laborantis, extremam paupertatem. Quis miretur, exiguā & minimi valoris reculā plurimum delectari pauperem. Exempli causā. Si vini generosioris haustum offeras homini, qui satis jam superque biberit, parū illi gratum facies, nihilque admodum recreabis: at verò eundem sitibundo si dederis & vehementer desideranti, mirifico hunc gaudio exultantem conspicias. Similiter
qui

qui ebrii non sunt pleni que vino divinæ caritatis & gratiæ, siquid in devotione suavius sorbeant, tanti id faciunt, ut jam sibi in celo esse, & sempiterno ævo perfrui videantur. Ajunt, se à Deo visitatos; lacrimas suas mirantur, vehementerque latantur ac triumphant: cum revera omnia ista modicum sint aut nihil. atque ut aliquid esse fateamur; fortassis, uti diximus, quidquid id est, à caritatis spiritusque indigentia progignitur. Qui autem masculino & genuino amore dives est, in tanto pretio non habet devotionem sensibilem, neque illam sibi finem constituit; sed ad patientiam, ad mortificationem propriam, ad amorem crucis, ad tolerantiam injuriarum, & ad reliquas virtutes exercendas, sibi que acquirendas eadem utitur: quod iudicatum signum est, maximumque argumentum spiritus gratiæque exuberantis. Hac ex causa observabis, hominem rectum & perfectum, cum magnâ gratiæ copiâ & spiritualium donorum ubertate perfunditur, atque à Deo vocatur, non respondere per istiusmodi sorbitiones & gustationes; sed alacritate quâdâ & vigore animi interiore, qui vivo serioque, pro eo qui vocavit, patiendi desiderio, & firmo divinam volun-

N s. tatem

tatem implendi proposito, decretoque innititur. Ita Iob, *Vocabis me*, inquit, & ego *respondebo tibi*. (a) Et quomodo respondebis, vir patientissime? quomodo verò, nisi patienter fortiterque tolerando res adversas, iacturam fortunarum, morbos, desertiones, plagas, paupertatem, tentationes Demonis, & quidquid cruciat, aliasque virtutes strenuè exercendo. Ita Paulus Apostolus, simul Deum vocantem audit, haudquaquam ea respondit, quæ puerilem aliquè ad cōsolatiunculas istas affectum ostenderent, sed generosum planeque virilem magni animi sensum testatus agebat: *Domine, quid me vis facere?* (b) velut dicturus, Habe mi Deus, voluntatem meam tuæ subditam; in tuas ipsam manus integerrimè configno: Tu eam accipe, & quod lubet, impera. Deus deinde ipse, suum esse Paulum, & à se unicè dilectum, atque electum, demonstraturus, Ego, ait, *ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati*. (b) Hoc nimirum est indicium fidelis Christi servi: hic verus titulus eorum, quos præ cæteris ipse diligit. produnt illos non dulciariola suavesque istæ affectiunculae, sed

a Iob 14. vers. 15. b Actor. 9. vers. 6, c ibidem versu 16.

sed magna in laboribus, in angustiis, infamia, falsis testimoniis, inopia, necessitatibus, & iis omnibus quæ hominem affligunt, carniq; ingrata ac molesta accidunt, magna, inquã, & invicta in hisce omnibus patientia. Illo pacto, Deo vacanti rectè beneq; respondetur. Divina etenim vocatio, insignia quædam ab eo quem vocat, & singularia obsequia exposcit, nisi Conditori ille suo turpiter velit esse ingratus. Quapropter tunc à Deo te vocari atq; moveri intelliges, cum ipsi perfectâ divinæ voluntatis executione & impletione respondebis, etiamsi propterea fortunarum, vitæ, & honoris præsentissimum periculum foret subeundum. Hæc res unâ est, quæ hominem justum efficit perfectumq; & illustrem, ac Iesu Christo similem, si non nisi obiter, atque ut ita loquar, per modum sorbitiunculæ, in hac vita cōsolationes sentiat, perpetuus verò sit in exereitio crucis, nec minimum in ejus amore intepescat.

Adverte præterea, Dæmonem diledine nonnumquam & devotione aliquâ animum demulcere, quò spiritali hac gula debilitatem magnam inferat carni: atque ut animus sibi præfidens, multum fatigetur; verum credendo esse spiritum quem

quem intus percipit, falsoque isthoc sapore illectus, immodicè se exerceat vigiliis, prolixioribus orationibus, nimis jejuniis, & cibi somniq̃ue necessarij subtractione: quibus sine modo & mensura sanguis consumatur, atque ita hac immoderatione, exercitia utiliora Deoq̃ue gratiora impediuntur. Ex quo capite alter quoq; dolus existit, ut anima, cū his cōsolationibus abundat, perfecta sibi videantur. Hinc porrò negligens efficitur, nec ulterius ad virtutes sibi comparandas contendit, de majore profectu nihil quidquam sollicita; quia purissimo, si Superis placet, Dei amore veroque spiritu abundè instructa.

Sed in aliam quoque insaniam hi tales à Dæmone abducuntur: quando quidem sapore hoc & suavitate spiritūs (ut ipsi appellant) imbuti, in omnibus viæ vitæque spiritalis exercitiis aliud omninò spectant nihil, præterquam sensum devotionis, ac delectationem, in ejusmodi cupedias effusissimi, voluptatum suarum sordidi gulosiq̃ue amatores & sectatores, nec finem habentes aliū quā se ipsos. unde sensim, justo Dei judicio, hīc in gravia peccata, & post hanc vitam, in æternas tandem pœnas ac misérias labi permittuntur: quia excel-

sus

mou

sus ille Dominus humani cordis intentionem & profundum contuetur. Atque utinam mi frater, cibi potusque delicias appetivisses potius, & carni tuæ, factus ventris mancipium, hoc delectationum genere satisfecisses! nam ex ipso tandem fastidio, malo tuo medicina nata esset. Vtinam suavitatem illam sensuum divinorum expertus numquam esses: quia futurum erat, ut æstimare eos nescires, atque eo loco habere quem merentur, virtuti, nimirum, patientiæ, & crucis exercitio eosdem postponendo! Sapor quippe iste prior fortè numquam in tantum te decepisset, ut ipse fieret finis operum tuorum, cum ignorare non possis, certè non debeas, Magistrum nostrum Christum IESUM, Crucem sibi propositam semper habuisse, à Cruce vitæ initium duxisse, & in eadem cruce amore tui, vitam clausisse: idque ideo, quod verus & germanus amor in virtutum lateat profundo, turbidisque se rebus præcipuè exserat. Atque hoc idem de reliquis assero virtutibus, sicuti si initium sincerumque humilitatis ac patientiæ desiderium mentem vehementius accendat, notatur quamprimum & apparet hic amor exterius; cum ea quæ dolorem adferunt, animo quieto &

jucundo, aut saltem non iniquo, toleratur: quod ipsum si in Dei fiat gratiam, de amoris sinceritate nefas sit dubitare: alia verò omnia suspecta sunt, nec solido nixa fundamento. Non paucorum hoc tempore sanctitas magnis constat desideriis in oratione, & magnis vicissim peccatis in conversatione. In illa deflemus Christi patientis dolores, at non diu post, fratribus nostris & proximis eisdem conamur infligere. In illa veneramur patientiam filii Dei: per iram deinde omnia facimus. in illa per horam unam filemus: post illam dies totos fabulis conterimus. Si planè de spiritu profectuque nostro loquendum sit, hoc unum impensè laboramus, ut silentio aliquo & oratione, ac cogitatione de Deo suscepta, velut pretio, ad solatia utamur & delectatiunculas hasce colligendas, tum verò postea iidem ut simus, qui ante. ficta est igitur & vana nostra sanctitas: numquam etenim crescit, neque id agimus, quod unum maximum est omnium, & in quo sunt omnia. Multi, prò dolor! multi hoc itinere incedunt, totoque idcirco cælo aberrant. **DEVS Opt. Max. iis misereatur & medeatur. Amen.**

Res est profectò, quæ videntes meritissimò

CAPUT XXVI. 303

mō percellat & obstupefaciat, in tantā taliū
 multitudine, paucissimos esse, qui errorem
 suum agnoscant. Interroga illos, & vide,
 num quem ex omni turbā reperiās, qui non
 credat constanterque asseveret, eò quòd te-
 nerè afficiatur & lacrimas fundat, perfe-
 ctum jam se esse, plurimum sapere in rebus
 spiritualibus, eaque sanctitate præditum,
 quæ non uni sibi, sed aliis insuper sufficiat:
 adeoque certa se & manifesta signa habere
 ac pignora sedis, in felicissimo Dei regno
 aliquando sibi assignandæ. Omnis hæc te-
 meraria & stulta confidentia nascitur è re
 admodum periculosa & multis communi,
 quæ est defectus cognitionis veri spiritūs
 Dei, dum suæ quisque opinioni adhæret,
 idque melius iudicat, quod placet, quàm
 quod oportet: & sequendum sibi ducem
 credit appetitum potius devotionis sen-
 sualis, quàm spiritum & doctrinam Chri-
 sti, præcipientis, ut se in omnibus homo
 abneget, ut voluntatem suam divinæ pe-
 nitūs conformet, atque ut studeat per-
 fectæ sui ipsius mortificationi. Hinc infe-
 riores animæ vires pravæque cupiditates
 tam sunt vegetæ, feroces & insolentes, ut
 miseriis istis obnoxius, è secessu spirituali,
 in quem se abdiderat, vix ad homines re-
 gres-

gressus, propriam continuè quærat æstimationem. Amabo te, mi frater, quid istuc rei est: Ibi solitudinis amans recludis te, & strepitum omnem vulgiq̃ue celebratam odisse videris, tibi uni & Deo tuo vacaturus: hîc à meditatione pia etiamnum recens, inanis gloriæ appetentior, inclarescere optas, laudésque ubiq̃ue tuas decantari. Ibi peccata deploras: hîc iterum deploranda committis. Ibi pulverem te esse affirmas, cænum & cinerem: hîc jurare penè ausis, cælum esse te, meliori q̃ue quàm ceteros ac nobiliori carne & sanguine compositum; cum tamen omnes unius atque ejusdem simus vitis palmites, aqua ex eodem hausta fonte, ab eâdem nati radice fructus. Laudas ipse te, venditâsque magnas illas, quas in oratione didiceris, veritates, de q̃ue eximia quadam & rara divinarum rerum cognitione gloriaris: atqui hîc plenum te nos immanibus mendaciis & miserabili cæcitare deprehendimus. Considera, quæso, ipse te attentius, & cognosces, totum te carnalem esse, propriæ voluntatis studiosissimum, ac res tuas amantem & deprædicantem: id q̃ue, quod dolendum est atque pendendum, non sine gravi ipsorummet spiritualium exercitiorum

C A P V T XXVII. 305

rum infamia: quoniam ita iis exterius occuparis, ut ob tuam perversitatem & malignitatem, nihil proficias interiorius. Quibus miseriis malisque omnibus dubio procul medeberis, si solam quæras voluntatem divinam, & nullibi, ne quidem in rebus sanctis ac piis, delectationem propriam confecteris. (a)

^a Consule Blosium Tabellæ spirit. §. 3. nu 7° & §. 4. num. 1. Instit. spirit. cap 7. Margaritis spirit part. 4. §. 5. & alibi.

C A P V T XXVII.

Gradus humana cum Divina Voluntate conformationis.

VT perfectam cum divina voluntate conformitatem assequamur in iis, quæ proximè superiori Capite percensuimus, rebusque incommotis, tam intrinsecis, quàm extrinsecis, in doloribus, infamia; necessitatibus, & afflictionibus planè omnibus; per ejusdem nos Conformitatis Gradus oportet ascendere, quos idcirco indicare pergo.

Primus Gradus est, Quidquid Deus immitit, patienter minimeque invitum aut repugnantem ferre, quantumvis molestæ res sint casusque adversi: neque tamen
ideò

ideò existimare, rem se magnam præstare; sed id solummodo, quod omninò necessarium ac debitum, valdè etiam imperfectos præstitisse scimus.

Heli sacerdos, ob cujus filiorumque peccata, Israëllem Deus castigavit, posteaquam sententiam adversus se domumque suam latam intellexit, repugnare haudquaquam ausus, insigni cum patientiâ, Dominus, inquit, est: *quod bonum est in oculis suis faciat.* (a) Hæc una illum ratio convicit patientiamque persuasit, nobis quoque persuasura, ne ejus Majestati repugnemus aut resistamus; si attentè eam libuerit cogitare: cum de bonis ipse suis, tamquam Dominus & possessor, disponat. Et si iniquum est, homini alteri adversari, jure eo, quod in rem suam habet, utenti: æquumne erit, contra Deum niti? Domino utique licet castigare servum suum. Pater filium tenetur corrigere. Iudex ex officio judicium in reum exercet. Nullus in his turbare ipsos potest aut debet: præterquam enim quòd rectè faciant, à justitiâ quoque ipsâ, vel lege naturæ, ad hoc obligantur.

Possumusne ergo velle, ut Deus, qui Dominus noster, & Pater, & Iudex est,
perire

• 1. Reg. 3. v. 18.

CAPUT XXVI. 307

perire nos sinat, munerique suo, nos non castigando corrigendoque, desit? sique grave adeo delictum censeatur, humanæ justitiæ contraire; divinæ obistere, quomodo licebit? Talibus ergo oculis atque animo res omnes aspiciamus, in veritate & fide sincerâ, tamquam à potente justâque Dei manu profectas; & eas sedatè feremus. repugnantia siquidem nostra sine dubio à fidei defectu oritur, cum hominibus irascimur obnitimurque, quasi à Deo nobis adversa non immitterentur; aut is nesciret quid rerum gereretur, qui sciens prudensque homines eligit in justitiæ suæ instrumenta, aliosque officii commonefaciendos: quibus propterea honorem, cultumque, tamquam Dei ministris, deberemus. Neque enim Reges solum terrenos, Iudicesque majores, verum omnes quoque eorum vicarios administratosque colimus & observamus: immo si quis horum alicui resistat, capitale illum crimen admisisse dicimus. Non minus divinam nos justitiam, in hominibus decet agnoscere.

Consideret itaque seipsum homo, servus ac vile mancipium, ex parte una; ex altera verò Deum, Regē Iudicēmq; æquissimum

num, reperiaturque cum animo suo id quod Abbas Pastor in omni causa dicendum suadet: *Quis sum ego? (a)* qui voluntariē iudiciumque meum præferam diuino? Quod si alium hominē iudicare, aut apud se & in animo suo de eo queri, nefas est: quare Deum iudicemus, deque ejus Majestate, quasi se verius subinde quàm deceat, nobiscum agente, conqueramur? Accedit, quod impatiētia nullum laborem molestiamque levet, sed eandem duplicet potius augeatque, non aufert illa à nobis Crucem, sed facit. ut sine Christo eam feramus; quæ gravissima est desolatio, & onus intolerabile.

Secundus Gradus est, Adversitates & dolores hilariter ferre ac libenter. Rex David, antequam nōset Deum velle, ut filius, quem illi Bethsabæ pepererat, moreretur, ut flebat! ut jejunabat! ut orabat, prostratus in terrâ! simul verò Dei voluntatem puerique obitum intellexit, lætior de terrâ surrexit, *Et lotus unctusque, ingressus est domum Domini*, ut Deum adoraret ei que gratias ageret: cibum deinde poposcit, erectusque jam & excitatus ipse, *consolatus est Bethsabæ uxorem suam. (b)*

San.

^a Pelagius libello 9. num. 5.

^b 2. Reg. 12. à v. 15. ad 25.

CAPUT XXVII. 309

Sanctus Iob, miseriis undique cooper-
tus, dicebat: *Hæc mihi sit consolatio, ut affli-
gens me dolore, non parcat, nec contradicam
sermonibus Sancti, (a)* hoc est, voluntati
Dei; qui solus ex se & naturâ suâ sanctus
est. Christus est Dominus noster, cum su-
pra modum tristis esset, & lethali tædio
oppressus sanguinem sudaret, simulatque
Angelus postremum divinam illi volun-
tatem repræsentavit, tamen in re impri-
mis molestâ (tam infamem scilicet mor-
tem subeundo,) implendam recreatus con-
tinuò confirmatusque est, & tristitiam tæ-
diumque omne repellens, magno animo
alacerque surrexit, atque carnificibus suis
obviâ processit, (b) Maxima consolatio,
gratissimusque quem illi Angelus adferre
poterat nuntius, confirmatio fuit volûntatis
divinæ. Apostoli hac ipsâ consideratione
armati, inter medias, quas patiebantur, per-
secutiones, *ibant gaudentes.* (c) Gaudium
istud è fide prodire debet, quam de Deo
habemus, èque perfecta bonorum & com-
modorum, ab rebus adversis in nos redun-
dantium, cognitione. Attamen si Deum
verè amaremus; ad quietissimos nos paca-
tissi-

a Iob 6. v. 10. b Matth. 26. v. 46.

c Actor. 5. v. 41.

tissimosque reddendos, aliud nihil requireretur, quàm hoc solum, scire, ipsius fieri voluntatem: quod unum inexplicabilem lætitiā potest conciliare.

Sancta Lydwina, virgo sanctissima, incredibilibus doloribus morbisque exercita, voluntatem suam in Deo penitissimè defixerat, pacatæque animo ista identidem repetebat: *Hoc mihi, Domine, acceptissimū erit, ut affligens me dolore, non parcas: cum tua voluntatis impletio sit mihi summa cōsolatio.* (a) Atque ita profectò res habent, neque huic simile solarium reperire licet. Immo sincerum Christi amatorē repudiare potius decet ceteras consolationes terrenas, nullamque querere, nisi eam quæ in patiēdo consistit, unum unicum laborum suorum levamentū habendo ista Christi verba: *Non mea voluntas, sed tua fiat*, (b) adeò ut huic Gradui proprium sit, non solum gaudere cum aliquid patimur; verum nullam etiam appetere consolationem. Hæc ipsa lætitia, remedium est sensûs & doloris nostri, ut tantò suaviùs jucundiùsque necessitatem quamcumque feramus: quemadmodum qui gravi perfunguntur opere, laborem suum cantu levare assolent.

Ter-

a Sur. tom. 7. mihi pag. 288. b Luc. 22. [v. 42.]

CAPUT XXVII. 311

*Tertius Gradus est, Quæ nos affligunt ferre cum gratiarum actione, magni ea beneficii loco reputando. Iobus horæ unius spatio, liberis fortunisque suis omnibus spoliatus, & tot tantisque calamitatibus circumventus, atque intra brevissimum tempus (horulæ, non amplius, intervallum fuit) ex Rege mendicum se factum cernens, laudabat nihilo secius Deum, & dicebat: *Sit nomen Domini benedictum, (a)* auctis deinde miseriis suis, lepræque & *ulcere pessimo percussus à planta pedis usque ad verticem, beneficium se accepisse professus; Si bona, ait, suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus? (b)* Quæ ratio & argumentatio ut robur habeat, evidenterque concludat, uti revera concludit; supponit, & hoc, & illud, nempe non bona tantum vitæ hujus, sed mala quoque, resque adversas, beneficia esse divina: nec æqualia dumtaxat, verum tribulationes molestiasque, beneficia præstantiora. Hoc igitur modo Iobus secum ipse ratiocinabatur. Si bona temporalia, fortunam prosperam, & opes, quæ tamen in minimis Dei beneficiis sunt numeranda, læti ac lubentes ab eius manu accepimus; quare non eodem*

a Iob 1.v.21. *b* Iob 2.v.7.& 10.

animo mala, adversitates, ac molestias suscipiamus, beneficia utique incomparabiliter maiora? præsertim à quo tempore illis tollerandis IESVM imitamus, Deique Filio similiores efficimur. Hinc itaque in modum cum suas sanctissimus Iobus calamitates intrueretur, quo, nisi nobis ipsis fraudi esse velimus, aspici debent; gratias Deo agebat, eumque laudabat & benedicebat. Et verò etsi, uti sanè sunt, beneficia non essent, adhuc tamen non pro bonis tantum, ab ipsius manu provenientius, verum & pro quibuscumque rebus aliis, etiam malis, gratias agendo, Deum nobis singulariter devinciremus. Nam si, quod dici solet, ut prudenter quis agat, hominumque sibi voluntates demereatur, tum quoque, cum quid malè nobis fecerunt, gratiæ ipsis agendæ sunt: quantò magis Deus obligatum se fatebitur illi, qui in omnibus quæ eveniunt gratias agit? quia dum sic grati esse assuescimus, tametsi res malæ sint, easdem in bonas transformamus, Sancto Chrysostomo attestante: *Passus es aliquid mali, sed si velis, non est malum, Age Deo gratias, & mutatur malum in bonum.* (a)

Quartus

a S. Chrysost in Epist. 1. ad Thessal. hom. 10.
mihi pag. 1475.

Quartus Gradus est, Misérias præsentés ferre, cum desiderio plures maioresque tollerandi: quemadmodum Christus, qui de seipso cōfitebatur, coarctari se & affligi, eò quòd nondum venisset tempus passionis suæ, quam vehementissimè ipse expetebat, quò se totum omni suppliciorum genere excarnificandum traderet, adeoq; doloribus operiretur, sicut illi, quos *operuit mare*, & submersi sunt quasi *plumbū in aquis vehementibus*, (a) quemadmodum, inquam, Servator noster interea dū id fieret, desiderio immenso angebatur & æstuabat, cumque jam aquis tribulationum in Cruce propè obrueretur, *sitire se*, (b) etiā tum testabatur: quæ sitis voluntatem sine dubio ardentissimam, animumque plura patiendi avidissimū indicabat. (c) Multos hac in re benignissimus IESVS habuit imitatores, & non ita pridem Apostolicum è Societate nostra Martyrem, P. Carolum Spinolam; qui per omnem vitam, etsi quod pro IESV suo pateretur, abundè semper suppeteret, alia atque alia nihilo-minus & graviora assidue perpeti exoptabat. quod suum asperrima quæque perferendi incredibile desiderium

O egregiè

a Exod. 15. v. 10. Vide Psalm. 68. b Ioan. 19. v. 28. c Lud. de Ponte part. 4. medit. 59.

egregiè ipse prodit, ad Sociorum unum ita scribens: *Si pati aspera non poterimus, at saltem delectabit spectare quæ alij tolerarunt, eorumq; nos flammis accendere & parare. Ecquando erit illud tempus! ô dies! ô hora! ô momentum! O Pater, quanta suavitas, vel cogitare secum pœnas mortis pro Christo tolerata! Ecquid ergò erit ipsum mori?* (a) Hæc talia dicebat ille cogitabatq; , inexplicabili patiendi studio planè accensus, neque unquam tantis incescit lætitiis, quantis cum pro Christo Domino vivus exultus est. (b) Sanctus quoque Franciscus Xavierius, dum cælestibus deliciis perfunderetur, Deum rogabat, modum iis faceret, exclamabatque; *Satis est, Domine, satis est*: (c) verum ardens illa, quâ conficiebatur, patiendi sitis expleri non poterat, sed graviorum laborum molestiarumque desiderio dicebat: *Amplius, Domine, amplius, amplius.* (d)

Audiamus nunc quoque, si placet, quis sequioris imbecilliorisque sexûs, Creatori suo placendi desiderio confirmati, sensus hæc de re fuerit & iudicium, Vnam hoc loco produxisse sufficiet Venerabilem Virginem,

a Vita cap. 3. *b* ibid. c. 18. *c* Tursell. Vita lib. 6. c. 5. *d* Hist. Societ. IESV l. 3. num. 43.

CAPUT XXVIII. 315

nem, Dominam Ludovicam de Carvajal, quæ usu & experientiâ propriâ erudita, de se ipsâ asseverat; Quantum intimè se cum Summo Bono conjungendi piæ voluntatis ardor increaseret, tantumdem affectum quoque, & vivum inflammatumque, inter mille cruciatus, pro eodem moriendi desiderium crescere, & augeri. Addit deinde ista. *Nulla alia mihi superest felicitas, aut gloria: neque rationem modumve reperio, ut voluptas illa & delicia, quibus in cælo nos fruturos cogitamus, me oblectent, nec ullo modo de hac materiâ cogitare possim, aut loqui. Quod si ad hoc ipsa me cogam, ariditatem sentio, adiutusque, ut dicebam, omnes mihi clausos experior. Verùm simulatque Deum cogito, tota mox anima mea inebriatur desiderio perfectissimè se cum infinitâ illâ Bonitate consociandi, nasciturque inde cupiditas & desiderium aliud, pro ipso mortem obeundi: quo uno omnes affectus, cogitationes, & gaudia mea omnia continentur. Clariùs fortassis hunc suum patiendi amorem eadem Dei famula manifestavit, quando ita loquitur: Plura ista hujus voluntatis anima in voluntatem Dei, transformationis affectio, maximè tum meretur, cum contenta illa est, non plures pati tribulationes pro Domino nostro, quàm ipsi placeat: cum-*

O 2

que

que ea in re suavisissimis se Christi vestigiis, tan-
 to opere ad sui sequelā allicientibus, insistere non
 posse videt unde fit ut aliquādo in eodem spiri-
 tu, duo isti excellētissimi affectus cōiuncti repe-
 riantur: conformitas nēpe perfectā cum volun-
 tate Dei, & desiderium efficacissimum vehe-
 mentissimumq; vitam ipsam, per mille oppro-
 briorum tormentorumq; genera, eidem conse-
 crandi. quod desiderium cū non impletur, in
 acerbissimos dolores convertitur, quibus sola
 ejusdem desiderij exsecutio mederi posse videtur.
 Angitur intimis sensibus & tantum non mori-
 tur anima, præ cupiditate illā, quā flagrat, tem-
 poralem istam vitam, vehementissimos inter
 cruciatus, amore Summi quod diligit Boni,
 millies iterumq; millies terminandi: cujus op-
 tatissima sibi mortis dilatio & comperendina-
 tio, crudelissimum ipsi est tormentum. Nihil
 majori illa studio requirit expetitq;, quā vi-
 dere mori se immenso isto dolore, quem susti-
 net, & mori ideo, quia mori non possit: nec
 minùs tamen latatur, malum suum, quia
 sic vult Deus, esse insanabile. sicq; experiendo
 probat, quanti quāque acres & vivi sint,
 quos amor parit, dolores. discit etiam, confor-
 mitatis absolutissima, maximique doloris con-
 venientiam & conjunctionem, fragrantissi-
 mum esse pretiosissimumq; condimentum, ex
 iis

C A P V T XXVIII. 317

iis rebus compositum, quas humanum iudicium pugnare invicem, itaque contrarias opinatur, ut ubi summa est conformitas, ibi summum quoque, de non impleto desiderio, dolor reperiri non posse videatur. evenitque adeo, ut quod hæc melius intelligere altiusque penetrare conamur, hoc amplius luce speratam destituamur, tenebrisque mersi relinquamur. Nam una & sola est lux Servatoris nostri IESU, quæ maximopere nobis detegit declaratque operis huius excellentiam, Divinitati ejus singulariter reservatam debitamque, ante cujus omnipotentiam impotentia omnis fugit atque evanescit. (a)

a An huc usque Virginis huius religiosissima verba producantur, incertum habeo, digna tamen sunt, quæ talem Auctorem præferant. Idem pauculis aliis locis meminisse te velim, Lector, ubi ignoti mihi incertive Scriptores, maximè recentiores, nominantur.

C A P V T XXVIII.

Quantum ad Mortificationem, adque Intentionis puritatem, & cum Divinâ Voluntate Conformitatem, profit Obedientia.

EX omnibus, quæ hætenus diximus, incomparabile nos virtutis Obedientiæ pretium meritumque oportet æstimare. Opulentissima illa est & efficacissima, ad

cor hominis bonis spiritualibus implendū, maximisq̃ue locupletandum meritis. Illa aptissima est, ad animam, brevi tempore, ad insignem perfectionem perducendum. Illa vita est Angelorū, qui hoc vno cōtinuò occupantur, ut Dei volūtatē, à superioribus sibi Angelis significatam, exsequantur. Illa perfecta est imitatio Filii Dei, passionum perturbationumq̃ue animi quies, cordisq̃ue tranquillitas. Illa pax animæ, volatus ad cælum, & causa progressūs spiritualis. Illa denique perfectionis est compendium: & quidquid alibi de Mortificatione propriæq̃ue voluntatis renuntiatione, quidquid de Intentionis puritate, & cum voluntate divina Conformitate differuimus, illud universum in consummatâ Obedientiâ reperitur, atque in illâ, & per illam, re ipsa exercendum, inq̃ue opus est deducendum.

Certum est, ad Mortificationem suiq̃ue abnegationem, aptius medium nullum esse, quàm Obedientiam: quoniam si perfecta illa sit, sensus omnes, appetitiones, & potentias coërcebit, neque iis nisi rectè ordinateq̃ue utetur. quod non in sensibus tantum potentiisq̃ue materialibus locum habet, verum in spiritualibus quoque, in-

relle-

tellectu nimirum & voluntate, quæ difficilius domantur alterique subjiciuntur. Quia uti per Obedientiam aliena impletur voluntas? sic perfectè Obediens propriam voluntatem habere non debet: hocque pacto integra sui abnegatio obtinebitur, implebiturque id, quod præcipuè ad Dei voluntatem exsequendam necessarium esse dicebamus, scilicet, ne propriam ullo modo voluntatem perficiamus.

Quare ecquod medium opportunius, ad res quasque pura intentione peragendas, & de divinæ nos voluntatis impletione securos reddendos, reperiri queat, quàm Obedientia? Duarum rerum, quas Intentionis sinceritas in se complectitur, quibusque illa perficitur, altera est, facere quod vult Deus; altera, id ipsum facere, quia Deus vult. Exploratissimum autem est, in faciendo quod Deus vult, neminem minùs falli, quàm obedientem: neminẽ deinde plenius sibi satisfacere, nemini de divinæ voluntatis impletione certius liquidiusque constare posse. Quin immo illusionem ac fraudes vaferrimi Dæmonis esse, pro comperto habere quis debet, quidquam ex iis, quæ Superior imperaverit, prætermittere, etiam si id fiat animo melius aliquid faciendi, etiam

si Angelus de cælo aliud suasisse videatur. Nulla major prudentia est, nulla inspiratio perinde sensibilis, revelatio nulla securior, quibus de divino beneplacito edoceamur, quàm obedientia: in tantū, ut qui ei se addixit, minimè dubius sit Dei se exsequi voluntatem, qui non addixit, equè sciat, se neque facere quod Deus vult, neque ullatenus rectam intentionem habere posse. Imperent licet Præsides quidquid volunt, & quomodo volunt, quales etiam cumque sint ipsi: attamen, nisi quid imperent, quod apertè malum est, tametsi ipsi sint mali, tametsi malè imperent, peccentque imperando; Dei etiamnum expressa testataque voluntas est, ut subditus obsequatur, usque eò, ut non sit discretio prudentior, non prudentia sapientior, nō sapientia divinior, neque regula cōmunior quæque pauciores habeat exceptiones, neque modus securior, neque ars brevior, certò semper, quod Deo placeat, faciendi, quàm quidquid est imperatum integerrimè exequi: ideoque regulæ omnes, quas dedimus, divinæ voluntatis agnoscendæ, Obedienti non sunt necessariae: quippe à quibus omnibus hominem absolvit eximitque virtus Obedientiæ.

Altera operis cujuscumque conditio, In-

ten-

tentionis spectans puritatem, quæ est, ut omnia fiât, quia sic Deo placet, in vero perfectoque Obediente similiter reperitur: quia cum hic non habeat gustum voluntatemque propriam; consequens est, ut eo, quod in nobis divinæ voluntati adversatur, voluntate, inquam, propriâ expugnatâ, res deinceps omnes ex divina voluntate perficiantur; Superiorem non aliter quam Deum ipsam aspiciendo, ejusdemque verba, velut Oracula, & Ordinationes, Constitutionesque de cælo lapsas, admittendo.

Accedit, quod voluntatis humanæ cum divinâ conformitas, perfectæ Obedientiæ in primis sit propria. Quemadmodum enim Obediens, alieno subditus subjectusque imperio, ad quascumque incommoditates, ex Moderatorum præscripto sustinendas, paratus esse debet: ita quia propriâ caret voluntate, nihil quoque habet, quod in re ulla, quam facere jubetur, divinæ contradicat repugnetque voluntati.

Non est præterea, quod perfectus Obediens quidquam limitet, aut ad has illasve res se adstringat: verum generosissimè, cum resignatione quadam universali, ad omnia, quæ imperabuntur, sit paratissimus: quod propositum destinatioque animi facit, ut

O s

nullam

nullam non rem, & imperium quodvis promptissimè admittat & amplectatur. Quòd si porrò cum iis, quæ Deus vult, conformari nos oporteat, quando elementis, aliisque creaturis ratione carentibus, ipsis quin etiam peccatoribus & infidelibus, tamquam instrumentis, utitur: quòd si celi deinde aërisque intemperiem, si invidiam odiumque mortalium, eorundem injurias contemptumque patienter ferre debeamus; quid sit, quamobrem Divinam ejus Majestatem, instrumentum nobilius adhibentem, & cui honorem cultumque debeamus, qualis est Pater noster spiritualis, & homo quispiam Dei vicarius, neque rarò sanctissimus Deoq; carissimus, quamobrem, inquam, illam non pari animo patiamur & sustineamus?

Hæc adeò perspicua sunt, ut, nisi quis Obediens sit, voluntatem propriam nequam expugnet, divinam non impleat, neque cum Dei se beneplacito conformet: quæ perfectè Obediens præstat omnia, & quidquid usq; adhuc disputavimus de bonis commodisque, ex divinæ volūtatis executione provenientiis, simili modo de Obedientia intelligendum est: nam eam ob rem Virtus hæc tantoperè ab omnibus Ecclesiæ

clesiae Patribus celebrata, tantoperè à San-
 ctis usurpata, tantoperè ab ipsomet Serva-
 tore nostro amara fuit, ut Obedientiae stu-
 dio mori voluerit. Virtus hæc cæca dici-
 tur; eò quòd per illam divinæ voluntatis
 impletio, certa adeò efficitur. Neque enim
 Obediens aliud intuetur aut considerat,
 quàm solùm, ut imperata faciat; hæcque ra-
 tione cæcis, ut dici solet, oculis, beneplaci-
 ti divini scopum attingit. Quare si quis suū
 amare studet Redemptorem; hanc tam
 dilectam illi virtutem amplectatur. si quis
 divinam implere optat voluntatem; in hac
 ipsa virtute, quæ quid velit Deus declarat,
 conetur excellere, si quis semet- ipsum cupit
 vincere; huic eidem virtuti se devoveat, cu-
 jus præsidio de propriâ voluntate trium-
 phatur. si quis pacem amat reperire; secte-
 tur Obedientiam, à quâ adjutus, sine tur-
 batione omni & molestiâ vitam transiget.
 Siquis compendiario faciliq̃ue ad cælum
 itinere pervenire desiderat, per illam secu-
 rus ambulet, quæ plana & sine salebris via
 est. Respiciat homo in Superiore Deum,
 neque vel latum unguem ab ipsius volun-
 tate deflectat: nam tantum voluntati con-
 traibit divinæ, quantum adversus homi-
 nis, qui Dei locum obtinet, nitetur pugna-
 bitque

bitque voluntatem. Serventur altè infixæ uniuf-cuiusque animo verba illa, quæ IESVS Sapiencia æterna, de iis qui aliis præfunt elocutus est: *Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit.* (a) quis verò nisi dæmon aliquis, Deum spernat? Hanc ob causam dicebat nonnemo ex antiquioribus Patribus, eum, qui superioribus resistit, Diabolum potius quàm hominem appellandum esse. Magno enim vero discrimine separantur distantque Obediens atque inobediens: sunt namque velut extrema duo, inter quæ nihil medium intercedit. Aut enim cælestis est Angelus, qui obedit, divina voluntate implenda semper distentus: aut detestabilis est, & Lucifer aliquis, quicumque hominis Deum repræsentantis, vocem audire contemnit. (b)

a Luc cap. 10. v. 16. b Pleraque horum, cum voles, explicabit tibi quem nominavi ad finem cap. 22. eodem egregio sed non pro merito suo passim cognito. Volumine lib. 2. Capitibus aliquot, & toto libro ultimo. Alphonsus Rodericius part. 5. tr. 5. & S. P. Ignatii, de Obedientia, epist. absolutissima.

CAPYT

De uniformitate cum Dei voluntate.

A Voluntatis propriæ Abnegatione, Intentionisque puritate & cum divina voluntate Conformatione, gradum anima faciet ad uniformitatem, hoc est, ad tam arctam cum divino beneplacito cumque ipso Deo unionem, consensionem, ac fœdus, ut non duæ jam sed una voluntas esse videatur, ut non tantum velit quod vult Deus, sed illud ipsum velit, aliam cur sic velit causam non habens, quam quoniam sic Deus vult: ita ut quantum ad ipsum attinet, voluntas ejus propria prorsus supervacanea & superflua in mundo, totaque in divinum beneplacitum transivisse videatur, agendo omnia patiendoque, quæ Deo placitura poterit intelligere, tamquam si ex suâmet voluntate ea faceret, aut pro suo libitu, pari, aut majori etiam cum voluptate, laborem molestiamque præsentem sustineret: id quod eandem cum Deo potius, & uniformem, quàm conformem solum habere voluntatem, esse apparet. Conformitas enim duas significat voluntates, quæ consentiant & concordent; ubi licet difficultas aliqua

repugnantiaque interveniat, altera tamen alteri sese accommodet: uni-formitas verò eam dicit voluntatem unitatem, ut non duæ esse videantur, nec ulla difficultas aut repugnantia existat, sed ut unus perinde velit quod alter, quasi ex se illud & ex animo proprio vellet: tantumque abest, ut sibi ipsi quidpiam velit, ut perinde vivat, quasi sua voluntas in rerum natura non esset. atque si, quod fieri nequit, Dei voluntas omninò tolleretur, abduci non posset, ut quidquam vellet; quia aliam in se voluntatem non habet quàm Dei, istâ solâ suavissimè & velut naturæ ductu, sic se oblectando, quasi suo animo morem gereret. si item contingeret, ut necessariò rem aliquam in sui ipsius gratiam facere deberet, vim sibi afferi, maximumque supplicium experiretur: ita ut verè dici possit, ipsam non solum facere voluntatem Dei, verum etiam suam, dum facit divinam: ideo quòd non habeat voluntatem contrariam, animumque distinctum.

Ad hanc uni-formitatem omni studio quærendam, exhortatur nos Vir quidam admodum spiritualis, cujus oratio digna est quæ hoc Caput coronet: *Præterit*, inquit,

om.

omne id quod comprehendere potes, atque omnem creaturam, & conquiesce in sola voluntate Boni tui incomprehensibilis & infiniti. Hanc amplectere atque ama, quomodocumque res eveniant: sive prospera sint, sive adversa, sive secunda, sive plena periculis. neque enim ad maiorem dignitatem potest anima pertingere, nec quidquam efficere illustrius, gloriosius, majus, aut delectabilius, quàm si hanc habeat cum Deo conformitatem & amicitiam, ut idem velit cum ipso. Benedictus sis, ô Deus meus, Conditor & vita omnium, quia tu Creator cum sis, & creatura, tu Esse infinitum, & nos nihil ac miseria, pertingimus tamen ad tam sublimem supremam tuam Bonitatis participationem, ut voluntate tecum & iudicio conveniamus. Ais, Domine, bonum istud esse? idem & nos dicimus Vis hoc? & nos volumus. Placétne tibi, ut ipsos viginti annos, in cruce & tentationibus, planè desolati persistamus? hoc quoque lubentes acceptamus. Vis nos abjici, contemni, persecutionem pati? nostrum itidem hoc votum est, tuoque arbitrio jucundè placidèque gubernamur. An verò errare hac ratione possumus, aut re quapiam ad calum utili carere & destitui? A voluntate tam sancta & iusta, quàm est divina, quid mandari potest non iustum, sanctum, & omnibus numeris perfectum?

perfectum? Ille tam liberalis ac munificus Deus, quid ab homine aliud exigit, quàm quod divitias ipsi pariat & thesauros immensos? Quæ monita dabit benignissimum Numen, nisi quæ misericordiam spirent & sapientiam infinitam? Quam nos viam docebit, præterquam securissimam & planissimam? Quale consilium dabit, nisi fidelissimum, & maximi ad vitam felicitatemq; nostram momenti? Quæ omnia ac singula cum adeò sint explorata, & certissima Christianæ fidei dogmata, extraq; omnem dubitationem posita, quanta nostra est insania, dum desideriis & voluntati propriæ obsequimur, divinam, quæ in tuto nos atque extra omne periculum collocat, stolidè negligentes? Flagellet licet, castiget, mactet, sanet, tollat devotionem, aut tribuat, tractet ut mancipia, vel liberos, affligat aut delectet nos Deus: salva sunt omnia, & in ipso felicitatis portu navigamus, dummodo intus & in animis nostris illi probè consentientes, & cum voluntate ipsius usquequaque conformes, voluntatem propriam, malorum nostrorum omnium fontem & causam præcipuam, ex toto abnegemus, cum ad nihil illa serviat, præterquam ad destruendum id quod in nobis Deus efficit, & ad delenda inducendaq; ea, quæ in cordibus

CAPUT XXX. 329

dibus nostris digito is suo inscripsit, atque ad divina illius voluntatis impudentissimè resistendum. (a)

a Auro scribi merentur quæ de hac re pluribus hoc inclucat Nobilissimus in paucis Asceta Ludov. Blosius. Videsis illum in Tabella spirituali §.4. & 5. Margariti spirit. part. 4. §. 4. & 6. Scrinioli spirit part. ult. §. 4. & in Consolatione pusilanimium, alibi que passim, ut alios taceam.

CAPUT XXX.

De Deiformitate & Vitâ Divinâ, quam Anima aliqua Sancta participant.

EX uni-formitate ista, & cum divina voluntate summâ, quam dixi, consensione Deiformitas nascitur Vitaque Divina. Sacrosancta namque & adoranda Majestas illa, quæ cælum terramque implet, iis qui puritatem hanc perfectionemque consecuti sunt, nomen suum communicare dignata est, apud Davidem dicendo: *Ego dixi, Dii estis, & filii Excelsi omnes, (a)* cui consonas in Evangelio suo Magister noster IESVS, ad Patrem conversus, Rogo, ait, *ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint. (b)* Arcto ad eò nexu cupiebat

a Ps. lxxviii. v. 6. *b* Ioan. xvii. v. 21.

piebat nos bonus IESVS cum Deo colligari
& uniri, ut unum potius videremur quàm
uniti. Ad honorem istum amplissimum
ascendit anima, quando propriam volun-
tatem jam fregit, penitusque cenculcavit
& contrivit, atque illam in rebus omnibus,
quantùm hujus vitæ status admittit, ad di-
vinam conformavit: quando deinde eâ-
dem voluntate suâ annihilatâ, & in pro-
fundissimam nihili sui abyssum altissimè
demersâ, supra seipsam se attollit, modò-
que admirabili in Deum Dominum no-
strum quodammodo transmutata, res om-
nes vult, non tamquam si ipsa eas vellet,
sed Deus in ipsâ, talem se exhibendo, atque
si voluntate creatâ exuta, solam haberet
voluntatem divinam, quâ animata viveret
operareturque omnia, & quasi non unio-
nem dumtaxat cum illâ obtineret, sed uni-
tatem, habendo voluntatem aliquam, simi-
liter ac si (ut sic loqui liceat) non haberet.
nam quas res vult, eas non vult, ut volunt
homines, verùm perinde ac si solus in ipsa
eas vellet Deus. cui voluntatem olim suam
libertatemque omnem, in reliquam vitam,
sponte suâ, omni ex parte consecravit, se-
que in mancipium perpetuum tradidit,
multò magis, quàm S Paulinus, cum liber
esset;

esset, lubens volens homini barbaro captivum se dedit. (a) denique haud aliter, quam si omni omnino voluntate destituta esset.

Admiranda isthæc transformatio tum peragitur, quando anima res ad Deum ejusque honorem & gloriam pertinentes ita intuetur, ac si ipse Deus essent, easdem non tamquã res alterius, sed uti sibi maxime proprias considerando: contrà verò res suas aspiciendo, non ut alienas modò, sed quasi ad neminem in toto mundo pertinerent. ita ut quidquid ad ipsam quoquo modo spectare potest, uti ipsius honor, commoditas, corporalis spiritualisque oblectatio, non magis reverà quærat, quàm si nata numquam, aut ad nihilum redacta fuisset, ad solum semper Deum attendendo, ipsius amore tota occupata, jam nunc faciendo, quod per omnem æternitatem, in Angelorum Beatorumque Cælitum, quorum hoc erit studium unicum, societate est cōtinuatura. Adjuvet nos, per obedientissimi Filii sui Sanguinem clemētissimus Deus, ut illum in modum faciamus, divinamque volūtatē compleamus in terrâ, sicut in cælo impletur. AMEN.

CA-

* S. Gregor. Dialog libr. 3. cap. 1.

*De ardentibus Desideriis, quibus Perfectio,
Divinaq; Voluntatis impletio peruesti-
gari debet; deq; Incitamentis &
Stimulis ad hoc impellentibus.*

Istud verò tertium cælum est, paradisus, & terminus desideriorum, ad quem fideles Dei servi anhelant. Eorum itinera sunt Mortificatio, Intentionis puritas, & cum voluntate divina Conformitas, de quibus ad id locorum verba fecimus. Verum quia, ut quis ad locum destinatum perveniat, non sufficit in viam se dare, sed in ea progredi oportet; ideoque necessarium est viaticum à quo sustentetur, pedes qui ferant, oculi ut ducant, & lux quæ illuminet, (noctu enim, aut cæcus malè ambulabis) via denique ipsa secunda, minimeque impedita: eam ob causam Generalia aliquot Monita proponam, quæ in progrediendo nos adjuvent, viamque muniant, pericula tollendo & offendicula, quæ iter facienti solent occurrere.

Suscipiendum illud est ante omnia generoso ac forti animo, magnisque cum desideris, quæ, ex mente S. Augustini, *pedes sunt anima*, quibus ad Deum pervenitur.

CAPVT XXXI. 333

nitur. (a) Quare danda erit opera, ut hæc desideria semper viva sint & ardentia, conjuncta cum eximiâ singularique progressus nostri & beneplaciti divini æstimatione, supra res omnes alias hujus mundi, supra quamcumque oblectationem propriam, supra omnem honorem, supra vitam nostram, immo supra mille vitas, si eas haberemus: cum vehemente item animi inductione, verissimaque persuasione, aliud nihil perinde nobis prodesse, quàm ut, non contenti eo solo, quòd Deo placeamus, firmiter præterea statuamus: ejus gratia facere quidquid poterimus; istud ipsum cum profunda humilitate proprioque contemptu, atque unâ insigni in Deum fiduciâ, & piâ animi magnitudine, exsequi desiderando; adque eximiam sanctitatem pervenire contendendo. *Non est enim abbreviata manus Domini, (b)* & qui minùs præstat, non implet ille voluntatem Dei, quæ est *sanctificatio nostra, (c)* immò ut *sanctus sanctificetur adhuc, (d)* & justus non cesset augere justificationem suam. Ad hoc nos permovere poterunt, &

exci-
a S. August. Enarrat. io Psal. 94. mihi pag. 434.

& Tract. 56. in Ioann. pag. 162.

b Isai. 59. v. 1. c 1. Thessalon. 4. v. 3.

d Apocal. 22. v. 11.

excitare argumenta plura, quæ in prioribus Capitibus indicavimus, verumtamen quia tanti ea res momenti est, alios hoc loco stimulos rationesque efficacissimas colligemus, ad animam expediendam ab ignaviâ ac pusillanimitate suâ, aut, ut rectius loquar, ab intolerabili ingratitude, putidâque cum Conditore suo agendi ratione: quâ scilicet acquiescit illa & sibi satisfacit, si notabiliter ipsum lethaliusque non offendat, cum nihil insuper prætermittere deberet, ad eisdem quantum potest placendum, omni que officiorum genere ejusdem sibi benevolentiam ampliorem comparare.

Primò. Inspiciatur penitus, qualis & quantus in se sit Deus, quam dignus, qui à mille mundis infinitè ametur & honoretur, propter stupendam suam & inenarrabilem bonitatem, sapientiam, omnipotentiam, ceterasque, quæ in ipso sine numero, sine termino, sine fine sunt, perfectiones. Tum enim verò omne illud, quod multum magnūque in illius obsequio esse æstimavimus, cum bonitate Creatoris nostri, infinitoque, quem is meretur, honore comparatum, prorsus minimum, aut nihil potius esse, clarè apparebit.

Secundò.

Secundò. Diligenter itidem expendat anima contemptum, vituperium, paupertatem, necessitates, dolores, & necem acerbissimam, quam Dei Filius, amore nostri, utque ipsum redamaremus, & cælestem Patrem honoraremus, sustinuit: clarissimeque rursum intelliget, quidquid adhuc fecit aut passa est, illud universum, respectu ejus quod debet, puerile esse ludicrum. Et verò, si tam seriò Christus tantòque impendio cura: salutem nostram, quæ ista, quæso; insania est & fascinatio, vel punctum temporis in re usque eò nobis necessaria negligere, turpiterque perdere?

Tertiò. Consideretur innocentia, puritas vitæ, & perfectio, quâ nos præditos esse decet, ex Dei præcepto; quo jubemur nulli vitio culpæve in nobis locum permittere, omniumque virtutum absoluteioni procurandæ studere, convenienter mandato isti maximo: *Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua* (a). Consideretur hoc, inquam, & manifestè, nec sine rubore multo, quivis perspiciet, quàm procul ab hac perfectione absit, & quàm non præstet id, ad quod obligatur,

a Marc 12, v. 30.

Quartò

Quartò. Revocemus in memoriam divi-
norum beneficiorum multitudinem atque
immesitatem, totque corporales ac spiri-
tuales gratias, & multò maximè tenerri-
mum, quo illa Deus contulit, amorem: li-
bentesque denuò fatebimur, omnem no-
stram compensationem, & gratias, quas pro
iis retulimus, nihil esse, quin & insigne nos
dedecus admittere, dum contenti sumus,
parùm adeò fecisse in gratiam illius, à quo
talia ac tanta dona, tamque libenti animo
data, accepimus.

Quintò. Conjice oculos, quantum fieri
potest, in illam inenarrabilis gloriæ infini-
tam excelsitatem, immensamque magnitu-
dinem præmii, iis præparati, qui seiplos
vincunt recteque operantur, & cogita, re-
munerationem tantò majorem futuram,
quantò opera fuerint perfectiora: nec ob-
scure intelliges, quàm, in comparatione
tantæ mercedis, modicè laboraveris, ani-
mabisque ipse te, ad majora & excellentio-
ra virtutum opera frequentanda.

Sextò. Pondera hinc nobilitatem, præ-
stantiam, & pulchritudinē illam, quam in
se virtus complectitur, excellentiam item,
venustatem, & dignitatem, quam per illam
acquirat anima: inde verò dispice horren-
dam

dam deformitatem & vilitatem peccati; nefariam quoque turpitudinem, ac infamiam eorū qui peccant: viribusque quamprimum omnibus contendes, etiamsi labori huic immoriendum foret, ut magis magisque virtutibus augearis, & vitia, quantum potes, fugias atque devites. *

Septimò. Compara sublimitatem & perfectionem vitæ Patrum antiquorum, & Ecclesiæ Sanctorum, eorumque admirabiles virtutes, indefessum affligendi corporis, affectuumque domandorum studium, preces prolixas, operaque verè heroica cum iis, quæ tu facis: & certò scio, erubesces vitam & mores tuos imperfectos, illamque cogitationum actionumque tuarum vilitatem & abjectionem maximam.

Octavò. Recordare multitudinem enormitatemque offensarum, adversus Deum tam bonum admissarum: & deprehendes, omnibus te actionibus tuis nihil admodum noxarum eluere; infamiæque plenum opus esse, quòd non majore Creatorem tuum cultu observantiâque digneris, nec honorem,

* Vide, quæso, Ducem peccatorum R. P. F. Ludovici Granatensis, Ducem sanè peritissimam & optimum.

rem, quem, quantum in te fuit, ipsi eripuiſti, compenſare ſtudeas.

Nonò. Aperi oculos mentis tuæ, ut perideas multitudinem periculorum & tentationum Mundi, Diaboli & Carnis; multitudinem quoque eorum, qui per eas perierunt: & da operam, ſi ſapis, ut ſecurum te facias, impenſuſque in dies ſingulos nobilioribus virtutum operibus animum firmes ac corroborea, quò iis reſiſtere valeas, & ex periculoſo iſthoc certamine victor evadere.

Decimò. Memoriâ repetamus, uti faciebat S. Hieronymus, (a) ſeverũ, juſtum, tremendum, & ſupremum Dei iudicium, rationem de actionibus noſtris omnibus accuratiſſimam exacturi: ante cujus tribunal, ſolis malis boniſque operibus comitatos, ſiſti nos oportet, ut reſpõdeam⁹ de noſtra pro peccatis ſatiſfactione, de que infinita inhumanitate, quã ipſum illum Iudicem accepimus. Verum-tamen niſi inſanimus, ab hoc temporis articulo incipiemus, quacumque ratione poſſumus, quod debemus exſolvere; & quidquid adhuc factũ eſt, habita ratione pœnitentiæ expiationiſque reliquæ, pro indigniſſimo dedecore ipſimet habebimus potius,

a Epist. ad Florentium, To. 1, mihi pag. 16.

CAPVT XXXI. 339

potius, quam ut debitorum tantorum partem minimam nos exsoluisse credamus.

Vndecimò. Lustremus animo vitæ hujus brevitatem & vanitatem, alterius verò eternitatem, certitudinem item mortis, & incertitudinem modi ac temporis, post quod neque meritis, neque pœnitentiæ locus ullus supererit: attoniti quæ suam quisque nostrum, vel momentum unum amittentis, neque perfectius quotidie operari satagentis, dementiam obstupefcemus.

Duodecimò. Istud quoque pensitandum venit, quod verbis Viri sanctissimi placet proponere. *Qualitercumque*, inquit ille, *incipias bonam vitam in quo vis gradu, sine conamine & desiderio ad maiorem ascendendi & altiore vitam, non potest esse sine fundamento presumptionis & superbia hujusmodi quod incepisti; nec potest esse sine inclusione magnæ tepiditatis & negligentia, ex quo hæc duo mala includuntur: nec potest esse sine magno periculo vivendi in multis vitiis spiritualibus.* (a) *Nec dubito, (ita pergit S. Vincentius Ferrariensis) quod si velis dictorum malorum esse liber & immunis, quod quantumcumque altam*
P 2 *vitam*

* S. Vincentius in parvo, sed aureo Opere de vita spirituali, & brevi methodo perveniendi ad perfectionem, cap. 13.

*vitam inceperis, tu adhuc conaberis in altiori
& perfectiori vita esse. S. BERNARDVS lo-
quens de illis, qui sunt fervidi in principio, &
postea, credentes, se aliquid esse, tepescunt:
O, inquit, si scires, quàm parvum est, quod
haves, & hoc ipsum quàm citò perdes, si non
servaverit qui dedit! (a)*

*Decimo-tertiò. Contemplemur abyssum
justorum Dei judiciorum adversus ali-
quos, qui multo tempore sanctissimè vixe-
rant, quos deinde tamen, propter occulta,
ad quæ ipsi non adverterant, peccata, idem
Deus labi, fœdeque interire permisit. Ne-
que quisquam, siquidem iudicio & ratione
utatur, ita ipse se oderit, tametsi apprimè
religiosam sanctamque vitam profiteatur,
quin omni studio adlaboraturus sit, ut am-
plius se purificet, profundius humiliet, &
diligentius quàm antehac umquam perficiat:
omnes affectus suos emundando, intentiones
suas examinando, arctius se cum
Deo jungendo, ac studiosè cavendo, ne
quid umquam committat, propter quod
à divina Majestate derelinqui abjicique
mereatur.*

*Decimo-quartò. Vivâ fide penetremus
gravitatem æternitatemque suppliciorum,
quæ*

a apud Vincentium l.c. super Psalmum 90.

CAPUT XXXI. 341

que apud Inferos peccatoribus parata sunt: omnesque hujus vitæ poenitentia & asperitates, quantumcumque diuturnæ, faciles nobis esse videbuntur, ac tantum non jucundæ, & optabiles; propterea quod per eas liberati possimus à doloribus sempiternis: majorem quoque, in dies singulos, animæ nostræ profectum procurare studebimus, quò à periculo jacturæ irreparabilis planeque incomparabilis tantò simus remotiores. Et verò, si homini ad mortem damnato potestas concederetur, & tempus quidpiam faciendi, ad se à tormentis imminentibus eripiendum; putamúsne, etsi nullam inde gloriam reportaturus esset, aliquid uspiam fore, quod magnum huic tali, nimiumque difficile videretur? Idcirco quidvis nos decet tentare, necubi impingamus, atque ut præsentissimum istud discrimen amoliamur: præsertim, quia eadem operâ plures altioresque gloriæ gradus promeremur.

Decimo-quintò. Illud quoque diu multumque cogitandum est. Siquis sine graviore molestiâ, magnâque cum jucunditate vivere exoptet; omnino necessarium esse, ut ad insignem perfectionem aspiret, delibatoque & forti sit animo, ad Dei in-

omnibus voluntatem exsequendam. Quicumque id non facimus, numquam quieti, tumultus in animo experimur perpetuos; & moriendo vivimus, dum mortificationem horremus, nostrasque commoditates imprudenter attendimus. At verò quisquis seriò perfectionem sectari decrevit; is & longè minùs pœnitentias, mortificationes, ac labores vitæ spiritualis sentit, & singularem præterea devotionem percipit, deliciasque cælestes. Dolenda enim verò res est, abjectissimi que animi argumentum, tepidum esse & languidum: quandoquidem qui hujusmodi est, tam ab humanis quàm divinis solatiis desertus, multò quàm ferventes Dei servi, ampliùs fatigatur & laborat.

Istud *denique* diligentissimè animadvertendum est, Deum (uti ex sacrâ Scripturâ colligitur) (a) unicuique homini certū tempus, quo pati, tolerare, se vincere, & virtutis difficultatem probare debeat, præstituisse: atque si quis, cum magna contentione & perseverantia, usque ad tempus illud, à divina sapientia determinatum, vim sibi generosè inferat; cum verò eundē Deum, potentem suam & maximè liberalem manum

a Vide Apparatum Francisci Labatæ To. I. de tribulatione iustorum propof. 5.

num admove, faciliaque reddere, quæ prius difficilia videbatur, viam perfectionis complanando, gratiis animam cumulando, & velut in sinu suo & brachiis gestando. adeò, ut maximos quis progressus faciat, nulliusque egeat, præterquam ut in se-ipso debellando constanter progrediatur, idque fortassis ad breve adhuc tempus: cum vicissim fieri possit, ut, quia quis anni, aut etiam mēsis dimidii spatio, secum ipse strenuè pugnare, seque vincere neglexit, ideo ad præfixum sibi terminum haudquam pertingat, sanctus non evadat, neque (quod ceteroqui futurum erat) parvo labore, præcipuoque quodam cum gustu & voluptate, ad perfectionem contendat: fieri item, ut idem ille, eò quòd inconstans sit & langueat, interitum perniciemque suam meritò habeat metuere. Illa de talēis parabola, (a) justissimam reverà causam affert, cur partim magnoperè timeamus, partim plurimum animemur. Nam qui talento accepto nihil lucratus erat; cum Dominus venit, eo ipso privari meruit, & in tenebras exteriores ejici, propterea, quòd illo fructum nullum fecisset; ejusque talentum fidei alteri & diligenti servo datum est, qui

P 4

de

a Matth. 25. à v. 14.

de suo augendo sollicitus fuerat. id quod frequenter ita contingit, ut tepidorum desideria, quibus olim calebant, evanescant, ipsique deficiant & pereant; atque ut Deus gratias, quas ipsis contulerat, in ferventiores transferat, quò tanto felicius expeditiusque iter ad cælum possint decurrere.

Rationes hæ omnes ponderosissimæ sunt & firmissimæ, si rectè exputentur & subducantur? istum certè in finem hîc à me sunt adductæ; non verò ut obiter, & levi operâ percurrantur. Quapropter unumquemque, qui huc-usque legendo pervénit, obnixè rogo, easdem ut relegat, singulasque primùm separatim, tum deinde universas simul, lentè secum attenteque perpendat. Nam earum singulæ diligenter cogitatae, vi suâ ac pōdere ignaviam torporemque nostrum haud dubiè impellent, alacresque nos facient: quantò igitur id commodius efficient, si junctim universæ adhibeantur? Nescio equidem, quodnam demum frigus cordis, sexdecim hisce vehementibus tonitruis possit resistere, quin à tam luculento igne flammam saltem aliquam caloremque concipiat, & inardescat.

*Exempla aliquot singularis, in divinâ
voluntate implendâ, fervoris
proponuntur.*

Posteaquam rationes istas & argumen-
ta multiplicia studiosè congeffi, quæ
apta credebam, ad excitandum in animâ,
Creatori nostro placendi, ejusque sanctif-
simæ voluntatis magno cum affectu & fer-
vore adimplendæ, viva sanctaïque deside-
ria: hoc nunc Capite, quò illud ipsum ani-
mo penitiùs affigam & inseram, illustria ali-
quot Deo famulantium, eique præcipua
quadam cura & sollicitudine, ex toto cor-
de, ex tota anima, mente, & virtute sua,
perfectissimè placere studentium, imitatio-
ni nostræ, exempla proponam. Nam quid-
quid à nobis præstari potest, id sanè permo-
dicum est, iis collatū, quæ rationibus pro-
ximè allatis permoti fecerunt Sancti; qui
divini beneplaciti exsequendi studio, mo-
lestias laboresque nullos subterfugerunt.

Simeon Stylites, in columna angusta, sub
dio, gelu, ventos, frigus, æstū, omnemque
cæli inclementiam corpore suo expertus,
octoginta, & amplius, annos perstitit. ita
ut dormiret aut consideret numquam; vix

P. 5

adeò

adeò umquam, nisi semel in hebdomade, cibum caperet. Dies noctesque orabat, & interea corpus toties inflectebat, ut Theodoreti famulus, intra breve tempus, numerarit aliquando adorationes hujuscemodi inflexionesque mille ducentas, quatuor & quadraginta, plures numeraturus, nisi numerando fessus defuisset. Incurvabat verò se adeò, ut fronte terram contingeret: id quod tam emaciato debilitatoque corpori non poterat non molestissimum accidere. Erat præterea aspero cilicio à capite ad pedes usque totus coopertus: cumque aliis multis sufficiat, longè mollius cilicium, diem unum, aut medium etiam, induisse; Sanctus hic intra annos plures quàm octoginta, neque interdiu, neque internoctu, suum aliquando exuit. (a)

S. Iacobus Anachoreta tumulum, in decimum usque annum habitavit, & vivus veluti sepultus fuit, ut in tuto salutē suam collocaret: idemque ne Deo displiceret, manum ardentibus flammis injicere non dubitavit. (b)

Ioannes Monachus, angustæ se rupi incluserat,

a Sur. Tom. 1. 5. Iauuar, & alii. præsertim Raderus 3. parte Virid. cap. 4. quem vide.

b Sur. 28. Jan, è Metaphrasæ.

C A P V T X X X I I . 347

clusit, orans prepetuò non sedens omnino, non dormiens, nisi quantum somni stans suffurabatur; & Dominicâ solum sumens Eucharistiam, nihil aliud comedebat: (a) credebarque tamen ille ipse, omnia hæc modicum esse ad Æternitatem.

Abbas Pachomius, ut Dei causâ aliquid faceret, ei que placeret, *super spinas nudis pedibus incedebat*: & cum infingerentur ei plurime, letabatur, patienter ac fortiter ferens; recolens, quòd Dominus noster in Cruce clavis fuerit dignanter affixus. (b).

Sara, virginum sacrarum Antistita Christi amore ipsa se damnaverat, ne quam vitæ hujus delectationem admitteret, ipsosque sexaginta annos super alveum fluminis habitavit, illud tamen spectavit numquam. (c)

Philoromus presbyter, speluncâ se tamquam captivum conclusit, ferreâ catenâ manus pedesque vinctus, sed mente semper in suum defixus Conditorum. (d)

Zoërdus Anachoreta, noctes ferè in-

P 6

tegras

- a Pallad. h. stor. Lausiac. cap. 61. & Ruffin. lib. 2. cap. 15. b Vitæ ap. Rosveyd lib. 1. cap. 11. c Pelag. libel. 7. num. 19. d Pallad. Hist. Lausiac. cap. 113.

tegras perpetuâ oratione fallebat. Cavata quercus domum illi præbuit. hanc intus totam acutis clavis ligneis asperavit: ad caput doliarem circulum, appensis quatuor lapidibus, affixit; ut quocumque fatigatum caput, vel reliquum corpus sese acclinaret, lapides aut clavos monitores sentiret. (a)

Sanctus Guilielmus, à quo tempore ad Deum conversus fuit, numquam posuit lorica durissimam, galeamque ferream, quibus corpus ipse suum acerrimè dive-xabat. (b)

Sanctæ Christinæ porrò rigor & supplicia, omnem vincunt admirationem, cujus vita tota portentum fuit. Iam fornaces illa succensas ingrediebatur, jam glacie duratas aquas subibat, modò è patibulis se suspendebat, modò facinorosorum rotis membra illigabat, interdum per sentes & vepreta volutabatur, canumque in se dentes armabat: ita ut corpus ipsius, adeò discerptum lacerumque, unicum vulnus præferret. (c)

Quid

a Maurus Boemus Episcopus in ejus vitâ, & Hærcus 1. Maij. b Lippeloo 10. Februarii. c Sur. 23. Iunii, è Cantipratano; & Bellarm. de Gemitu Columbæ lib. 2. cap. 9.

Quid jam ardorem commemorem vitamque rigidissimam Monachorum antiquorum, quam suis se oculis spectasse restatur S. Ioannes Climacus, ideoque audiendus? *Vidi*, inquit ipse, quosdam ex innocentibus illis reis, totas noctes, ad usque manè, sub dio immotis pedibus stantes, & miserabiliter cum somno & naturâ luctantes, vicq; huius penè fractos, dum nullam sibi penitus quietem indulgerent, immo se ipsos graviter adhuc objurgarent, & conviciis insuper & contumeliis excitarent. Alios calum intuentes, & illinc opem cum lamentabili voce gemituq; implorantes. Alios item, qui in precibus perseverabant, manus post terga sceleratorum ritu reuincti, vultus alto mœrore confusos humi defigebant, ut qui se indignos iudicarent, qui calum respicerent, nihili ausos loqui, nec ullam vocem mittere, nec precari, Deumve appellare. Sedebant alii humi in pavimento supra cinerem & saccum, genibûsque vultum tegebant, frontibus humum ferientes; alii assidue pectus tundeant. — Erat verè ibi clarèque videre Davidis verba, spectare, inquã, afflictos & curvatos usque ad finem totius vite, qui tota die contristati ingrediebantur (a) olentibus jam & corruptis putrefa-

Etisq; corporis cicatricibus, ut qui nullam carnis curam haberent, & obliti erant comedere panem suum, & potum aqua lacrymis & fletu miscebant; pulverem & cinerem pro pane manducabant. Ossa cuti adhærebant, & ipsi tanquã fœnum exaruerant (a) Nec aliud apud illos audire erat, quàm huiusmodi voces, *Va, va miseris nobis, iterumq; va miseris nobis!* meritò, meritò! *parce, parce Domine!* Alii clamitabant, *Miserere, miserere!* Rursus alii miserabilius, *Ignosce Domine, ignosce, si ullus venia locus!---* Alii in gravi solis aestu se cruciabant; alii frigore se torquebant: alii cùm modicum quid aqua libassent, desierunt, tantum ut ne siti enecarentur: alii cùm panem gustassent dumtaxat, illum rursus procul ab se rejiciebant, se indignos dicitantes, qui cibum humanum sumerent, qui bestiarum opera exercuissent. ---Erat videre in illis genua, quæ ex assidua geniculationum consuetudine callum obduxerant: oculos exesos & debiles, altosq; in sinus capitis recedentes. genas habebant saucias, & ardore ferventium lacrymarum adustas: vultusq; pallentes & emaciatas facies, nihil à mortuis, si conferres differentes: pectora plagarum ictibus liventia, & è crebris pugnorum verberibus cruenta, sanguinis

a Psalm. 101. vers. 5. & seqq.

nis ex pectore rejecta sputa. Vbi illic lectus quieti positus? ubi mundities, & aduersus frigora vestis munimentum? rupta & lacera omnia & inquinata, sordibusq; vermium scatentia. Nihil ad horum patientiam, obsessorum à demonibus vexatio: nihil mortuorum luctus: nihil in exilio degentium calamitas: nihil supplicium parricidarum: nihil reuera illorum poena, & inflata tormenta, ad voluntariam horum castigationem & carnificinam. -- Alij Dominum precabantur, ut morbo comitiali seu epilepsiâ corripenterentur: alii occideri, & foedum miserandumq; natura monstrum, portentum, ac spectaculū fieri cupiebant: alij nervorum stupore percuti, & paralyti dissolvi; dummodo ne futura inferorum supplicia experiri cogerentur. (a)

Neque verò inter horum temporum Ascetas defuerunt, qui prodigiosas ejusmodi, & pares Anachoretarum & Cœnobaritarum antiquorum rigori poenitentias usurpavere: quales B. Henricus Suso, Beatus F. Petrus de Alcantara, F. Ioannes de Cruce Carmelita, & P. Georgius Colibrat è Societate nostrâ, (b) atque ex omnibus Religiosorum Ordinibus alii longè plurimi.

Omit-

a. Ita Climacus ex interpretatione Raderi nostri in scal. Paradisi Gradu 5 qui est de accurata & sincera poenitentia carptim. b Vitæ & Elogia singulorum consulantur.

Omitto narrare de Martyribus. Ecquid non illi pertulerunt, ne divinæ voluntati, rametsi eum carnis, sanguinis, corporis, & vitæ impendio jacturâque implenda, ulla-
tenus contrairent? S. Clemens, Præsul An-
cyranus, octo ipsos & viginti annos atro-
cissima omnis generis tormenta sustinuit.
Candentes subulæ per medios manûs digi-
tos, ad ipsas usque ulnas eidem infixæ: ga-
leâ ignitâ illius caput contactum fuit: to-
tius corporis ossa durissimis saxis commi-
nuta: rotæ alligatus, virgisque crudelissimè
concisus, miserandum ipsis Gentilibus
præbuit spectaculum: (a) & tamen ab ipsò-
met Clemente, ut suo se probaret Redem-
ptori, hæc aliaque gravissima supplicia exi-
gua esse credebantur.

Libertatem præ ipsa vita æstimare so-
lent viri nobiles: verumtamen sancti Pau-
linus (b) & Serapion Abbas, (c) Deo pla-
cendi cupiditate accensi, spontè se ipsos
vendiderunt, & vilissima facti mancipia,
in sudore vultûs sui summoque labore diu
vixerunt?

S. Iosaphat (d) plurésque alii, amplissima
regna

a Sur. 23. Ian. Vide Gallonium de Cruciatibus Martyrum. b S. Gregor Dial. lib. 3. cap. 1.
c Pallad. histor. Laus. cap. 80.

d Vita Barl. & Iosaphat cap. 36.

CAPUT XXXII. 353

regna in unius Christi gratiam deseruerunt, Immenſum illud Deo perfectè placendi deſiderium, tantum in eis potuit, ut delicias, libertatem, vitam; honorem, & regna mundi reliquerint, ardua quæque ac moleſta ambiverint, tormenta expetiverint, in ſervitutem ſe dederint, ſui humiliati-
one & contemptu exultaverint, extre-
mam paupertatem amaverint, ipſamque adeò mortem amplexi ſint. Nihil, quod Dei cauſſâ aut pati aut facere poſſent San-
cti, umquam illi detrectârunt. Quidquid præſtari ullâ ratione poterat, in eo curas ipſi omnes, & Creatori ſuo ſerviendi ſtu-
dium deſigebant & conſumebant, adeò ut ex ipſis nonnulli plura propè egerint to-
leraverintque quàm humana natura poſſe videatur.

Ac licet præclara eorum opera cum ſummâ admiratione in lucem proferri queant, incredibilis tamen ille animi æſtus & generoſa propoſita, quia intus latentia, producere nullo pacto licet: nihilominùs; ut ad eorum imitationem accendamus, è multis, quos recensere haberem, anima-
rum ſanctarum & electarum Dei ſponſa-
rum, quibus caluerunt fervoribus, conten-
tus ero unico, ſed admirabili exemplo,
quod

quod hoc in genere nobis reliquit zelosus
& maximè spiritualis Pater Iacobus de
Saura. Planè confido futurum, ut ardor il-
le, quo illustris hic Vir Deo suo servire,
ejusque in omnibus beneplacitum exsequi
optabat, pudefaciat tepidos, ferventiores
verò, quasi ad motis calcaribus, excitet in-
flammetque. Tam extraordinario flagra-
bat ille odio propriæ voluntatis ac liberta-
tatis, tantoque simul desiderio, Creatoris
sui voluntatem summo studio alacritateque
complendi, ut ad hoc se inusitatis eximiis-
que oblationibus & holocaustis, (quæ de
se ipse faciebat, offerebat, repetebat, reno-
vabat, frequenter augebat) quantum pos-
set, obligârit, istud unum perpetuò sollici-
tus & inhians, ut Dei semper, numquam
autem suam faceret voluntatem. Nemini
equidem auctor sim, ut zelo parum pru-
dente, & inconsultò, istiusmodi sibi obli-
gationes & vincula imponat; omnes tamen
adhortor, ut ipsius in operando fervorem
imitentur. Hic Dei servus, divino amore
saucius, & inexplicabili Dilecto suo IESU
gratificandi cupiditate æstuans, pro mo-
dico reputabat, quòd Dei ubique exseque-
retur voluntatem, si suam interea liberta-
tem retineret, eam abolere præterea vo-
luit,

CAPUT XXXII. 355

luit, votoque se ad hoc obligare; in rebus omnibus; quod perfectius sit, facere promittendo. Porro cum magnum præclarumve nihil ideo à se fieri existimaret, quòd animam solam, non autem corpus suum & viscera Deo consecrasset & oppignerasset, obligationem hanc, Domino suo factam, ipsi cordi suo inscribere exoptavit. Quod quia facere non poterat, fecit certè quod potuit, pectusq; sibi ipse à superiore corde aperuit, & proprio sanguine votum suum scripsit, nomineque adscripto firmavit signavitque. Vulnus illud altè adeò in corpus descenderat, ac si cor ipsum & intestina penetrare voluisset; uti à morte, relicta inibi cicatrix, clarè testabatur. Attamen ejus curæ vel sic minimè remittebant, & hoc tali sacrificio neque fames amatoris IESU explebatur, neque sitis illa, ad aquas vivas anhelans, tantillum mitigabatur, nedum restinguebatur: arctius etenim se ipsum Deo obligare exoptabat. Quod cum fieri posse desperaret, unicum hoc remedium reperit, ut holocaustum suum repeteret, verbisque singularibus generalem oblationem clariùs uberiusque explicaret: id quod crebrò admodum faciebat; eò quòd ardor ille Deo serviendi, ipsumque magis magisque

magisque amandi, quo inflammabatur, quietem illi nullam permetteret. Primam hanc renovationem instituit in pervigilio Deiparæ in cælum assumptæ: & quia verba ipsius, interioris animi sunt indices, affectusque mihi latentis testes certissimi: nequid illa de virtute dignitatēque sua amittant, ea, ecce, cum fide reddimus, suntque illa ipsa quæ sequuntur.

Amore, inquit, Sanctissima Trinitatis, IESV, MARIE & Sanctorum omnium, voveo, quod ad maximam velim perfectionem conniti. Nosti, mi Deus, desiderium meum, & quomodo moriar præ amore quem habeo, Tibi purissimo cum affectu serviendi. O Deus meus, & Amor meus, suscipe me in servum Tuum, & meam mihi negligentiam benignus remitte. Voveo item, quod niti velim & aspirare ad Angelicam puritatem: quod ad rem omnino nullam afficiar, nisi ad Te, & propter Te, neque aliud amabo, nisi Te Deum meum: quod in rebus omnibus, ubi peccatum non cernitur, obtemperabo Superioribus meis, omnemque illorum voluntatem, affectu & perfectione, quantum poterò maximè, exsequar: quod quidquid faciam, dicam, cogitabo, desiderabo, id omne futurum sit amore Sanctissima Trinitatis, & Domini mei IESV, ac Domina mee MARIE, Sancti

Sancti Iosephi, Sancti Patris mei Ignatii, & Curia celestis universa: quod regulas meas servabo, neque deliberatè peccatum, etiam minimum, aut imperfectionem ullam admittam: quod cum gratia Dei mei conabor esse in continuo actu exercitioque amoris, conformitatis, resignationis, & desiderio eidem Deo meo placendi, & quod omni loco ac tempore in Dei presentia ambulare studebo.

Hic quoque admirabilis hominis zelus non conquiescebat: quippe non multò post, quia cor amore exæstuans aliter eum vivere non sinebatur istud ipsum votum iterare & restaurare aggressus est, novam illi obligationem addendo, Divinam nempe ope adiurum, omni conatu suo, precibus, ceterisque quibuscumque posset modis, procuraturum se conversionem totius mundi, cunctorum peccatorum, gentilium & hæreticorum, salutem animarum illorum, salutem item iustorum, qui jam sunt, qui que erunt sæculis venturis, eorundemque perfectionem; voto se obstringendo, eum in finem quotidie salutem propriam, sanguinem, honorem, vitamque suam offerendi.

Verum nec ista religiosissimi & Deum imitandi studiosissimi Viri animum explere
pote-

poterant: quippe qui per holocausta priora summum se obstrictum crederet, ad studiū tantummodo curamque singularem, in majori perfectione obtinendā, ponendam, non declarando, pro eo ac optaret, omnes & singulas particularium actuum obligationes. quare repetivit auxitque obligationem suam pristinam voto novo, faciendi scilicet id, quod supremum excellentissimumque foret in virtutibus omnibus, unamquamque speciatim designando. uti humilitatem, modestiam, silentium, paupertatem, castitatem, puritatemque Angelicam, obedientiam, misericordiam, eleemosynas, patientiam, benignitatem, fortitudinem, justitiam, devotionem, pietatem, gratitudinem, orationem, Dei præsentiam, mortificationem, zelum animarum, charitatem, &c. atque quotcumque possit, internos externosque dictarum, & reliquarum virtutum omnium, nobilissimos actus quotidie exercendi: eatenus, (ita ipse loquitur) ut scienter numquam occasionē ullam se mortificandi elabi sibi pariat, neque actum virtutis ullum, si modò poterit, exercere prætermittat.

Hoc verò est, o mei Lectores, fervere spiritu: hoc, servire tanto Amico quantus est

est IESVS: hoc, servum esse diligentem & fidelem: hoc, obedientē se præstare filium Dei: hoc denique, amare Deum. Pudeat nos & confusio operiat facies nostras, cū videmus esse alios, qui tantopere studeant placere Deo; nosque nihilò seciùs adeò in ejus obsequio remissos desidesque permanere. Minusne fortassis bono IESV debemus; aut non æquè pro nobis IESVS mortuus est? Quid tādē agimus? quid spectamus? Num fortē Dei servi esse nolumus? num filii Altissimi dici non curamus? num amantissimum nostri IESVM nostrum redamare recusamus? Opere profectò factisque ipsis hæc omnia facimus: tum quia parum seriò firmiterque decernimus; tum quia negotium ipsum languidè aggredimur. Non eò verò (quod etiam superiùs attigi) hæc à me commemorantur, quasi cupiam, ut similibus quispiam Religionis votorumque se vinculis adstringat. Nam ut præteream nunc, ubi illa, quantumque, & quo-usque obligare possit; plerique profectò summā cum imprudentiā, tantarum rerum vota conciperent, quoniam non omnibus necessarię ad hoc spirituales vires conceduntur, sed neque id promiscuè cōmuniterque expediret. Quòd si verò ad
conci-

concupienda illa aptus aliquis & idoneus
reperiretur; nullo tamen modo suis hic
morem gerat desiderii ac voluntati, prius-
quam bene multumque deliberaverit, &
institutionem ac manuuctionem circum-
spectissimam, prolixaſque orationes pru-
dentis Confessarii, aut Moderatoris & Pre-
positi sui adhibuerit. Quod maximè in hoc
Viro est admirandum, qui Patres habuit
Magistrosque spirituales, harum rerum ap-
primè gnaros; nequis illum malè in exem-
plum trahat, seque ipse immoderato fervore
fallat ac seducat. Non judicabant illi ze-
lo & ardori huius Patris hac in parte ad-
versandum, eumve impediendum esse,
propter virtutis quam in ipso notabant mi-
nimè vulgarem excellentiam, copiosam-
que sancti Spiritûs gratiam, quâ calitus
adjuvabatur. Id solum inculcare & suadere
conor, ut sponte nostrâ excitemur ad fa-
ciendum id, quod omni jure facere tene-
mur: atque huius Dei servi exemplum
ideo dumtaxat proposui, ut obligationes
votaque ab ipso facta miremur; eadem au-
tem exsequentis ardorem summamque
contentionem, in actionibus nostris imi-
temur: quam sibi acceptissimam esse, mul-
tis illis ac illustribus, quibus fideles suos
famulos

C A P V T XXXIII. 361

famulos honorare consuevit miraculis,
Deus frequenter patefecit.

C A P V T XXXIII.

*Quantopere Peccatum Mortale odisse nos, &
detestari oporteat; utpote quòd Divina Vo-
luntati præcipuè directeq; adversatur.*

Firmum istud constansque propositum
& decretum, Dei in omnibus imple-
di voluntatem, & illa Sanctorum sollicitu-
do perpetua, atque inexsaturabilia eidem
placendi desideria, satis produnt ac testan-
tur insitum penitus & iniustum animis eo-
rum peccati odium; propterea quòd è
diametro illud divinæ se opponat volun-
tati: ita ut argumentum hoc præcipuà sui
parte laborare, mutilumque esse & im-
perfectum videatur, nisi de ipsius quoque
peccati gravitate damnisque breviter disse-
ram, quantumque divino illud beneplaci-
to contrarium sit atque adversum; præser-
tim cum repetita harum rerum considera-
tio nemini, quantumcumque perfecto, ob-
esse possit; verum prodesse potius, ut cum
S. Petro, (a) totâ vitâ suâ defleat molestiam
illam, quam unico forsan momento Con-
ditori aliquando suo & Redemptori exhi-
buit,

Q
a M. Marulus lib. 4. cap. 10. qui citat S. Cle-
mentis Recognitiones.

buit, atque ut eam ipsam, qualibuscumque valet, obsequiis compenset.

Peccatum mortale ex natura sua rectæ rationi usque eò adversatur, ut nulla res alia equè illi contraria aut sit, aut esse, cogitandove fingi possit; damnosius omnino ac perniciosius illud committenti, quàm ipse Infernus, quantumvis peccator unico tantummodo momento ejusmodi culpæ reus viveret. Abominatur Deus & sancti Angeli peccatum super omnia: malum est malorum omnium maximum, summa miseria, infelicitas extrema, dedecus turpissimum, quod ipsum quātò certius testatiusque est, tantò faciliùs (prò dolor!) obliviscuntur id homines: & cùm percelli deberent ac exhorrescere, recordantes unum unicum ex toto humano genere reperiri, qui in tantum malum calamitatenique incideret, ut vel semel peccare posset; non modò hoc non faciunt, sed peccati mortalis sibi consci, etiam lectum petere nihil reformidant. Quare ut horrore aliquem execrandi hujus infinitique mali cōcipiamus; maximopere conducet Considerationes, quas subjungo.

Meditare itaque. ô homo, quàm detestabilis sit malitia peccati, etiam unici, tametsi neque prohibitum illud fuisset, neque Infernus

C A P V T XXXIII. 363

fernus ei puniendo paratus esset. Sola rationis naturalis luce præditi Philosophi complures, (a) judicârunt peccatum, ob solam suam fœditatem, ullius boni præsentis vel possibilis causâ, committi non debere, immo vitæ prius, quàm illius cōmittendi, periculum adeundum: quoniam peculiariter adversatur naturæ, rationi, ac dignitati hominis, qui, *imago & gloria Dei*, b) per peccatum *similis fit jumentis insipientibus*, (c) prorsus *sicut equus & mulus*, quibus nō est intellectus: (d) atque ea causâ est, cur tenebras ament improbi, in secreto peccaturi, quòd facinorum ipsòs met suorum pudeat. Hæc peccati turpitudine tãta est, ut S. Ansel. dicat: *Si hinc Peccati pudorem, & illinc cernerem Inferni horrorem, & necessario uni illorum haberem immergi, prius me in Infernũ mergerem, quàm Peccatũ in me immitterem. Mallẽ enim purus à Peccato, & innocens Gehennã intrare, quàm Peccati sorde pollutus, Calorum regna*

Q 2

tenere:

a Plato, Cicero, Stoi. i, Epictetus diversis locis. Seneca epist. 88. 97. & alibi. Vide Plutarchum in Demetrio, Lipsium in Manuduct. ad Stoic. Philosoph. lib. 1. cap. 13. & eruditissimu. n Raynaudum in tessellato Opere de Virtutibus & vitiis lib. 1. sect. 2. cap. 1.

b 1. Corinth. 11. v. 7. c Psalm. 48, v. 21.

d Psalm. 31, v. 9.

tenere: cum cōstet, solos malos in Inferno torqueri, & solos bonos in caelesti beatitudine foveri. (a)

Peccatum mortale injuria est adversus Deum ipsum : ideoque pro malo infinitè tibi noxio habere illud debes. Injuria quævis hōc major censetur, quò offendens vilior, & offensus est dignior. Quis verò tu es, qui immensum Deum offendisti, si cum toto te mundo componas? Orbis hic universus, cælo comparatus, punctum est: cælum autem quantum quantum, Deo collatum, quid est aliud quàm nihil? & quis est Deus, quem tu offēdis? Dominus *omnipotens, (b)* in cujus conspectu *columna cali contremiscunt, & pavent ad nutum ejus, (c)* & *sub quo curvantur qui portant orbem; (d)* Majestas, Bonitas, Sapientia, Auctoritas infinita,

a est S. Anselmi de similitud. Caput 190. Similes aliorum sensus leges apud Philippum D'oultreman in Pædagogo Christiano. part. 1. c. 2. ubi Peccatum Mortale pulchrè depingit, uti & in Rogo damnatorum P. Drexel. c. 14. & 15. Volumine integro (Malū summi mali inscribitur) P. Ioan. Pelecyus, & lib. 13. de perfect. divinis c. 26. & seq. more suo, id est, planè & doctè R. P. Leonar. Lessius: cujus uti habemus libros de Summo Bono, utinam perinde extarēt, quos meditabatur, de Summo Malo. & Genes. 17. v. 1. & passim alibi. *c* Job. 26. v. 11. *d* Job 9. v. 13.

C A P V T XXXIII. 365

infinita, Quòd si itaque adeò tu vilis es, ut puncto, hoc est, terræ comparatus, nihil sis, Deus autem tam immensus; sequitur, offensæ in ipsum à te admissæ gravitatem esse infinitā, contemptumque & despectum turpissimum, quo major aliquis nec esse, nec cogitari possit.

Injuria porrò ista, quā Deum peccando afficis, non est injuria qualiscunque; utpote, quæ Deo honorem suum, ipsamque vitam parat eripere, illum interficere, & quā potest, discerpere, conculcare, & annihilare. Atque hoc modo dicit S. Bernardus, quòd cum peccatur, ipsum, quantum in ipsa est, Deum perimit voluntas propria. Omnino enim vellet, Deum peccata sua aut vindicare non posse, aut nolle, aut ea nescire. Vult ergo eum non esse Deum, quæ, quantum in ipsa est, vult eum aut impotentem, aut injustum esse, aut insipientem. Crudelis planè & omnino execranda malitia, quæ Dei potentiam, justitiam, sapientiam perire desiderat. (a)

Vide deinde, quid peccatum fecerit in ipsis Angelis, nobilissimis totius universi creaturis, quos in cælo Deus creaverat, multisque supernaturalibus donis liberalissimè

Q 3

exor-

S. Bern. ser. 3. de Resurrect. mihi pag. 38.

exornaverat. Simulatque unicum illi cogitationis mortalis peccatum admiserūt; eodem temporis momento, omnibus ornamentis suis spoliati, ad inferos præcipitati, èque Angelis Dæmones facti sunt. Stupendum enim vero malum esse necessum est, quod in creaturis longè optimis, tam inopinatos peperit effectus. Quid diceres, quæso, si mille Reges uno ordine in crucem sublato aspiceres? Infandum utique scelus concepisse oportuit, cujus gratia talibus nulla facta fuerit. Verùm quantulum istud est, ad interitum prope innumerabilium spirituum, multis partibus præstatorum; quorum nempe vel unus aliquis mille Imperatoribus fortior sit & potentior? Si mare melleum, unicâ fellis guttâ in illud illapsâ, totum amarescere cerneremus; quantam huic guttulæ vim atque efficientiam tribueremus? Unica, ut sic dicam, peccati guttula ubi Angelos asperxit; Deum vehementer adeò exacerbavit, ut tanta illa bona, quibus eisdem ditaverat, ipsi deinceps placere, aut à gravissimis pœnis, & quàm celerrimè exigendis, nullo illum modo abstinere potuerint. Fuit profectò vis illa maxima, quæ unico velut ictu, altissimas istas Cedros, *plantatas in domo Domini.*

C A P V T XXXIII. 367

ni, (a) & in deliciis Paradisi Dei sui, (b) collocatas, radicitus extirpavit. (c)

Adam primus noster parens, dilectus à Deo, innumerisque item naturæ ac gratiæ donis locupletatus, caput & princeps humani generis, eò quòd unicum lethale ingluviei peccatum admisisset; turpiter mox gratiâ, originali justitiâ, totque aliis felicissimi illius statûs prærogativis exutus, cumque insigni ignominia Paradiso pulsus, ad perpetuum exilium, ad mortem corporis & animæ, miserasque eternas ac temporales, cum omni posteritate sua, damnatus fuit. Quidquid in orbe malorû reperitur, id hujus peccati pœna est: ab hoc morbi, bella, pestes, tristitiæ, mortesque hominû, qui sunt, fuerunt, & erunt, qui innumerales conficiunt myriades, planè omnes existunt, usque eò unica subinde mortalis noxa, non unâ, sed infinitis mortibus castigari meretur. Concipe animo ingentē acervum & cumulum, ex hominum hætenus mortuorû, & deinceps ad supremum usque judicii diē moriturosum, ossibus exstructû. bone Deus, quantam eam cladem stragem-

Q 4

que

a Psal. 91. v. 14. b Ezech. 28. v. 13. c. V. de Sulionum de Timore Dei lib. 1. cap. 4 & seqq. hæc bene edifferentem: item in Apparatu ad Annales sacros.

que fuisse oportet ! & hanc tamen omnem accersivit unum unicum peccatum mortale. quamquam si, quidquid illud mali attulit corpori, id cum damnis, quæ ab eodem accepit anima, compareretur, rudis solum umbra est : tot quippe peccatum perdidit, mactavitque animas, quot Adami filii, originariæ culpæ obnoxii, sunt concepti. Quis jam insanus venenum istud haurire audeat, cujus ea est efficacia, ut corpus & animam, non unius dumtaxat hominis, sed hominum planè omnium, crudelissimè interficiat & perimat ? (a)

Angelorum & Adami peccata tam acriter punita fuerunt, quamvis iis, quibus nostra, circumstantiis non aggravarètur. Neque enim viderant profusum illi suâ causâ Sanguinem Filii Dei : adeoque non deliquerunt adversus Deum qui tot ipsos, quot nos, beneficis sibi obligaverat. Non peccarunt in Deum, qui propter illos factus erat Angelus, qui pro illorum salute guttam Sanguinis ullam sudaverat, illusus & mortuus fuerat. Nostra peccata immensum illorum culpæ præponderant, quòd commit-

tan-

a Vide iterum Salianum de Timore, lib. 5. se è toto, & Annal. To. 1. anno 1. & Genes. cap. 3. addo Opus Morale P. Iacobi Lobbe-
tii, & P. Georgii Rceb Prud. Christ, Motiva.

tantur in Deum, optimè de nobis meritum, qui propter nos homo factus, propter nos sanguinem fudit, & seipsum nobis in cibum donavit. Non sine ratione dixisse ferunt S. Augustinum: *Domine, qui tibi ob Creationis beneficium non servit, Infernum ille meretur: sed qui tibi ob Redemptionis beneficium non servit, novo illi Inferno opus est.* (a) tamen si enim ex se peccatum, ejusmodi non esset, ut jam indicare cœpi, quia tamen summa est ingratitudo adversus Christi sanguinem, mille iterumque mille mortibus expiari meretur.

Quod si cum plebejo alicui homini manus defecta esset, Rex potentissimus, ejusdem misertus, quod alium ejus juvandi modum non videret, suam sibi manum præcidi curaret, subdito suo donandam, ut sic duas hic manus haberet, quanta ista Regis foret bonitas? & quas non homo ille eidem gratias deberet? si deinde accideret, ut is eandem manum, quam à Rege recepisset, in ipsummet Regem extenderet, ei-que impudentem alapham infringeret, aut pugione etiam confodere tentaret, qualis, obsecro, quamque inusitata malitiæ faci-

Q s nus

a S. August. apud Roder p. 2 tr 7. cap. 1 sancti Viri verba Lector substituit, cum repererit.

nus istud foret? Statuat apud se quisque, quod supplicium hic talis proditor, perfidusque nebulo commereretur. Verumtamen quid sunt ista omnia, cum benignitate Dei nostri, malitiâque ingratitude nostræ, comparata? Non equidem unicam dumtaxat manum, sed omnem animæ corporisque vitam amiseramus, quando Christus non manum tantummodo, verum membra sua omnia, ipsamque adeò vitam suam, toto hoc mundo, quin cælo etiam, infinities pretiosiores, nobis donavit? idque ideo, ut *ne periremus, sed haberemus viam æternam.* (a) Nos tamen adeò flagitiosè ingrati sumus, ut ipsismet suis beneficiis illum offendamus, non solum manibus, & corde ab ipso nobis dato; neque corporis solum, sed ipsam quoque fidei vitam, quam ille nobis, vitæ propriæ impendio promeruit, malè utendo: ad peccandum scilicet abutendo cognitione illa, quam habemus de infinita ipsius misericordia & patientia; cui confisi tam multi peccârunt hætenus, quotidieque peccant. Ecquæ tandem ista est species impietatis? Quis ille incomprehensibilis, ac numquam cogitatae malitiæ modus? Et cur non morimur præ pudore & dolore,

a Ioan. 3. v. 16. & 1. Ioan. 4. v. 9.

C A P V T XXXIII. 371

& dolore, quòd adversus Deum tam bonum, tali ratione, nefarios nos proditores exhibuerimus?

Quàm præterea gravem eam esse oportet culpam, quæ æternis ignibus vindicatur? peccati scilicet malitia adeò est infinita, ut tormenta mortemque mereatur infinitam. Quamvis Deus summa sit suavitas, ipsaque mansuetudo, sine omni tamen commiserationis affectu, creaturas suas & opus manuum suarum æternis torreri incendiis conspiciatur: neque id bonitatis clementiæque defectu, sed ob summam admirabilemque peccati malitiam. Intimis profectò sensibus ipse tu commoverêre, si, non jam dicam hominem, sed si vel canem aliquem, mediæ horæ spatio, in calcaria fornace ardere cerneres: tam stupenda tamen est peccati gravitas, ut terrissima illa viscera misericordiæ Dei nostri, infinitumque eiusdem amorem impediat, quo minùs ille, ad aspectum creaturæ suæ, inter ignes perpetuos morientis & viventis, quidquam moveatur, atque ut inferorum supplicia, minora etiam sint & leviora, quàm peccato debebantur.

Majorem fortasse, quàm ex dictis,

Q 6

hor-

horrorem concipies, Dei filium pro peccato non suo; sed alieno mortuum aspiciens. O horribilis malitia, quæ ipsam infinitam bonitatem, summamque optimi IESU innocentiam sic tractavit! Si Regem iustissimum, Patremque benignissimum, in publico theatro, de unigenito filio suo, regnorumque omnium herede, capitale & crudele iudicium exercere videremus, atque si cum stupore cogitantibus nobis, quod tandem ipsius delictum facinusque improbissimum tragœdiæ usque eò luctuosæ causam dedisset? responderetur, ad mortem tali filio decernendam, parentem non propriam Regij juvenis, sed alienam culpam adductum esse, quis, quæso, noster de culpa istâ sensus iudiciumque futurum esset? aut quis non aliud quidvis, quam illius reus esse, dicere mallet? quonam ergo modo potest non contremiscere, quem premit & urget sanguis IESU Christi, qui reus est mortis ipsius? Vide, amabo, num exigui id sit momenti, quod fecisti, cum ideo Cruci affixus sit Servator mundi.

Confidera insuper admirabilem illam mutationem, quam peccatum mortale adfert illud committenti. fit enim talis ex amico Dei ejusdem inimicus: ex filio Altissimi,

mi, mancipium Dæmonis: ex herede regni
 cælestis reus suppliciorum Inferni. Qui-
 cumque letaliter peccat, perdit jus quod
 obtinebat ad sempiternam gloriam: perdit
 gratiam, & quæcumque opera bona fecit,
 quæque eo in statu faciet: cum sit hostis
 Dei, qui ita peccatum odit, ut Ludovicus
 Blosius verè dixerit: *Si Virgo, qua Deum ge-
 nuit, & numquam offendit, peccasset mortali-
 ter, ac sine diuina contritione mortua esset, ipsa
 calum numquam obtinisset, sed cum demoni-
 bus in Inferno cruciaretur.* (a) Dominus ille,
 qui suprema est bonitas, qui que intuetur &
 pascit omnes bestias agri, à peccatore ocu-
 los suos avertit, propter culpæ ipsius fœdi-
 tatem. Detestabilis enim vero iste peccati
 fructus est facientis, ut Deus & Angeli ho-
 minē, pro quo sanguis Domini IESU fusus
 est, ne eo quidem dignentur aspectu, quo
 serpentē & basiliscum, atque ut magis ille
 sit abominandus, quàm canis mortui cada-
 ver, vermes gravemque odorem exspirans.
 Quid tibi prodest pulchritudo: quid cor-

Q 7

poris

^a Blos. Monil. spirit cap. 1. ad finem ex lib. 4.
 Reuelat. S. Birgittæ c. 7. Plurimum puto, ad pec-
 cati detestationem concipiendā iuuabunt ejus
 quæ dixi P. Iacobi Saliani de Timore Dei, libri
 novem. Vide item de peccati tyrannide P. Ioan.
 Crombecium de studio perfectionis lib. 1. c. 25.

374 VITÆ DIVINÆ

poris valetudo, si execrabilior fædiorque es, quàm virulentus bufo, & multi fortè Dæmones? Quid tandem horrebis, si ista detrimenta non horreas? Nihil nobis nocet, nisi solum peccatum: ideoque S. Chrysostomus dicebat, *Neminem lædi, nisi à seipso*, (a) quoniam si peccatum excipias, quod ex sua quis voluntate committit, ab re alia nulla metuere habeamus.

Circumstantiæ porro & adjuncta tuorum peccatorum, mirum illa in modum augment & attollunt. Namque non semel, sed sæpissimè Redemptorem tuum offendisti: & postquam ille toties tibi delictum tuum cōdonaverat, repetivisti tu tamen illud, peccavisti que iterum, non coactus, sed spontè & voluntariè, velut si pauxillum aquæ biberes, idque non absente Deo, sed in ipsius oculis & conspectu: non offensus ab illo, nisi fortè, quod pro te mortuus sit: non realiqua tua, sed ipsismet divinis beneficiis: non ut alteri cuipiam Deo, sed ut hominibus, ipsique Dæmoni, ac fœdæ cupiditati desiderioque tuo placeres & satisfaceres: non pro regno æterno, sed ut illud perderes: neque adversus

Regem

^a Chrysost. Tomo 5. dissertatione singulari, & luculenta.

CAPVT. XXXIII. 375

Regem qualemcumque, aut hominem malum, sed aduersus immortalem Deum. Gentilis si esses aut Maurus, haberes fortasse quod obtenderes; Christianus autem cum sis, quid tandem potes excusare? Iosephus & Susanna, antequam scirent Christum pro hominum salute mortem oppetivisse, mori elegerunt potius, quam delectationi turpi consentire. (a) attende igitur, quid te facere deceat, ut peccatum aliquod devites. Mori eo fine, parum est; quia Christus pro te, atque ut ne illum offenderes, prior ipse mortuus est, & quantulum hoc sit, ut animæ vitam serves, corporis amittere? Ex his omnibus collige & concipe odium, detestationemque peccati supra omnia detestabilia, decretū quoque æternum & constantissimū, rumpendi prius, quàm Deum offendendi.

Addamus nunc aliquid de peccati medicina, atque ex huius summa necessitate, mali magnitudinem & gravitatem clariùs perspiciamus. Ei tollendo finitum & creatum remedium nullum sufficiebat, eò quòd ex se peccatum esset immedicabile, præterquam Sanguine Unigeniti Filii Dei: in tantum, ut, nisi pretium offerretur

a Genes. cap. 39. v. 8. & Danielis 13. v. 22.

tur infinitum, vel pro unico solùm peccato, satisfieri nullo modo posset, ex quo colligitur, quàm immane illud malum sit, cui aliud minúsve pretiosum remedium prodesse nullum valuit, quàm præstita pro eo satisfactio pretiumque infinitum, quod nobis per sanctissima Sacramenta applicatur: ad quæ tamen ipsa, nisi Dei gratiâ adjuuto, nemini patet accessus, Peccare nos quidem possumus; at solis nostris viribus, è peccato emergere non possumus. Quis in puteum se præcipitet, unde nequeatevaderè? quis angustum subeat carcerem, clavemque alteri committat? Peccatum nempe, præterquam quòd malitiam habeat improbitatemque summam, ex se præterea est insanabile, solo curandum Christi Sanguine, & Dei misericordiâ: quæ prompta semper est ac facilis ad ignoscendum, manumque nobis porrigendam, dummodo sincerè doleamus. Verùm quia peccatis mederi præteritis, non est satis, sed futura quoque prævenienda sunt & impedienda; idcirco remedia aliquot, ad hoc opportuna, subministrabimus.

Primum est, Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ frequentare, etiamsi peccati gravioris conscientia te non arguat: propterea

prerea quòd horum myſteriorum crebriore uſu confirmetur anima, ad tentationibus reſiſtendum. Modus iſte ac ratio imprimis utilis eſt; ut in gratia perſeveremus. Siquis itaque propoſitum concepit non peccandi, eo ſolo ne ſit contentus; ſed media inſuper ad hoc conſequendum idonea adhibeat: quod niſi facit, de propoſiti ille ſui valore plurimùm ſanè poteſt dubitare. Ut Toletum proficiſcaris aut Hiſpaliin, haudquaquam ſufficit id velle, ſed in viam te deſoportet: nam qui verè & ſeriò vult finem, media quoque, quibus ad illum pertingat, velle debet. Medium ad non peccandum, frequens eſt uſurpatio ſanctorum Sacramentorum: quam qui negligit, eſt quòd jurè ſibi ille metuat.

Secundum, Occaſiones fugere mundi que vanitates: quippe cùm natura virtusque noſtra adeò infirma ſit & imbecillis, magnum ſubimus periculum, ſi occaſiones peccatorum non vitemus. Neque enim adjumenta tantùm & modi, ad perſeverandum in gratia proficui, ſunt uſurpandi, ſed obſtacula quoque, quæ illam remorantur, tollenda: quod potiffimùm faciunt turbæ vitæ ſecularis, vanitates, deliciæ, voluptates, ambitio, avaritia, & amor carnis. Sicui hoc difficile

ficile arduumque videatur, is velim magnitudinem attendat mali, quod optat persanare: intueatur idem lethalis peccati sceditatem, damna, & malitiam infinitā, quodque ad unicum dūtaxat. istiusmodi peccatum evitandum, tamen si illud vix admissum statim condonaretur, perparum quis faceret, etiam mille regna, & Orbis imperia, omne mundi aurum, mille cōmoditates, & mille, si haberet, vitas contemnendo. Credere porrò sibi que persuadere, adversus malum isthoc infinitum, profecturam diligentiam industriamque aliquam, nullo cum dolore molestiave conjunctam, istud profectò aliud non est, quam Deum, & Christi Sanguinem, animam suam, naturam omnem, ac rationem, cui peccatum adversatur, contemnere & aspernari.

Tertium, Oratio & lectio spiritualis: partim, quia oratione Dei gratia obtinetur: partim, quia eadem oratione & meditatione, cognitio æstimatioque rerum æternarum comparatur: quandoquidem omnis mali nostri fons & origo, neglectus est considerationis. *Desolatione*, ait Ieremias, *desolata est omnis terra; quia nullus est qui recogitet corde.* (a) Ecquis enim inveniatur, qui

a Ierem. 12. v. 12.

qui si, quid sit peccatum, verè comprehen-
dat, ob illud patratum, dolore vehementi
non penitus contabescat, cogitantiq̃ue illud
adhuc committi à se posse, magnoperè ex-
horrescat? Lectio piorum librorum, qui
fraudes & pericula detegunt, veritatemq̃ue
patefaciunt, hanc considerationem non
mediocriter adjuvat: cùm sæpè eveniat, ut
ad orandum inhabiles, ad lectionem aptis-
simi simus, quòdque discursu nos & ratio-
cinatione proprià inter meditandum asse-
cuturos desperabamus, id aliena legendo
edoceamur.

Quartum, Summo studio omnia cavere
peccata venialia. ita fiet, ut à lapsu in mor-
talia immunes simus: ideo quòd venialis
noxa hominem disponat ad mortalem, uti
gravis infirmitas ad mortem. Qui timo-
rem Dei perdit in modico, paullatim illum
quoque perdit in magno, & posteaquam
assuevit anima voluntatem Dei viola-
re in rebus parvis; idem, ubi se occasio
dederit, in magnis itidem facere, parum
reformidat.

Quintum, Opera aliqua supererogatio-
nis, hoc est, plus quàm expressè imperatum
sit, exsequi: ita ut nō sufficiat alicui, sola Dei
præcepta & mandata, ad salutem omnino
necessa-

necessaria, observare, sed hoc ampliùs opera bona faciat, ad quæ non obligatur. Sunt enim doctissimi Theologi, (a) qui dicant, Eum, qui solam habeat voluntatem præcepta divina servandi, aliaque opera bona exercere nolit; ob manifestum in mortale peccatum labendi discrimen, de salute suâ periclitari.

Sextum, est consilium Spiritûs sancti: *Memorare novissima tua, & in aeternum non peccabis.* (b) Etiam si immortales essemus, adeò tamen grande malum est peccatum, ut nec pro mille mundis sit faciendum: verum

a Sanchez in Opere morali lib. I. cap. 5. n. 4. Propositum, ait, committendi omnia venialia, quotquot se obtulerint; solaque mortalia vitandi, est mortale, quamvis contemptus desit. sed contrarium docet P. Granado in I. 2. controversiâ 6. de peccatis, tr. 2. disp. 6. & 7. ubi refert Doctores quosdam, docentes, Teneri Religiosum sub mortali, progredi in via perfectionis, etiâ in rebus non obligatoriis. Auctorem Vitæ hoc innuere suspicor; Eum, qui non nisi præcepta Decalogi, aliaque graviter obligantia servare vellet, nihilque aliud boni agere; expositurum se periculo labendi gravius, non quidem præsentis & proximo, at saltèm remoto, ut vocant: ac proinde, licèt eâ voluntate seu proposito non peccaret mortaliter, versaretur tamen in discrimine sic peccandi.

c Eccl. 7. v. ult.

CAPVT XXIII. 381

verum mortales cum simus, & certi, nobis esse moriendum, quanta infania est, onus hoc intolerabile sibi metipſi impo-
 nere? Quis intelligens, se à peccato perpetra-
 to mori mox posse, si quem adhuc sensum
 habet, Æternitatis periculum ultro adire
 velit? Multi subitanè morte intereunt:
 quodque tot aliis evenit, tibi quoque eve-
 nire queat. Mors te peccantem occupare
 potest, nullumque pœnitentiæ momētum
 concedere, & quid tum misero te fieret?
 Scimus aliquibus id usu venisse. Ergone sa-
 lus tua tale negotium est, quod sic in casum
 dare liceat? At, Non id mihi accidet, dices
 tu fortè, dicebat hoc ipsum ille, cui accidit,
 Potest certè tibi quoque accidere: & fac ita
 esse, quid tūc remedii, ô infelicissime mor-
 talium, habiturus esses? Non ea profectò
 res est Æternitas, quæ in tam præcipitem
 locum periculumque adducenda videa-
 tur. Et quis corpus suum, in vermes abitu-
 rum, intuens, sic illud fovebit, ut quo turpi
 hoc quadam & beluina voluptate perfrua-
 tur, Christum Dominum iterum crucifi-
 gat; seque ipsum in Infernum præcipitet?

Mortis etiam memoria efficit, ut pecca-
 tum horreamus. si enim mors corporis
 censetur esse *terribilium omnium terribilif-
 simum:*

simum: (a) quid erit mors animæ, hoc est, peccatum? Anima gratiâ Dei destituta, potius censenda est mortua, quàm corpus, vacuum animâ.

Iudicii verò supremi recordatio quem non à peccato deterreat? maximè quia die illâ tremendâ, ratio reddetur illi ipsi, quem offendimus, iudiciumque hoc eodem modo instituetur, quo Deum antè ipsimet iudicavimus, Mortali quippe peccato condemnamus Christum Dominum, illumque non Barabbæ, sed ipsi Lucifero postponimus. Potèstne indignius quidpiam, magisque abominandum & detestandum excogitari? quid respondebis, obsecro, quando tibi objicietur infinitus iste, quo obstrictus teneris, Dei amor, infinitaque ejusdem beneficia, & Sanguis Filii Dei, quem, ut Satanæ placeres, despiciatui habuisti, penitusque conculcasti? Prò nefas! Christianum hominem, eum qui pro ipso in Crucem actus est, Cruci rursus affigere, solum vt Dæmonibus, sanguinem suum.

a Aristoteles 3. Ethic. cap. 6. de quo ad fructum tuum vide Carthusiani Novissima lib. 1. art. 2. & seqq. Granatensis Ducem lib. 1. part. 1. cap. 7. & plures alios: sed & Io. Marianam nostrum, qui libris de morte & immortalitate, mortis bona prædicat.

CAPVT XX·XIII. 383

suum sitientibus, gratificetur? eundē, (ut
S. Paullus loquitur, (a) *Filium Dei conculca-*
re, ut hostem ipsius exaltet? *Sanguinem di-*
vinum, sordidissimę voluptatis gratiā, tam-
quam rem vilem abjectamque *pollutum du-*
cere & contemnere? Numquid hæ injurię
istiusmodi sunt, propter quas ante severi
justissimi que Iudicis tribunal meritissimò
paveamus?

Memoria porrò inferorum ea est, quę
horrore comas erigat, totoque nos corpore
perhorrescere faciat, cum peccatum letale,
quamvis unicum malum sit gravius, quàm
mille Inferni: adeò, ut æterna prius suppli-
cia sint subeunda, quàm puncto temporis
uni tali peccato consentiendum. Parvumne
istuc malum censeatur, quod tormentis
æternis in immensum majus est? Infelicior
ille est & miserabilior, qui unicā lætali no-
xā fœdatam habet animam, quàm si corpus
ipsius quotquot in Orco sunt Dæmones
insiderent, eorumque singuli illis illud ig-
nibus cruciarent, quibus simul dānati om-
nes torquentur. O prodigiosa mortalium
cæcitas, qui tantorum incommodorū nul-
lam planè habent rationem, atque uti non
æstimant malum culpæ, ita neque ponde-
rant malum pœnæ!

a Heb. 10. v. 19.

Aude.

Auderésne, ô homo, Inferni cruciatus horâ unicâ experiri? quomodo ergo in discrimen te conjicis, eos eternum sustinendi? Die medio, dentium aut calculi acutos dolores ferre non potes; & quamdiu Deus erit Deus, mala ferre vis omnia? Nôris velim, illos, qui in Inferno ardent, æquè parùm sibi olim persuasisse, eò se perventuros, hâcque persuasione inductos peccavisse: nunc tamē illi deceptos se, turpiter *erravisse*, (a) fatentur. Tibi, quæ singularis est Dei benignitas, tempus adhuc superest, aut de peccato dolendi, aut illud non commit- tendi. Heu! quàm grave & noxium est, decipi ibi fallique, ubi de totâ agitur Æternitate! Aperi, quæso, oculos. Multi apud inferos ob unicum solùm peccatum plectuntur, tua verò delicta sunt multiplicia: & nōdum times? Non es equidem Angelis melior: nihilo-minus Lucifer, propter unicam, quam admisit, momentaneam noxam Diabolus factus est, eritque talis in sempiternum. O infelicem illum ac miserum, qui æternum numquam obtinebit finem suum, semperque desperabit id assequi, ad quod natus est! Os aliquod luxatum, quantum dolorem creat? quid ergo erit anima,

à fine

CAPIT. XXXIII. 383

à fine suo in perpetuum exclusa? Si peccatum & Infernus aliud nihil mali afferrent, vel unum istud sanè quàm horrendum est.

Proderit similiter, gloriæ meminisse & felicitatis, quam peccando amittis. Congere omne mundi aurum, omnesque thesauros in unum cumulum; ac cogita, & hos & illud ad unum aliquem hominem pertinere. quid si jam opes has tantas unicus terræ motus hauriret? quanta ea jactura foret, quamque inexplicabile damnum, homini præsertim avaro & cupido? Verùm quid hoc est & quantulum, ad eum, qui momento unico, spontè & volens, universas cæli divitias amittit? Siquem manè Regem conspiceremus, eundemque vespere nudum adeò, ut ne vestem quidem haberet, corpori tegendo; quale id æstimaretur infortunium? Majus tamen est, hominem videre, qui manè heres regni cælorum, sub noctem nihil omnino reliquum habeat, ex Dei filio mutatus in mancipium Dæmonis. O stupidam hominum prodigalitatem! O insaniam! Nescio equidem, quo hanc rem nomine exprimam, quòd momento unico, idque ob delectationem putidissimam, voluptates deperdamus æternas. Nòstine,

R

mi

mi homo, quid dissipēs perdasque, quoties graviter peccas? Regnum perdis, ô bone! delicias perdis sempiternas: rem perdis, & titulum filii Dei: Deum perdis: perdis, ut breviter absolvam, quidquid perdi potest. Satin' sanus es? odistine te ipsum? num desperatus es, animumque penitus abiecasti? Redi, quæso, ad cor, & respice bona illa quæ parata habes, si Domino tuo IESU Christo fidelis fueris: respice pretiosum ejus Sanguinem, ideo profusum, ut te ad regnum suum, ad regnum opulentissimum, bonisque omnibus & æternis abundantissimum, perducatur.

Multum adhæc conducit, Opera bona, quæ facis, hoc animo Deo offerre, ne te in peccatum labi permittat, atque ab eo quamprimum liberet: præcipuo quodam zelo cavendo, necubi ipsum offendas; magnamque simul humilitatem, & de præteritis peccatis timorem conservando. Si viperam vestibus se tuis insinuasse vidisses, quam inde erepsisse, omnino nescires; mirè profectò angereris: atqui satis scimus, peccatum subiisse animam nostram; expulsam esse, id verò perinde certum manifestumque non habemus: ut quid igitur, quasi in tuto sint omnia,

nia,

C A P V T XXXIII. 385

nia, solutè adeò & negligenter salutem nostram curamus?

Magnam id quod dixi, excitare in nobis humilitatem deberet, ac sollicitudinem peccata nostra expiandi; tum operibus externis, cuiusque statui & vitæ conditioni congruenter, tum etiam internis contritionis amorisque actibus, identidem repetendis: nam hoc ipsum proderit, ut à novis in illa lapsibus præservemur.

Advertendum denique est illud, à quibusdam Sanctis verè traditum. (a) Eum, qui sollicitus est in fratrum suorum & proximorum peccatis impediendis, plurimum juvari, ut suarummet noxarum veniam facilius impetret. In hoc itaque omne nostrum studium versetur oportet, ut nec ipsi Deum offendamus, nec alius id faciat, hūcque in finem, operum nostrorum meritum illi transcribamus. Excellentissima nempe occupatio est, hāc unā perpetuò curā distineri, ut omnes Dei impleant voluntatem, neque quisquam peccato quopiam eidem adversetur. (b)

R 2

C A-

a Proverb. 10. v. 125, Iacobi 5. v. ult. 1. Petri 4. v. 8. Vide Interpretes. & nominatim in postremum locum, A Lapide & doctissimum Lorinum. qui plures suggerit, b Vide Alph. Rodig. parte 3, tr. 1.

Ex Venialis Peccati gravitate cognosci potest, quantum malum sit, Peccato Mortali admissio, contra Divinam niti Voluntatem.

Quantum, quamque fœdum & execrandum malum sit, voluntati divinæ letali noxâ repugnare, ex eo quoque discitur, si, quantopere infinitam illam Majestatem veniale peccatum offendat, intelligamus. Quare differemus de illo eâ verborum rerumque vi ac pondere, quod Sancti & Doctores, ipsum explicantes, ante nos adhibuerunt. Quia enim mortalis peccati gravitas ac magnitudo tanta est, ut eam intellectus noster non adæquet; neque plene illud, quale in se est, pernoscat, danda opera erit, ut collatione cōparationeque peccati venialis factâ cum mortali, hujus turpitudinem melius penetremus: dum nimirum peccatum istud, quod parvum credebamus, magnum esse deprehendentes, inde non difficulter colligemus; quod nos grave ducimus, illud sine dubio longè fore gravissimum. Peccatum veniale à mortali differt, uti morbus à morte; atque si veniale tantum est, quantum credetur esse peccatum

CAPVT XXXIV. 387

tum mortale? Si parvum, est magnum: magnum ipsum ecquid erit? Sollicitudo verò & desiderium Deo serviendi, complectatur oportet propositum, illi nusquam, quātum à nobis fieri potest, nec levissimā culpā, displicendi: immo culpam planè nullam decet contemnere, quasi minimam; quia immensa Majestas Dei, jusque supremū, quo creaturarum suarum omnium studia, conatus, obsequia, & officiosissimam servitutem sibi vendicat, tanta sunt, ut, quidquid demū admittatur contra sanctissimam ipsius voluntatem ac beneplacitum, majus id malum sit, quàm quaecumque malum aliud, quod esse potest. Vnde efficitur, peccatum unicum quod committitur, quantumvis veniale, pejus esse, quàm damna omnia temporalia, & supplicia æterna; citiusque eligenda, æternumque toleranda tormenta acerbissima, quæ Dei Omnipotentia inferre potest, quàm ut noxa, etiam minima omnium, contrahatur. Eaque propter magnopere dolendum est, adeò nos parùm laborare de venialibus culpis devitandis, quòd res leves exiguique momenti esse videantur, non reputando, iis, quantumcumque in speciem levibus, Deum Opt. Max. majorem in modum

R 3

offendi.

offendi. Neque verò leve dicitur peccatum veniale, nisi soli peccatum mortali comparatum; cum in seipso malum tantum sit, majus ut nullum reperiatur, præterquam peccatum mortale; malum omnino gravius, quàm omnia mala cetera, tormenta, morbi, egestas, ignominia, & mors ipsa, vel si conjuncta reperirentur. Quocirca ut noxas qualescumque, tametsi minimas, toto animo horreamus ac detestemur, summam venialis peccati foeditatem, ejusque effectus, pœnas, & remedia, hoc loco breviter perstringemus. Sunt autem duo venialium peccatorum genera: alterum eorum, quæ per negligentiam, tepiditatem, atque, ut dici solet, ex subreptione committuntur; à quibus nec justissimus quisque liber est: alterum eorum, quæ ex malitia fiunt, planeque scienter, quæ posteriora, per Dei gratiam, vitari universa possunt, & verò omni cogitatione curaque debent, ea præsertim, quæ diuturnâ consuetudine velut in mores venerunt.

Satis est enim vero, ad venialis peccati detestationem, scire, infinito illud ac immenso Deo displicere, eumque irritare. Quippe malum cum sit hujusmodi, quod Deum spectat ac lædit, gravius omnino malum est,

est, quàm omne simul malum temporaria-
rum & æternarum creaturarum, longèque
item omnibus illarum, siue hujus, siue fu-
turæ vitæ, bonis præponderat: in tantum, ut
sicuti potestas optioque fieret, aut veniale
peccatum (quale est verbum otiosum,
mendaciûmve officiosum) committendi,
aut omnia inferorum supplicia æternùm
perferendi, omnibusque cæli deliciis &
bonis carendi, secundùm rectæ rationis
præscriptum, posterius eligere deberet.
atque in hoc casu, unusquisque Sancto-
rum, maximâ potiùs, quàm fruitur, glo-
riâ seipsum spoliaturus, summâque cum
alacritate in damnatorum rogam præcipi-
taturus, quin in nihilum etiam antè se
redigi passurus esset, quàm hujus gene-
ris peccatum aliquod perpetraret. Quò-
nam igitur pacto leve reputari potest id,
quod usque adeò grave est? & qualiter ma-
lum hoc parvum judicetur, quod in ma-
ximum immortalemque Deum stolidè in-
currit? Revera venialis noxa, hoc modo
inspecta considerataque, speciem quam-
dam præfert mali infiniti: quamvis mortali
comparata, levis venialisque nominetur.
Atque hoc sensu S. Hieronymus negat scire
se, *an possimus leve aliquod peccatum dicere,*
R 4 *quod*

quod in Dei contemptum admittitur. (a) Hæc ratio efficacissima est, ad veris & fidelibus Dei servis venialium peccatorum odium ingenerandum. Quid enim de eo filii dicemus, qui hunc in modum loqueretur: Non ita equidem irritabo commoveboque parentem meum, ut me propterea domo excludat, aut è testamenti tabulis expungat: minores tamen offensas, ut animo meo obsequar, non devitabo. Hic talis profectò filii nomine indignus, mercenarius proditorque merito suo appelletur. Huic similes sunt, qui consultò datâque operâ in peccata ruunt venialia. De iis igitur quid sentiendum, qui noxam admittunt mortalem? Quàm solo illius audito nomine, horrore nos incredibili percelli oporteret. Nemo cogitando assequi, nedum verbis exprimere, nemo satis averfari potest peccatum lethale. Quamquam verò illud plenè integreque non cognoscimus, maximè tamen semper pertimescamus: quandoquidem veniale quoque tanto studio constar esse fugiendum.

Verum etiam si daremus, Deum veniali noxâ nequaquâ offendi, sufficeret utique, ad

• Hieronymus (aut S. Paulinus) epist. 14. ad Celantiam cap. 2, mihi pag. 42.

CAP V T XXXIV. 391

ad eam præ ipsa morte timendam, quòd rationi adversetur, deformitasque sit & macula animæ: quæ quantò creaturis omnibus materiâ constantibus est nobilior, tantò eius vel minimus nevus deformat amplius. Iungatur licet, quidquid uspiam turpe, fœdum, ac horrificum invenitur: omnis tamen isthæc deformitas, unicæ venialis noxæ fœditatem nulla ex parte adæquabit. Quale, obsecro, monstrum sit hominem videre, qui caput habeat aspidis, aut asini, in creaturâ rationis compote, execrabilius adhuc monstrum est, verbum aliquod charitatem lædens, aut cogitatio otiosa.

Non macula solummodo, verùm morbus quoque animæ, peccatum est veniale, quâvis corporis invaletudine hoc molestior ac perniciosior, quòd incorporeum corporeo (quæ duo nihil habent cõmune) præstare scimus & antecedere. Etenim si morbi omnes, ab ullis umquam aut Medicis cogniti, aut ægris tolerati, in unum conflentur, nondum æquales erunt minimo peccato veniali. Quis unus par sit calculi, dentium, ischiadis, podagræ, & canceri acerbissimis doloribus tolerandis. Quale, & quàm miserabile spectaculum de se præbeat, quemcumque tot simul incommodis

R 5

contri-

contigerit conflictari? Atqui existimandum est, intolerabilius malum miseriamque maiorem, unicum solum esse peccatum, quod veniale appellamus. Quæ igitur phrenesis est, neglectis venialibus, sola mortalia crimina æstimare? Quare minoris fit anima, quam corpus? Etenim si ad hujus non modò vitam attendimus, sed valetudinem præterea, incolumitatem & decorem: cur non perinde animæ salutem, ejusque pulchritudinem spectemus?

Peccatum veniale deinde, ut loquuntur Sancti Augustinus, (a) & Magnus Gregorius (b) *nostrum decus exterminant, & animam inquinant, eamque velut quibusdam pustulis, & quasi horrendâ scabie replentia, deformem faciunt, ut eam ad amplexus illius Sponsi celestis, aut vix, aut cum grandi confusione venire permittant.* Quòd si igitur vestem fœdari, eamve madesieri, impatienter accipimus: conscientiae puritatem munditiemque quamobrem, quæso, contemnimus, Insignis sanè stultitia est vestem, ex animalium pellibus

a In sermonibus de Sanctis serm. 41. mihi pag. 422. & li. 50 homiliar. hom. 50. c. 3. p. 205.

b Vide illum exposit. moral. in Job lib. 10. c. 15, lib. 14. cap. 10, & lib. 21. cap. 9.

CAPUT XXXIV. 393

bus, vermiūmve excrementis confectam, diligentius quā spiritum animamque nostram, ad Dei imaginem conditam, curare. Quid de Reginā sentiremus, quæ splendidissimā induta purpurā; in sordibus ac luto primum volutaretur, tumque rectā ad Sponsū & Regem suū amplectendum progredieretur? Multo verò magis rationi adversatur, animam, Christi Sponsam, non dubitare veniale peccatum contrahere. Quid jam porro (dicendum hoc sæpius) & qualis erit culpa mortalis, si talis est venialis? Quantum nudo illius audito nomine, trepidare convenit & exhorrescere; cum mortale peccatum veniali, malitiā suā, infinitis partibus antecellat?

Accedit, quòd hæc tanta venialis culpæ fœditas, malum, morbusque & horror tam pestilens, pessimos necessariò effectus producat, ob quos meritissimò eandem detestemur. Consideremus illos solum, quos ideo profert, quia morbus est, infinitè haud dubiè periculosior, quā sint difficillimi quique corporis morbi, etiamsi non diviso dolore, non per partes, non per intervallum suspenso, sed semel, sed pariter omnes unum eundemque hominem invasissent. Nam peccatum veniale, Cancer est animæ,

senfim sine sensu virtutem depascens atque debilitans, usque dum eandem perimat, faciendo, ut in letalem culpam misera delabatur. Lepa est, animam defœdans, illamque ab osculo & amplexibus Sponsi cœlestis avertens, Paralysis est, motū omnem primum, ad virtutum opera exercenda, impediens, Hydropisis est, terrenarum rerum sitim ac desideria accendens. Cardialgia est, affectus turbans. Podagra est, quæ in via perfectionis progredi verat. Asthma est, quod ad cælum aspirare non sinit. Surditas est, divinas inspirationes audire prohibens. Cæcitas est, quæ veritates æternas intueri non permittit. Phthisis est ac tabes, virtutem omnem enervans penitusque exringuens. Denique, sicuti corporalis infirmitas, mortis est prodromus, hocque unum omnino pessimum habet, & quod præcipuam curam ac sollicitudinem creare debeat: (si enim certi essemus, nos minimè morituros: morbum, quantumvis gravem, non adeò metueremus) ita in veniali peccato deterius nihil diligentiusque cavendum affirmo, quàm quòd animam ad mortem, hoc est, mortale peccatum præparet ac disponat.

Tribus ferè modis docet Angelicus Doctor

C A P V T XXXIV. 395

ctor, (a) peccatum veniale viam munire, animamque disponere ad peccatum mortale. *Primò* ex se & naturâ suâ, uti calor modicus ad maiorem. sic murmuratio, fur- tûmve exiguum, aditum aperit maioribus. differunt itaque, ex mente ipsius, sicut im- perfectum & perfectum, sicut puer aliquis à viro, qui ex puero in virum crevit, & sic- uti leo magnus & tigris, à leone ac tigride minoribus.

Secundò, Facit hoc, ut Vir sanctissimus loquitur, *per quamdam consequentiam*, ex uno in aliud deducendo, ut recta sit ista argumentatio: Hic homo non cessat mul- tiplicare peccata venialia; ergo progredie- tur etiam ad mortalia, est infidelis in mo- dico, ergo in magno quoque talis erit. non æstimat res parvas, ergò nec majores æsti- mabit, juxta id quod dicit Ecclesiasti- cus: *Qui spernit modica, paulatim decidet.* (b) *Augmentatâ enim dispositione vel ha- bitu*, ait idem sanctus Thomas, *per actus peccatorum venialium, in tantum potest libi- do peccandi crescere, quòd ille qui peccat, finem*
R 7 *suum*

a S. Thomas 1.2. quæst. 88. & alibi: quæ bene explicant Nigronius tr. de cura minimorum, parte quartâ. & Lancicius in Opusc. de indic. & gradibus profectûs. b Eccli. 19. vers. 1.

suum constituet in peccato veniali, (a) adeoq; peccabit mortaliter: (b) propterea quod facillimè ea homo faciat, ad quæ ex habitu & consuetudine inclinatur.

*Tertiò, Peccatum veniale disponit ad mortale quia removet ea, quæ lapsum in illud impediunt: qualia sunt hæc tria. Primò Obedientia ac subiectio Deo præstita, ejusque sanctus timor, quem libertas nimia, & audacia venialiter peccandi pessumdat. nam qui ita sunt comparati, ut scientes prudentes divinam Majestatem offendant in rebus parvis, si paulatim idè in majoribus audebunt. Secundò. Habitus boni; qui contrariis venialium peccatorum actibus ita debilitantur imminuunturque, ut sensim prorsus evanescant *usu cuncta levigante*, inquit S. Gregorius, (a) hoc est, consuetudine facilem, ac pronam animam reddente ad peccandum. Tertiò, Auxilia gratiæ specialia: quæ demeretur homo peccatis venialibus, liberè & consultò admissis, illaque Deus justissimè paulatim ei subtrahit, qui tam il-liberaliter cū summa agit Majestate, Quare si peccatum veniale tot modis verè fenestram*

a loco citato, art. 3. b art 2. Vide Cajetanum ibidem & Nigron. l. 4, cap. 4. c lib, 10. moral. mihi cap. 14.

stram patefacit ac disponit ad peccatum mortale, necessarium est, ut quisquis hoc timet, illud similiter timeat. quod qui non facit, hoc est, qui non timet peccatum veniale, is satis indicat, se nec mortale timere: eò quòd ut Magnus Aquinas ait, *multoties peccādo venialiter, disponetur ad mortale*, (a) & quia *multa peccata venialia dispositivè causant mortale*: (b) eo nimirum quo dictū est, modo animam ad illud præparando,

Considerentur hîc mihi duo velim, qui omnia caveant peccata mortalia, quorum tamen alter multa committit venialia, alter eadem, quantum potest, studiosissimè fugiat. Ex iis posterior exemplum erit innocentiae virtutisque omnis, devotus, obsequens, solatium & columna Congregationis ac Religionis suæ: Sanctusque audiet, & dignus, qui in Divorum album, etiam vivus referatur: at in priore illo, qui identidem impingit, peccatque venialiter, alia & contraria omnia reperientur. Ecquam remur hujus, tanti discriminis causam esse? aliud nihil, præterquam peccata venialia. horum itaque damna, in vitâ spirituali, gravissima habeantur oportet. Et verò si tales sunt fructus noxæ venialis; quales demum.

mor-

a loco citat. art. 3. in corp. b ibid. ar. 4. ad i.

mortalis peccati effectus futuros existimamus? Quantum vel solum ejus nomen, timorem nobis debet injicere? cum hoc mortem afferat animæ, non similiter delictum veniale.

Supplicia adhæc & pœnæ, quibus veniales Deus noxas castigavit; abundè probant, quàm vehementer eædem ipsi displiceant. Quod ut clariùs intelligatur, illud tamquam certum statuendum est: justissimum esse Deum, qui peccatum non suprâ quàm mereatur puniat; eundemque simul esse sapientissimum, ut in illius cognitione errare nequeat. Quoniam itaque modo existimare quis potest, peccatum veniale rem parvam esse, cum capitali in illud supplicio animadvertat Optimus Sapientissimusque Deus? Nam si verum est, quod gravissimi asserunt Auctores, Moysen & Aaronem, in percutiendâ petrâ, ad aquas contradictionis, nonnihil hæsitâtes; (a) itemque Loti uxorem, quæ muliebri curiositate victa, cōvertit se retro, ut triste Sodomæ bustum & ultrices flammæ tantisper oculis usurparet, cum statim *versa est in statuam salis*? (b) si verum,

^a Num. 20. v. 12. 27. v. 33. & Deut. 32. v. 48. & seqq. ^b Genes. 19. v. 26,

si verum, inquam, est, eos peccâsse dumtaxat venialiter; (a) quis non obstupescat, Deum nihilo-minus subitâ morte in eos vindicâsse? Prophetam alium, ob veniale item peccatum, (b) leoni lacerandum occidendumque permisit idem Deus. (c) In Vitis Patrum mentio etiam fit de Sancto quodam Anachoreta, ob levem similiter culpam, ab aliâ ferâ discerpto. (d)

Neque morte solùm, sed morbis quoque morte ipsâ gravioribus, minora peccata Deus castigavit. S. Chrysostomus Lazarû fame & ulceribus, quibus operiebatur à plantâ pedis ad usque verticē capitis, (e) ob veniales noxas divexatum fuisse cēset. (f) Cassianus de Abbate Paulo testatur, ipsum propter levem culpam, *tali confestim correptione percussum esse, ut ejus universum corpus paralyses valetudine solveretur, nullumq; in eo membrum penitus explere suum praevaleret* offi-

a De Moyse ajunt hoc Augustinus & plerique DD. apud Tirinum in Comment. ad Numer. cap. 12. de Lothide verò vide eundem Tirinum in caput cit. & Salian. a. m. 2138.

b Ita S. Augustinus, Gregorius, Abulēsis, Sanctius & plurimi alii. c 3. Reg. 23. v. 26.

d Vide Auctorem de adorat. in spirit. & verit. lib. 2. cap. 13. e Luc 16 v. 20.

f S. Chrysost. conc. 3 de Lazaro, mihi pag. 1345

officium. (a) S. Geraldus Comes, (uti memorat Odo Cluniacensis) (b) ob exiguam noxam, cæcitate ad tempus punitus fuit. S. Elzearium item Comitem, quod nescio cuius culpæ periculum adiisset; Christus per totum Psalmi quinquagesimi decursum, flagellis cecidit, (c) quodque magis not terreat, Moyses Abbas, *ob reprehensionem unius sermonis, quem disputans paullo durius protulit, quâdam scilicet opinione præventus, diro confestim est traditus Dæmoni.* (d) Hoc ipsum supplicium alteri cuidam sanctissimo Monacho irrogatum fuit, uti refert Severus Sulpitius, (e) certumque est ac exploratum, longè præstare, ut omnes ex Orco Dæmones corpus infideant, quàm ut vel unico veniali peccato anima occupetur. O hebetes nos, qui ista tam parùm capimus! O fatuos, siquidem capimus, nec leviores tamen noxas ex animo detestamur! sed pergo.

Castigat

- a Cassian, Collat. 7. cap. 26. mihi pag. 453.
 b lib. 1. vitæ S. Geraldii cap. 10 apud Nigronum tr. cit. c Fasti Maria: i in vitâ Elzearii.
 27. Septembris, ex vita apud Surium, cap. 31.
 d Cass. Collat. 7. cap. 27. pag. 4. in edit. 3. Gazæi, qui plura talia habet
 e in Dialogo 1. qui est de virtutibus Monachorum Orientalium cap. 14. mihi pag. 363.

C A P V T X X X I V . 401

Castigat insuper Deus peccata venialia in vita præsente, permittendo tentationes, quæ mirè affligunt hominem, cruciantque inquietudine & stimulis conscientiae mollestissimis, desolationibus, tenebris, ariditate, pusillanimitate, separatione ab ipso Deo, ejusque præsentia & familiaritate, tum orationis tempore, tum extra illud. Denique, qui ex proposito venialia peccata committit, neque pacem, neque tranquillitatem, neque gloriam & testimonium bonæ conscientiae ullatenus persentiscet. Sûntne hæc exigua fortasse incommoda, levesque pœnæ? Sancta quædam anima, & multis à Deo favoribus illustrationibusq; dignata, confessâ est, Deum præsentiam sibi suam anno integro subtraxisse; negabatque levem eam noxam esse, quæ annuâ Dei absentiam multaretur. (a) Fuit & alius, à quo, ob vanam quamdam interiorem complacentiam, continuâ quinque annorum ariditate, pœnas idem expetivit. (b) Maxima verò Dei, peccata ista offensasque leves vindicantis, pœna, ac ceterarum radix & origo est, quòd propter eas
suis

^a Vide Roderic, parte 1. tr. 8. cap. 24. & seqq.

^b Vide quæ de venialium peccatorum damnis differit Iac. Alvarez de Paz To. 2. lib. 1. part. 1. cap. 10 & seqq.

fuis nos privet destituatque auxiliis, tantum jure optimo de ope suâ remittendo, quantum nos in amore ipsius, cultuque ac reverentiâ languemus & torpescimus. Hæc si veniale peccatum efficiat, quid non faciet mortale? quantopere solâ nos istud appellatione suâ debet perterrefacere?

Post hanc verò vitam, multò se Deus exhibet severiorem, nec minimæ tunc culpæ gratiam faciendo. Regem aliquem, cum *Quæstore* suo ærariive *Præfecto* rationes ponentem, non condonare summam mille, aut centum etiam Ducatorum, id verò justum est: at nummulum quoque unicum & denariolum, eundem exigere, durî sanè exactoris esse videtur. Quis umquam inaudit Principem, à Cubiculario suo vestiarii que Curatore, rationes de fractâ acu flagitare & accipere? fit tamen hoc ipsum in re de qua agimus. Iurisconsultorum dictum est: *Modicum non curat Prætor*, (a) attamen Deus, Prætor & Iudex æquissimus, verbum quoque otiosum minimè negligit, quin ad examen hoc ad tribunal vocet. Summam & illud parit admirationem, ne dilectissimo quidem Filio: ob venialia hominum peccata, pepercisse Deum,

a Vide l. Scio, ff. de in integrum restit.

CAPVT XXXIV. 403

Deum, neque ex iis ullum dissimulasse, sed de singulis rationem poposcisse, proque iis in Crucis, ut sic dicam mensâ, ab eodem sibi satisfieri voluisse.

Gravis itaque res, in divinæ Majestatis oculis, peccatum est veniale, summaque profectò circa illud severitas elucet ac justitia divina: adeò, ut mirandum non sit, habere Deum in vita altera carcerem horribilem, ad veniales noxas acerrimè castigandas, in quo dicit S. August. (a) inibi attentos *affligi miris*, sed *tamen veris modis*. quâ de re multa extant indicia, & fide dignæ revelationes. (b) Pœna sensus istic culpæ responderet, moræque temporis, quo in illâ hæsimus. Ad hanc pœnam pertinet, quod dicit Apostolus Paullus, peccata venialia esse *ligna, fœnum, stipulam*: (c) quia arsuræ sunt tamquam fœnum quod exaruit, idèoque venialiter peccare, aliud non est, quàm arida ligna colligere, quibus ignis, quò aliquando excruciaris, major fiat.

Quæ

a lib 21. de Civit. cap. 10. mihi pag. 632.

b De his fusè Martinus de Roa. Alexius de Salo, P. Iudocus Andries in Purgatorio hoc ipso anno hic Monasterii edito. c 1. Cor. 3. v. 12. Vide Interpretes. Bellarminum de Purgatorio; Iac. Alvarez l. c. S. Thomam 1. 2. q. 87. art. 2. & ejus Commentatores.

Quæ luculentior esse queat, manifestior-
 que insania? Huc facit doctrina S. Thomæ,
 quæ recepta est in scholis Theologorum,
 pœnam sensus, ob multa venialia peccata
 infligam, æquare posse pœnam ignis, pro-
 pter unum mortale peccatum perferendâ;
 perinde, uti pœna peccati venialis, in Infer-
 no æterna est. (a) Reperitur item in Purga-
 torio pœna damni, quâ tumvis temporalis:
 cum suâ culpâ omnes, qui illic degunt, toto
 eo tempore, ad spectu Dei priventur: quod
 maximè illis dolent, ob vehementissimam
 propensionem animæ, filiæ & sponsæ Dei,
 suo se centro, ultimoque fini unire gesti-
 tis. Auget hanc pœnam, temporis, quo ea
 duratura est, incertitudo. Ex quo venia-
 lium peccatorum gravitatem licet æstima-
 re: quorum vel unicum ingressum in cælum
 morari potest, adeoque vehementem ani-
 mæ inclinationem retardare. Tam exacta
 est divinæ justitiæ regula, & cœsura tam di-
 stricta, ut filios amicosque sibi charissimos,
 qui mundum inferosque triumpharunt, in
 suam tamen civitatem aulamque, nisi plenè
 expiatis, non admittat, idque eas ob res,
 quas per summam imperitiam, leves tu
 nomi-

a S. Thom. 1. 2. q. 87. 2. 5. & Theologi ibi Videri
 potest Vasqu. To. 1. in 1. 2. disp. 141. & 146. c. 3.

nominas. Amor amati vitia tegere solet, triumphique ac gloriosæ victoriæ, quantumvis magnam incuriam defectusque abolere: at divinæ rigor justitiæ, & zelus honoris sui, peccatis hisce, quantumcūque venialibus, nō mediocriter labefactati, omnibus istis longè præpōderat. & hæc ipsissima est ratio, cur sanctissimos quoque homines, in illo animorū expiatorio carcere, acerbissimis Deus suppliciis castigârit. S. Severinus certè, qui inibi attinebatur, quod horarias preces *non per distincta horarum spatia*, sed ob negotiorum multitudinem, manè simul recitasset; (notent hoc Clerici) ignis ardore intolerabili velut diffuebat. (a) Hugo de Sancto Victore, à morte Sacerdoti cuidam apparuit, Et: *Quia dum viverem, inquit, accipere renui disciplinam, vix ullus Daemonum in Inferno remansit, qui non mihi ictum validum dederit, ad Purgatorium transeunti.* (b) Sanctus Vincentius Ferrerius testatur, fuisse quempiam damnatum

a B. Petr. Damiani lib. 2. epist. 15. mihi pag. 112. Cave tamen putes fuisse hunc antiquum illum Vbiorum Antistitem; id enim manifestè falsum. Vide Baron. an. 1062. qui Pilegrinū, Coloniensis Ecclesiæ Antistitem rectius substituit, non ita pridem vitâ functum, cum ista scriberentur, b Cantipr. lib. 8. Apum, c. 16. §. 5.

natum ad Purgatorium anno solido, propter unicam venialem noxam: (a) quæ haud dubiè notabiles aliquas circumstantias & adjuncta habuerit. Heroldus ex religiosissima S. Dominici familia, & Bartholomæus Valperga Carthusianus, de Cœnobita quodam memorant, eum ob suam in pœnitentiis explendis negligētiam, Purgatorio ad supremi usque judicii diem adjudicatum fuisse. (b) Talis fortasse fuerit hujus socordia, tanta peccatorum multitudo, ea pœnarum expiatrix ratio ac modus, & tam exigua pro mortalibus, jam condonatis, delictis satisfactio, ut diuturnā hanc castigationem mereri potuerit: maximè cum supplicia, pro iis sustinēda, opinione nostrā longè sint diuturniora. (c) Duranus etiam, Episcopus Tholosanus, quia jocis facetiisq; vivus nimium indulserat, post obitum, tumēte ac obsito pustulis ore videndū se præbuit.

- a Quàm severè leves in speciem noxæ in Purgatorio expientur, pluribus historiis illustrat. R. P. F. Alexius de Salo Capuccinus, in Triumpho Animarum parte 2. cap. 2. 17. 18. 19. & 20. b Vide eundem ibid. caput ult. c Eminentissimum Bellarminum vide de Gemitu Columbæ lib. 2. cap. 9. & R. P. Ind. Andries Tr. 2. stim. 3. Animarumque seriò miserere.

buit. (a) Quòd si veniale peccatum (studio hanc illationem toties repetivi) eo modo plectatur, mortali quid fiet? quàm nomen ipsius jure ac meritò reformidemus?

His aliisq̃ue de caussis venialia peccata sunt extimescenda: quæ si crebra sint, guttis aquæ comparantur. Hæ, etsi minimæ, multæ nihilo secius diluvium faciunt, navimque mergunt: item si continuæ sint. nam.

Quid magis est durũ saxo? quid mollius undã,

Dura tamẽ molli saxa cavantur aquã. (b)

Sicut nemo momento ubi perficitur: ita nec repentẽ quisquam pessimus evadit. Morbus nõ ingravescit ex tempore; neque domus semel impulsã, statim corrui. Extimescenda eadem peccata propterea quoque, quia minora reputantur: neque enim hostis parvus est, qui contemnitur. *Mirabile quiddam & inauditum dicere audeo*, ait S. Chrysostomus, *Solet mihi nonnumquam non tanto studio magna peccata videri evitanda, quanto parva & vilia, illa enim ut auersemur, ipsa peccati natura efficit; hæc autem, hac ipsa re, quia parva sunt, desides reddunt: & dum contemnuntur, non potest ad expulsionẽ eorum*

S

ani-

a Sur. 29. Apr. in vitã S. Hugonis Cluniacensis: & Vinc. Beluac. lib. 26. spec. hist. cap. 5. apud Nigron. l. c. b Ovid lib. 1. de arte.

animus generosè insurgere, unde citò ex parvis maxima fiunt negligentia nostrâ. (a)

Adversus mala tam multiplicia, omnis generis remedia sunt adhibenda. Maximo-
pere verò, ad veniales noxas vitandas, pro-
derunt quæ subjungo. *Primò*, Examen con-
scientiæ, dispiciendo quotidie, ubi lapsi si-
mus; & sollicitè, in omnibus actionibus no-
stris, progredi statuendo. *Secundò*, Cum sin-
gulari reverentiâ ad sacram synaxin accede-
re: quia divinissimum hoc Sacramentum,
dignè susceptum, cor purificat, virtutesque
corroborat. *Tertiò*, Externorum quinque
sensuum, qui sunt totidem animi fenestræ,
sedulam curam gerere, ad eorumque custo-
diam perpetuò advigilare. *Quartò*, Affe-
ctuum cordis sui accuratam pariter habere
rationem: illos ita reprimendo, nequis ali-
quando erumpat, & numquam indomitis
animi cupiditatibus, sed rationi ubique ob-
secundando. *Quintò*, Mortificatio. Quo-
niam si quis doctus sit, gustui suo non ob-
sequi in rebus licitis, non facilè in illicitis
eidem morè geret. *extò*, Imitatio Christi,
qui speculum est, & prototypon omnis in-
nocen-

*a S. Chrysoft. hom. 87. in Matth. idem ait
S. Gregor. 3. part. Pastoral. admonit. 34.
mihi pag. 18.*

nocentia. *Septimò*, Studere ferventer progredi, & aspirare semper ad id, quod est perfectius. *Octavò*, Amor Dei: quia magnus illius amor, minutissimas etiam offensas prorsus excludit. atque hæc omnia oratione alenda erunt ac augenda. (a)

Quæ licet ita se, ut dixi, habeant, nemo tamen propter venialia peccata admissa immodicè tristetur; sed humiliet se, eaque seriò conetur emendare: illa potissimùm, quorum pessimam consuetudinē jam duxit animus. verùm faciat hoc ipsum corde amplo, & insigni quadam fiducia dilatato: Deus quippe misericordissimus est, nosque diligit instar patris, in filiis suis multa, non usquequaque perfecta, benignè dissimulantis. Diligentes esse nos oportet, sed non anxios, diligētia enim peccatis medebitur; at anxietas, ipsa etiam bona opera turbare poterit, aut impedire. Monitum istud, locum præcipuè habet in peccatis venialibus, ex malitiâ planeque consideratè admissis. nam quæ ex imbecillitate nostrâ & subreptione perpetrâtur, minùs nocent: neque quisquā sibi persuadeat, ea à se omnia evitari posse.

S 2

CA-

a Vberiùs de venialium peccatorum remediis differit R. P. Julius Nigronius Tract. cit. de Cura minimorum.

*Quomodo Perfectionis, & Divini beneplaciti
adimpletionis, Impedimenta amolienda
sint; cum aliquot ad hoc necessariis
Regulis, ac Documentis.*

VT quis in itinere cœpto prosperè feliciterque progrediatur, haudquaquam sufficit, expeditè posse incedere: sed necessarium præterea est, ut iter non sit lutosum, non paludosum, non latrociniis infestum; quia ceteroquin viatorem remorabitur. In via spirituali, multa quoque ejusmodi occurrunt obstacula, nobis declinanda. Quisquis etenim seriò ad sanctitatem aspirat, hunc non peccata modò evitare; verum perfectionis quoque impedimenta remove oportet. Quare ad hæc pericula evadenda, Monita hoc loco aliquot & Documenta proponam: quæ studiosè observata, remoras multas tollent, multas vafri Dæmonis pedicas insidiasque detegent, à multis tentationibus, immo & peccatis, liberabunt. Non commemorabo nota jam usitataque remedia, apta imprimis quibusvis sanctioris vitæ impedimentis tollendis: (qualia sunt, Mundum descrere, Paupertatem spontaneam, Castitatemque colere,

lere, & Voluntatem propriam in Dei ius arbitriumque integerrimè dedere) sed alia quædam suggeram, valitura aduersus ea obstacula, quæ & minùs advertuntur, & remanent tamen etiam postquam mundum quis valere iussit, animamque suam Deo dedicavit: eò quòd Diabolus numquam ferietur, & boni specie nos fallere, profectuique nostro vehementer obstare soleat. cui rei, atque ad dolos ipsius cavendos, sequentes Regulæ permultum sunt profuturæ.

Prima. Id semper sollicitè à nobis curandum est, ut non tantum peccatum, verum quidquid aliud progressui nostro officere videtur, aboleamus; inquirendo per otium, quænam tandem illa sint, quæ nos retardant: & considerando id, quod de parvo admodum pisciculo (Echenèidem, sive Remoram appellant) narratur, qui (ut Plinius loquitur) *ruant venti licet, & sa viat procella, imperat furori, viresq; tantas compefcit, & rogit stare navigia.* (a) Hac una potissimum re perfectionis studiosos ab aliis, & à secularibus viros Religiosos differre convenit, quòd isti non de peccatis dumtaxat, sed de omnibus etiam perfectionis consequenda obstaculis, remouendis laborent.

S 3

Secunda

a Plin. lib. 32. cap. 1. & lib. 9. cap. 25.

Secunda. Contendendum, ut perpetuò progrediamur; nihil, quātumvis exiguum, remissè lenteque agendo: quia à minoribus ad majora gradus fit; neque malus Dæmon aliud quàm digitum unum petit, ut deinde brachium tollat, totumque corpus sui juris faciat. Sincerus Dei servus, has similesque voces, *Quid tū postea? quid istud interest? quid in eo vertitur?* modis omnibus abominetur. Nā qui Domino famulatur majestatis immensæ, pelago infinito essentiae, bonitatis ac beatitudinis, omne esse & omne bonum in se concludenti, quique gloriam expectat sempiternam; huic parum, planè multum est, magnique momenti. Dicitur quidem sapius: *quid istuc interest?* sed interest profectò plurimum, vertiturque in eo sanctitas nostra. Atque hoc iterum discrimine Sancti ab aliis, qui sine magno progressu virtutem colunt, distinguuntur: quòd hi minora negligant; illis verò nihil modicum sit, at summa omnia: quod ipsum specimen est perfectionis insignis.

Tertia. Ex nullius exemplo sumatur occasio commoditatis alicujus & laxamenti, quantumcumque is sanctus sit: quia fieri potest, ut alter eā recreatione omnino indigeat, ego verò minimè. Quo loco illud studio-

studiosè est aduertendum, Exempla non personis, sed rebus ipsis metienda esse. Si de certæ alicujus virtutis aut fervoris actibus sermo sit, nihil prohibet etiam à latrone & prædone exemplum capere. at si minorem zelum, majoremque libertatem præferat id quod agitur, tum verò nec Angelum è cælo, nec Christi Apostolum aliquem ullatenus tibi noveris imitandum. Quin immo de ipsis Christi operibus, quæ supremam perfectionem non ita clarè demonstrabant, & in quibus naturæ se nostræ imbecillitati ipse accommodabat, negant Sancti, ideo ipsum illa fecisse, ut nos similia faceremus: quantò minùs itaque aliorum hominum, oblectationi gustuique suo indulgentium, actiones imitari licebit? Hoc monitum majoris est momenti, quam primâ fronte appareat, quamvis vel sic videatur esse non parvi: quia per istud ostium innumerabiles, admodumque perniciosæ relaxationes introductæ sunt, amore nostro proprio, ab hujus vel istius hominis spiritalis, hoc illudve faciēris, exemplo eadem sibi quoque libenter arrogate. Non est hæc bona regula. Nam etsi concedamus, omnes qui in mūdo sunt Sanctos id fecisse, si tamē est quidpiam minùs perfectum, nullo illud

414 VITÆ DIVINÆ

pacto nobis imitandum venit. excipe, nisi alia causa subest, aut particularis aliqua evidensque necessitas: quo casu desinit esse imperfectum.

Quarta. Magna verborum habenda est ratio: non solum cavendo, ne quidquam loquamur, nisi admodum necessarium, quia alioqui spiritum ac devotionem omnem per os efflamus: verum æquè curando, ut nec tale quid audiamus. Incredibile dictu est, quantam Dæmon hac in parte cladem inferat dictis aliquot, & axiomatis ex Orco allatis, bonique speciem mentientibus, vel tepidorum, vel frequenter eorum etiam, qui spirituales vocantur, ore prolatis. Proderit eandem hinc regulam adhibere, quam de exemplo paullo antè afferebam, Quippe si verba illorum ad laxitatem, aut commoditatem aliquam, imitationi & mortificationi Servatoris nostri Iesu Christi minimè conformem, nos trahant, nullo ex pacto, audienda sunt, etiam si à Seraphino aliquo pronuntiarentur, longeque minus fides iisdem erit adhibenda. Quantum igitur exemplum & verba attinet, illud solum attendi debet. Num majoris res zeli sit atque perfectionis, non autem, quis quid fecerit, dixeritve, quantum-
cum-

cumque religiosus ille sanctusque esse videatur.

Quinta. Ex hoc sequitur, Neminem alienis dictis duci regi que oportere, sed vivendum ex rationis præscripto & Evangelii: cujus reconditam sapientiam pauci intelligunt, in opus deducunt omnino paucissimi. Attentè cogitetur, (id quod sæpius innuit Scriptura sacra) (a) Sapientiam Dei à mundo pro stultitiâ reputari, & vicissim *sapientiam huius mundi, stultitiâ esse apud Deum*, (b) erroremque ac fœdam ignorantiam.

Sexta. Certissima porrò omnium actionum nostrarum amussis ac regula sit oportet, vita & mors D. N. IESU Christi. In ea itaq; figantur oculi animusque noster, quæ animam, Dei Filio similiorem efficiant; uti sunt demissio, cōtemptus, paupertas, nuditas, mortificatio, multarumque rerum incommoditas: atque hoc iudicium, cum nullo errandi periculo erit conjunctum. Servet quis descriptam in animo suo doctrinam Servatoris sui, illâ se oblectet, illam gustet, reperatque secum sententias aliquas & verba, quibus præcipuè imitationem Crucemque suam nobis ipse commendat.

S s

quamvis

• Vide 1. Corinth. cap. 1. b 1. Cor. 2. v. 13.

quamvis enim hæc talia corticem habeant aliquantò amariorem, summam tamen includunt dulcedinem atque suavitatem: quam soli illi, qui eorundem veritatem experiendo probant, percipere consueverunt. Hujus generis sunt illa: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat Crucem suam quotidie, & sequatur me* (a) & ista: *Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse discipulus.* (b)

Septima. Fugiat homo voluptates, honores ac respectus seculares, solas licitas, necessarias, & ab Obedientiâ permissas recreationes, oblectationesque admittendo: sic tamē, ut ante cogitet, quomodo in iis se gerere, quidve loqui debeat, dando operā, ut res utiles sint & divinæ. Neq; enim verum Dei servum aliud, quàm cum Deo, aut de Deo, aut propter Deum, loqui cōdecet. Magnopere idem caveat, ne præter modū in varia distrahatur, totumq; se ad res exteriores effundat: quia facillimè extra se erūpit exitque animā admodum autem difficulter ad se deinde sic dispersa revertitur.

Octa-

a Lucæ 9.v.23. b Lucæ 14.v.26.

Octava. Honorem, qui nobis aut reipsâ, aut hominum sermonibus tribuetur, æstimabimus ut rem multò absurdissimam, rationique præ quàm aliâ in mundo ullâ, planè repugnantem, non aliter, atque si Dæmonem ipsum laudari audiremus: gloriam universam in Deum referendo, nosque omni contemptu, milleque opprobriis dignissimos reputando, atque ex sancti Vincentii Ferrerii doctrinâ, sequentem in modum de nobis ipsis existimando: *Qui vult, inquit ille, fugere atq; evadere laqueos atq; tentationes Diaboli, sentiat de seipso, sicut de uno corpore mortuo, pleno vermibus, & malè olenti, & sicut de uno cadavere, quod dedignatur videre & intueri, immo super quod claudit nares, propter ejus pessimum odorem & foetorē, & à quo avertit faciem, ut non videat talem & tantam abominationem.* (a) Hac se ratione considerare quis debet, hisque oculis intueri in hominum Angelorumque conspectu: quandoquidem peccata, etiam venialia, horrorem, foetorem, nauseamque longè intolerabiliore creant, quàm quæcumque demum res alia. Quare displiceat sibi homo perpetuò, reprehendatque ipse se bona quoque opera facientem, ac erubescat, quòd

S 6

a S. Vicent. Tr. de vita spirituali cap. 15.

quod non rectè, admodumque imperfectè & exiguo cum fervore, eadem exsequatur. Ita fiet, ut quàm longissimè absit à modo quodam loquendi, prætèxtuque hominum imperfectorum: qui cum hîc & ibi de honore suo agi dicunt, verum, hoc est, Dei honorem conculcant, consiliorum vitæque Redemptoris sui obliti prorsus atque immemores.

Nona. Non plaris faciat mundum, quàm mundus Christum fecerit, adeoque non æstimet illum nisi pro stulto. Nihil deinde, quod ad Dei spectet obsequium, propter fatua hominum judicia, censurasque ineptissimas agere prætermittat. Primum omnium, quod Deo servire desiderans contemnere debet atque poterere, pudor est ineptus, & (planè hoc dicendum) respectus humanus. ridendus igitur est mundus universus, stultaque ejus sapientia, & dicta fallacia; illud imprimis, quod numquam non in ore habet: *Quid dicent homines?* Immensum quippe damnum istud est, quod ex inverecunda hac verecundia promanat. Potestne enim Christo magis aliquid displicere, quàm ejus famulatum palam nos erubescere, & quò minùs, quod ipsi gratum fore scimus, ante hominum oculos faciamus

mus

mus pudore prohiberi? Optimo jure dicebat Assertor noster: *Qui me erubuerit coram hominibus, hunc Filius hominis erubescet, cum venerit in maiestate sua, & Patris, & Sanctorum Angelorum.* (a) Dolendum enim vero est, serioque deffendum reperiri non paucos, qui posteaquam rebus humanis nuntium remiserunt, toto deinde animo, inauspicato isthoc & execrando malo deterriti, perfectionem sectari, eiusque publicè studium profiteri non audeant. Id verò justum tibi pudorem incutiat, si negligentior esse deprehendaris in proseguendo absolvendoque bono opere, quàm fueris in aggrediendo. Quanta ea inconstantia est, à viâ Dei, ob hominum, Dæmoni militantium, dicteria deflectere? *Quod si timet* (verba sunt Doctoris Seraphici, de Religioso loquentis) *de singularitate notari, & ob hoc aliis fieri odiosus, sciat quòd nullus Sanctorum singularis gloria factus est in celo, nisi quod inter homines positus studuit esse in sanctitate vitæ singularis.* (b) Ita S. Bonaventura, qui de imperfectis dissolutionibusque ibidem verba faciens, qui
 alios

a Lucæ 9. v. 26. Matth. 10. v. 33. & Marci 8. v. 38. adde 1. Reg. 2. v. 30. b S. Bonav. de institutione Novitiorum parte 2. c. 3. mihi page 659.

alios à studio in virtutibus proficiendi retrahunt, *Sicut illi, subjungit, non dimittunt consuetudines suas malas propter nos, & noxias, sic non oportet nos bona & utilia studia abjicere propter illos: quia si volunt ad vitam aeternam venire, oportet eos nobiscum viam Dei non suam, ambulare.* (a)

Decima. Æquè fœdus error est, similisque noxio pudori tentatio, quando solo hominibus placendi studio, Deum offendere, non curamus. Terribile fulmen est, quod in hos tales Davidis ore vibratur: *Deus, ait, dissipavit ossa eorum, qui hominibus placent: confusi sunt quoniam Deus sprevit eos.* (b) Ita nimirum fieri oportebat. Quis enim potius contemni despicique meretur, quàm qui IESUM Redemptorem suum, pro se mortuum, & infinita beneficia conferentem, injuriâ afficere nihil pensi habet, dummodo ne displiciat homuncioni vilissimo, cui & nihil debet, & qui non rarò Satanæ est mancipium, causâque exitii sui sempiterni?

Vndecima. Hæc sit præcipua cura nostra, hoc negotium maximum, ut gratiam Dei acquiramus, augeamusque, & *ne in vacuum*

a Idem ibidem. b Psalm, 52, vers. 6.

cum eandem recipiamus, (a) quod bene monebat S. Paullus : qui sibi ipse testis, *Gratia Dei*, inquit, *in me vacua non fuit.* (b) Summo nobis studio enitendum est, ut paribus semper, quâ licet, cum Deo passibus ambulemus, ejus inspirationibus respondeamus, atque, ut David loquitur, (c) *viam mandatorum ipsius, cum cor nostrum* gratiâ suâ dilatat, *curramus*, aut saltem non consistamus. Ejusmodi est, ut terrore meritò unumquemque compleat, quod ad Romanos scribit Apostolus (d) quomodo Deus eos, qui, *cum cognovissent DEVM, non sicut DEVM glorificaverunt, propterea tradidit in desideria cordis eorum, in immunditiam*, aliaque adeò horrenda flagitia, eo loco ab Apostolo recensita, ut eorum vel sola recordatio quemvis ingenti horrore queat perfundere.

Duodecima. Quandoquidem portas lucis cœlesti claudere, auresque ad divinam vocem obturare; sanctas inspirationes excludendo, non minus, quàm propositorum, earumdem ope factorum, neglectus Deum offendit : indecorum profectò, & insignis

a 2. Cor. 6. v. 1. b 1. Cor. 13. v. 10.

c Psalm, 118. v. 32. d cap. 1. v. 11. & seq.

signis impudentiæ argumentum est, illa quæ sanctus Spiritus bono commodoque nostro eloquitur, non attendere. Quare circumspectissimâ curâ opus est, ut magno alacriq̃ue animo divinos instinctus afflatusq̃ue admittamus, ac fructum capiamus è sanctis illis sensis, salutaribusq̃ue & ad fraudes detegendas aptissimis monitis, à divinâ bonitate communicari solitis; iis pensitandis nos occupando, uti factitabat S. Franciscus: qui ut ea pectori suo altius insculperet, fructumq̃ue indidem uberiores colligeret, portas animæ & cordis sui Deo penitus apertas patulasq̃ue esse sinebat. (a)

Decima-tertia. Magni faciendæ sunt Mortificationes extraordinariæ, occasionesq̃ue eæ, quibus, cum singulari doloris sensu, frangitur voluntas nostra, ad easdem lucrificiendas: eò quòd sint feriæ nundinæq̃ue spirituales, quo tempore, unico ejusmodi actu, plus proficit anima, quàm aliis quinquaginta: neque infrequenter, ab unica tam insigni sui victoria, & heroico virtutis actu, sanctitas nostra dependet. Proinde uti vis medica quorundam animalium

a Consule vitam Viri Scraphici, à pluribus vulgatam.

malium in eo sita est, ut violentâ ac repentinâ, aut lentâ contra & naturali morte extinguantur: ita multum interest, modicisne & crebrioribus impulsibus, an verò unico solo, sed letifero ictu perdatur interituraque voluntas propria.

Decima-quarta. Supra quàm credi potest, utilis est frequens sui-ipsius renovatio. usu enim venit, ut proposita quæ fecimus, paulatim excidant, & nisi eorum ratio habeatur, virtus omnis nostra funditus intereat, atque evanescat. Porro uti certa assignantur vectigalia, quò ædificia substructionesque majores ac Regum palatia. quoties rimas agunt, aut ruinam minantur, reparentur & innoventur, hâcque ratione majestatem splendoremque suum tueantur: eundem omnino in modum, ædificium spirituale animæ nostræ, templumque Spiritûs sancti restaurari, ac restitui debet. Ac *Primo* quidem, Davidem in hâc renovatione quotidie imitabimur, dicemusque: DIXI, NUNC COEPI, (a) nobis persuadendo, unumquemque diem, primum esse nostræ ad DEVM conversionis, & vitæ ultimum. *Secundo*, Festis solemnioribus cujusque mensis, aut saltem bis in anno,

a Psalm, 76. v. 12.

no, triduum vel quatrimum quieti collectionique nostræ impendemus; quibus temporibus re nullâ, præterquam oratione, pœnitentiis, aliisque spiritualibus exercitiis occupabimur; generalem aliquam, ut vocamus; confessionem instituendo, & confirmando proposita nostra, inque iis progredi conando: cui negotio quotannis majus etiam aliquod temporis spatium tribuemus. *Tertiò*, Nullâ determinati temporis ratione habitâ, simulatque spiritum intelescere experimur, renovationem hanc mox aggrediemur, damnûmque acceptum quàm celerrimè refarcimus; aut ad orationem recurrendo, aut præter solitum pœnalia quædam opera adjungendo. Tepiditas malum est, quod sensim invalescit; ideoque ferro ac flammâ, omnibus opibus viribusque constanter persequendum est & abolendum.

Decima-quinta. Illud quoque diligenter providendum, ne quid de susceptâ vitæ asperitate & rigore, ob locum, officiumve ac dignitatem quam obtinemus, aut ætatem provectiorem, remittamus. Minus apud nos possint valeantque oportet omnes hi tituli, quàm mors, certò imminens, tamque multiplices gratiæ & beneficia

CAPUT XXV. 425

neficia à Deo accepta: quibus si responde-
 re volumus, decet ut durius potius seve-
 riùsque nos tractemus, quàm novas ali-
 quas immunitates privilegiaque nobis
 vindicemus, rebus exiguis semper conten-
 ti, Christi que humilitatem & paupertatem
 pro eo ac decet æstimantes. Perma-
 gni sanè ea res interest, rectissimi que fo-
 ret exempli, & copiosissimos fructus Re-
 ligiosis cœtibus, totique aded Ecclesiæ
 præberet; si viri principes, qui que in
 summis dignitatum gradibus collocati
 sunt, æquè ac primis fervoris sui initiis,
 sancti essent atque innocentes, & cære-
 moniarum omnium, mortificationisque
 exterioris studiosi & amantes. Neque
 dubitari potest, quin illud ipsum quod
 non rarò tegitur obtentu existimationis
 conservandæ, defectus sit hujus mortifi-
 cationis, accensæque charitatis. Quid
 enim speciosius illustriùsque esse potest,
 quàm sincerâ humilitate, & religiosâ
 Christianâque simplicitate, similitudinem
 quamdam gerere speciemque Vnigeniti
 Filii Dei, & ejusdem Domini nostri Iesv
 Christi mortificatione, velut pulcherri-
 mâ veste, à vertice ad talos usque indu-
 tum esse?

Ample-

Amplectendum postremò est gemenum S. Bernardi consilium, tamquam ad perfectionem, divinæque voluntatis impletionem necessarium. *Si plenè, inquit ille, vis assequi, quod intendis; duo sunt tibi necessaria.* Primum est, ut subtrahas te ab omnibus transitoriis rebus & terrenis; ut nihil de eis cures, ac si non essent. Secundum, ut ita te des Deo, ut nihil dicas vel facias, nisi quod credideris firmiter placere Deo. (a) De secundi consilii dignitate & præstantiâ jam differuimus. Primum, quod nunc commendo, est ut, nisi necessitas majorque Dei gloria aliud suadeant, ab omnibus exterioribus visibilibusque rebus sejuncti, in desertum ac solitudinem cordis nostri secedamus, inibi Dei regnum reperturi: animo enim nostro plusquam totum cælum claudemus, quia ipsum Deum, quem omni tempore præsentem nobis habere studebimus, eodem, quantum possumus, complectemur. (b)

C A-

a S. Bern. in Formula honestæ vitæ, aut potius additione ad illam, mihi pag. 340.

b Multa ex hîc dictis præclare illustrat in Opusculo insigni de indiciis & gradibus profectus in virtutibus P. Nicolaus Lanoicius: quem bonus Deus diù servet, ut reliqua bene multa ejus ascetica lucem aspiciant!

De Orationis, ad perfectionem, Deiq; voluntatem cognoscendam & implendam necessitate.

PRæcipuum ad hæc, superioraque omnia, præstanda medium est ac adiumentum, Lectio spiritualis, Oratio, & Dei Præsentia, atque uti sine quotidiano alimento corporis, ejus vita nequit consistere: ita nec spiritualis vita durare potest, nisi in dies singulos suum illi pabulum subministretur, ideoque ab Orationis neglectu, gravissimi multorum casus lapsusque extiterunt. David seipsum deplorans, *Percussus sum, ait, ut fœnum, & aruit cor meum: quia oblitus sum comedere panem meum.* (a) Orationem nominat animæ panem: quia victus ejus est, & quotidianum, bonisque omnibus actionibus commune alimentum. Quemadmodum enim panis, ordinarium ac universale est ciborum omnium additamentum; ita Orationi in omnibus exercitiis piis, in omnibus virtutum actibus, atque in omnibus quæ facimus, suus sit locus oportet. Tanti ad vitam spiritualem interest, diligenter orare; ut nesciam, quibus hoc
verbis

^a Psalm. 101. v. 5.

verbis satis declarem. Nam licet necessitatem illam utcumque explicet ista similitudo alimenti, quod unum ad vitam servandam maximè omnium est necessarium, neque re alia ulla suppleri pensarique potest: cum & sine parentibus, & sine vestibus, & sine lecto, & sine domo, & sine omnibus aliis rebus vivere possimus, at sine cibo nullo modo possumus: quamvis, inquam, hæc ita se habeant, multò tamen magis necessaria est Oratio animæ, quàm cibus corpori. Quare S. Chrysostomus, ^(a) non contentus illam cibo comparasse, quo ad vitam traducendam planè opus habemus, eandem insuper cum re aliâ magis adhuc necessariâ componit, dicendo, Quod anima est corpori, id animæ ipsi esse Orationem. Aliquot saltem diebus, etsi ægrè, absque cibo omni durare liceat, sine animâ tamen nec momento licet unico, atque hæc causa est, cur Servator dicat: *Oportere semper orare, & non deficere.* ^(b)

Quòd si igitur tunc quoque, cum alia facimus, occupationibusque variis distinemur, à Deo oculos mētis nostræ nequaquam

^a To. 5. lib. 1. de orando Deum, pag. 588.

^b Lucæ 18. v. 1. Vide Drexelii Rhetoricam celestem lib. 2. cap. 1. & 2.

quam avertere, sed iisdem affectum orationemque sociare & conjungere debemus, cur Dei servus, quoties à negotiis vacuus est, & potest, aliis rebus, quæ ad Deum non ducunt, otium tempusque malit contererere?

Tria complectitur Oratio, quæ origo sunt sexcentorum bonorum & gratiarum, quas illa secum trahit: quare multò eadem amplius, quàm panis, nobis est necessaria. *Primum* porrò quod Oratio includit, petitiō est, quâ ultimæ spiritualis inopiæ nostræ, infinitarumque animæ miseriarum remedium impetramus. *Secundum*, quòd consideratio sit cognitioque mysteriorum fidei, ac veritatum vitæ alterius. *Tertium*, quòd sit unio cum Deo, atque conversatio planè cælestis & divina.

Quod ad *primum* ergo attinet, magis necessaria est Oratio, quàm homini ægro, pedibusque ac manibus, opibus & amicis destituto, necessarium sit stipem petere. quid enim aliud miser iste faciat? cùm neque pedes habeat, ut levamentum aliquod alicunde colligat; neque manus, ut laboret; neque facultates, ut sibi prospiciat: adeoque, nisi perire velit, egestati suæ subsidium precibus quærere compellatur. Atqui multò major

major est spiritualis nostra necessitas, quàm corporalis ulla vel esse, vel cogitari queat, tametsi sensibus nostris aliter videatur. Nam si perinde spiritualis hæc paupertas sentiretur, uti corporalis, cælum lacrymis gemitibusque assiduè fatigaremus, neque orare umquam desineremus. Parùm profectò postulat à nobis Dei Filius, & post ipsū Paullus Apostolus, cum jubet, *ut semper & sine intermissione oremus.* (a) Si enim Mendicus aliquis, corporali necessitati levandæ, indefinenter rogat, totoque die alienam clamoribus suis misericordiam invitat, multūanne sit & magnum, tantumdē nos facere, ob necessitatem spiritualem? Quanta igitur dementia est, vel diem unicū absq; Oratione transmittere? Etenim si desperationem manifestamq; stultitiam esse censeamus, miserū aliquem & egentem, cui aliud remedii nihil supersit, eleemosynam nolle petere, de eo, qui Orationē negligit, multò verius dicemus, illū aut insanire, aut desperare, aut sui ipsius homicidā esse. Eodem spectat, hominem afflictum, qui temporalibus remediis indigeat, dies totos rogando consumere, tametsi incertum est & dubium,

^a Lucæ loco citato. 1. Thess. 5. vers. 17. & Coloss. 4. vers. 2.

CAPVT XXXVI. 431

dubium, num quis opem ipsi sit allaturus, item, utrum illa in precibus perseverantia, prorsus necessaria sit, ad opem impetrandam, circumstantia. At spiritualibus necessitatibus omnibus Orationem verè opitulari, de eo certi sumus, certi etiam, ut quod petimus consequamur, omnino in ea esse persistendum: quandoquipem ipse Dei Filius plenè utrumque ac disertè docet & pollicetur. (a)

Orationis necessitas *secundo loco*, ex notitia illa rerum futuræ vitæ emanat, quam per eam obtinemus. Quo etenim pacto seridò quis, aut æternæ damnationis, in quæ incidere potest, pericula vitabit, aut gloriæ, ad quam pervenire licet, felicitatem ex animo desiderabit, si, quid ea, & qualia sint, ignoret? Oratio lux est, quæ hæc talia deregit; & fenestra, per quam alterius seculi res inspicere possumus accurateque discernere. Sicuti diceretur, duas alicubi fenestras esse, per quarum alteram clarè distincteque videretur status ac conditio Beatorum in cælis, Majestas

T & gloria

a Matth. 7. v. 8. & 21. v. 22. Marci 11. v. 24. Luca 11. v. 9. & 10. item cap. 18. à v. 1. Ioan. 14. v. 13. & 17. v. 23. & seqq. nec semel alibi.

& gloria Christi Redemptoris nostri, Dei-
que magnitudo atque immensitas ; per
alteram verò ea, quæ aguntur apud infe-
ros, flammæ, tenebræque horrendæ ignis
istius terribilis, rei illi miserabiles, qui à
Dæmonibus istic cruciantur, & multipli-
ces carceris æternum infelicissimi miseriæ:
sicui, inquam, hoc pro certo diceretur:
an hominem toto orbe ullum futurum
existimamus, qui per harum fenestrarum
alteram, quid alterutro in loco rerum gera-
tur, contemplari omitteret? Sic equidem
censeo, vel si in extremo terræ angulo id
genus fenestræ reperirentur? neminem
unum fore, qui non eodem, minimum
curiositate impulsus, esset properaturus.
Atqui Oratio ipsissima illa fenestra est,
per quam Cælum inspicimus & Infer-
num, Beatos & damnatos, Angelos &
Dæmones, felicitatem & miseriam sem-
piternam. Illa Deum nobis manifestat: illa
eodem aptè utramque nobis distinguit &
explicat Æternitatem. Quæ est igitur hæc
turpis ignavia ac veteranus, res tantas nolle
intelligere; præsertim cum tanti nostrâ
referat, bene eas percepisse? Si reo, qui
in arce quapiam captivus attineretur, vir
gravis minimeque fallax narraret, duarum
longè

CAPUT XXXVI. 339

longè diversissimarum conditionum fortiumque alteram, hoc est, aut felicitatem aut infelicitatem summam, illi evenituram; atque utriusque designationem & apparatus omnem, per unam aliquam arcis fenestellam, ipsūmet, si modò caput paulisper erigere ne gravetur, posse prospicere: num quis ullus uspiam homo erit, qui secundò de eo moneri se rogarique patietur? an non potius quantoque ad eum se locum recipiet, unde hæc duo extrema, alterum vitaturus, alterum studio omni quæsiturus, queat intueri? Quî fit igitur, quòd usque eò nos desides simus, tamque parum conemur, ut duplicem, adeoque disparē fortunam, quæ nos certò certius expectat, liquidò cognoscamus: idque ideo, ut alteram, eamque tristissimam, evadamus; alterâ verò, quæ latissima est ac optatissima, æternū potiamur?

Tertium Orationis compendium, (quòd per eam nempe anima ad Deum pertingat, ipsique amabili prorsus & admirabili modo conjungatur) non minùs ejusdem necessitatem ostendit. Miseros nos ac infelices, si à Deo separemur! Quid enim tunc præsidii, quid remedii, quid consilii

fit reliquum? Quid agnellus faciat à matre avulsus, sine lacte, sine pastu, nisi ut pereat? Membra item nostra, à reliquo abstracta corpore, quam vitam habeant? Elementa, à centro suo remota, quantopere luctantur? Sicuti itaque elementis necessarium est centrum, corpus membris, agnello mater: ita nobis, ut ad Deum perveniamus, néve pereamus; sed vitam vivamus maximè vitalem & fortunatam, necessaria est Oratio.

Huc pertinet, quòd illâ cum Deo familiaritate mirè perficiatur anima, idoneaque reddatur ad virtutum opera, & contemptum rerum externarum: quantam aliàs solebat, in sanctis exercitiis, Evangelicisque consiliis, difficultatem haudquaquam experiendo. Gustus iste ac deliciae, quas in Oratione, perque illam Deus impertitur, efficiunt, ut terrenæ nobis voluptates vilescant & fordeant: Mortificationem quoque, Christi servis summè necessariam, valdè eadem facilem efficiunt, minimeque molestem. Multis itaque modis duplicatur, multiplicaturque Orationis ejusdem necessitas; quoniam ipsa, tribus istis quas indicavi conditioni-

conditionibus suis, boni omnis causa est
& scaturigo.

Quis credat, hominem aliquem, in
unâ eademque re divitias, honorem, salu-
tem, robur, & quidquid optare queat,
reperientem, illam oblivisci posse, tur-
piterque negligere? Quæ igitur, Deus
bone! amentia est, cum in Oratione uni-
cum omnium spiritualium nostrarum
miseriarum refugium, contra omnes neces-
sitates tutelam ac præsidium firmissimum,
malorum cunctorum præsentissimum re-
medium, bona denique omnia, ipsumque
illum, qui est omne bonum, habeamus;
quod eadem tam negligenter oscitanter-
que utamur, maxime, cum ex ejus ne-
glectu & oblivione, tam ingentia damna
orianantur? Numquam singularis animi tepi-
ditas lapsusve gravior contingit, nisi ob
Orationis ejusdem defectum. (a) Cum illâ,
ejusque operâ, sustentabimur, progredie-
mur, ac magis magisque crescemus in dies
singulos.

Quare omnes, quotquot Dei exsequi
desiderant voluntatem, & per dulcissi-
mi IESU amorem, & per ipsorummet com-
moda,

T 3

^a Vide Caroli ScribanI Medicum religiosum
lib. 3. cap. 1.

moda, oro atque obtestor, ut omni cogitatione curaque in Orationem incumbant: quoniam quòd id facient impensius, hòc perfectiores Dei servi sunt futuri, Æstimemus hoc tantum bonum, ut par est: gratias agamus pro singulari isto favore ac benignitate Optimi Numinis, præstentis dum se alloquamur, immo, quod amplius est, ad hoc nos excitantis. Nihil dubitemus futurum, ut ille nos audiat, qui petit, ut secum frequenter versemur: omnia similiter, quæ optamus, liberalissimè certissimeque concessurum? cùm nos roget, ut se rogemus. Potèstne felicitas ulla cum nostra comparari; quòd ex voto ac voluntate nostra, aditus nobis semper & porta pateat, ad cum supremo totius Orbis Monarchâ tractandum? Quanta diligentia adhibetur, quantum temporis perditur, quot dies expectatur, quàm multis actoribus intercessoribusque opus est, ut Regem, & Dominum exigui alicujus terræ anguli compellare liceat? Verùm dum cæli Rex ad colloquium nos suum invitat, ægrè reperitur qui illud expetat, etsi indubitatum sit, in maximum nostrum cessurum emolumentum. Homines seculares, propter alicujus momenti negotium, quod in Senatu aut pro

por tribunali agitur, vix umquam quieti sunt, multosque dies & annos hac una de re anguntur ac cogitant: & nos, ut ad negotium salutis nostræ totiusque Æternitatis pertractandum admittamur; nihil laborabimus? Potestne aut negligentia, aut stultitia, aut desperatio, aut impudentia major ulla esse? Neque enim scio, quomodo, nisi omnibus istis nominibus, hunc Orationis neglectum debeam appellare. (a)

Rogo iterum igitur iterumque universos, qui ex animo Deo famulari cupiunt? ac per quidquid suo debent Redemptori, per Dei gloriam, per Ecclesiæ ædificationem, per Angelorum gaudium, per consolationem justorum, & per propriam ipsorummet utilitatem, quantum possum, moneo

T 4

atque

Explicabunt, tibi ista cum lubebit, singularibus de Oratione dissertationibus Ludovicus Granatensis, Franciscus de Sales, Antonius Molina, atque è domesticis Scriptoribus Alph. Rodericius, Lud. de Ponte, Ant. Gaudier, Franc. Arias, Io. Crombecius, Hieremias Drexelius, Ant. de Balinghen, aliique plures; & clarè nuper admodum, ac breviter, V. P. Ioannes Suffrenius cap. 2. part. 2. Anni Christiani. cujus Operis, & sui magnum desiderium nobis reliquit, proximè superiori 1641 anno. 7. Septemb. Flisingæ Zelandorum piè mortuus.

438 VIT. DIVIN. CAP. XXXVI.

atque adhortor, ut, si divinam implere optant voluntatem, diu multumque, & quanta possum cum diligentia, Orationi vacare ne prætermittant. In eâ, quid à se Deus postulet, cognoscent; viresque ac gratiam, ad illud perficiendum consequentur: ut deinde in cælis, per omnem Æternitatem, quod in hac vita cœperunt, opus continuent. Velit hoc faciatque idem clementissimus & benignissimus Deus, qui est, eritque benedictus in sæcula sæculorum. A M E N.

AD MAIOREM DEI, DEIPARÆ,
ET S. IOSEPHI HONOREM
AC GLORIAM.

IN-

INDEX RERVM

PRÆCIPVARVM.

Prope erat, ut hunc omitterem, bone Lector; quia ex Capitum syllabo, & crebriore libri usu, præcipua quæque facile quemvis recordaturum esse cogitabam. mutavi tamen mentem, & studio bene de Temerendi, hunc quoque, ingratum aliàs laborem suscepi; in quo unum monuisse fortassis fuerit, Paginas ubique notatas, initium sæpe propositæ rei habere solùm; ideoque proximè sequentes subinde lustrandas. Fac pro libitu ac commodo Tuo, & Vale.

A

Aron *ob leve peccatum morte multatus.* 99. 398

Abigail *cur Regis coniunx facta.* 102.

Abnegatio voluntatis propriæ *suadetur.*

140. 195. 418

T s

mmo.

I N D E X

<i>amorem & Dei gratiam auget.</i>	54
<i>jucunditatem magnam habet.</i>	30
<i>quàm Deo grata sit.</i>	198
<i>quanto damno negligatur.</i>	146
<i>Vide plura v. Voluntas propria.</i>	
Abraham Abbatis dictum verum.	47
Abrahâ Patriarcha apud Deû gratiosus.	18.19
<i>eius modestia specimen.</i>	64
Abſtinentia Caſtitati maximè prodeſt.	199
<i>S. M. Thereſia.</i>	115
Abyſſus judiciorum Dei.	89.340
Adamus peccans ſeveriſſimò caſtigatus.	367
Actiões noſtræ quomodo bene faciendæ.	132
339. 256	
<i>conſiderationes ad hoc iuvantes.</i>	259. & ſeq.
<i>Deo particulatim offerendæ.</i>	135
<i>earum regula.</i>	5.46.134.417
<i>indifferētes quomodo ſiant meritoria.</i>	54.133
Actus heroici quàm utiles.	4.4
Açus ſartoria Paradifi clavis.	238
Adverſæ res (<i>vide etiam Afflictiones.</i>)	
<i>beneficia Dei ſunt.</i>	113
<i>ex amore immittuntur.</i>	270.272
<i>ferendæ cum deſiderio plura patiendi.</i>	331
<i>libenter.</i>	308
<i>patienter.</i>	265.305
<i>pro iis gratia Deo agenda.</i>	311
<i>ſalus noſtra ab illis dependet.</i>	274
Æter-	

R E R V M.

<i>Æternitatis memoria suadetur.</i>	340.380
<i>Affectus nostri sæpe parum puri</i>	204.292
<i>non mortificati quàm noxij.</i>	140
<i>Afflictiones utiles.</i>	51.267
<i>earum remedium præsentissimum.</i>	51
<i>in iis letatur iustus.</i>	59
<i>Vide v. Adversæ res, & Tribulationes.</i>	
<i>Alexander M. felix, quia non diu vixit.</i>	90
<i>fidelia ejus adversus Medicum.</i>	277
<i>Alphonfus Rodriguez intentionis purissima.</i>	
<i>239.</i>	
<i>ejus in hac vita premium habuit.</i>	ibid.
<i>Amano superbia sua cervices fregit.</i>	94
<i>Amare Deum quanta felicitas.</i>	166
<i>Amicitia intercedit Deum inter & homi-</i>	
<i>nem.</i>	26
<i>ejus excellentia.</i>	27
<i>qua illam pariant.</i>	160
<i>Amor Dei erga nos.</i>	18.50.211
<i>beneficus est & fecundus.</i>	53
<i>Amor noster erga Deum non ex solo affectu</i>	
<i>estimandus.</i>	203
<i>que ejus indicia.</i>	204.293.298
<i>quando sincerus sit.</i>	203.292
<i>quomodo exercendus.</i>	164
<i>Amoris causæ.</i>	25 26
<i>lex summa.</i>	6
<i>veritas.</i>	24

T 6

Amor

INDEX

Amor proprius maximè noxius.	46.208
ejus calliditas.	223.
inimicus Deo.	146
ipsis se rebus spiritualibus miscet.	203
	291
Anachoretæ erga Deum amor purissimus.	
121. alius à leone discriptus.	401
Angeli divina voluntatis exsequenda studio-	
sissimi.	2.33.111
eorum lapsus & supplicia.	365. & seq.
Anima fit Sponsa Dei.	28.
in eo solo potest quiescere.	43
quanta ejus Dei voluntatem facientis di-	
gnitas.	28
quid desolata faciendum.	284
sæpe se renovet.	423
Anima quedam divina voluntatis studiosis-	
sima.	115
Antiocho obfuit valetudo prospera.	95
S. Anselmus quàm peccatum oderit.	359
Apologus pulcher de voluntate propria.	47
Apostoli injurias hilariter ferunt.	309
eorum amor imperfectus.	292. & seq.
Ars omnium questuosissima.	50.54
Auxilia gratiæ specialia peccatis venialibus	
demeremur.	398

Beati

R E R V M.

B

- B**eatitudo variè describitur. 58
 Beneficia Dei in hominem. 12. 19. 27. 186
 amorem & fervorem excitant. 336
 Beneplacitum Dei spectandum in omnibus.
 256
 quomodo cognoscendum. 247
 S. Bernardus in solo Deo conquiescit. 244
 duo ejus salutaria monita. 425. 426
 voluntatem propriam egregiè depingit. 192
 365
 S. Bonaventuræ de respectibus humanis con-
 temnendis judicium. 410
 Bona æterna quarendæ. 215
 Bona hujus vitæ eo nomine indigna. 214
 Bona voluntas quæ sit. 237
 Bonum bene fiat oportet. 259
 quod tale credimus, sæpe malum nobis est.
 79. 90
 Brachia duo spiritualia utilissima. 157. 158

C

- C**æcitas patienter tolerata. 118
 peccati venialis pœna. 399. 400
 Canum mira fides & gratitudo. 287
 P. Ca-

INDEX

P. Caroli Spinolæ <i>patientia invicta.</i>	313
Castitatis <i>tutela.</i>	199
S. Christinæ <i>rigor obstupescendus.</i>	348
P. Christophorus Ortizius <i>fulmine ictus.</i>	101
<i>post obitum concionatur.</i>	ibid.
Christus <i>actionum nostrarum regula.</i>	415
<i>amat nos.</i>	2, 68. 148. 369
<i>amore amorem provocat.</i>	335
<i>beatus in ipsis tormentis.</i>	59
<i>desolatus & tristis.</i>	289
<i>exemplo suo docet facere voluntatem Dei.</i>	107. 138
<i>gaudium nostrum est.</i>	42
<i>homo cur factus.</i>	267.
<i>imitandus est.</i>	252
<i>imitatio ejus honorifica.</i>	425
<i>mortificationem omnimodā cōmendat.</i>	143
<i>pauper.</i>	197.
<i>plura pati desiderat.</i>	313
<i>quantopere nos quasi verit.</i>	147
<i>quis sincerè illum amet.</i>	293
<i>resignationis exemplar absolutissimum.</i>	107
259. 308	
<i>voluntatis suæ studiosum quanti faciat.</i>	66.
67. 70 73	
Cibus <i>nobilissimus.</i>	2
Cisterciensis Religiosus <i>quare thaumat-</i>	
<i>gus.</i>	120
<i>alium solatur Deipara.</i>	110
Clavis cæli <i>mirabilis.</i>	238
	Clia-

R E R V M.

Cleanthis <i>ad Deum</i> vox <i>præclara</i> .	125
S. Clemens Ancyranus <i>crudeliter tortus</i> .	352
Colloquium Theologi & Mendici.	150
Conformatio voluntatis humanæ cum di- vina.	
<i>beatitudo est omnibus modis perfectæ.</i>	57
<i>eam Ethnici sciverunt.</i>	125
<i>eam exempla docent.</i>	106. 107. 345
<i>eam prudentia suadet.</i>	74
<i>est exercitiū Christo gratissimū. 66. & seq.</i>	
<i>jucundissimum.</i>	31
<i>summè necessarium. 61. utilissimum.</i>	44
<i>facit nos amicos Dei.</i>	26
<i>in adversis quomodo exercenda.</i>	264
<i>practicè docetur & commendatur.</i>	129.
140. 149	
<i>quibus in rebus fieri debeat.</i>	180
<i>quid eam maximè suadeat.</i>	162
<i>quos gradus habeat.</i>	305
Vide item v. Resignatio & Voluntas di- vina.	
Considerationes <i>apprimè utiles.</i>	259. 260
Considerationes divinæ quorundam San- ctorum.	33. 34. 36. 59. 120
<i>à quodam propter Deum negliguntur.</i>	219
Cōsolationes sensibiles (<i>vide etiā Gustus.</i>)	
<i>multis mali causæ.</i>	300
<i>non immodicè quærendæ.</i>	203
quære	

I N D E X

<i>quare à Deo dentur.</i>	218. 219
<i>sape periculosa.</i>	204
<i>Constantia in bene cœptis necessaria.</i>	435
<i>Contemptus rerum humanarum.</i>	213. 426
<i>sui ipsius.</i>	417
<i>Cor nostrum in solo Deo conquiescit.</i>	43
<i>Corpus, anima cura postponendum.</i>	253
<i>eius commoditates non querenda.</i>	412
<i>eius dolores patienter ferendi.</i>	281
<i>Creationis beneficio, Dei sumus.</i>	7. 8
<i>Cupiditates & desideria mortificanda.</i>	210
<i>tortores nostri sunt.</i>	40

D

D <i>Avidis bona opera non magna liberalissi- mè remunerantur.</i>	102
<i>levia peccata præ gravibus castigantur.</i>	99
<i>mortem filii fert æquanimiter.</i>	308
D <i>æmon bona intentionis hostis.</i>	236
<i>caussat subinde devotionem sensualem.</i>	199
<i>eius insidia.</i>	121
<i>occupare hominem permissus ob levia pec- cata.</i>	400
<i>parvis rebus nos victos habet.</i>	140
<i>quo nos modo impugnet.</i>	47
D <i>ebitores in servitutem dati.</i>	12
<i>omnes Deo debitores sumus.</i>	292
	Dei-

R E R V M.

Deicola Abbas ferè semper ridez.	59
Deiformitas explicatur.	329
Delectatio spiritalis immodicè non quaren- da.	290
Deliberanti utilissima regula.	246
Demetrii generosus animus.	125
Desideria nostra torquent nos.	201
mortificanda sunt, etiam minima.	140
etiam rerum spiritalium.	213
id summi est momenti.	210
qualia esse debeant.	335
semper, si volumus, impleri possunt.	60
suspecta nobis sint oportet.	52
Desolationes causantur sape à peccatis levi- bus, patienter ferenda.	281. & seqq.
patienter toleratarum exemplum.	219
quantas Christus passus sit.	288. 289
quid in iis faciendum.	185
sine iis Deo serviendum.	286. 287
tormentum hujus vite maximum.	285
Devotio multorum fucata.	302
quæ si vera.	204. 292
sensualis fusè reprehenditur.	290
Deus amari dignissimus.	334
Amicus noster est.	26
Benefactor.	16
caussa omnium quæ fiunt.	278
Creator noster.	7. 8
	Cur

INDEX

<i>Cur non liberet nos è miseriis.</i>	31
<i>Dominus noster.</i>	13
<i>fructum à nobis exposcit.</i>	224
<i>ipse est præmium servorum suorum.</i>	13
<i>Pater noster.</i>	14
<i>peccata levia acerrimè castigat.</i>	98
<i>perfectionum omnium pelagus.</i>	23. 167
<i>plus nos amat quàm ipsi nos</i>	51. 211
<i>fidelissimus.</i>	211
<i>propè invitatus nos affligit.</i>	267
<i>providentissimus est.</i>	278
<i>Redemptor noster. 10. Remunerator noster.</i>	13
<i>respicendus in omnibus creaturis.</i>	160
<i>sapientissimus. 50. semper laudandus.</i>	153
<i>separari ab illo miserrimum.</i>	433
<i>solus cor nostrum implere potest.</i>	44
<i>Sponsus noster.</i>	28
<i>voluntati servorum suorum obsequitur.</i>	18
<i>ubi reperiendus sit.</i>	159
DEI amor erga hominem.	18. 50. 211
<i>beneplacitum semper intueudum.</i>	135
<i>Ejus causa omnia facere optimum.</i>	6
<i>id necessarium, 8. dominiũ in hominẽ.</i>	14. 264
<i>indulgentia mira in suos.</i>	18. 19
<i>in peccata inexplicabile odium.</i>	366. 371.
<i>373. 397. 401. & seqq.</i>	
<i>pœna maxima desideriis suis permitti.</i>	179
<i>toti sumus,</i>	7
	voluntas

R E R V M.

<i>voluntas semper cōmodū nostrū spectat.</i>	20
<i>voluntatem exsequi tenemur.</i>	6
<i>Vide plura v. Voluntas divina.</i>	
<i>Deo alacriter serviendum.</i>	241
<i>infinite obligati sumus.</i>	8
<i>placere pulcherrimum.</i>	261
<i>soli competet voluntas propria.</i>	9
<i>vocanti quomodo respondendum</i>	297
<i>Diligentia sit sine anxietate.</i>	409
<i>Disciplina neglecta acriter punitur.</i>	405
<i>Discrimen inter seculares & religiosos.</i>	411
<i>peccata levia facientem & caventem.</i>	397
<i>propria & divina volūtatis studiosū.</i>	40. 41
<i>Divitiarum incommoda.</i>	85
<i>Domini jus in servum.</i>	8
<i>Dormiens mereri potest.</i>	55
<i>Dubitanti salubria monita.</i>	254
<i>Durani horrendum purgatorium.</i>	406

E

E <i>Cheneis naves sistit.</i>	411
<i>Effusio ad exteriora, cavenda.</i>	416
<i>Eleemosynæ præmium.</i>	103
<i>Elias pluvias dat & tollit.</i>	18
<i>S. Eleazarius à Christo castigatur.</i>	400
<i>S. Ephræm divinis solatiis inundans.</i>	34
<i>Epictetus Deo consentiens.</i>	51. 126
<i>Epicu-</i>	

INDEX

Epicurus sui ipsius victor.	86
Ethnicorum de resignatione dicta, & exempla.	126
Exempla non omnia imitanda.	414
Exercitia pia subinde interrumpenda.	3
Exercitium resignationis nobilissimum.	26
medium mediorum omnium.	131
meritorium in primis. 154. praxis illius.	131
Religiosis & aliis commendatur.	132
Vide plura v. Conformatio, &c.	

F

Familiaritas cum Deo oratione acquiritur.	431
Famulatus Christi non erubescendus.	418
Felicitas saepe parit infelicitatem.	90
vera & perpetua qualiter paranda.	164. 165
qua ea sit.	156
Fervor spiritus multorum.	345. & seq.
ad eum qua excitent.	334
Fiducia in Deum ratio & modus.	155
Finis actionum nostrarum.	5. 42. 228
ab eo res avertere absurdum.	229
ad eum respiciendum, non ad media.	249
eum non spectare damnosissimum.	231
B. Francisci Borgiae resignatio.	52. 53
S. Francisci Seraphici custodia sensuum.	422
S. Fran-	

R E R V M.

S. Franciscus Xaverius <i>divina voluntatis</i>	
<i>studiosus.</i>	33
<i>eius delicia spiritus.</i>	34
<i>plura pati desiderat.</i>	314
Furiosus <i>procuratore eget.</i>	22

G

Gaudium <i>verum quod sit.</i>	42
<i>facientis voluntatem Dei.</i>	36.58
P. Georgii Colibrant <i>vita rigor.</i>	182
S. Geraldus <i>cæcus fit ob levem culpam.</i>	400
S. Gertrudis <i>resignatio summa.</i>	118
<i>qua sit docta à Deo.</i>	136
Gloria <i>cælestis consideranda.</i>	336
<i>peccando amittitur.</i>	383
Gloriæ <i>vanæ turpitudine.</i>	243
<i>longâ ariditate expiata.</i>	401
Gradus <i>intentionis pure.</i>	339
<i>mortificationis.</i>	296
<i>perfectionis.</i>	152
<i>resignationis.</i>	305
Gratia <i>hominum, cum Dei offensa, non qua-</i>	
<i>renda.</i>	419
Gratiæ <i>Dei collaborandum.</i>	420.421
Gratiæ <i>Deo quomodo agenda.</i>	16
<i>agenda in omnibus.</i>	155
<i>etiam in rebus adversis.</i>	311
S. Gre-	

INDEX

S. Gregorius M. ob eleemosynam Papa factus.

103

P. Gregorii Lopez resignatio & oratio. 123

S. Guilielmus corpori suo durus. 348

Gula castigata. 199. 367

corporalis minus nocet quam spiritualis. 300

Gustatus precipue mortificandus. 199

Gustus spirituale non nimium querendi. 290

ius valde affici, imperfectionem arguit. 296

propter eos multi Deo serviunt. 291. 295

ideoque in magnas misérias incidunt. 299. 300

Vide item v. Consolationes sensibiles.

H

H Abitus boni peccatis venialibus debilitantur. 396

Heli modesta patientia. 306

Herba admodum venenosa. 49

Heri ius in servum. 8

S. Hieronymus memor iudicii supremi. 339

Hierophantus Themistocles filius Athenas regit. 19

Homo debet puram habere intentionem. 222. & seq.

Homines omnes non iisdem moventur. 6

Hominis finis. 247. vilitas summa. 215

Honor summus quis. 31

Honores non immodice deprecandi. 101

Honorum vanitas. 86. 94

Horæ

R E R V M.

Horæ Canonicae suis temporibus recitanda.

405

Hugonis de S. Victore crudele supplicium.

ibid.

Humanitas premio affecta. 102

Humilis commoditates non quarit. 215

laqueos & tētationes Demonis evadit. 417

sui ipsius contemptor est. 215

I

Iacobus Anachoreta in se rigidissimus. 346

Iacobi de Sauia votum admirabile. 116

fervor obstupefcendus. 354

B. Iacoponus Deo consentiens. 283

Iactura rerum temporalium saepe prodest. 91

S. Ignatius celum crebrò adspicit. 215

majoris Dei gloria studiosissimus. 117

negligentem castigat. 259

quos gradus perfectionis assignaverit. 252

quas regulas dederit voluntatis divina co-

gnoscenda. 246

Impatientia ad nihil prodest. 308

caussa est miseriarum nostrarum. 154

Impedimenta perfectionis quibus modis tol-

lenda. 410

Incarnationis beneficium. 20

Incitamenta ad insignem perfectionem. 334

Indifferentia commendatur. 80. 246

extendat

INDEX

<i>extendat se ad omnes actiones.</i>	243
<i>ingens ex illa commodum.</i>	96
<i>suadetur exemplis.</i>	118
<i>Indulgentia parentum noxia.</i>	270
<i>Infelicitas, causa felicitatis.</i>	98
<i>Inferni ignis pabulum.</i>	63
<i>memoria, peccatum tollit.</i>	383
<i>Ingratitudo nostra ad versus Deum.</i>	148
<i>foedissima est.</i>	368
<i>Injuria majori honore repensa.</i>	93
<i>Inobediens Diabolus dicendus.</i>	324
<i>Inobedientia vindicata.</i>	100. & seq.
<i>Inspirationes divina audienda.</i>	421
<i>Intentio bona habenda in omnibus.</i>	239
<i>haberi nequit, nisi amor proprius expugnetur.</i>	222
<i>particularis & generalis.</i>	132. 239
<i>purissima qua.</i>	239. & seq.
<i>semper meretur.</i>	235. 262
<i>sine ea nihil Deo placet.</i>	234
<i>summi momenti est.</i>	229
<i>Intentionis bona emolumenta,</i>	165
<i>exempla.</i>	110. 238
<i>gradus varii.</i>	239. & seqq.
<i>hostis Diabolus.</i>	236
<i>necessitas.</i>	223. 233
<i>regula cognoscenda.</i>	244
<i>symbolum.</i>	245
<i>Inten-</i>	

R E R V M.

Intentio mala, bona opera facit digna poenā.

235

ipsis rebus spiritualibus se miscet. 294

oculus nequam est. 234

Salamandra est ibid.

Intentionis mala detrimenta multiplicia 231

pravitas. 227

S. Ioannis Chrysostomi de peccatis veniali-

bus sententia. 407

quanti faciat placere Deo. 280

S. Ioannes Climacus, testis oculatus vita

asperissima antiquorum Monachorum. 349

Ioannes de Soto, intentionis pura nobile

exemplar. 238

Ioannes Monachus, in se severissimus. 346

Ioannis Thauleri cum Mendico colloquium.

150

Iob divina voluntatis studiosissimus. 276

309. 311

vocanti Deo quomodo responderit. 298

S. Iosaphat regnum relinquit. 352

Ioci, & facetia severè expiata. 406

Iosephi Patriarcha exaltatio. 93

Iosæ Regis interitus unde. 100

Iosue solem stitit. 18

Iudicii extremi recordatio utilis. 338. 382

Iudicia Dei abyssus multa. 89

Iudicia hominum contemnenda. 418

V

Ius

I N D E X

<i>Ius Dei multiplex in nos, ob quod tenemur ejus facere voluntatem.</i>	7
<i>Iustus semper letus est.</i>	59
<i>velut omnipotens est.</i>	20
<i>ei obsequuntur omnia.</i>	18.19
<i>eius se voluntati Deus accommodat.</i>	54

L

<i>L Acrymæ non sunt certum signum devo- tionis.</i>	292
<i>Lazari ulcera levium peccatorum pœna.</i>	399
<i>Lectio pia peccati remedium.</i>	378
<i>Leo minimâ re tenetur.</i>	141
<i>Linguae custodia necessaria.</i>	414
<i>S. Ludvina in doloribus patientissima.</i>	310
<i>Lotho voluntatis propria expletio nocuit.</i>	64
<i>eius uxoris supplicium.</i>	101. 398
<i>Ludovica de Carvajal divina voluntati ob- sequentissima.</i>	36. & seq.
<i>eius Deo se jungendi accensa desideria.</i>	315
<i>vota summa perfectionis.</i>	116
<i>B. Magdalene de Pazzis studium Deoplacen- di.</i>	39
<i>Malum saepe est causa boni.</i>	79.89
<i>Manasses felix, quia infelix.</i>	93
<i>Mandatum maximum quomodo imple- dum.</i>	164

MARIA

R E R V M.

MARIA Virgo Filio carissima.	70
<i>eius decus precipuum.</i>	71
<i>resignationis exemplar illustrissimum.</i>	110
<i>voluntati divina obsequentissima.</i>	72
Martyrum supplicia.	352
Media quarenda, quatenus ad finem condu-	
<i>cunt.</i>	248
<i>ad omnia indifferentem esse oportet.</i>	247
Meditationis neglectus noxius.	378
Memoria novissimorum suaderetur.	380
Mendici cum Theologo colloquium.	150
Merces Deo servientium.	12.13
Mereri semper possumus.	5.6
Metus vanus se non ex toto abnegantium.	
142.178	
Minima minimè negligenda.	102.395.412
<i>ab iis inchoandum.</i>	149
<i>ab iis sepe maxima dependent.</i>	98
<i>ea negligentium stultitia.</i>	143
Modus cum Deo suaviter vivendi.	155
<i>facilis presentia divina.</i>	136
Molestiæ huius vite quomodo jucundè ferri	
<i>possint.</i>	62
Monachorum antiquorum mira vita aspe-	
<i>ritas.</i>	349
Monita salutaria ad perfectionem assequen-	
<i>dam.</i>	332
Morbi ob levia peccata immixti.	399
V 2	patien-

I N D E X

<i>patienter sustinendi.</i>	281
<i>Mors animæ terribilissima.</i>	382
<i>Morte vindicata peccata venialia.</i>	398.399
<i>Mortis memoria peccati remedium.</i>	381
<i>Mortificatio à peccato liberat</i>	184
<i>amoris proprii injurias ulciscitur.</i>	192
<i>Christi exemplo docetur.</i>	190
<i>Deo gratissima est.</i>	191
<i>etiam in rebus sanctis adhibenda.</i>	218
<i>magnum Dei beneficium est.</i>	175
<i>meritum mirè auget.</i>	186.198
<i>necessaria etiam in minimis.</i>	140
<i>nota veri amoris.</i>	137
<i>omnino exercenda.</i>	179.189
<i>orationem iuvat.</i>	187
<i>perfecta, summam affert voluptatem.</i>	
145	
<i>Philosophis gentilibus cognita fuit.</i>	187
<i>pro peccatis præteritis satisfacit.</i>	180
<i>Purgatorij poenas minuit.</i>	ibid.
<i>quietam vitam facit.</i>	187
<i>reparat naturam corruptam.</i>	177
<i>summa est dignitatis.</i>	191
<i>virtutis exercitium facile reddit.</i>	186
<i>Mortificationis fructus.</i>	174
<i>gradus primus, externa relinquere.</i>	196
<i>secundus sensuum delectationes contemnere.</i>	
197	
	<i>tertius,</i>

R E R V M.

tertius , spirituales delectationes negligere.

200

*Mortificationes extraordinaria magni facien-
da.* 422

Moyſes levis peccati graves pœnas luit. 99
398

Deum placavit. 18

Moyſes Abbas à Damone correptus. 100. 400

Mundus contemnendus. 161

ejus contemptus utilis. 253

ejus iudicia nihili facienda. 418

N

N *Aamano leprosum fuiſſe profuit.* 91

*Negligentia in Dei ſervitio reprehensi-
bilis.* 259

maxima miſeria cauſſa. 341

Nihil noſtrâ cauſſâ nobis eſt agendum. 8

Nihil parvi faciendum. 412

*Noviſſimorum memoria , peccati reme-
dium.* 380

O

O *Bediens Angelus eſt.* 324

errare non poteſt. 319

in Superiore Deum conſideret. 323

Intentionem habet puriſſimam. 319

V 3

Obe-

I N D E X

Obedientia Angelorum.	III. 318
Apostolorum.	113
caca cur dicatur.	323
Christi Domini.	107
Deipara Virginis.	109. 110
laudatur.	317. 318
medium aptissimum ad mortificationem.	318
ad puram intentionem.	319
sine ea impossibilis est resignatio.	322
Oblatio sui integra Deo facienda.	140
Obligationes nostra ad Deo serviendum.	7
Occasiones peccati fugienda.	377
Opera nostra quomodo bene fieri possint.	131. 133. 256
considerationes ad hoc utiles.	259. & seqq.
Orandum libenter.	429
semper.	ibid.
Oratio est anima anima.	428
animam mirè perficit.	434
Deo hominem jungit.	433
mortificatione adjuvatur.	189
necessitates spirituales subleuat.	430
parus est anima.	427
peccati remedium est.	379
per eam futura vita res cognoscimus.	431
tria complectitur, ejus necessitatem indi-	429
cantia.	Ora-

R E R V M.

<i>Orationis necessitas.</i>	428.429
<i>neglectus damnosissimus.</i>	427.435
<i>Orationes jaculatoria optima.</i>	138
<i>Oraturus ne querat consolationes.</i>	290
<i>quid cogitare debeat.</i>	133
<i>quid pro aliis precipue petere.</i>	139
<i>Originalis peccati castigatio horrenda.</i>	367
<i>Oza subita morte multatus.</i>	100

P

P Achomius Abbas spinas inambulat.	347
P Paralytico Evangelico morbus utilissimus.	91
S. Pardulphus cecitate sua latatur.	118
P Parentum indulgentia castigatur.	279
P Patientia suadetur.	264.306
<i>certum veri amoris argumentum.</i>	293.
	297.301
S. Paulinus vendidit se in gratiam alterius.	11
S. Paullus divina voluntatis studiosus	114.298
Paullus Abbas, ob leve peccatum graviter punitus.	399
Paupertas utilis.	85.92
<i>patienter ferenda.</i>	281
Peccatoris temeraria stoliditas.	381.384
Peccatum mortale acerrime castigatum	366.367

INDEX

<i>Adamum & ejus posteros in summas miseria adduxit.</i>	367
<i>Angelos in Damones mutavit.</i>	366
<i>Christum crucifigit.</i>	382
<i>Dei injuria maxima est.</i>	364
<i>Deum quodammodo occidit,</i>	365
<i>dignitati hominis repugnat.</i>	363
<i>gravitas ejus ex veniali peccato colligitur.</i>	386
<i>hic, & aeternum punitur.</i>	167. 371
<i>ingritudinem foedam ostendit.</i>	369
<i>inferno malum gravius est.</i>	383
<i>malorum omnium causa</i>	367
<i>mutationem admirabilem efficit.</i>	372
<i>originale severe punitum.</i>	367
<i>pro eo sollicitè satisfaciendum.</i>	384
<i>propter illud Christus mori debuit.</i>	372.
<i>375</i>	
<i>quantoperè detestandum.</i>	361
<i>rationi adversatur.</i>	362
<i>remedia ejusdem</i>	376
<i>Peccatum veniale à mortali quomodo differat.</i>	386
<i>Asthma est,</i>	394
<i>Cacitas est.</i>	ibidem.
<i>Cancer est anima.</i>	393
<i>cavendum.</i>	379. 407

Deum

R E R V M.

<i>Deum offendit.</i>	388
<i>disponit ad mortale peccatum.</i>	394
<i>duplicis est generis.</i>	388
<i>effectus habet pestilentissimos.</i>	393
<i>gravioris causa est.</i>	101.102
<i>hydropisis est.</i>	394
<i>lepra est.</i>	ibid.
<i>leve quare dicatur.</i>	387
<i>macula est & deformitas anima.</i>	391.392
<i>malis omnibus, etiam aternis peius est.</i>	387
<i>morbis omnibus corporis damnosius.</i>	ibid.
<i>morte timendum magis.</i>	407
<i>paralysis est.</i>	394
<i>podagra comparatur.</i>	ibid.
<i>propter illud non immodicè tristandum.</i>	409
<i>remedia illius.</i>	408
<i>severissimè à Deo castigatur.</i>	99.398
<i>maximè in Purgatorio.</i>	401.402
<i>surditati simile est.</i>	394
<i>tentationum & desolationum causa est.</i>	
401	
<i>Peccata nostra cur gravissima.</i>	368.373
<i>Perfecti ob consolationes divinas pudefunt.</i>	
218	
<i>Perfectio multorum fucata.</i>	302
<i>ad eam impellentia.</i>	333. & seqq.
<i>eius assequenda compendium.</i>	2.100
<i>impedimenta quomodo tollenda.</i>	411
V S	studium

I N D E X

<i>studium, ob hominum dicta, non erubescendum.</i>	418
Perfectiones Dei.	23. 166. & seq.
S. Petrus à Christo, & cur, reprehensus.	207
<i>eius lapsus causa.</i>	102
<i>perfectio unde astimanda.</i>	113
<i>semper flevit.</i>	361
P. Petro Canisio agrotanti optata avicula <i>capiendam se offert.</i>	19
S. Petrus Telonarius panem unicum quo <i>præmio dederit.</i>	103
Philoromus presbyter sibi durissimus.	347
Philosophorum ethnicorum sana doctrina.	85
Pilegrinus Episcopus quale Purgatorium ha- <i>buerit.</i>	405
Placere Deo, summus honor & felicitas.	279
<i>hominibus non studendum.</i>	420
Plato resignationem commendat.	128
Pœnitentia & rigor singularis multorum.	345. 346
Pompejus infelix, quia non citius mortuus.	90
Praxis Exercitij Resignationis.	131
de Prædestinatione tentatio quomodo supe- <i>rata.</i>	122
Privilegia & immunitates nō quærendæ.	425
Prodigus	

R E R V M.

Prodigus <i>tutore eger.</i>	22
Progrediendum <i>semper in Dei obsequio.</i>	339
340.423	
Propheta <i>ob leve peccatum à leone discerpi-</i> <i>tur.</i>	399
Providentia Dei <i>erga nos.</i>	277
Prudentiæ Christiana <i>utilissima regula.</i>	277
Pudor noxius <i>seponendus.</i>	418
Purgatorium <i>diuturnum.</i>	406
<i>gravissimum.</i> 181.283. <i>illius pabulum.</i>	63
<i>nihil inibi meremur.</i>	283
<i>pœna damni ibidem luenda.</i>	404
<i>pœna sensus.</i>	403
Purgatorium <i>spirituale gravissimum.</i>	285

R

R Ebeccæ <i>sua humanitas profuit.</i>	102
Recollectiones <i>crebrò instituenda.</i>	423
Recreationes <i>non necessaria ne adhibeantur.</i>	412
Redemptionis <i>beneficium.</i>	10
Regna <i>mundi plures contempserunt.</i>	352
Regulæ <i>bona intentionis.</i>	244
<i>perfectionis studioso utilissima.</i>	411
<i>voluntatis divina agnoscenda.</i>	246
Religiosi <i>obstupescendum purgatorium.</i>	406

INDEX

Remedia peccati mortalis.	376. & seqq.
venialis.	408
Remora pisculus naues sistit.	411
Renovatio frequens commendatur.	423
quando instituenda.	ibid.
Res creatæ nobis noxia.	214
non explent desiderium nostrum.	42
plus molestiæ afferunt quàm voluptatis.	ibid.
Resignatio variè laudatur.	2
circa quæ exercenda.	282
ejus beneficio desideria omnia cõplentur.	60
exemplis docetur.	12. 106. 115. 116. 119
gradus ejus 1. omnia ferre patienter.	305
2. libenter.	308
3. cum gratiarum actione.	311
4. cum desiderio plura patiendi.	313
fundamentum illius.	278
in adversis exercenda.	264
Vide plura v. Conformatio, & Voluntas Dei.	
Respectus humanus proterendus.	418
Rex & regnum verum.	159
Ruthæ paupertas sua profuit.	92

S

Sacramentorum usus utilissimus.	376
Salomonis ruina.	102
Sancti	

R E R V M.

<i>Sancti divina voluntatis studiosi.</i>	115
<i>eorum feruor incredibilis.</i>	346
<i>totus produci nequit.</i>	353
<i>Sanitas subinde noxia.</i>	95
<i>Sara oculos mirè custodit.</i>	347
<i>Saulis exitium à parvis coepit.</i>	102
<i>Semper mereri quomodo possimus.</i>	6
<i>Senecæ præclara sensa & monita.</i>	128
<i>Sensualitas multorum in rebus piis.</i>	291. 292
<i>Serapion Abbas se ipse vendidit.</i>	352
<i>Sermo noster qualis esse debeat.</i>	416
<i>Servus cur Domini sit.</i>	8
<i>Severitas sæpe prodest.</i>	270
<i>Silentium commendatur.</i>	160
<i>Silvanus Abbas terrenorum contemptor.</i>	215
<i>Simeonis Stylitæ rigor admirandus.</i>	345
<i>Singularitas laudabilis.</i>	416
<i>Socrates Deo obsequens.</i>	126
<i>Sollicitudines inutiles repellantur.</i>	262
<i>Spes lucri quantum possit apud homines</i>	44
<i>Stephanus Abbas cum Christo crucifixus.</i>	
30. 31	
<i>Stimuli ad insignem perfectionem impellentes.</i>	
334	
<i>Superbiæ remedium.</i>	283
<i>Supererogationis opera facienda.</i>	379
<i>Superioribus obediendum.</i>	323

I N D E X

T

- T** Emperantia suadet. 199
- Tentationes, levium peccatorum poena. 401
- remedium illarum. 417
- Tepiditas accendenda ferventium exemplis. 345
- medicina ejus multiplex. 334-359
- Themistoclis in suos indulgentia. 20
- Theologus à Mendico doctus. 150
- S. Theresia divina voluntatis studiosissima. 115
- ejus mortificatio & votum novum. ibid.
- S. Thomas Aquinas miraculo pisces imperat. 19
- Timor Dei veniali peccato pessumdatur. 396
- Tituli nos obligantes ad faciendam voluntatem Dei. 7
- Transformatio voluntatis nostra in divinam. 315
- Tribulationes bonum summum. 276
- Deo hominem jungunt. 275. felicitati longè preferenda. 276. gaudendum de iis. 266. patienter ferenda. 265. per eas paternè emendamur. 270. utiles nobis s. 267

Vanitas

R E R V M.

V

V Anitas rerum creatarum.	213. 214
Veniale peccatum, v. Peccatū veniale.	
Verborum cura magna habenda.	414
Via brevissima ad calum.	3
ad Dei amorem.	203
Virtutis pulchritudo consideranda.	336
in via virtutis semper progrediendum.	339
Vita divina quorundam Sanctorum.	329
Vita Christi imitanda.	415
Vitiorum foeditas cogitanda.	337
Vni-formitas cum Dei voluntate.	325
quomodo differat à conformitate.	ibid.
Vnio animæ cum Deo nobilissima.	28. 60
315	
oratione augetur.	433
prorsus necessaria est.	56
Vocanti Deo quomodo respondendum sit.	297
Voluntas Dei quæ sit.	84
boni omnis causa.	9
implenda etiam in minimis.	58
in rebus planè omnibus.	140
quibus in rebus ei cōformari debeamus.	280
spectanda in omnibus.	62
unde agnosci queat.	246
Voluntas Dei omni jure facienda.	quia

INDEX

<i>quia creavit nos.</i>	7
<i>quia debitores ei sumus multipliciter.</i>	12
<i>quia Deus est qui est.</i>	23.164
<i>quia Dominus noster est.</i>	13
<i>quia gratitudo id postulat.</i>	16
<i>quia illam implere jucundissimum.</i>	31
<i>nobilissimum.</i>	25
<i>optimum, & nobis utilissimum.</i>	44
<i>quia mercedem promissæ amplissimam.</i>	12
<i>quia Pater noster est.</i>	14 270
<i>quia prudentia & recta ratio id suader.</i>	77
<i>quia redemit nos.</i>	10
<i>quia Sponsus noster est.</i>	15
<i>quia sponte nos ei obtulimus.</i>	11
<i>quia voluntatem suam nobis impendit.</i>	17
<i>quia voluntatem alienam facit.</i>	22.23
<i>quia voluntas propria, nobis maximè noxia.</i>	49
<i>quia voluntate propriâ abusi sumus.</i>	22
<i>quia vota nostra prævenit.</i>	20
<i>Voluntatis divinæ exsecutio æterna est.</i>	2
<i>à perplexitatibus innumeris nos expedit.</i>	50
<i>anticipata beatitudo est.</i>	57
<i>exemplis ostenditur.</i>	106
<i>exercitiis ceteris præfertur.</i>	2
<i>jucunda</i>	

R E R V M.

<i>jucunda est.</i>	31
<i>latitiae perpetuae causa est.</i>	58
<i>necessaria est.</i>	61
<i>sine ea verum gaudium nullum.</i>	42
<i>via brevissima ad calum est.</i>	3
<i>vita hujus summum bonum.</i>	57
<i>Vide plura v. Conformatio & Resignatio.</i>	
<i>Voluntatis divinae studiosus, Christi frater,</i>	
<i>soror, & mater est.</i>	67
<i>dignitas & felicitas ejus summa.</i>	26.202
<i>habet Christum sibi obsequentem.</i>	70
<i>in ipsis tormentis hilaris est.</i>	37
<i>non horret Infernum.</i>	37.194
<i>non turbatur.</i>	40
<i>quid maximè spectare debeat.</i>	162
<i>quietus perpetuò est.</i>	101
<i>semper fit ejus voluntas.</i>	202
<i>Voluntatis divinae studiosorum exem-</i>	
<i>pla.</i>	
<i>Anachoreta quidam.</i>	211
<i>Angeli.</i>	2.33.111
<i>Apostoli.</i>	133
<i>S. Bernardus.</i>	244
<i>Carolus Spinola.</i>	313
<i>Christus Dominus.</i>	2.67.107.289.290
<i>Cisterciensis Religiosus.</i>	120
<i>Cleanthes Philosophus.</i>	125
<i>David Rex.</i>	308
<i>Dei-</i>	

R E R V M.

<i>Deipara Virgo.</i>	110
<i>Demetrius Philosophus.</i>	125
<i>Epictetus.</i>	126
<i>B. Franciscus Borgia.</i>	119
<i>S. Franciscus Xaverius.</i>	314
<i>S. Gertrudis.</i>	118
<i>Gregorius Lopez.</i>	123
<i>Heli Sacerdos.</i>	306
<i>Iacobus de Saura.</i>	116. 354
<i>S. Ignatius.</i> 117 <i>Iob.</i>	309. 311
<i>Ludovica de Carvajal.</i>	116
<i>S. Lydvina.</i>	315
<i>M. Antoninus Imperator.</i>	26
<i>Mendicus quidam.</i>	151
<i>S. Pardulphus.</i>	118
<i>Plato Philosophus</i>	128
<i>Quadam anima.</i>	116
<i>Seneca.</i> 128 <i>Socrates.</i>	126
<i>S. Theresia.</i>	115
<i>Voluntas sit indifferens.</i>	243
<i>Voluntas propria. damnosissima nobis.</i>	22.
45. 64. 192. 193	
<i>Damon est.</i>	47
<i>Deo soli illam facere competit.</i>	9
<i>eum qui facit, Deo coronam aufert.</i> <i>ibid.</i>	
<i>ex toto abneganda est.</i>	140
<i>extirpanda, ut pura sit intentio.</i>	222
<i>gladius est.</i>	46
<i>herba</i>	

INDEX

<i>herba venenosa.</i>	48
<i>infernum facit.</i>	194
<i>inquietudinis omnis causa.</i>	40
<i>maximè diligitur, etsi maximè noxia.</i>	48
<i>nisi abnegetur, numquam fiet voluntas divina.</i>	173
<i>nullibi facienda.</i>	8.9
<i>origo omnis mali est.</i>	9.40.49
<i>protoplastis mortem attulit.</i>	48
<i>purgatorii ignem alit.</i>	63
<i>summa ejus malitia.</i>	192
<i>venenum est.</i>	47
<i>Voluntatis propriæ abnegatio Deo gratissima.</i>	198
<i>jucundissima.</i>	31
<i>maximè meritoria.</i>	128
<i>Vide v. Abnegatio.</i>	
<i>Voluptas fugienda.</i>	85
<i>Vera summæ perfectionis à quibusdam concepta.</i>	115.354
<i>non concipiēda, nisi consulto Confessario.</i>	360

Z

<i>Zelus proximi, peccati remedium</i>	385
<i>Zelum & fervorem quæ excitare possint.</i>	334
<i>Zoerardus anachoreta sibi asperrimus.</i>	348

FINIS.

FA-

F A C V L T A S

R.P. Provincialis Societatis
IESV Provinciae Flandro-
Belgicae.

EGO ANDREAS IUDOCI
Societatis IESV per Pro-
vinciam Flandro-Belgicam
Præpositus Provincialis per-
mitto HENRICO AERTSSENS
Typographo Antverpiensi, ut
Vitam divinam à P. IOANNE
EVSEBIO NIEREMBERGIO
Hispanicè, & à P. MARTINO
SIBENIO, utroque Societatis
nostræ Sacerdote, Latinè scri-
ptam denuò imprimere possit.
Antverpiæ Kalendis Februar.
M. DC. XLIV.

ANDREAS IUDOCI.

C E N S U R A.

M Andato Vestra Celsitudinis vidi librum
cui titulus est, VITA DIVINA & VIA
REGIA ad perfectionem, ab admodum
R. P. M. IOANNE EVSEBIO NIEREM-
BERGIO ex Societate IESV compositum; & ad-
hibitâ in illius examine summâ diligentia, ni-
hil in eo reperio censurâ dignum, sed potius ad-
miratione: & quaecumque continet, valdè esse
conformia sacra Scriptura, doctrina Sancto-
rum, Conciliis & Patribus; ac demonstrare
sanam, Catholicam, & eximiam Auctoris eru-
ditionem, eius in docendo dexteritatem, ma-
gnam in scribendo facilitatem & elegantiam,
cum singulari prudentiâ, atque adversus pro-
ximos caritate conjunctam: viam ijsdem pa-
refaciendo, pro culparum suarum remedio, &
ad finem, ob quem creati sumus, consequen-
dum. Ideoq; existimo, Celsitudinem Vestram
posse & debere licentiam concedere, quam
petit, eundem librum, ad commune fidelium
emolumentum, in lucem edendi. Ita censeo,
salvo semper Ecclesia iudicio. Datum in
S. Ægidio, in regiâ Madritensi, vi. Februarij.
Anno M. DC. XXXIII.

F. Ludovicus de S. Ioanne Evangelista.

A P.

A P P R O B A T I O.

DElegatâ mihi jurisdictione à
D. Licentiato de Iturrizara, in
hac Curiâ Vicario Generali, vidi li-
brum, qui inscribitur VITA DIVINA,
à P. IOANNE EVSEBIO NIEREMBER-
GIO Societatis nostræ elaboratum,
nihil continentem, quod veritati fi-
dei Catholicæ adversetur; plurima
verò, quæ ad perfectionem Chri-
stianam excitent, & quibus spiritua-
lis animarum profectus promoveri
possit: propterea quòd exquisitâ
cum brevitate, claritate, & persua-
dendi efficaciam, præcipua puncta &
cardines vitæ spiritualis in unum col-
ligat digeratque, & in hoc quoque
Tractatu, pietatem & eruditionem,
quam in ceteris ejusdem Auctoris li-
bris agnoscunt universi, deprehen-
do. In Collegio Imperiali Societatis
IESV. XVII Januarii. Anno ∞ . 1600.
XXXIII.

IACOBVS RAMIREZ.

APPROBATIO.

HVnc Libellum, nomine VITA DIVINA
Christianos ad summum gradum per-
fectionis ducentem dignum censeo, vt
lucem videat. Datum Antverp. 1. Februar.
Anno 1644.

*Vidit & approbavit GASPAR
ESTRIX librorum Censor.*

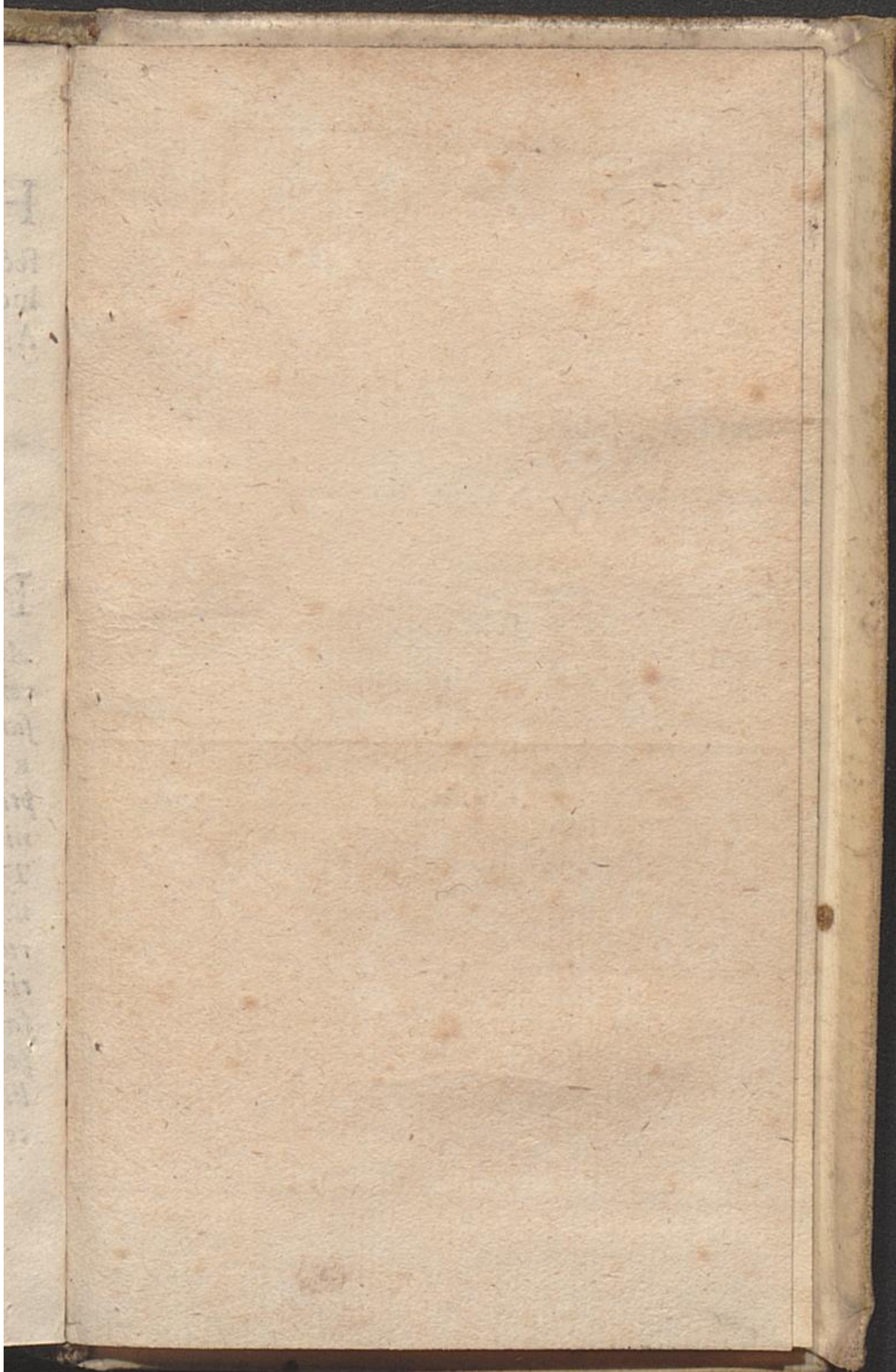
SVMMA PRIVILEGII.

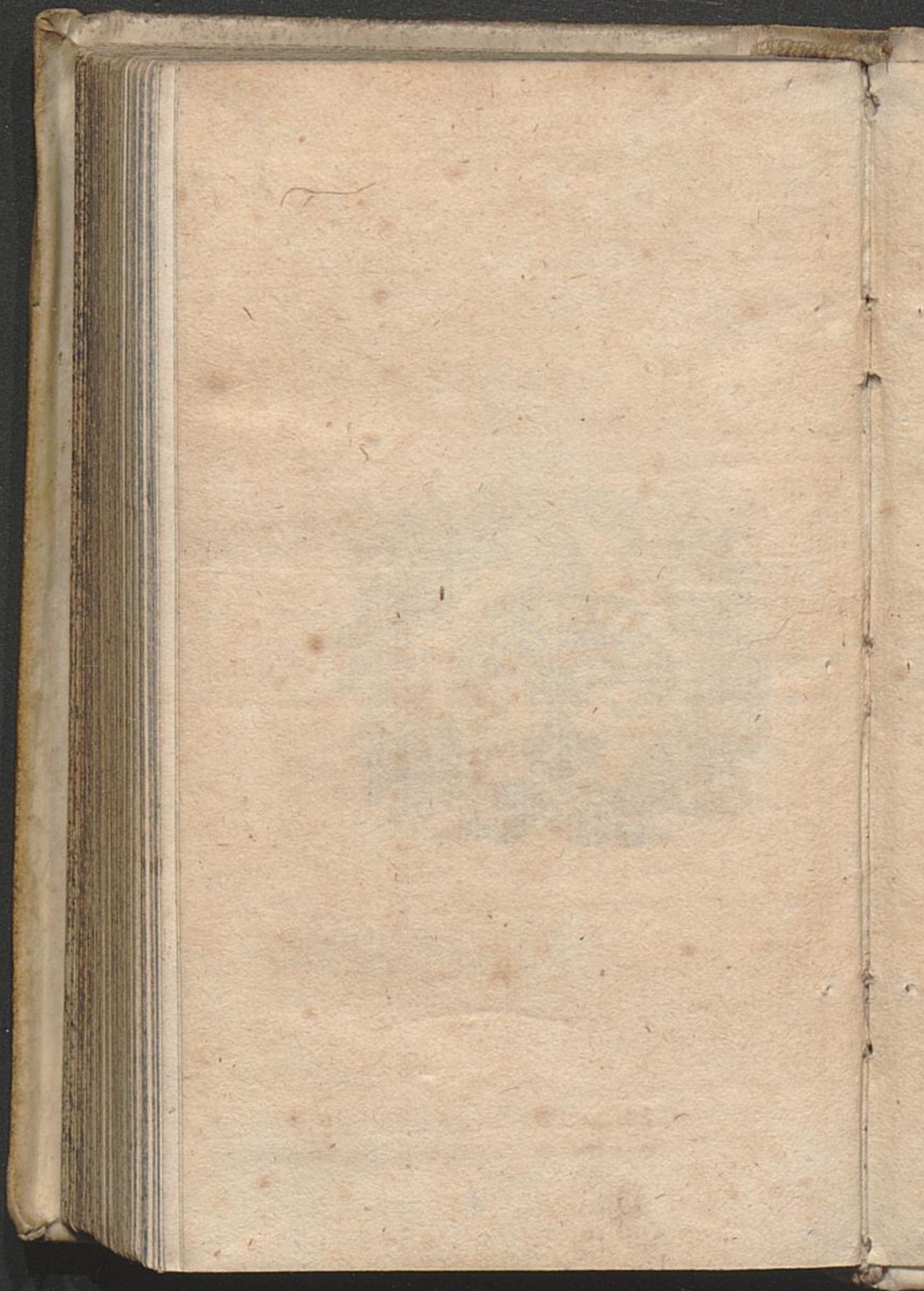
PHILIPPVS Dei gratiâ Hispaniarum, In-
diarum, &c. Rex Catholicus, Archidux
Austria, Dux Burgundia, Brabantia, &c. Se-
renissimus Belgarum Princeps, diplomate suo
sanxit, ne quis R. P. IOANNIS EVSEBII NIE-
REMBERGII Vitam Divinam Hispanicè scri-
ptam, & à R. P. MARTINO SIBENIO lati-
nitate, &c. præter HENRICI AERTSSENS
Typographi Antverpiensis voluntatem intra
novennium in Belgio imprimat, aut alibi loco-
rum impressam in has Inferioris Germaniæ di-
tiones importet, venalesve exponat. Qui secus
faxit, confiscatione exemplarium, & aliâ pœnâ
pecuniariâ multabitur, prout latius patet in
litteris datis Bruxella, anno 1638. die 12. De-
cembriis.

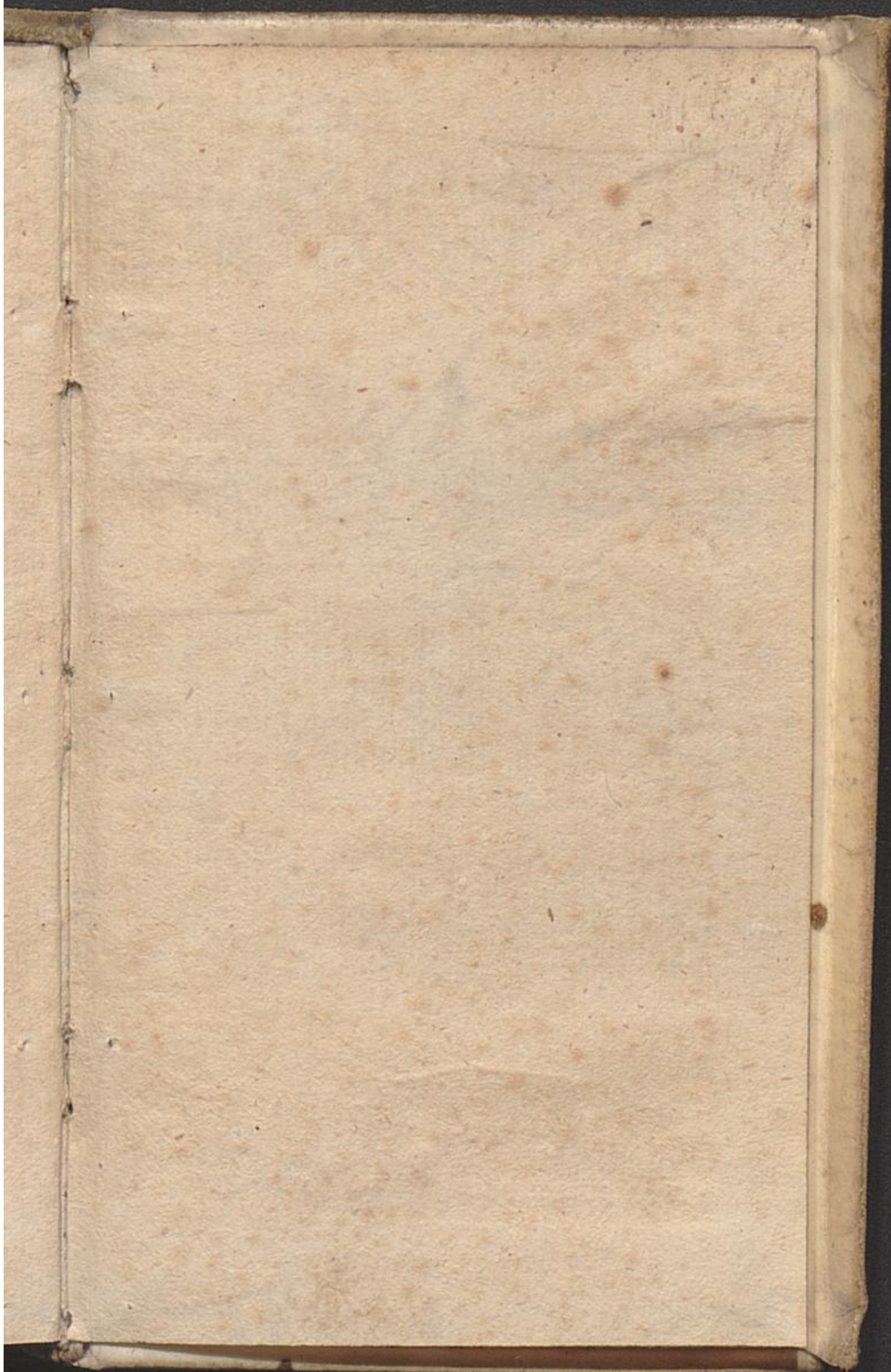
Signat

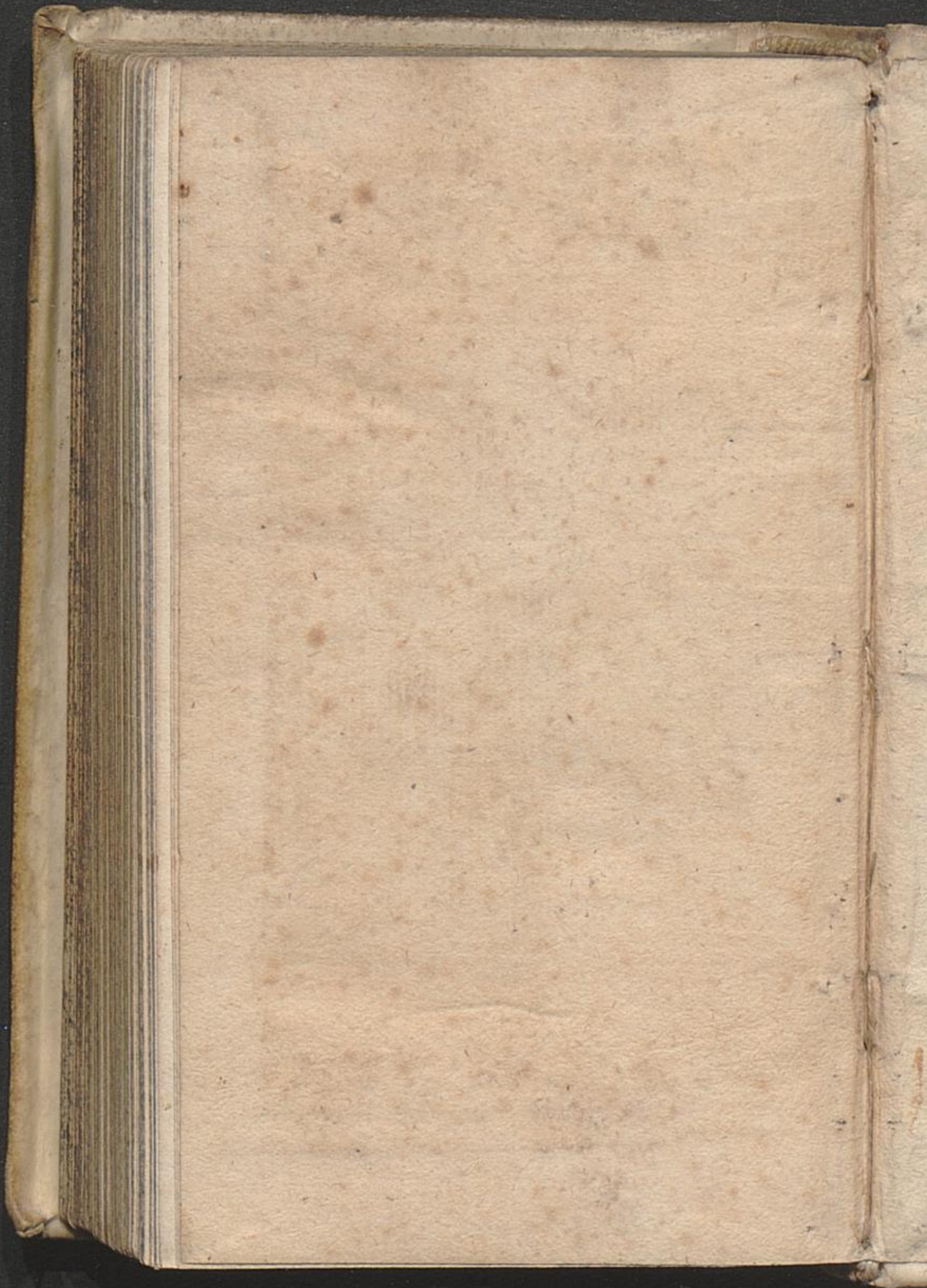
STEENHUYSE.

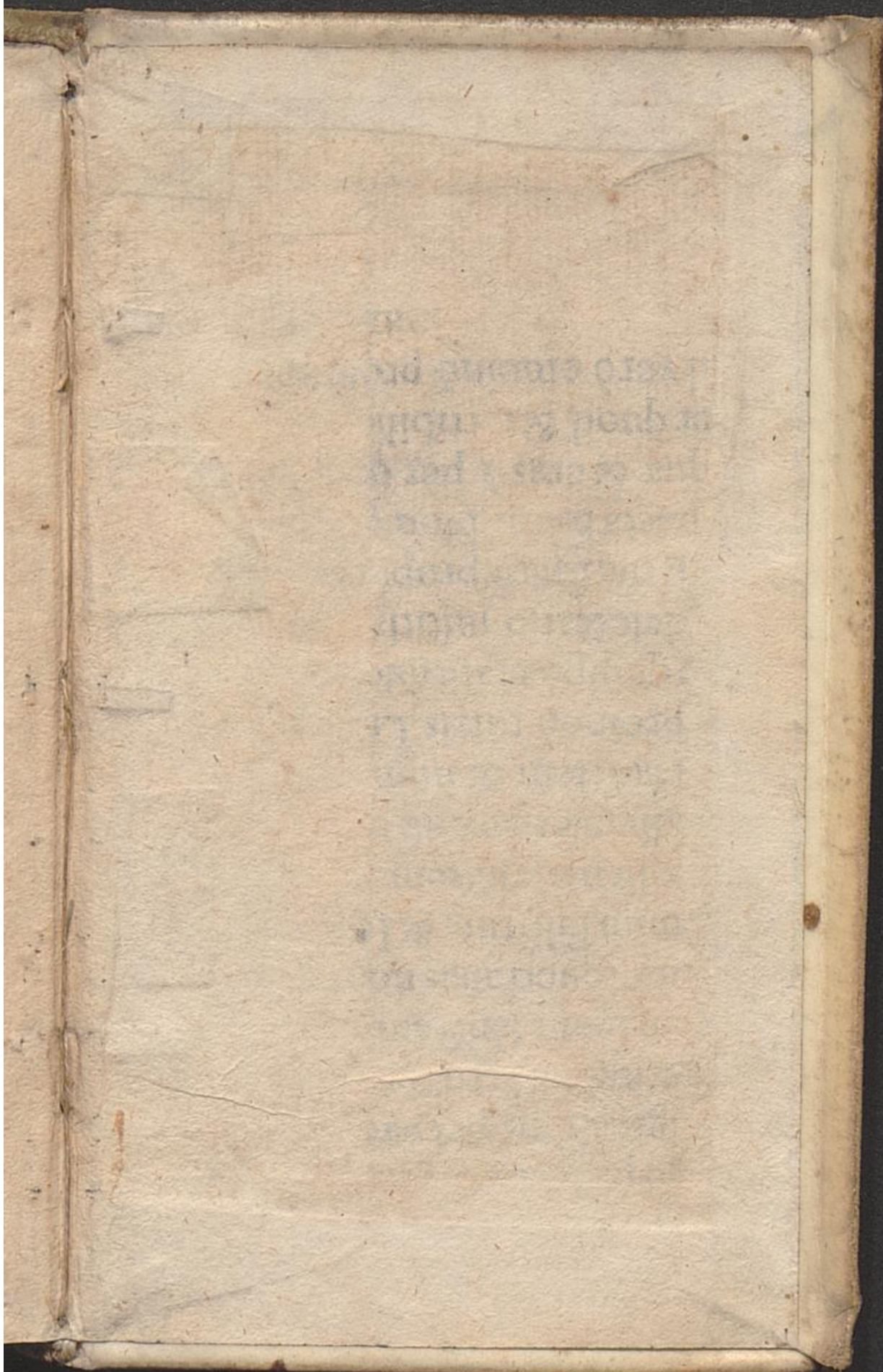

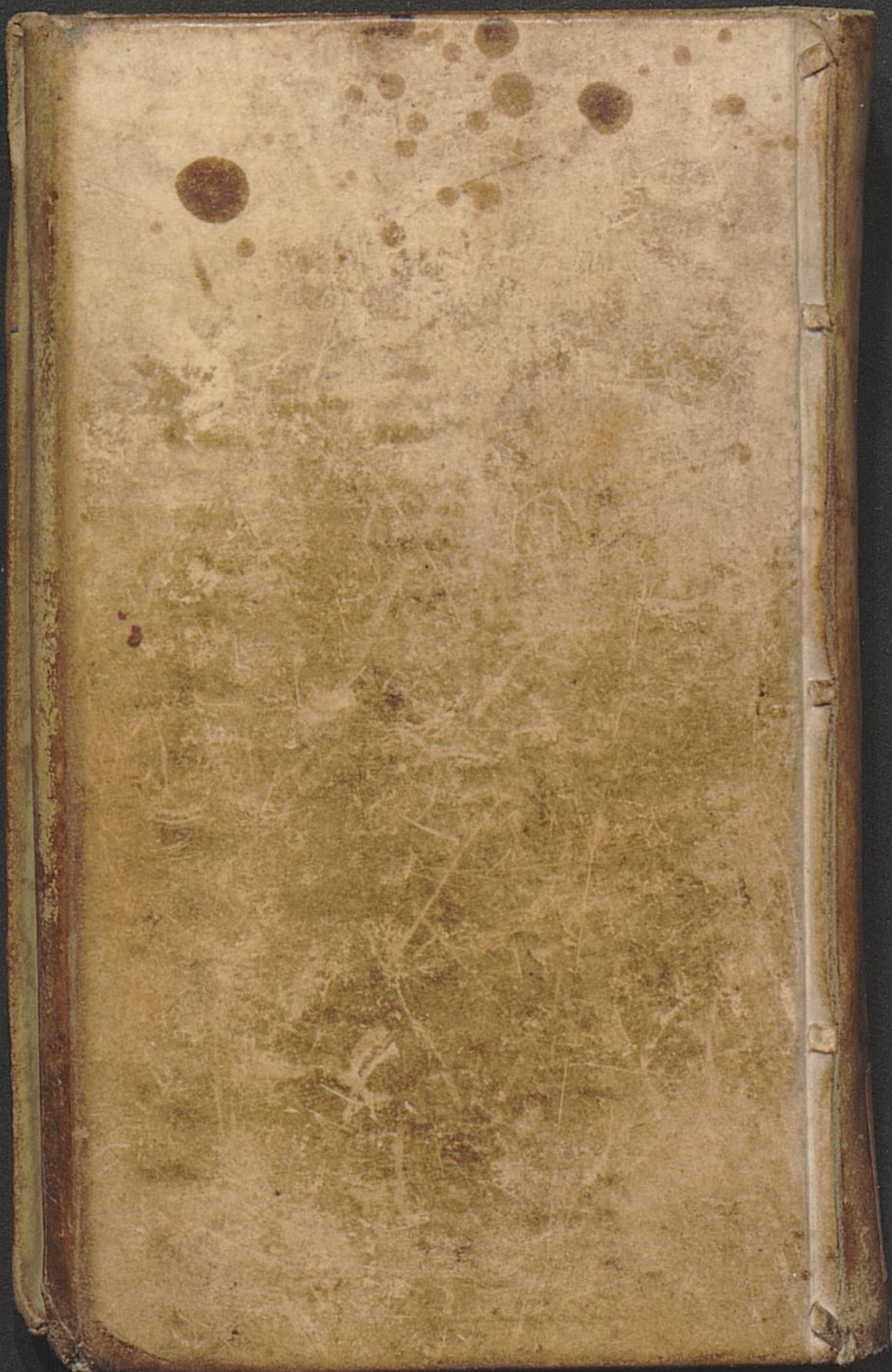

Th
2700